

GUVERNUL ROMÂNIEI

STRATEGIA FISCAL-BUGETARĂ PENTRU PERIOADA

2024 - 2026

DECEMBRIE

2023

CUPRINS

Cuvânt înainte

1. Obiectivele politicii fiscale și bugetare pe orizontul 2024-2026

2. Obiectivul bugetar pe termen mediu

2.1 PIB potențial și output - gap

2.2 Evoluția deficitului structural în perioada 2021-2026

3. Cadrul macroeconomic

3.1 Evoluții macroeconomice recente ale economiei românești

3.2 Execuția bugetară pe perioada 1.01 - 31.10.2023

3.3 Prognoze macroeconomice pe termen mediu (2024-2026)

4. Cadrul fiscal-bugetar pe orizontul 2024-2026

4.1 Realizările estimate în anul 2023 față de măsurile asumate prin Strategia fiscal-bugetară din perioada 2024-2026

4.2 Scurtă caracterizare a politicii fiscale pe perioada 2024-2026, principalele obiective pe termen mediu

4.3 Politica de cheltuieli

4.4 Politica de administrare fiscală

4.5 Buget general consolidat

4.5.1 Evoluții recente și tendințe ale veniturilor bugetare

4.5.2 Evoluții recente și tendințe ale cheltuielilor bugetare

4.5.3 Diferențe față de strategia anterioară

4.6 Politici publice

4.7 Investițiile publice semnificative prioritizate

4.8 Politica în domeniul Fondurilor Europene

4.9 Datoria publică și finanțarea deficitului bugetar

4.10 Plafoane privind principalii indicatori bugetari în perioada 2024-2026

4.11 Potențiale riscuri fiscal-bugetare asociate Strategiei fiscal-bugetare 2024-2026

5. Cadrul de cheltuieli pe termen mediu 2024-2026

6. Declarație de răspundere

CUVÂNT ÎNAINTE

*Lecturarea paginilor Strategiei fiscal bugetare pentru anul 2024 și orizontul 2025-2026, documentul strategic de bază al politicii fiscal bugetare, surprinde în mod obiectiv și realist tabloul sintetic previzibil al evoluției economiei românești în perspectiva orizontului 2025-2026, ce are ca fundament evoluțiile înregistrate până în prezent ale indicatorilor macroeconomici și bugetari, măsurile de politică fiscal bugetară și monetară combinate cu măsurile de reglementare și prudențiale întreprinse de autorități pentru sectorul financiar, care au limitat impactul crizei sanitare, generată de pandemia COVID-19, care a impus cel mai mare lockdown, fără precedent în istoria modernă, cu implicații severe și foarte specifice pe aproape toate palierele economice și sociale. Măsurile întreprinse au reușit să asigure redresarea economiei care a înregistrat în anul 2022 o creștere de 4,7% (provizoriu), precum și menținerea unei creșteri sustenabile cu un ritm mediu anual de 4,1% pe întreg orizontul 2024-2026, **mai mare comparativ cu cea estimată a fi înregistrată la nivelul UE cât și al Zonei Euro**, creștere care potrivit prognozei de toamnă a UE este estimată la 1,3% în 2024 și respectiv 1,2%, iar în 2025, în condițiile în care inflația și încetinirea cauzată de înăsprirea politicii monetare se vor diminua, se preconizează o întărire a creșterii economice, care va ajunge la 1,7 % pentru UE și la 1,6 % pentru zona euro.*

Coordonata de bază a formulării politicii fiscale stabilite prin acest document strategic într-o viziune coerentă, responsabilă și onestă este continuarea consolidării fiscale graduale, realizată în condițiile unui echilibru între necesitatea de ajustare fiscală și nevoia de sprijinire a recuperării economice, a sistemului de sănătate, a infrastructurii, schimbări climatice, digitalizarea, tranziția verde care rămân prioritare în circumstanțele dificile actuale. Ritmul consolidării ține seama de faptul că în anul 2024 trebuie implementate reforme importante din PNRR cum ar fi noua lege a pensiilor precum și realizarea unor proiecte de investiții din granturi și împrumuturi din PNRR care trebuie finalizate până la sfârșitul anului 2026 care reclamă sume bugetare importante.

***România se află în fața unei oportunități excepționale**, întrucât beneficiază de alocări din PNRR. În data de 21 noiembrie 2023 Comisia Europeană a evaluat pozitiv PNRR revizuit, noua valoare a acestuia fiind de 28.511,58 mil euro, din care: 13.566,06 mil euro pentru componenta de asistență financiară nerambursabilă și respectiv, 14.942,15 mil euro pentru componenta de împrumut, planul cuprinzând 66 de reforme și 111 investiții. Planul modificat al României pune un accent puternic pe tranziția verde, alocând 44,1 % (în creștere față de 41 % în planul inițial) din fondurile disponibile pentru măsuri care sprijină obiectivele climatice.*

*Acest pachet financiar european poate conduce, **la atenuarea impactului contracționist al corecției macroeconomice**, la implementarea reformelor structurale, având ca rezultat creșterea robusteții economiei românești, **atragera resurselor europene fiind o condiție sine-qua-non a unei politici fiscal-bugetare și economice sustenabile.***

Punctul forte al Strategiei fiscal bugetare **este evidențierea politicilor publice care constituie un răspuns strategic al Guvernului la problemele economice actuale**, care se adresează dezvoltării economice, domeniului social, protecției sociale, capitalului uman, domeniul fondurilor europene, politici formulate în contextul angajamentelor asumate în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR).

Strategia de față evidențiază preocuparea Guvernului pentru sprijinirea populației afectată de evenimentele extreme care au avut loc în ultima perioadă, **prin măsuri de creștere a pensiilor, salariilor, pentru un nivel de trai decent**, în condițiile resurselor limitate și a constrângerilor privind necesitatea ajustării, dar și a nevoilor de direcționare a resurselor spre necesități stringente impuse de dificultatea perioadei pe care o parcurgem și de nevoia alinierii la agenda europeană.

Următoarele coordonate majore merită atenție :

- **Susținerea mediului de afaceri este o coordonată a construcției bugetare responsabile și credibile pentru anul 2024 prin sprijinirea sectorului IMM, caracterizat prin dinamism și diversitate, prin finanțarea unor programe importante care includ** scheme de ajutor de stat care se aplică atât întreprinderilor mari cât și IMM-urilor, având ca obiectiv dezvoltarea regională prin stimularea realizării de investiții, creării de noi locuri de muncă, precum și modernizarea sau dezvoltarea IMM-urilor.
- **Reconsiderările de priorități (finanțări pentru economia verde și digitală, infrastructura, politicile de mediu), țintele și indicatorii bugetari pe orizontul de referință, sunt prezentate în perspectivă multianuală, care denotă transparență, claritate, stabilitate, fiind capabile să transmită un mesaj de încredere, să demonstreze o viziune politică puternică față de agenda europeană, pentru ca toate statele membre să acționeze pentru o Uniune prosperă și sigură.**
- **România acordă o atenție deosebită performanței și modernității bugetului, prin faptul că o nouă filozofie bugetară, respectiv abordarea bugetară pe programe, care înseamnă PERFORMANȚA - esența cheltuirii banilor publici, se dezvoltă pentru a pune în evidență într-o manieră mult mai transparentă finanțările bugetare pe sectoare de activitate, dar și mecanismelor de programare bugetară pentru a crește operativitatea și performanța elaborării bugetului public, principalul instrument de intervenție a statului în economie.**

Construcția bugetului pe programe se consolidează în anul 2024 și se realizează legătura cu Planurile Strategice Instituționale ale ministerelor pentru a corela resursele bugetare alocate în condițiile constrângerilor din economie cu politicile formulate de ordonatorii principali de credite.

- **Construcția bugetară a anului 2024 a evidențiat și anumite aspecte calitative de restructurare a cheltuielilor: creșterea ponderii în total cheltuieli a cheltuielilor de**

investiții și diminuarea ponderii cheltuielilor cu bunurile și serviciile, a subvențiilor, dar și creșterea ponderii finanțării investițiilor din surse europene față de surse naționale, aspecte și tendințe care reflectă preocuparea pentru eficientizarea alocărilor bugetare, evitarea risipei banului public. Cu adevărat bugetul pe anul 2024 este un buget modern structurat pe prioritățile perioadei actuale.

Anul 2023 a pus bazele unei preocupări adânci din partea autorităților de înlăturare a risipei banului public prin adoptarea unor măsuri concrete de cheltuire a alocărilor bugetare pe priorități bine definite, tendință care continuă și în anul 2024 și pe întreg orizontul de referință care să corespundă provocărilor actuale cu care se confruntă societatea românească. Printre măsurile întreprinse amintim: desființarea posturilor vacante, majorarea normativelor pentru constituirea structurilor la nivel de serviciu/direcție/direcție generală, diminuarea ponderii funcțiilor publice de conducere în totalul funcțiilor la nivel ordonator principal de credite de la 12% la 8%, limitarea funcțiilor de conducere la maxim 10% pentru celelalte categorii de personal bugetar, acordarea voucherelor de vacanță numai pentru funcționarii publici cu un venit sub nivelul unui plafon de 8.000 lei net/lunar, acordarea indemnizației de hrană numai pentru funcționarii publici cu venituri sub 8.000 lei net/lunar, plafonarea sporului de condiții vătămătoare (sporul de antenă) de 15% din salariul de bază dar nu mai mult de 1.500 lei brut/lună pentru toate domeniile de activitate din sectorul bugetar, aprobarea/modificarea de normative de cheltuieli pentru instituțiile și autoritățile publice în ce privește dotarea cu autoturisme și consumul de carburanți; limitarea cheltuielilor cu achiziția de aparate de telefonie mobilă și de abonamente lunare de telefonie mobilă, diminuarea cu cel puțin 25% a funcțiilor de demnitate publică de secretar de stat, consilier de stat/subsecretar de stat/vicepreședinte și a funcțiilor de demnitate publică asimilate acestora etc.

*În condițiile contextului dificil cu **care se confruntă societatea** și a evenimentelor extreme care au avut loc, construcția bugetară pe anul 2024 a fost un proces foarte responsabil și dificil, pentru că România trebuie să meargă înainte, să devină un stat care va participa la deciziile comunitare, într-o manieră deschisă, pozitivă, orientată spre construirea consensului la nivelul uniunii al cărui moto este „unitate în diversitate”.*

Considerațiile de mai sus reprezintă doar câteva elemente care caracterizează construcția bugetului pe anul 2024. Ele reprezintă, totodată, argumente de necombătut în susținerea ideii potrivit căreia vremurile pe care le trăim, crizele cu care ne confruntăm impun schimbări de paradigmă a modelului de evoluție a economiei mondiale. **Cu alte cuvinte, este timpul pentru abordări pragmatice, profesioniste, cum este și strategia de față, care, în loc să reducă funcțiile teoriilor economice, permit îmbogățirea lor, le racordează, în timp și spațiu, la realitățile în mișcare, în consonanță cu evoluțiile prezente și viitoare la scară planetară.** Această prefață, la un document strategic atât de important, trebuie încheiată în mod optimist. **Să nu uităm că prin toate suișurile și coborâșurile anterioare, progresul a continuat. Tendințele actuale reflectate pe scurt în documentul de față cer acțiune, răbdare, perseverență pentru că istoria ne dă speranță.**

Pornind de la aceste considerente, în paginile următoare vor fi prezentați indicatorii macroeconomici, bugetari, obiective și priorități curente și pe termen mediu, riscuri, oportunități, aspecte de un interes major pentru evoluția și perspectivele economiei românești și de unde se pot vedea progresele pe care Romania le-a obținut în vremurile tulburi caracterizate de provocările multiple pe care le traversăm.

1. OBIECTIVELE POLITICII FISCALE ȘI BUGETARE PE ORIZONTUL 2024-2026

Contextul extern și intern dificil, crizele cu care se confruntă economiile lumii impun schimbări de paradigmă a modelului de evoluție a economiei mondiale. Războiul din Ucraina a adăugat o nouă dimensiune conceptului de robustețe și reziliență în sensul întăririi capacității de apărare, de descurajare a unor acțiuni ostile, agresiuni, care suprapus unui amalgam de crize post-pandemice, are un impact copleșitor, cu repercusiuni în structurile economiilor statelor membre. Astfel abordarea relației UE-Rusia (regimul sancțiunilor), reformarea guvernantei UEM, trecerea de la finanțarea cheltuielilor de pace la cheltuieli de război, diversificarea resurselor și a instrumentelor de finanțare a noilor priorități ale Uniunii capătă noi dimensiuni și impun adaptarea politicilor la noile realități. Dacă în anul 2020 România era singura țară în procedură de deficit excesiv, în anul 2022, douăsprezece state membre au avut deficite mai mari de 3% din PIB.

Impactul combinat al acestor evenimente excepționale **au necesitat un răspuns substanțial, fără precedent din partea autorităților de pe tot globul pentru a atenua consecințele lor economice și sociale, precum și o cooperare strategică consolidată.**

În aceste condiții **finanțarea responsabilă și durabilă joacă un rol cheie în reconcilierea dezvoltării solide cu valorile de mediu, etice și sociale.**

În acest context, al marilor provocări cu care se confruntă omenirea, al efortului comun pentru o Europă puternică și sănătoasă, în contextul unui mediu internațional dificil și tensionat, România **stabilește următoarele obiective ale construcției bugetare pe anul 2024 și orizontul 2025-2026:**

- ✚ **Continuarea măsurilor pentru redresare economică, accelerarea creșterii economice, menținerea și susținerea unui nou cadru de dezvoltare durabilă, justă și incluzivă care să asigure o tranziție eficientă economic, suportabilă social și axată pe competitivitate, inovație și decarbonizare** care să conducă la eliminarea vulnerabilităților din economie și să asigure un nivel de trai decent;
- ✚ **Continuarea realizării graduale a consolidării fiscale** contribuind, în acest fel la scăderea inflației, a ratelor dobânzilor, a deficitului comercial și de cont curent al balanței de plăți, precum și la stabilitatea cursului valutar al leului, ținând seama de fragilitatea mediului intern și extern, de efortul bugetar ce trebuie alocat noii legi privind sistemul de pensii și implementarea reformelor din PNRR care trebuie finalizate până în anul 2026.
- ✚ **Reforma, prioritizarea și programarea multianuală a investițiilor publice** într-o manieră eficientă, profesionistă și transparentă cu efect multiplicator și aport direct la formarea brută de capital fix, **prin creșterea aportului fondurilor europene**

aferente cadrului financiar 2021-2027 și cele aferente Mecanismului de Redresare și Reziliență ce finanțează reformele și investițiile stabilite prin Programul Național de Redresare și Reziliență, cel mai mare pachet de stimulare din resursele europene alocate României;

- ✚ Consolidarea unei politici fiscale predictibile angajate pe panta de reducere a deficitului bugetar, pentru susținerea și adaptarea mediului de afaceri la provocările ridicate de suita de crize cu care se confruntă societatea, simplificarea fiscalității și perfecționarea legislației în funcție de fenomenele evazioniste, pentru a crea premisa unei creșteri economice sănătoase și durabile;
- ✚ Dezvoltarea și diversificarea instrumentelor de management ale datoriei publice pentru menținerea datoriei publice la un nivel sustenabil;
- ✚ Măsuri pentru crearea și consolidarea finanțelor publice, prin eficientizarea calitativă a cheltuielilor publice, îmbunătățirea programării bugetare cu focalizare pe :
  - ✓ Finanțarea unor măsuri active economice pentru sprijinirea grupurilor celor mai vulnerabile, reforme în domeniul muncii, al pensiilor, al sprijinirii IMM al căror lanț de aprovizionare a fost puternic afectat de războiul împotriva Ucrainei;
  - ✓ Îmbunătățirea programării bugetare prin consolidarea bugetării pe programe pe bază de indicatori de rezultat pentru o construcție bugetară credibilă și responsabilă, care să permită transparența deplină a cheltuielilor publice, îmbunătățirea clarității și coerenței procesului de bugetare, prioritizarea politicilor sectoriale și asigurarea unei competiții reale între proiectele propuse spre finanțare și susținerea performanței;
  - ✓ Alocarea dirijată către priorități bine definite și mai multă responsabilitate în utilizarea fondurilor publice, realizate prin implementarea măsurilor de eficientizare a cheltuielilor publice¹, prin utilizarea celor mai bune practici la nivel european și pentru evitarea risipei fondurilor publice;

---

¹ Măsurile de eficientizare a cheltuielilor publice prevăzute în Memorandumurile de aprobare a analizelor de cheltuieli și a măsurilor de eficientizare a cheltuielilor publice în domeniile analizate, aprobate de Guvern conform art. 31¹ din Legea nr 500/2002 cu modificările și completările ulterioare

Obiectivele politicii fiscal bugetare 2024 și orizontul 2025-2026 - Sinteza obiective -

Măsuri pentru o redresare economică accelerarea creșterii economice robuste, menținerea și susținerea unui nou cadru de dezvoltare durabilă, justă și incluzivă

Creștere economică pentru 2024 -3,4 %
Finanțarea Schemelor de ajutor de stat prin finanțarea unor programe:

- ✓ Programul ajutor de stat pentru finanțarea proiectelor de investiții
- ✓ IMM INVEST ROMANIA
- ✓ IMM INVEST PLUS cu 6 componente
- ✓ Programe de garantare
  - IMM PROD
  - RURAL INVEST
  - GARANT CONSTRUCT și INNOVATION

Cererea internă va constitui elementul principal prin componenta investițională reprezentată de formarea brută de capital fix (+6,5%), efect al dezvoltării unor proiecte importante de investiții publice și private, concomitent cu o majorare a consumului final, ușor sub cea a produsului intern brut, respectiv 3,3%.

Consolidarea graduală a deficitului bugetar

- ✓ În anul 2024 deficitul bugetar cash este estimat la 5,0 % din PIB.
  - ✓ În anul 2026 deficitul bugetar cash este estimat la 4,2 %, ajustare față de 2024 cu 0,8 pp.
- Consolidare graduală, necesară prin prisma deficitelor gemene, susținută de fondurile europene 2021-2027 și PNR, necesară din punct de vedere al ratingului suveran, strict monitorizată prin prisma faptului că România este în procedura de defivut excesiv ;

În termeni structurali, se estimează că deviația înregistrată în anul 2016 de la OTM stabilit pentru România (respectiv 1% din PIB), **se va menține pe tot orizontul de referință, dar continuă să se ajusteze și în anul 2024.**

Reforma, prioritizarea și programarea multianuală a investițiilor prin creșterea aportului fondurilor europene aferente cadrului financiar 2021-2027 și cele aferente Mecanismului de Redresare și Reziliență

- ✓ În anul 2024 cheltuielile destinate investițiilor sunt de aprox. 120,1 miliarde lei, reprezentând 6,9 % în PIB, iar în anul 2026 acestea însumează aprox 129,2 miliarde lei, în creștere față de anul 2024 cu 9,1 miliarde lei.
- ✓ În perioada 2024 - 2026 se constată că fondurile europene și din PNRR devansează fondurile naționale care vor degreva efortul bugetar.

Investitiile vor fi susținute din CFM 2021-2027 și PNRR. În data de 21 noiembrie 2023 Comisia Europeană a evaluat pozitiv PNRR revizuit, noua valoare a acestuia fiind de 28.511,58 mil eur, din care: 13.566,06 mil eur pentru componenta de asistență financiară nerambursabilă și respectiv, 14.942,15 mil eur pentru componenta de împrumut, planul cuprinzând 66 de reforme și 111 investiții.

Obiectivele politicii fiscal bugetare 2024 - Sinteza

Crearea unei politici fiscale predictibile pentru susținerea și adaptarea mediului de afaceri la provocările ridicate de crizele actuale, simplificarea fiscalității, perfecționarea legislației în funcție de fenomenele evazioniste

Dezvoltarea și diversificarea instrumentelor de management ale datoriei publice pentru menținerea datoriei publice la un nivel sustenabil;

Măsuri pentru crearea și consolidarea unor finanțe publice sănătoase, prin eficientizarea calitativă a cheltuielilor publice cu focalizare pe:

Obiective:

Implementarea măsurilor cuprinse în Programul de guvernare, pe măsură ce spațiul fiscal-bugetar va permite, precum și a celor din Planul Național de Redresare și Reziliență ;

Continuarea perfecționării legislației pentru a corespunde criteriilor de armonizare cu legislația comunitară;

Reducerea etapizată a distorsiunilor și stimulentele fiscale excesive existente în prezent în cazul domeniilor antemenționate ;.

Îmbunătățirea și simplificarea legislației fiscale, ca urmare a dialogului cu mediul de afaceri;

Perfecționarea legislației în funcție de fenomenele evazioniste, în vederea contracarării acestora.

- ✓ Ministerul Finantelor va continua să mențină o abordare flexibilă și transparentă în realizarea procesului de finanțare, reacționând cu promptitudine la modificările contextului de piață și la comportamentul investitorilor.

Având în vedere nivelul prognozat al deficitelor bugetare pentru perioada 2023 - 2026, dar și cel al prognozelor curente a indicatorilor macroeconomici estimăm că ponderea datoriei guvernamentale brute se va situa la nivelul de 48,7% din PIB în anul 2024.

- ✓ **Finanțarea unor măsuri active economice pentru sprijinirea grupurilor celor mai vulnerabile, reforme în domeniul muncii, al pensiilor, al sprijinirii IMM**
- ✓ **Consolidarea bugetării pe programe pe bază de indicatori de rezultat care să permită transparența deplină a cheltuielilor publice, îmbunătățirea clarității și coerenței procesului de bugetare:**
- ✓ **Alocarea dirijată către priorități bine definite și mai multă responsabilitate în utilizarea fondurilor publice, realizate prin implementarea măsurilor de eficientizare a cheltuielilor publice, evitarea risipei banului public.**

O serie de provocări vor influența construcția bugetară pe anul 2024 și orizontul următor, motiv pentru care le prezentăm pe scurt în cele ce urmează:

Contextul global este în schimbare și impune noi modele de dezvoltare, noi priorități de finanțare

Contextul global este schimbat. Economiiile lumii se confruntă cu un proces de fragmentare, deglobalizare, Uniunea Europeană a intrat într-o perioadă în care procese esențiale pentru desăvârșirea integrării au fost cel puțin încetinite, dintre care cele mai cunoscute sunt construirea Uniunii Bancare, a Uniunii Financiare, chiar a Uniunii Fiscale. Economia europeană, trebuie să-și reia formula în contextul global diferit de condițiile inițiale. Deglobalizarea, a devenit o tendință mondială, o nouă ordine tehnologică, inegalitatea în creștere, schimbările climatice, prăbușirea piețelor și paralizia instituțiilor economice mondiale indică necesitatea schimbării modelului de dezvoltare. Și acest lucru se aplică nu numai țărilor în curs de dezvoltare, ci și celor care au deja tradiții stabile de creștere economică.

România însăși traversează o etapă dificilă în condițiile războiului armat de la granițele ei, dar și mișcările de pe piața energiei, care au complicat aspectele de stabilitate. Resetarea, odată cu aderarea în 2007 la UE, a modelului de economie structurat începând cu 1990, a fost îngreunată de declanșarea crizei globale în 2008 și continuată de pandemia de Covid 19 și de criza energetică globală.

Se conturează o nouă normalitate macroeconomică caracterizată prin inflație la nivel global, dobânzi ridicate, tensionarea echilibrelor economice ce reprezintă un risc sistemic major.

În contextul multitudinii de șocuri și crize la care au fost expuse economiiile lumii în ultimii ani, în prezent se conturează o **nouă normalitate** macroeconomică. Astăzi **inflația este un fenomen global**, indiferent că vorbim de economii avansate, emergente, în curs de dezvoltare sau sărace. Era dobânzilor ridicate care se **conturează precum și suita de crize suprapuse în plan energetic și geostrategic**, pot genera reverberații și către sistemele financiare.

În noua arhitectură de securitate la nivel european este oportun pentru România să aibă în vedere adoptarea unui mix adecvat de măsuri care să vizeze: consolidarea securității alimentare în contextul unui deficit de cont curent ridicat la aceste produse, asigurarea independenței energetice pe fondul războiului din Ucraina, precum și dezvoltarea mai amplă a sectoarelor economice generatoare de valoare adăugată ridicată. Stimulentele economice oferite în timpul pandemiei, precum și costurile bugetare determinate de războiul din Ucraina, referindu-ne aici atât la schemele de ajutor ca urmare a creșterii prețurilor la energie, cât și majorarea bugetului pentru apărare, au pus presiune asupra deficitului bugetar. În plus, finanțarea deficitului se realizează la un cost mai ridicat, ca urmare a noilor condiții financiare și monetare iar tensionarea echilibrelor macroeconomice în contextul deficitelor gemene reprezintă un risc sistemic major.

Dezechilibrul extern cu care se confruntă România reprezintă o vulnerabilitate majoră

Această vulnerabilitate (deficit de cont curent estimat la 6,9 % pentru anul 2024 împreună cu un deficit bugetar cash de 5,0% din PIB de prevăzut pentru anul 2024, poate fi diminuată prin eforturi consecvente pe mai multe fronturi: consolidare bugetară (reducerea deficitului bugetar), o alocare mai bună a resurselor în economie care să susțină producția de bunuri cu valoare adăugată ridicată, atragere masivă de resurse europene. Totuși, corecții mai ample ale deficitului de cont curent, în special pe termen mediu, vor depinde strict de progresul consolidării fiscale, precum și de adresarea cât mai eficientă a problemelor structurale persistente ale economiei românești.

Un rol important ar trebui să îl joace fondurile europene, având atât un impact direct (prin sporirea surselor de finanțare a deficitelor externe), cât și unul indirect (prin derularea de programe investiționale țintite și de ajustare structurală, cu efecte favorabile asupra activității economice și, implicit, și în sensul atenuării cuantumului deficitelor fiscale). Utilizarea eficientă a acestor fonduri este de natură să conducă la câștiguri în planul productivității și la ameliorarea poziției competitive a economiei, vizând domenii unde România ocupă poziții modeste în rândul țărilor europene - eficiența energetică și tranziția către energie regenerabilă, digitalizarea (îndeosebi în sectorul administrației publice), infrastructura de transport, sistemul de sănătate și cel de educație.

- ✓ În această ecuație, o provocare majoră rămâne cea asociată capacității administrative, un alt capitol unde România are spațiu de îmbunătățire. Totodată, absorbția fără întârzieri și pe criterii de calitate a surselor europene de finanțare are potențialul de a îmbunătăți încrederea investitorilor străini în mediul de afaceri autohton. S-ar asigura astfel o mai bună valorificare a interesului manifestat pentru economia românească, în contextul preocupărilor de reconfigurare a lanțurilor de aprovizionare, pentru reducerea expunerii la riscurile geopolitice.
- ✓ Reforme serioase trebuie întreprinse în economie pentru a favoriza creșterea, o economică robustă, sprijinirea digitalizării, reforma regimului fiscal, cheltuieli publice mai eficiente prin îndeplinirea jaloanelor și țăintelor prevăzute în PNRR, prioritizare de investiții, control riguros al realizării acestora, salarizare și sistem de pensii echitabile alocare de resurse suplimentare pentru educație și sănătate.

Pe plan intern, conduita viitoare a politicii fiscale își menține relevanța ca factor de risc la adresa cadrului macroeconomic.

Deși au fost unele dificultăți în ceea ce privește reducerea deficitului bugetar, s-a conturat un pachet de măsuri de ajustare fiscală, dar rămâne dificil de evaluat măsura în care acestea vor fi suficiente pentru a adresa corecția în perspectivă imediată a deficitului bugetar, precum și gradul de optimalitate al acestora din perspectiva

echilibrării, pe termen mediu, a finanțelor publice, în condițiile în care majoritatea acestora generează efecte corective în principal pe parcursul anului.

- ✓ În plus, având în vedere calendarul electoral extrem de încărcat din anul 2024, ar putea fi decise suplimentarea măsurilor expansioniste ori, după caz, prelungirea aplicabilității unora dintre cele aflate deja în vigoare, ceea ce ar complica efortul de corecție fiscală, în contextul procedurii de deficit excesiv.
- ✓ Într-o astfel de eventualitate, ar putea fi periclitată inclusiv corecția deficitului de cont curent, cu toate consecințele pe care aceasta le-ar avea asupra finanțării într-o manieră ordonată a dezechilibrelor gemene din economie și, respectiv, implicațiile asupra coordonatelor cadrului macroeconomic intern (inflație, creștere economică, primă de risc etc).

Aspectele de mai sus relevă necesitatea prudenței și cumpătării în formularea politicilor economice, manifestate, în domeniul fiscal-bugetar, prin acumularea de spațiu fiscal, protejarea echilibrelor macroeconomice.

Spațiul fiscal este vital în economii emergente, de care este nevoie mai ales în vremuri cu incertitudini mari și piețe financiare ușor schimbătoare. Politicile trebuie să țină cont de interesele pe termen mediu și lung ale economiei românești, să evite măsuri ad-hoc, nefundamentate analitic, ce sunt contraproductive. Politicile trebuie să fie sustenabile.

Problema armonizării politicilor economice este cu atât mai acută cu cât reperele de atins nu se limitează la managementul situației curente, ci au de urmărit un obiectiv foarte ambițios – acela al adoptării monedei euro (și, în prealabil, de intrare în Mecanismul Cursurilor de Schimb - ERM2).

Criza din 2008 precedată de un boom clasic al creditării, și însoțită de o bulă imobiliară, când sectorul privat, în special segmentul gospodăriilor, s-a îndatorat mult peste limitele sustenabilității, în timp ce sectorul financiar a devenit deosebit de expus la șocurile externe din cauza nivelurilor scăzute ale capitalizării și al sporirii apelului la scheme de finanțare pe termen scurt, urmată de criza din 2020 unde recesiunea a fost cauzată de SARS-COV-2, plasat în afara sferei de acțiune a piețelor financiare la care s-au adăugat multe puncte slabe ale economiei globale (precum slăbirea activității economice sub umbra tensiunilor comerciale, supraevaluarea piețelor financiare sau îngrijorările privind acumularea datoriilor în cazul companiilor) au fundamente diferite și impun necesitatea ca statele să acționeze rapid prin măsuri de magnitudini diferite care să contribuie la calmarea piețelor.

Pentru un răspuns adecvat la aceste crize de naturi diferite se impune reforma normelor de governanță economică ale UE, reformă ce constă într-un pachet de texte legislative care vizează prevenirea acumulării excesive de deficite și datorii,

corectarea unor astfel de acumulări excesive și îmbunătățirea planificării bugetare și a asumării la nivel național a acestor planuri.

Toate evenimentele extreme din ultimul timp și aspectele evidențiate mai sus au determinat necesitatea unei abordări responsabile, chibzuite și vizionare a problemelor economice și sociale cu care se confruntă omenirea, au adus transformări și realinieri asupra tuturor economiilor lumii cu influențe semnificative în privința viitorului lor, și nu în ultimul rând al României. Economia viitorului va fi o economie verde și a digitalizării care trebuie să fie rezilientă la șocuri adverse și neprevăzute.

Prezentarea pe scurt a obiectivelor:

✦ **Continuarea măsurilor pentru redresare economică, accelerarea creșterii economice, menținerea și susținerea unui nou cadru de dezvoltare durabilă, justă și incluzivă care să asigure o tranziție eficientă economic, suportabilă social și axată pe competitivitate, inovație și decarbonizare** care să conducă la eliminarea vulnerabilităților din economie și să asigure un nivel de trai decent;

Măsurile întreprinse pentru anul 2024

Având în vedere obligația Guvernului de a conduce politica fiscal-bugetară în mod prudent care să asigure **sustenabilitatea poziției fiscale pe termen mediu și lung**, la estimarea cheltuielilor vor fi avute în vedere, în principal, următoarele măsuri:

Măsurile din cadrul Legii privind unele măsuri fiscale bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung nr.296/2023, cum ar fi:

Pe parte de venituri:

- impozit minim de 1% pe cifra de afaceri pentru companii care înregistrează în anul precedent o cifră de afaceri de peste 50 milioane euro, și care în anul de calcul determină un impozit pe profit mai mic decât impozitul minim pe cifra de afaceri; Impozitul se aplică veniturilor totale ajustate cu venituri neimpozabile, investiții și amortizare;
- impozit suplimentar pentru instituțiile de credit calculat prin aplicarea asupra cifrei de afaceri a unei cote de impozitare astfel: 2% în perioada 1 ianuarie 2024 - 31 decembrie 2025, respectiv 1% începând cu 1 ianuarie 2026. Cifra de afaceri cuprinde venituri din dobânzi, dividende, taxe și comisioane, respectiv alte categorii de venituri.
- impozit suplimentar pentru operatorii din sectoarele petrol și gaze naturale, care înregistrează în anul precedent o cifră de afaceri de peste 50 milioane euro: se impune un impozit suplimentar de 0,5% din veniturile totale ajustate cu venituri neimpozabile, investiții și amortizări;

- instituirea a două cote de impozitare pe veniturile microîntreprinderilor, astfel: a) 1% pentru microîntreprinderile care realizează venituri ce nu depășesc 60.000 euro; b) 3% pentru microîntreprinderile care (i) realizează venituri peste 60.000 euro sau (ii) desfășoară activități, principale sau secundare, în domeniile editare produse software, facilități de cazare, restaurante, catering pentru evenimente, baruri, activități juridice (societățile cu personalitate juridică care nu sunt entități transparente fiscal, constituite de avocați), activități de asistență medicală generală sau specializată, stomatologie.
- revizuirea reglementării privind acordarea facilităților fiscale pentru persoanele fizice care obțin venituri din salarii și asimilate salariilor ca urmare a desfășurării activității de creare de programe pentru calculator: scutirea de la plata impozitului pe venit se aplică numai pentru veniturile realizate în baza unui singur contract individual de muncă și pentru veniturile brute lunare de până la 10.000 lei inclusiv. Suplimentar, persoanele fizice pot opta pentru plata contribuției datorată la fondul de pensii administrat privat. Aplicarea facilităților fiscale se limitează până la data de 31 decembrie 2028.
- revizuirea reglementărilor privind acordarea facilităților fiscale în sectorul construcției, precum și în sectorul agricol și în industria alimentară: i) scutirea de la plata impozitului pe venit se aplică numai pentru veniturile realizate în baza unui singur contract individual de muncă, cu normă întreagă sau cu timp parțial, și pentru veniturile brute lunare de până la 10.000 lei inclusiv; ii) eliminarea exceptării de la plata contribuției de asigurări sociale de sănătate; iii) scutirea de la plata contribuției de asigurări sociale datorată de angajatori pentru activitatea desfășurată în condiții deosebite, speciale sau în alte condiții de muncă.
- includerea sumelor reprezentând valoarea nominală a tichetelor de masă și a voucherelor de vacanță acordate potrivit legii, în baza lunară de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru persoanele fizice care obțin venituri din salarii și asimilate salariilor. Măsura intră în vigoare începând cu veniturile aferente lunii ianuarie 2024.
- modificarea regimului aplicabil din punct de vedere al contribuției de asigurări sociale de sănătate datorate în cazul persoanelor fizice care realizează venituri din activități independente. Persoanele fizice care realizează venituri din activități independente, din una sau mai multe surse, datorează contribuția de asigurări sociale de sănătate pe fiecare sursă de venit, la o bază anuală de calcul egală care nu poate fi mai mare decât cea corespunzătoare unei baze anuale de calcul egală cu nivelul de 60 salarii minime brute pe țară.
- creșterea cotei de TVA de 5% la 9% pentru livrarea de locuințe sociale (cu păstrarea plafonului de 600 000 Lei), livrarea alimentelor de înaltă valoare calitativă, livrarea și instalarea de panouri fotovoltaice, panouri solare termice, pompe de căldură și alte sisteme de încălzire de înaltă eficiență, pentru centre de fitness/baze sportive, activități recreative (parcuri de distracții /recreative, bălciuri) și intrare evenimente sportive.
- trecerea de la aplicarea cotei reduse de TVA de 9% la aplicarea cotei standard de TVA pentru livrarea de bere fără alcool și de alimente cu zahăr adăugat, al căror conținut total de zahăr este de minimum 10g/100g produs.

- Modificarea cotei de TVA de la 5% la 19% pentru transportul de persoane în scop turistic sau de agrement.
- Introducerea în sfera produselor supuse accizelor nearmonizate a băuturilor nealcoolice cu zahăr adăugat/conținut de zahar între 5-8 g/100 ml 0.4 lei/litru și peste 8g/100 ml 0.6 lei/litru;
- majorarea nivelului accizelor pentru produsele de tutun cu 7.5% de la 1 ian 2024;
- majorarea nivelului accizelor pentru produsele cu alcool cu 10% de la 1 ian 2024;
- impozitarea proprietăților imobiliare și mobiliare de valoare mare de 0,3% pentru proprietățile reprezentând clădiri rezidențiale, cota fiind aplicată asupra diferenței dintre valoarea impozabilă a clădirii comunicată de către organul fiscal local prin decizia de impunere și plafonul de 2.500.000 lei, respectiv în cazul autoturismelor, cota se aplică asupra diferenței dintre valoarea de achiziție și plafonul de 375.000 lei.

Pe parte de cheltuieli:

- desființarea posturilor vacante;
- majorarea normativelor pentru constituirea structurilor la nivel de serviciu/direcție/direcție generală: a) minimum 10 posturi de execuție pentru constituirea unui serviciu; b) minimum 20 posturi de execuție pentru constituirea unei direcții; c) minimum 35 de posturi de execuție pentru constituirea unei direcții generale;
- diminuarea ponderii funcțiilor publice de conducere în totalul funcțiilor la nivel ordonator principal de credite de la 12% la 8%; Limitarea funcțiilor de conducere la maxim 10% pentru celelalte categorii de personal bugetar;
- acordarea voucherelor de vacanță numai pentru funcționarii publici cu un venit sub nivelul unui plafon de 8.000 lei net/lunar. Valoarea voucherului de vacanță crește de la 1.450 lei/an la 1.600 lei/an pentru a nu fi afectați funcționarii de introducerea CASS de 10% la voucherele de vacanță;
- acordarea indemnizației de hrană numai pentru funcționarii publici cu venituri sub 8.000 lei net/lunar;
- plafonarea sporului de condiții vătămătoare (sporul de antenă) de 15% din salariul de bază dar nu mai mult de 1.500 lei brut/lună pentru toate domeniile de activitate din sectorul bugetar;
- aprobarea/modificarea de normative de cheltuieli pentru instituțiile și autoritățile publice în ce privește dotarea cu autoturisme și consumul de carburanți; Limitarea cheltuielilor cu achiziția de aparate de telefonie mobilă și de abonamente lunare de telefonie mobilă;
- diminuarea cu cel puțin 25% a funcțiilor de demnitate publică de secretar de stat, consilier de stat/subsecretar de stat/vicepreședinte și a funcțiilor de demnitate publică asimilate acestora;

Alte măsuri avute în vedere domeniul cheltuielilor bugetare, vizează în principal:

- majorarea pensiilor de asigurări sociale cu 13,8% începând cu luna ianuarie și acordarea pensiilor recalculate conform noi legi a pensiilor începând cu luna septembrie;
- majorarea cu 5% a salariilor de bază ale personalului plătit din fonduri publice cu excepția personalului din învățământ care va beneficia de o majorare de 20%, acordată în două tranșe începând de la 1 ianuarie și 1 iunie 2024;
- munca suplimentară efectuată peste durata normală a timpului de lucru de către personalul din sectorul bugetar încadrat în funcții de execuție sau de conducere, precum și munca prestată în zilele de repaus săptămânal, de sărbători legale și în celelalte zile în care, în conformitate cu reglementările în vigoare, nu se lucrează, în cadrul schimbului normal de lucru, se va compensa numai cu timp liber corespunzător, cu anumite excepții prevăzute de lege;
- instituțiile și autoritățile publice nu acordă personalului din cadrul acestora bilete de valoare, cu excepția tichetelor de creșă, reglementate de Legea nr. 165/2018 privind acordarea билетelor de valoare, cu modificările și completările ulterioare;
- instituțiile și autoritățile publice nu acordă personalului din cadrul acestora premii; cuantumul compensației bănești, respectiv al alocației valorice pentru drepturile de hrană, valoarea financiară anuală a normelor de echipare și valoarea financiară a drepturilor de echipament se mențin în plată la nivelul acordat pentru luna decembrie 2023;
- suspendarea ocupării prin concurs sau examen a posturilor vacante sau temporar vacante;
- neacordarea de ajutoare, plăți compensatorii la pensionare;
- menținerea în anul 2024 în plată la nivelul acordat/cuvenit pentru luna decembrie 2023 a unor drepturi (indemnizația pentru activitatea de liber profesionist, cuantumurile indemnizațiilor acordate membrilor Academiei Române, drepturi pentru recunoașterea meritelor personalului participant la acțiuni militare, misiuni și operații pe teritoriul sau în afara teritoriului statului român) etc;
- rentele viagere prevăzute la art. 64 din Legea educației fizice și sportului nr. 69/2000, cu modificările și completările ulterioare, se acordă în cuantumul aflat în plată în luna decembrie 2023;
- cuantumurile lunare al indemnizației de merit se mențin la nivelul din luna decembrie 2023, de 6.240 lei;
- reducerea numărului de gratuități la transport, numai în limita a 3 călătorii dus-întors sau 6 călătorii simple, la facilitățile de transport stabilite prin acte normative pentru unele categorii de persoane.

Cadrul macroeconomic pe care se bazează previziunile bugetare pentru perioada 2024-2026 a avut în vedere următoarele aspecte:

- ✓ evoluțiile economice din prima parte a anului 2023;
- ✓ o creștere economică susținută în principal de investiții, alături de consum, într-un mediu intern favorizat de stabilitatea și predictibilitatea politicilor macroeconomice;
- ✓ o absorbție cât mai bună a fondurilor UE pe cele două axe: cadrul financiar multi-anual și PNRR și utilizarea eficientă a acestora în domeniile prioritare ale economiei;
- ✓ contextul european și global anticipat de prognozele instituțiilor internaționale. Cea mai recentă estimare a Fondului Monetar Internațional previzionează pentru 2023 un avans modest al economiilor din zona Euro de 0,7%, fiind operate ajustări în jos, în special pentru Italia (0,7%) și Germania (-0,5%). Economia Franței va înregistra o creștere de 1% în acest an, ca urmare a performanței peste așteptări a producției industriale în prima parte a anului, urmând o accelerare până la 1,3% în 2024. Pentru economia mondială se estimează un avans economic de 3,0% în acest an și 2,9% în 2024. Similar, Comisia Europeană estimează o creștere economică la nivelul UE de 0,6% în 2023 și 1,3% în 2024. Perspectivele se vor îmbunătăți pe măsură ce investițiile și cererea externă își vor reveni, creșterea fiind susținută și de consum ca urmare a majorării salariilor în termeni reali.
- ✓ măsurile întreprinse de Guvernul României în diverse domenii precum cel economic, al asistenței sociale, al sănătății și educației, al mediului de afaceri, în vederea stopării efectelor negative ale pandemiei și suitei de crize care se prefigurează, și ținerii sub control a cheltuielilor bugetare, care vor influența cadrul macroeconomic și indicatorii bugetari pe orizontul de referință, dar și prioritățile de finanțare din bugetul național.
- ✓ obiectivele și măsurile prevăzute în Programul de Guvernare adoptat prin Hotărârea Parlamentului privind acordarea încrederii Guvernului, întărite prin operaționalizarea Planului de Redresare și Reziliență care conține reforme în domeniile reglementate care să stimuleze competitivitatea economiei românești și să accelereze convergența reală a României cu economiile dezvoltate din Uniunea Europeană;
- ✓ Având în vedere contextul intern și internațional dificil ce influențează evoluția indicatorilor macroeconomici și bugetari pe orizontul analizat **construcția bugetară a avut în vedere crearea de spațiu fiscal**, pentru evitarea deteriorării stabilității financiare, a evaluării riscului suveran, pentru susținerea mediului de afaceri.

În aceste condiții, indicatorii bugetari se prezintă astfel:

Proiecția indicatorilor bugetari pentru perioada 2021- 2026 % din PIB

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Venituri buget general consolidat (cash)	31,93	32,64	32,89	33,81	32,57	32,53
Cheltuieli buget general consolidat (cash)	38,65	38,37	38,83	38,8	37,31	36,71
Sold buget general consolidat (cash)	-6,7	-5,7	-5,9	-5,0	-4,7	-4,2
Sold buget general consolidat (ESA)	-7,2	-6,3	-6,0	-4,9	-4,6	-4,2
Sold buget (structural)	-6,2	-5,9	-5,4	-4,3	-4,3	-4,1

Deficitele ESA 2021 si 2022 sunt preluate din Notificarea fiscala a CE octombrie 2023

Deficitele structurale 2021 sunt preluate din Prognoza de toamnă a CE 2023

Deficitele cash reprezintă calcule proprii ale MF

Veniturile bugetare proiectate pentru anul 2024 reprezintă 33,81% din PIB, acestea scad la 32,57 % din PIB în anul 2025, pentru ca în anul 2026 să înregistreze 31,53% din PIB, evoluție determinată de evoluția indicatorilor macroeconomici pe orizontul de referință, de măsurile/prevederile adoptate până la acest moment prin acte normative, care fac ca acestea să își mărească valoarea nominală, iar cheltuielile bugetare proiectate pentru anul 2024 reprezintă 38,8% din PIB, ajungând la 36,71% în 2026, în scădere ca procent în PIB pentru a reduce deficitul bugetar în mod treptat.

+ **Continuarea realizării graduale a consolidării fiscale** contribuind, în acest fel la scăderea inflației, a ratelor dobânzilor, a deficitului comercial și de cont curent al balanței de plăți, precum și la stabilitatea cursului valutar al leului, ținând seama de fragilitatea mediului intern și extern, de efortul bugetar ce trebuie alocat legii sistemului de pensii și implementarea reformelor din PNRR care trebuiesc finalizate până în anul 2026

Începând din aprilie 2020, România se află în procedura de deficit excesiv (PDE), în condițiile depășirii, în anul 2019, a limitei de 3% pentru deficitul bugetar, stabilită în cadrul Pactului de stabilitate și creștere (PSC). PDE a fost inițiată prin propunerea Comisiei Europene (CE) din martie 2020, înainte de activarea clauzei generale derogatorii la nivelul UE. Conform recomandării formulate de CE și adoptată de Consiliul UE în iunie 2021 țintele de deficit ESA stabilite de Consiliu fiind de 4,4% din PIB pentru 2023.

Planificarea bugetară pe anul 2024 și estimările pe perioada 2025-2026 își mențin angajamentul de continuare a ajustării deficitului bugetar printr-un efort de consolidare sustenabil și echilibrat, care să nu afecteze capacitatea de susținere a economiei și de promovare a investițiilor, vizând continuarea eforturilor de îmbunătățire a colectării veniturilor. În acest context, **deficitul bugetar ESA în anul 2024 este estimat la 4,9 % din PIB, urmând ca acesta să ajungă în anul 2026 la 4,2% din PIB, respectiv o reducere de 0,7 puncte procentuale față de anul 2024.**

Deficitul bugetar cash se estimează în anul 2024 la valoarea de 5,0 % din PIB.

În termeni structurali, se estimează că deviația înregistrată în anul 2016 de la OTM stabilit pentru România (respectiv 1% din PIB), se va menține pe tot orizontul de referință, dar continuă să se ajusteze și în anul 2024, cu 1,1 puncte procentuale față de 2023, pentru ca în anul 2026 să înregistreze 4,1% din PIB.

Raportul de convergență al BCE privind în perspectivă, recomandă că deși politica bugetară ar trebui să fie în continuare caracterizată de agilitate în răspunsul său la evenimentele extreme și având în vedere situația geopolitică, este esențial ca țările membre să mențină poziții fiscale solide și sustenabile.

- ✚ În absența unor cerințe de ordin numeric privind ajustările fiscale, evaluarea sustenabilității fiscale pe termen mediu ar trebui să pună un accent deosebit pe capacitatea țărilor de a-și corecta dezechilibrele fiscale.
- ✚ În general, continuarea procesului de consolidare ar facilita abordarea provocărilor de ordin bugetar asociate evoluțiilor demografice nefavorabile.
- ✚ Implementarea pe plan național a unui cadru fiscal solid, care respectă în totalitate normele UE și este aplicat în mod eficace, ar trebui să sprijine consolidarea fiscală și să limiteze derapajele la nivelul cheltuielilor publice, contribuind totodată la evitarea reapariției dezechilibrelor macroeconomice.
- ✚ În ansamblu, strategiile fiscale ar trebui să fie în concordanță cu un program amplu de reforme structurale destinat dinamizării creșterii economice potențiale și majorării gradului de ocupare a forței de muncă.
- ✚ Este necesar ca programul Next Generation să fie implementat în mod eficace pentru a sprijini redresarea economică și pentru adaptarea la modificările structurale în curs.

Având în vedere nivelul prognozat al deficitelor bugetare pentru perioada 2023 - 2026, dar și cel al prognozelor curente a indicatorilor macroeconomici², estimăm că ponderea datoriei guvernamentale brute se va situa la nivelul de 48,7%³ din PIB în anul 2024.

Scurte considerații privind consolidarea fiscală, marea provocare a orizontului de referință 2024-2026

- ✚ Corecția bugetară a fost realizată și prin prisma deficitelor gemene-existența unor deficite externe (de cont curent și bugetar) în creștere în ultimii ani, care au cauze preponderent fiscale și de natura (lipsei) reformelor structurale. *Persistența acestor deficite au potențial de a fragiliza capacitatea de răspuns pe termen mediu a economiei românești în fața unor șocuri adverse, iar în perspectivă imediată de a greva asupra asigurării la costuri rezonabile a fluxurilor necesare finanțării acestor deficite.*
- ✚ Ajustarea bugetară a fost graduală, concretizată prin măsuri care să țină cont de nevoia de sprijinire a recuperării economice, prin intervenții punctuale ale statului în economie inevitabile în contextul internațional actual unde

² CNSP - Proiecția principalilor indicatori macroeconomici 2023-2027, prognoza de toamna - noiembrie 2023

³ Estimările indicatorului sunt pentru sfârșitul fiecărui an. Pe parcursul anului datoria publică poate fluctua în concordanță cu politica de finanțare a Ministerului Finanțelor privind atragerea în avans a resurselor necesare pentru implementarea planului de finanțare.

prioritare sunt domenii precum industria energetică, sectorul agro-industrial, sectorul apărării, modificările climatice, posibila reparație a unor valuri pandemice, gestionarea problemei refugiaților ucraineni etc.

- ✚ Ajustarea deficitului bugetar în mod treptat și în ritm mai puțin accelerat are în vedere următoarele considerente:
  - ✓ în anul 2024 trebuie implementate reforme importante din PNRR cum ar fi noua lege a pensiilor precum și realizarea unor proiecte de investiții finanțate din granturi și împrumuturi din PNRR care trebuie finalizate până la sfârșitul anului 2026, care reclamă sume bugetare importante. Aceste sume trebuie alocate întrucât acestea vor conduce la o economie rezilientă și robustă la șocuri adverse pentru a pregăti statele membre mai bine pentru provocările și oportunitățile generate de tranziția verde și cea digitală.
  - ✓ contextul internațional complicat marcat de incertitudini și fragilitate la adresa perspectivei activității economice, implicit și a evoluției pe termen mediu a inflației, intensitatea războiului din Ucraina, conturarea a noi surse de riscuri, cu ramificații potențiale multiple, inclusiv în plan economic, în Orientul Mijlociu, perioada cu multiple crize la nivel global, fiecare cu potențial de a induce consecințe adverse ample cu atât mai mult în situația suprapunerii efectelor acestora, atenuarea recuperării ritmului activității economice atât în UE cât și în România;
  - ✓ România trebuie să susțină o pondere a cheltuielilor pentru apărare de peste 2% din produsul intern brut.
  - ✓ Dovadă a contextului internațional extrem de fragil este faptul că dacă în anul 2020 România era singura țară în procedură de deficit excesiv, în anul 2022, potrivit datelor Comisiei Europene, 12 țări au consemnat deficite bugetare mai mari de 3 % din PIB.
- ✚ Utilizarea finanțării puse la dispoziție de UE, care să înlocuiască pe cât posibil folosirea resurselor bugetare proprii, a fost **esențială pentru un parcurs favorabil al economiei românești pe un orizont de timp mediu și lung. Astfel PNRR, alături de resursele disponibile prin CFM 2021-2027**, va fi un instrument vital pentru facilitarea ajustării fiscale (consolidării bugetare) necesare, prin susținerea unui nivel mai ridicat al activității economice decât cel indus de un impuls fiscal negativ și înăsprirea politicii monetare -pentru evitarea intrării într-o zonă de echilibrare precară sau chiar de instabilitate a economiei, reprezentând o forță anticiclică în condițiile stagflaționiste actuale.
- ✚ **Se apreciază că o creștere economică bazată pe investiții**, inclusiv prin contribuția fondurilor europene, în special a celor din PNRR, **ajută atingerea țintelor de deficit bugetar prevăzute în calendarul ajustării fiscale.**

Estimările pentru anul 2024 referitoare la indicatorii macroeconomici și bugetari sunt:

PRINCIPALII INDICATORI MACROECONOMICI - SINTEZĂ

Indicatori	Anul 2024
PIB - milioane lei	1.733.821
Creștere economică %	3,4
Inflația medie anuală %	6,0
Venituri BGC - milioane lei	586.131
Ponderea veniturilor totale în PIB	33,81
Cheltuieli BGC - milioane lei	672.766
Ponderea cheltuielilor totale în PIB	38,8
Deficit - milioane lei	86.635
Deficit - pondere în PIB	5,0
Șomeri (număr total persoane)	215.000
Câștig salarial mediu net lei lunar	4.733

Contribuția componentelor de utilizare la creșterea reală a PIB

- procente -

	2023	2024
PRODUSUL INTERN BRUT	2,0	3,4
Cererea internă	1,4	4,1
Consum final	1,7	2,7
- Cheltuielile cu consumul privat	1,4	2,1
- Cheltuielile cu consumul guvernamental*	0,3	0,5
Formarea brută de capital	-0,3	1,4
- Formarea brută de capital fix	1,9	1,7
- Modificarea stocurilor	-2,2	-0,2
Exportul net	0,6	-0,7
Exportul de bunuri și servicii	0,3	1,4
Importul de bunuri și servicii	-0,3	2,1

*) Consumul guvernamental include consumul individual și consumul colectiv al administrației publice
 Notă: Eventuale neconcordanțe la însumare sunt ca urmare a rotunjirilor.

Contribuția ramurilor la creșterea reală a PIB

- procente -

	2023	2024
Industrie	-0,7	0,2
Agricultură, silvicultură, pescuit	0,1	0,2

Construcții	0,5	0,5
Total servicii	1,8	2,0
Impozite nete pe produs	0,3	0,3
PRODUS INTERN BRUT	2,0	3,4

Notă: Eventuale neconcordanțe la însumare sunt ca urmare a rotunjirilor.

Creșterea economică pentru anul 2024 este estimată la 3,4% cu contribuția următorilor factori:

- ✓ **Cererea internă** va constitui elementul principal prin componenta investițională reprezentată de formarea brută de capital fix (+6,5%), efect al dezvoltării unor proiecte importante de investiții publice și private, concomitent cu o majorare a consumului final, ușor sub cea a produsului intern brut, respectiv 3,3%.
- ✓ Pe latura ofertei, construcțiile vor continua să fie cel mai dinamic sector cu o majorare a VAB de 7,1%, bazată în principal pe atragerea și utilizarea eficientă a fondurilor europene. Sectorul terțiar va avea la rândul său un aport pozitiv la avansul economic cu un spor de 3,5%. Pentru industrie s-a prevăzut o creștere modestă a valorii adăugate brute, respectiv de 1,2%, în condițiile menținerii unui context geopolitic incert.

Finanțarea schemelor de ajutor de stat

Susținerea mediului de afaceri este o altă coordonată a construcției bugetare responsabile și credibile pentru anul 2024 prin sprijinirea sectorului IMM, caracterizat prin dinamism și diversitate, prin finanțarea unor programe importante:

Programul **”Ajutoare de stat pentru finanțarea proiectelor de investiții”**, include scheme de ajutor de stat care se aplică atât întreprinderilor mari cât și IMM-urilor, având ca obiectiv dezvoltarea regională prin stimularea realizării de investiții, creării de noi locuri de muncă, precum și modernizarea sau dezvoltarea IMM-urilor. Programul cumulează:

a) scheme de ajutor de stat administrate de Ministerul Finanțelor, instituite prin:

- HG nr.332/2014 *privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin crearea de noi locuri de muncă*, cu modificările și completările ulterioare - schemă deschisă pentru emiterea de acorduri pentru finanțare până la data de 31.12.2023, cu posibilitatea efectuării plății ajutorului de stat până în anul 2028;

- HG nr.807/2014 *pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat având ca obiectiv stimularea investițiilor cu impact major în economie*, cu modificările și completările ulterioare - schemă deschisă pentru emiterea de acorduri pentru finanțare până la data de 31.12.2023, cu posibilitatea efectuării plății ajutorului de stat până în anul 2028.

b) scheme de ajutor de stat administrate de alte autorități, respectiv, Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii S.A. - IFN, Fondul de Garantare a Creditului Rural I.F.N. S.A, Fondul Român de Contragarantare S.A. și

Autoritatea Rutieră Română, pentru care M.F. are calitatea de ordonator principal de credite privind angajarea, lichidarea și ordonanțarea cheltuielilor, instituite prin:

- OUG nr.42/2020 pentru modificarea și completarea OUG nr.110/2017 *privind Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii - IMM INVEST ROMANIA, precum și pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat pentru susținerea activității IMM-urilor în contextul crizei economice generate de pandemia COVID-19*, cu posibilitatea efectuării plății ajutorului de stat până la 31.12.2023 inclusiv;
- OUG nr.24/2022 *privind aprobarea și finanțarea unor programe de garantare în domenii prioritare pentru economia românească*, cu modificările și completările ulterioare, cu posibilitatea efectuării plății ajutorului de stat până la 31.12.2024;
- OUG nr.99/2022 *privind aprobarea schemei de ajutor de stat IMM INVEST PLUS și a componentelor acesteia - IMM INVEST ROMÂNIA, AGRO IMM INVEST, IMM PROD, GARANT CONSTRUCT, INNOVATION și RURAL INVEST*, cu modificările și completările ulterioare, cu posibilitatea efectuării plății ajutorului de stat până la 31.03.2026;
- HG nr.667/2022 *privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru compensarea creșterii prețului la combustibil pentru alimentarea motoarelor, ca urmare a conflictului armat din Ucraina, precum și modificarea anexei nr. 2 la H.G. nr. 370/2021 privind organizarea și funcționarea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii*, pentru care efectuarea plății ajutorului de stat s-a realizat până la 31.07.2023.

Valoarea totală a ajutorului de stat plătit conform acestei scheme de ajutor de stat este de 209.809 mii lei (din care 55.807 mii lei în perioada ianuarie - aprilie 2023) în limita bugetului total maxim estimat al schemei de 300.000 mii lei.

1. Scheme de ajutor de stat care vor fi derulate în perioada 2024-2026

1.1. HG nr.332/2014 privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin crearea de locuri de muncă, cu modificările și completările ulterioare;

- ✓ Schema de ajutor de stat a avut în vedere finanțarea sub formă de sume nerambursabile, în limita intensității maxime admise, a costurilor salariale, înregistrate pe o perioadă de 2 ani consecutivi, **ca urmare a creării de minimum 100 de locuri de muncă determinate de realizarea unei investiții inițiale.**
- ✓ Prin această schemă s-a intenționat încurajarea participării active a întreprinderilor la reducerea decalajelor economice dintre regiuni și redresarea economiei românești, prin realizarea de investiții și crearea de noi locuri de muncă.
- ✓ Bugetul maxim al schemei este de 2.700 milioane lei, respectiv echivalentul a aproximativ 600 milioane euro. Bugetul mediu anual al schemei este de 450 milioane lei, respectiv echivalentul a aproximativ 100 milioane euro, cu posibilitatea suplimentării.
- ✓ Până la 21.11.2023, în baza acestei scheme de ajutor de stat, **au fost aprobate spre finanțare 72 proiecte de investiții, care vor genera 15.123 noi locuri de muncă**, pentru care a fost aprobat un ajutor de stat în valoare de 1.424,42

milioane lei, din care s-au plătit deja 165,42 milioane lei (din care 23,69 milioane lei în perioada ianuarie - noiembrie⁴ 2023) pentru cheltuielile salariale aferente locurilor de muncă nou create. Proiectele de investiții aflate în proces de implementare vor contribui la bugetul de stat prin plata unor contribuții în valoare de 3.265,44 milioane lei.

1.2. HG nr.807/2014 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat având ca obiectiv stimularea investițiilor cu impact major în economie, cu modificările și completările ulterioare;

- ✓ Schema de ajutor de stat a avut în vedere finanțarea investițiilor realizate de întreprinderi în active corporale și necorporale de înaltă tehnologie în valoare de minimum 4,5 milioane lei.
- ✓ Totodată, până la data de 31 decembrie 2028 se va efectua plata ajutorului de stat în baza acordurilor emise, derulându-se în paralel și acțiuni de monitorizare a investițiilor.
- ✓ Până la 21.11.2023, în baza acestei scheme de ajutor de stat, **au fost aprobate spre finanțare 174 proiecte de investiții**, în valoare de 19.820,6 milioane lei, pentru care a fost aprobat un ajutor de stat în valoare de 7.340,8 milioane lei (din care 989,55 milioane lei în cursul anului 2023). Valoarea ajutorului de stat plătit până la această dată este de 3.068,28 milioane lei (din care 753,43 milioane lei în perioada ianuarie - noiembrie⁵ 2023) aferent cheltuielilor eligibile efectuate potrivit acordurilor pentru finanțare emise.
- ✓ **Proiectele de investiții aflate în proces de implementare vor avea un impact semnificativ în economie prin crearea a 25.038 locuri de muncă și plata unor contribuții la bugetul de stat în valoare de 9.272,46 milioane lei.**

1.3. OUG nr.42/2020 pentru modificarea și completarea OUG nr.110/2017 privind Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii - IMM INVEST ROMANIA, precum și pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat pentru susținerea activității IMM-urilor în contextul crizei economice generate de pandemia COVID-19, cu modificările și completările ulterioare;

Schema are ca obiectiv acordarea de facilități de garantare de către stat pentru creditele acordate întreprinderilor mici și mijlocii și întreprinderilor mici cu capitalizare de piață medie, de către instituțiile de credit.

OUG nr.16/2021 a modificat și completat, schema de ajutor de stat a fost cu Subprogramul AGRO IMM INVEST.

Administratori schemei au desemnat Fondul Național de Garantare a Creditelor pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii S.A. - IFN (FNGCMM) și Fondul de Garantare a Creditului Rural S.A. IFN (FGCR) iar furnizor de ajutor de stat este M.F.

---

⁴ Până la data de 21.11.2023

⁵ Până la data de 21.11.2023

Bugetul schemei de ajutor de stat este de 2.345,64 milioane lei, echivalentul a aproximativ 473,90 mil euro pentru măsurile de finanțare prevăzute la capitolul II.2 - Ajutorul de stat sub forma de grant.

Prin implementarea schemei modificată cu Subprogramului AGRO INVEST se estimează acordarea de ajutor de stat unui număr de maximum 48.726 de beneficiari.

În perioada 2020-2023⁶, în baza acestei scheme de ajutor de stat, conform solicitării administratorilor au fost plătite 87 decizii de plată care însumează 1.637,99 milioane lei.

1.4. OUG nr.24/2022 privind aprobarea și finanțarea unor programe de garantare în domenii prioritare pentru economia românească, cu modificări și completări ulterioare, cu modificările și completările ulterioare;

Administratori pentru programele IMM PROD, RURAL INVEST, GARANT CONSTRUCT și INNOVATION au fost desemnate FNGCİMM respectiv, Fondul Român de Contragarantare - S.A. (FRC) și FGCR iar furnizor de ajutor de stat este M.F. Prezentăm în continuare programele prevăzute de O.U.G. nr.24/2022:

1. Conform prevederilor art.2, alin. (1) a fost aprobat programul IMM PROD pentru asigurarea lichidităților și finanțarea investițiilor realizate de către IMM-uri, inclusiv start-upuri, din zona urbană. Schema de ajutor de stat are ca obiectiv deblocarea accesului la finanțare al beneficiarilor care se confruntă cu dificultăți generate de pandemia de COVID-19.

Bugetul schemei de ajutor de stat aferente Programului IMM PROD este 268,545 mil. lei pentru un număr de 2.550 de beneficiari.

2. Conform prevederilor art.4, alin. (1) a fost aprobat programul RURAL INVEST pentru asigurarea lichidităților și finanțarea investițiilor realizate de către beneficiarii eligibili care își localizează producția în mediul rural și urban mic, pentru încurajarea dezvoltării afacerilor în aceste zone.

Bugetul schemei de ajutor de stat aferente Programului RURAL INVEST este 530,583 mil. Lei pentru un număr estimate de 4.286 de beneficiari.

3. Conform prevederilor art.6, alin. (1) a fost aprobat programul GARANT CONSTRUCT destinat proiectelor privind îmbunătățirea eficienței energetice, investiții în domeniul energiei verzi și aliniere la obiectivele de mediu implementate de IMM-uri din sectorul construcțiilor și unități administrativ teritoriale.

Programul cuprinde 2 Subprograme: pentru susținerea proiectelor de investiții pentru IMM-uri din sectorul construcțiilor și al doilea, de susținere a proiectelor de investiții de scară mică pentru unitățile administrativ teritoriale.

Bugetul schemei de ajutor de stat aferente Programului RURAL INVEST este 495,573 mil. lei pentru un număr estimat de 4.165 de beneficiari.

---

⁶ Până la data de 21.11.2023

4. Conform prevederilor art.8, alin. (1) a fost aprobat **programul INNOVATION** în vederea sprijinirii capacității de inovare, susținerii activităților la export ale IMM-urilor cu activitate în domenii de comerț și servicii, cu cifra de afaceri mai mică de 1 milion de euro, care activează în industria exportatoare, nepoluantă.

Bugetul schemei de ajutor de stat aferente Programului INNOVATION este 214,55 mil. Lei pentru un număr de 1.835 de beneficiari.

1.5. OUG nr.99/2022 privind aprobarea schemei de ajutor de stat IMM INVEST PLUS și a componentelor acesteia - IMM INVEST ROMÂNIA, AGRO IMM INVEST, IMM PROD, GARANT CONSTRUCT, INNOVATION și RURAL INVEST, cu modificările și completările ulterioare;

Întrucât sprijinirea sectorului IMM reprezintă o prioritate a Programului de guvernare 2021-2024, în condițiile în care sectorul întreprinderilor mici și mijlocii reprezintă un factor de importanță strategică pentru creșterea economică și crearea de locuri de muncă.

Conform prevederilor OUG nr.99/2022, Guvernul României continuă sprijinirea IMM-urilor prin aprobarea schemei de ajutor de stat IMM INVEST PLUS (cu 6 programe componente), pentru care **M.F. este furnizor de ajutor de stat, iar atribuțiile de administrare sunt delegate pe următoarele componente:**

1. IMM INVEST ROMANIA, componentă administrată de F.N.G.C.I.M.M.;
  2. AGRO IMM INVEST, componentă administrată de F.N.G.C.I.M.M. și F.G.C.R.;
  3. IMM PROD, componentă administrată de F.N.G.C.I.M.M.;
  4. GARANT CONSTRUCT componentă administrată de F.N.G.C.I.M.M. și F.R.C.;
  5. INNOVATION, componentă administrată de F.R.C.;
  6. RURAL INVEST, componentă administrată de F.G.C.R..
- ✓ Bugetul schemei de ajutor de stat sub formă de grant este de maximum 1.930.018.000 lei, acordat din bugetul MF- **Acțiuni generale.**
  - ✓ Prin implementarea schemei de ajutor de stat se estimează acordarea de ajutor de stat unui număr de maximum 24.786 de beneficiari.

1.6. M.F. a elaborat un proiect de hotărâre a Guvernului pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat având ca obiectiv dezvoltarea regională prin stimularea investițiilor de înaltă tehnologie

Principalele caracteristici cuprinse în proiectul schemei de ajutor de stat:

- ✓ obiectivul îl reprezintă susținerea dezvoltării regionale prin realizarea de investiții în unul dintre sectoarele prevăzute în Anexa 1 la hotărâre;
- ✓ schema de ajutor de stat are în vedere finanțarea investițiilor realizate de întreprinderi în active corporale și necorporale de înaltă tehnologie;

- ✓ bugetul maxim al schemei este de 2.499,985 milioane lei, respectiv echivalentul a 449,997 milioane euro;
- ✓ numărul total estimat al întreprinderilor care urmează să beneficieze de ajutor de stat în baza schemei este de 150;
- ✓ perioada de valabilitate a schemei de ajutor de stat pentru emiterea de Acorduri de finanțare este 2024 - 31.12.2026;
- ✓ plata ajutorului de stat în baza acordurilor emise se va efectua până la data de 31 decembrie 2032;

1.7. M.F. a elaborat un proiect de hotărâre a Guvernului privind acordarea unui ajutor de stat regional ad-hoc companiei Nokian Tyres Europe Operations S.R.L.

Principalele caracteristici cuprinse în proiectul schemei de ajutor de stat:

- ✓ schema de ajutor de stat are în vedere finanțarea unei investiții inițiale constând în înființarea în România a unei noi unități de producție de anvelope pentru autoturisme, în județul Bihor;
- ✓ **ajutorul de stat nu este acordat în cadrul unei scheme, reprezintă un ajutor individual pentru NOKIAN TYRES EUROPE OPERATIONS S.R.L.;**
- ✓ ajutorul de stat regional ad-hoc are valoare nominală până la 490,44 milioane lei;
- ✓ sunt considerate cheltuieli eligibile costurile fără TVA și orice alte taxe, aferente realizării de construcții, respectiv, achiziționării de instalații, utilaje, echipamente;
- ✓ beneficiarul are obligația de a finaliza investiția până la data de 31.12.2027;
- ✓ ajutorul de stat regional ad-hoc se plătește până la data de 31.12.2028, în limita creditelor bugetare anuale aprobate;
- ✓ proiectul de investiții trebuie menținut în Regiunea de Vest pe o perioadă de cel puțin 5 ani de la finalizarea investiției, respectiv până la data de 31.12.2032;
- ✓ în perioada 2023-2032 contribuția la dezvoltarea regională generată de investiție va fi de 339,48 milioane lei;
- ✓ prin implementarea proiectului se creează 532 noi locuri de muncă.

Principalele obiective pentru perioada 2024 - 2026 în corelare cu prevederile noului Program de Guvernare

Prin Programul de Guvernare 2021-2024 se urmărește atât continuarea acțiunilor întreprinse în vederea dezvoltării echilibrate și coezive a României, a reducerii decalajelor față de economiile statelor din Europa de Vest, prin stimularea capitalului românesc, cât și continuarea măsurilor de sprijinire a reluării activităților economice afectate de pandemie și a angajărilor, precum și de protejare a veniturilor românilor. Aceste măsuri vor fi susținute prin instrumente financiare și granturi pentru sectoarele

cele mai grav afectate, precum și prin scheme de ajutor de stat pentru investiții noi și garanții de stat pentru credite. Astfel, Ministerul Finanțelor va continua susținerea mediului de afaceri prin intermediul măsurilor de sprijin de natura ajutorului de stat, cu respectarea reglementărilor comunitare în domeniu, urmărind cu predilecție:

- selectarea investițiilor cu real impact asupra dezvoltării regionale prin crearea de noi locuri de muncă și, implicit, creșterea contribuțiilor întreprinderilor finanțate prin plata de taxe și impozite la bugetul general consolidat al statului, precum și la bugetele locale;
- alocarea eficientă și transparentă a resurselor bugetare prin politica ajutorului de stat, conform prevederilor comunitare și naționale în domeniu;
- asigurarea, prin bugetul de stat, a resurselor financiare necesare pentru plata ajutorului de stat, în vederea susținerii proiectelor de investiții aprobate spre finanțare;
- monitorizarea permanentă a investițiilor finanțate în vederea respectării condițiilor în baza cărora au fost emise acordurile de finanțare.

Măsuri propuse în vederea atingerii principalelor obiective pentru perioada 2024 - 2026

- îmbunătățirea procedurilor operaționale specifice implementării schemelor de ajutor de stat și a planificării activității de analiză și control în vederea eficientizării emiterii acordurilor de finanțare și efectuării plăților,
- îmbunătățirea comunicării cu mediul de afaceri;
- sprijinirea tuturor întreprinderilor care realizează investiții și creează noi locuri de muncă, participând astfel activ la reducerea decalajelor economice dintre regiuni și la scăderea șomajului;
- creșterea cifrei de afaceri, datorită dezvoltării și modernizării întreprinderilor mari și a IMM-urilor, respectiv dezvoltarea furnizorilor de active, materii prime, materiale;
- pregătirea continuă a personalului de specialitate din cadrul direcției în vederea dobândirii de noi competențe pluri-disciplinare.

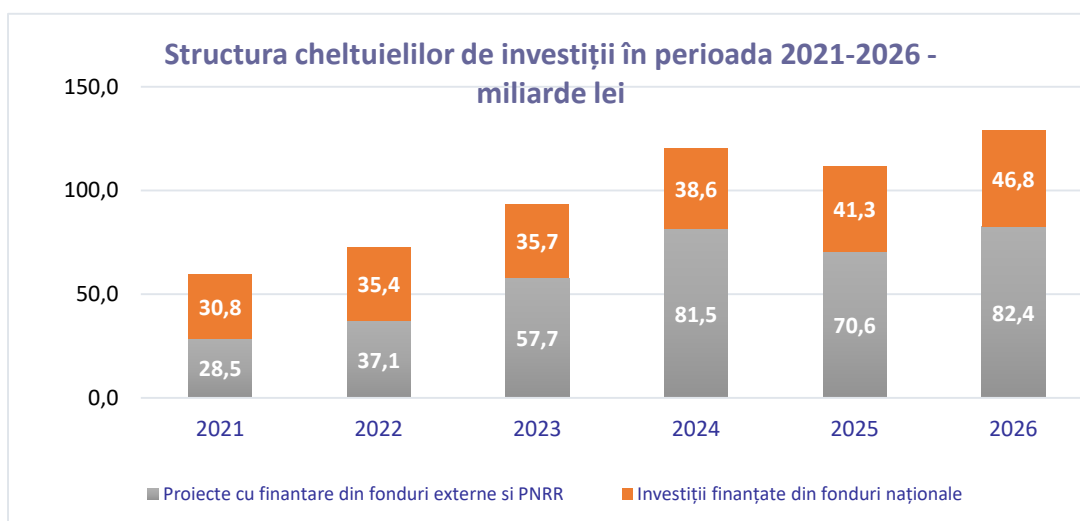
✚ Reforma, prioritizarea și programarea multianuală a investițiilor publice într-o manieră eficientă, profesionistă și transparentă cu efect multiplicator și aport direct la formarea brută de capital fix, **prin creșterea aportului fondurilor europene aferente cadrului financiar 2021-2026 și cele aferente Mecanismului de Redresare și Reziliență ce finanțează reformele și investițiile stabilite prin Programul Național de Redresare și Reziliență, cel mai mare pachet de stimulare din resursele europene alocate României.**

Cheltuieli de investiții 2021-2026

milioane lei

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
	realizări	realizări	execuție preliminară	propuneri	estimări	estimări
Cheltuieli totale BGC (mil. lei)	459.627	540.968	614.812	672.766	701.706	746.044
- % din PIB	38,65	38,37	38,83	38,80	37,31	36,71
Cheltuieli de investiții BGC (mil. lei)	59.259,8	72.530,0	93.433	120.081	111.930	129.221
- % în PIB	5,0	5,14	5,90	6,93	5,95	6,40

Notă: Cheltuielile de investiții cuprind cheltuielile aferente programelor cu finanțare din fonduri externe nerambursabile postaderare (FEN postaderare), cheltuieli de capital și cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă

Programarea multianuală și prioritizarea investițiilor publice, pe baza unor criterii de prioritizare a proiectelor în funcție de relevanță (compatibilitate cu strategiile sectoriale), rezultate așteptate (impact), capacitate de realizare a proiectului în termenul prevăzut și sustenabilitatea financiară vor conduce la creșterea absorbției fondurilor europene, în vederea desconggestionării spațiului fiscal și a susținerii creșterii economice.

În anul 2024 cheltuielile destinate investițiilor însumează aprox.120,1 miliarde lei, reprezentând 6,9 % în PIB.În anul 2024 se remarcă cea mai mare pondere a investițiilor în PIB.

Investitiile sunt susținute din **Mecanismul de Redresare și Reziliență**, însă până la sfârșitul anului 2026 acestea trebuie finalizate, în anul 2026 acestea însumează cea mai mare valoare nominală.

În perioada 2024-2026 se constată în continuare o îmbunătățire a structurii cheltuielilor de investiții în sensul creșterii ponderii cheltuielilor aferente proiectelor

finanțate din fonduri externe și PNRR în cadrul surselor de finanțare.

Mecanismul de Redresare și Reziliență este un instrument inovator care prevede un **sprijin financiar direct corelat cu obținerea de rezultate măsurate prin raportare la jaloanele și țintele indicate în planurile de redresare și reziliență aprobat, motiv pentru care reformele finanțate prin acest mecanism trebuie monitorizate cu mare atenție.**

- ✦ Acest mecanism atenuază impactul economic și social al pandemiei de COVID-19 și are scopul de a spori durabilitatea și reziliența economiilor și societăților europene, precum și de a le pregăti mai bine pentru provocările și oportunitățile generate de tranziția verde și cea digitală.

Planul național de redresare și reziliență al României (PNRR) reprezintă documentul strategic al României care fundamentează prioritățile de reformă și domeniile de investiții pentru aplicarea Mecanismului de redresare și reziliență - MRR la nivel național.

- ✦ **Sustenabilitatea financiară bugetară** este o măsură transversală susținută de PNRR care crește capacitatea de răspuns, atât la realitățile actuale cât și viitoare, propunând o serie de măsuri care oferă mai multă predictibilitate asupra bugetului de stat și control asupra mecanismului de stabilitate bugetară. În acest sens, sunt propuse **măsuri de control, de stimulare și simplificare a colectării la bugetul de stat, prin raportare la principiul conformării voluntare, la îmbunătățirea proceselor de administrare a impozitelor și taxelor, reorientând modul de administrare pe baza managementului riscului fiscal integrat pentru reducerea neconformării fiscale și a decalajelor fiscale, inclusiv prin raportare la îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară în vederea eficientizării și prioritizării cheltuielilor publice.** Cele menționate anterior sunt complementare cu reformele și investițiile privind consolidarea capacității de prognoză a cheltuielilor și de limitare a impactului reformelor sistemului de pensii pe termen mediu și lung și a stabilirii salariului minim și cu măsurile de eliminare a distorsiunilor și lacunelor din sistemul fiscal, care permit contribuabililor devieri de la respectarea principiului conformării voluntare privind plata taxelor fiscale (subminând corectitudinea sistemului) în materia impozitului pe venit și a contribuțiilor sociale.

România se află în fața unei oportunități istorice. În data de 21 noiembrie 2023 Comisia Europeană a evaluat pozitiv PNRR revizuit, noua valoare a acestuia fiind de 28.511,58 mil eur, din care: 13.566,06 mil euro pentru componenta de asistență financiară nerambursabilă și respectiv, 14.942,15 mil eur pentru componenta de împrumut, planul cuprinzând 66 de reforme și 111 investiții. Planul modificat al României pune un accent puternic pe tranziția verde, alocând 44,1 % (în creștere față de 41 % în planul inițial) din fondurile disponibile pentru măsuri care sprijină obiectivele climatice

- ✦ **Consolidarea unei politici fiscale predictibile angajate pe panta de reducere a deficitului bugetar, pentru susținerea și adaptarea mediului de afaceri la provocările ridicate de suita de crize cu care se confruntă societatea, simplificarea fiscalității și perfecționarea legislației în funcție de fenomenele evazioniste, pentru a crea premisa unei creșteri economice sănătoase și durabile.**

Principalele obiective ale politicii fiscale avute în vedere pe termen mediu vizează în principal următoarele aspecte:

- implementarea măsurilor cuprinse în Programul de guvernare, pe măsură ce spațiul fiscal-bugetar va permite, precum și a celor din Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR);
- Printre măsurile prevăzute în cadrul componentei de reformă fiscală este și analizarea amănunțită a legislației fiscale românești în ceea ce privește domeniul impozitelor și contribuțiilor sociale datorate pe veniturile obținute de persoane fizice. Această analiză a fost efectuată de Banca Mondială, iar recomandările considerate de Guvernul României necesare a fi implementate vor avea în vedere un sistem fiscal adaptat la evoluția economiei, astfel încât să faciliteze creșterea economică și să crească ponderea veniturilor fiscale în PIB;
- În raport de angajamentele de reformă fiscală din cadrul PNRR, se are în vedere reducerea etapizată a distorsiunilor și stimulentele fiscale excesive existente în prezent în cazul domeniilor antemenționate;
- continuarea perfecționării legislației pentru a corespunde criteriilor de armonizare cu legislația comunitară, prin transpunerea în legislația națională a măsurilor adoptate la nivel european, inclusiv din domeniul de impozitare a întreprinderilor. În plus, în domeniul TVA sunt avute în vedere și inițiativele propuse de Comisia Europeană în cadrul „Planului de acțiune pentru o fiscalitate echitabilă și simplificată în sprijinul strategiei de redresare” care au ca scop reducerea sarcinilor administrative la nivelul statelor membre și al contribuabililor, precum și simplificarea prevederilor legislative și a obligațiilor de înregistrare și raportare în domeniul TVA;
- îmbunătățirea și simplificarea legislației fiscale, ca urmare a dialogului cu mediul de afaceri;
- perfecționarea legislației în funcție de fenomenele evazioniste, în vederea contracarării acestora, prin instituirea de măsuri de combatere a practicilor de evitare a obligațiilor fiscale, în funcție de practicile identificate.

Principalele măsuri fiscale pe orizontul de referință sunt prezentate în Capitolul 4 al strategiei.

Dezvoltarea și diversificarea instrumentelor de management ale datoriei publice pentru menținerea datoriei publice la un nivel sustenabil

Pe termen mediu, Ministerul Finanțelor va urmări îndeplinirea obiectivelor prevăzute în Strategia de administrare a datoriei publice guvernamentale pentru perioada 2023-2025, respectiv:

- Asigurarea necesarului de finanțare al administrației publice centrale pe fondul minimizării costurilor pe termen mediu și lung,
- Limitarea riscurilor asociate portofoliului datoriei publice guvernamentale,
- Dezvoltarea pieței interne a titlurilor de stat.

Politica Ministerului Finanțelor este de a asigura finanțarea preponderent în moneda națională, care să faciliteze în continuare dezvoltarea pieței interne a titlurilor de stat și totodată să sprijine diminuarea expunerii la riscul valutar, ținând cont în același timp de capacitatea de absorbție a pieței interne, precum și de necesitățile diversificării bazei de investitori în titlurile de stat. Emisiunile în EUR pe piața internă vor fi avute în vedere pe maturități medii, în funcție de condițiile de piață și de apetitul manifestat de către mediul investițional, în condițiile unui raport maturitate/cost avantajos.

Ministerul Finanțelor va continua să mențină o abordare flexibilă și transparentă în realizarea procesului de finanțare, reacționând cu promptitudine la modificările contextului de piață și la comportamentul investitorilor.

În scopul diversificării bazei de investitori și a creșterii accesibilității persoanelor fizice la cumpărarea titlurilor de stat, se vor continua emisiunile de titluri de stat pentru populație în cadrul celor două programe dedicate TEZAU (titluri de stat emise prin unități ale Trezoreriei Statului și oficii poștale ale Companiei Naționale "Poșta Română" S.A.) și FIDELIS (titluri de stat emise prin intermediul sistemului bancar).

În funcție de cererea specifică exprimată de mediile investiționale, Ministerul Finanțelor va continua utilizarea operațiunilor specifice de administrare a pasivelor, de tipul răscumpărărilor anticipate sau preschimbărilor de titluri de stat, atât pe piața internă cât și pe piețele externe, în scopul limitării riscului de refinanțare.

În procesul de finanțare externă se va avea în vedere: contractarea de datorie preponderent în EUR și USD, dar și în alte valute, în funcție de oportunitățile identificate, luând în considerare raportul cost/risc asociat acestora și contribuția la diversificarea bazei investiționale; extinderea numărului de contrapartide cu care se vor încheia acorduri-cadru de tip ISDA care va permite și utilizarea instrumentelor financiare derivate de tipul swap-urilor valutare pentru o mai bună gestionare a expunerii la riscul valutar.

Începând cu anul 2024, se are în vedere diversificarea instrumentelor de finanțare, prin finanțarea proiectelor/cheltuielilor care sunt destinate protejării mediului înconjurător și combaterii schimbărilor climatice și/sau a celor din domeniul social și de dezvoltare durabilă, în baza Cadrelor suverane de obligațiuni verzi, precum și diversificarea bazei investiționale prin lansarea primei emisiuni de obligațiuni externe de tip Samurai pe piața japoneză.

Totodată, împrumuturile contractate de la instituțiile financiare internaționale (BIRD, BEI, BDCE, BERD etc.), precum și sumele aferente componentei de împrumut pentru implementarea Planului Național de Redresare și Reziliență vor contribui la realizarea obiectivului de minimizare a costurilor de finanțare pe termen lung.

Pentru îmbunătățirea managementului datoriei publice și evitarea presiunilor sezoniere în asigurarea surselor de finanțare a deficitului bugetar și de refinanțare a datoriei publice guvernamentale, MF are în vedere continuarea politicii de menținere a rezervei financiare (buffer) în valută la dispoziția Trezoreriei Statului, care să acopere până la 4 luni din necesarul brut de finanțare.

✚ **Măsuri pentru crearea și consolidarea finanțelor publice, prin eficientizarea calitativă a cheltuielilor cu focalizare pe:**

- **finanțarea unor reforme în domeniul muncii, al pensiilor, unor măsuri active economice pentru sprijinirea grupurilor celor mai vulnerabile, al sprijinirii IMM al căror lanț de aprovizionare a fost puternic afectat de războiul împotriva Ucrainei;**

Salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată s-a majorat la 3.300 lei lunar, începând cu data de 1 octombrie 2023 (H.G.nr.900/2023), ceea ce reprezintă o creștere de 10,0% față de luna septembrie 2023.

- **Consolidarea bugetării pe programe pe bază de indicatori de rezultat care să permită transparența deplină a cheltuielilor publice, îmbunătățirea clarității și coerenței procesului de bugetare, prioritizarea politicilor sectoriale și asigurarea unei competiții reale între proiectele propuse spre finanțare și susținerea performanței; Noua abordare bugetară pe programe va permite trecerea de la un buget de resurse la un buget al performanței imperative al perioadei dificile pe care o traversăm.**
- **Alocarea dirijată către priorități bine definite și mai multă responsabilitate în utilizarea fondurilor publice, realizate prin implementarea măsurilor de eficientizare a cheltuielilor publice⁷ evitarea risipei banului public.**

Prin aprobarea de către Guvernul României, în data de 13 iulie 2023, a Memorandumului cu tema "Aprobarea strategiei analizei cheltuielilor publice pentru perioada 2024-2030", a fost creat cadrul realizării sistematice a analizei cheltuielilor bugetare. Ordonatorii principali de credite care, în perioada 2022-2023, au făcut obiectul analizelor de cheltuieli publice în domeniul educației - Ministerul Educației și în domeniul sănătății - Ministerul Sănătății și Casa Națională de Asigurări de Sănătate, vor cuprinde în proiectul de buget pe anul 2024 măsurile de eficientizare a cheltuielilor publice prevăzute în Memorandumurile aprobate de Guvern.

Economia postpandemie - o economie cu o nouă paradigmă de creștere și noi priorități de finanțare pentru reziliență sporită la șocurile adverse.

Noile provocări ale perioadei actuale aduc necesitatea unei noi paradigme de creștere economică, mai rezilientă la șocuri externe și un moment propice pentru **implementarea de reforme structurale care să modifice fundamental modelul de creștere economică al României**, printr-o mai bună aliniere la agenda europeană. **Deja se observă o schimbare a paradigmei de creștere în sensul că în anul 2024 cererea internă va constitui elementul principal prin componenta investițională reprezentată de formarea brută de capital fix (+6,5%), efect al dezvoltării unor proiecte importante de investiții publice și private, concomitent cu o majorare a consumului final, ușor sub cea a produsului intern brut, respectiv 3,3%.**

Apartenența României la Comunitatea Europeană aduce avantajul ca aceasta să

⁷ Măsurile de eficientizare a cheltuielilor publice prevăzute în Memorandumurile de aprobare a analizelor de cheltuieli și a măsurilor de eficientizare a cheltuielilor publice în domeniile analizate, aprobate de Guvern conform art. 31¹ din Legea nr 500/2002 cu modificările și completările ulterioare

beneficieze de resurse europene considerabile **prin PNRR** care are ca piesă de rezistență **Programul Next Generation și noul cadru financiar 2021-2027**, care dau șansa unei alte abordări a politicii naționale de investiții, prin integrarea într-o viziune holistică, globală, de context european care să crească participarea la proiecte comune regionale, transeuropene.

Programul „Next Generation EU“ (NGEU) este una dintre soluțiile autorităților europene în vederea facilitării unei reveniri economice alerte și sustenabile ca urmare a efectelor socio-economice adverse induse de pandemia COVID-19, dar și cu scopul creșterii rezilienței economiilor UE la șocuri externe. Pentru a maximiza potențialele efecte de antrenare, este esențial ca statele membre să adopte măsuri de stimulare a economiei în același timp. Atragerea acestor fonduri din NGEU trebuie să fie o prioritate ce ar conduce la îmbunătățirea coordonatelor cadrului macroeconomic, ceea ce ar implica și **un volum mai amplu de încasări bugetare**.

În acest context, respectarea cu strictețe a țintelor și a jaloanelor din cadrul Mecanismului de redresare și reziliență capătă o nouă dimensiune, pe fondul mizei ridicate privind atât redresarea economică, cât și posibilitatea unor efecte benefice procesului de consolidare fiscală.

Prin accesarea fondurilor europene vor fi finanțate priorități ca **sănătatea, tranziția verde și digitală, politicile privind schimbările climatice, politicile privind noile tehnologii** care vor pune presiuni pe bugetele publice. De aceea este nevoie de aplicarea unei conduite fiscale responsabile, prudente și vizionare.

Finanțarea verde - marea provocare a bugetelor viitoare

PNRR propune proiecte în toate cele șase domenii emblematice ale UE și este menit să abordeze provocările europene comune prin adoptarea **tranziției verzi și a celei digitale**, precum și să consolideze reziliența economică și socială și coeziunea pieței unice. În urma implementării proiectelor, economia ar trebui să devină mai rezilientă la șocurile viitoare, iar populația, mai adaptabilă la modelele economice în schimbare.

Pilonul 1 din PNRR „Tranziția verde” include reforme și investiții în tehnologii și capacități verzi, inclusiv în biodiversitate, eficiență energetică, renovarea clădirilor și economia circulară, contribuind în același timp la obiectivele Uniunii privind clima, promovând creșterea sustenabilă, creând locuri de muncă și menținând securitatea energetică.

Schimbările climatice și degradarea mediului reprezintă două dintre cele mai grave amenințări ale lumii, iar Agenda 2030 pentru dezvoltarea durabilă promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile-economică, socială și de mediu. **Agenda 2030 este corelată cu Pactul Verde european (European Green Deal) care va defini strategia de dezvoltarea UE ca primul continent neutru din punct de vedere climatic până în 2050. Astfel, Pactul Verde European transformă provocările climatice și de mediu în oportunități, prin demersul de reducere a emisiilor nete de gaze cu efect de seră la zero până în 2050, prin reducerea poluării și restaurarea biodiversității.** Aceste provocări necesită politici coerente pentru a asigura o dezvoltare durabilă atât la nivel european cât și în țara noastră.

Finanțarea verde e un instrument important pe care România îl poate folosi pentru a răspunde cu succes provocării schimbărilor climatice prezintă **numeroase oportunități**:

- schimbarea structurii economiei către una cu valoare adăugată mai mare.
- posibilitatea poziționării României ca țară atractivă pentru investițiile străine directe în sectoarele verzi.
- fonduri ce vor fi oferite statelor membre, vor facilita tranziția spre un model mai sustenabil de creștere economică.

Suținerea procesului de dezvoltare economică prin operaționalizarea Băncii de Investiții și Dezvoltare

Pentru realizarea obiectivelor dezvoltării durabile este necesară mobilizarea finanțării investițiilor pe termen lung, atât din partea sectorului public cât și cel privat. Capacitatea unei economii de a pune la dispoziție astfel de finanțări depinde de măsura în care sistemul financiar poate canaliza finanțările necesare prin intermediul unor piețe deschise și competitive.

Prin crearea Băncii de Investiții și Dezvoltare, care este prevăzută ca reformă în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență a României, cu termen de operaționalizare la începutul anului 2025, se va putea asigura consolidarea eforturilor în vederea susținerii dezvoltării economice și sociale, a competitivității, inovării și creșterii economice durabile.

2. OBIECTIVUL BUGETAR PE TERMEN MEDIU

2.1 PIB POTENȚIAL ȘI OUTPUT - GAP

Estimările **produsului intern brut potențial și output-gap** pentru România au fost efectuate, utilizând metodologia comună europeană agreată la nivelul tuturor statelor membre UE, pe baza cadrului macroeconomic publicat în Proгноza macroeconomică de toamnă 2023 a CNSP.

Creșterea economică potențială pe termen mediu este de peste 3%, în proces de redresare după încetinirea determinată de pandemia de COVID-19 și războiul din Ucraina, în principal pe baza investițiilor din fonduri externe rambursabile și nerambursabile (PNRR). Aportul mai mare al investițiilor la dezvoltarea economică conduce la o contribuție a stocului de capital la dinamica PIB potențial superioară celei a productivității totale a factorilor.

Creșterea PIB potențial și componenta ciclică a deficitului bugetar

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
PIB potențial (%)	2,6	2,8	3,0	3,1	3,3	3,6	3,7
<i>din care contribuția factorilor:</i>							
<i>Capital (pp)</i>	1,5	1,6	1,7	1,8	1,9	2,0	2,1
<i>Muncă (pp)</i>	0,0	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
<i>TFP (pp)</i>	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2	1,4	1,6
Output-gap (%)	-2,8	-1,0	-2,1	-1,9	-1,0	-0,1	0,3
Componenta ciclică (%)	-0,91	-0,34	-0,67	-0,61	-0,33	-0,03	0,09

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Notă: Eventualele discrepanțe dintre creșterea potențială și suma contribuțiilor factorilor sunt cauzate de rotunjiri.

În ceea ce privește acumularea de capital, formarea brută de capital fix este așteptată să se majoreze susținut pe întreg intervalul de prognoză, iar în cadrul acesteia dinamicele volumului lucrărilor de construcții vor avansa cu un ritm superior. Dacă în perioada 2024-2027 investițiile brute vor crește cu 7,3% în medie în fiecare an, lucrările de construcții vor avansa cu un ritm mediu anual de 8,0%.

În ceea ce privește **productivitatea totală a factorilor (TFP)**, se estimează în continuare o contribuție semnificativă la creșterea potențială ușor inferioară celei a stocului de capital. Investițiile și reformele prevăzute în PNRR vor determina o creștere a eficienței și productivității din economie pe termen mediu și lung, care se adaugă la impactul direct prin formarea brută de capital fix.

Contribuția factorului **muncă** este aproape neutră întrucât evoluția demografică nefavorabilă este compensată de o ameliorare a participării la forța de muncă, precum și de importul suplimentar de forță de muncă de pe piețele externe.

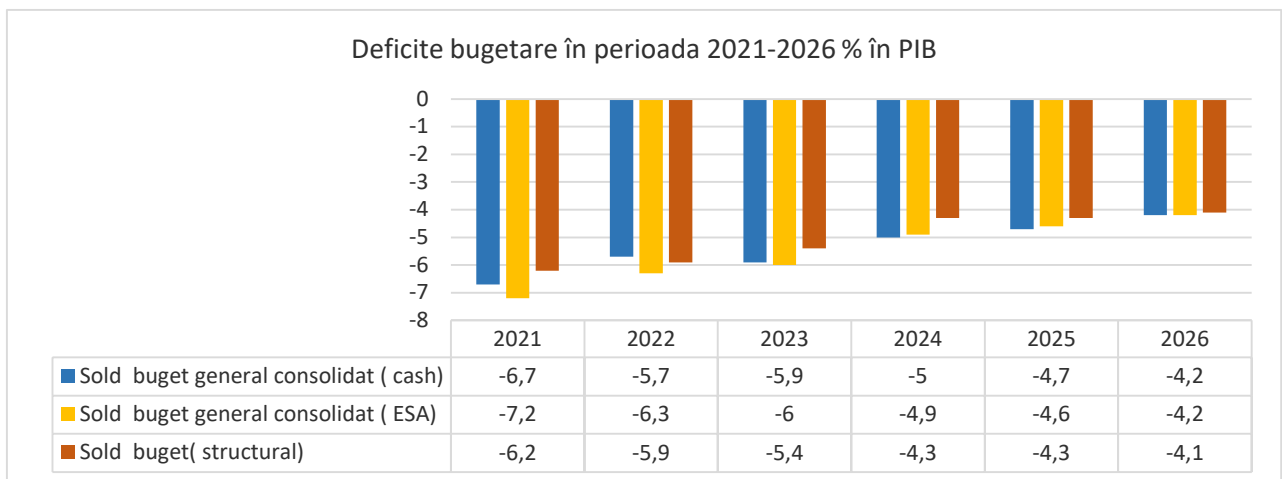
În aceste condiții, se estimează că **output-gap** se va închide în perioada 2026-2027,

astfel încât componenta ciclică va influența în mod favorabil evoluția soldului structural al bugetului general consolidat.

2.2 EVOLUȚIA DEFICITULUI STRUCTURAL ÎN PERIOADA 2021-2026

În anul 2024 deficitul structural din România este estimat la 4,3 % din PIB.

Având în vedere măsurile adoptate, de relaxare fiscală, precum și cele în domeniul cheltuielilor proiecția bugetului general consolidat, începând cu anul 2016, România nu respectă regula⁸ privind soldul structural anual al administrației publice, abătându-se de la Obiectivul său bugetar pe termen mediu (OBTM), respectiv un sold structural anual de cel mult -1% din PIB.

Ajustarea realizată după criza economică și financiară din 2009 s-a situat preponderent pe partea de cheltuieli, reformele structurale fiind promovate în special în domeniul salarizării personalului bugetar, sistemului public de pensii și programării bugetare. România fiind o țară care a avut dezechilibre mai mari la începutul crizei mondiale au fost necesare eforturi de ajustare mai mari decât în alte țări din regiune. Ajustarea întreprinsă de țara noastră a fost una foarte ambițioasă, iar performanța realizată în ceea ce privește corectarea dezechilibrelor fiscale judecată prin prisma deficitului structural a fost foarte bună considerând amploarea acestora.

Criza din 2009 a determinat în România unul dintre cele mai severe pachete de austeritate, în timp ce România înainte de 2020 a consemnat cel mai mare deficit bugetar din UE.

În contextul pandemiei, statele, printre care și România, au implementat programe importante de susținere a economiei și menținere a nivelului de trai. Adoptarea rapidă de măsuri fiscale, croite pentru a acoperi nevoile financiare în sectoarele cele mai afectate de criza generată de pandemia COVID-19, în special pentru susținerea angajaților și/sau asigurarea unui venit minim celor aflați în șomaj, precum și pentru evitarea intrării în faliment a unui număr foarte mare de firme, în special IMM, sunt

⁸ Regula este stabilită prin prevederile art.3 alin.(1) din TSCG ratificat de România prin Legea nr.83/2012, iar potrivit prevederilor art.3 alin.(2) din același TSCG regula a fost preluată și în legislația națională prin modificarea Legii responsabilității fiscal-bugetare nr.69/2010, astfel încât aceasta se regăsește în prezent la art.7 din Legea nr.69/2010, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

esențiale pentru a evita o contracție a activității economice, dar și pentru revenirea creșterii la nivele sustenabile.

Măsurile de natură fiscală, deși necesare în special pentru sectoarele cele mai afectate, pot genera o creștere a datoriei publice și deficitelor bugetare. Implementarea în România a unor politici fiscale și de venituri expansive într-o perioadă de creștere economică a condus la deteriorarea deficitului de cont curent, iar deficitul bugetar cash a ajuns, în anul 2020, la 9,5% din PIB, **dar începe să scadă din anul 2021**. În plus, colectarea deficitară a veniturilor bugetare și ponderea ridicată a cheltuielilor rigide în veniturile fiscale reprezintă vulnerabilități structurale ce vor îngreuna procesul de consolidare fiscală. Deja se observă progrese pe linia ajustării bugetare, **deficitul ESA în anul 2022 a fost de 6,3% din PIB față de 7,2% din PIB în anul 2021 și 9,3% din PIB în anul 2020, iar deficitul structural scade de la 6,2% din PIB în anul 2021 la 5,9% din PIB în anul 2022 și își continuă traiectoria de ajustare pe orizontul de referință**.

Construcția bugetară pentru anul 2024 și perspectiva 2025-2027 a avut la bază măsurile de relaxare fiscală începute în perioada anterioară izbucnirii pandemiei, dar și măsurile fiscal-bugetare luate pentru înlăturarea efectelor crizei Covid 19, precum și cele de austeritate din anul 2023, care vor influența cadrul macroeconomic și indicatorii bugetari pe orizontul 2024-2026.

Este de subliniat situația fiscală deosebit de dificilă în care se află România, dat fiind contextul internațional complicat și suprapunerea de crize cu care se confruntă atât România, cât și Uniunea Europeană, situația din Ucraina, care reclamă creșterea cheltuielilor de apărare și securitate, inflația ridicată care a erodat semnificativ puterea de cumpărare, cu efecte mai ample pentru persoanele cu venituri reduse, precum și impactul schimbărilor climatice și tranziția energetică care necesită întărirea capacității de intervenție a statului în momente foarte complicate. La acestea, se adaugă o încetinire a fluxurilor comerciale determinată de o temperare a evoluției economice mondiale, în special a principalilor parteneri comerciali, cu efecte nefavorabile localizate preponderent la nivelul sectorului industrial.

În anul 2024 trebuie implementate reforme importante din PNRR cum ar fi noua lege a pensiilor precum și realizarea unor proiecte de investiții din granturi și împrumuturi din PNRR care trebuie finalizate până la sfârșitul anului 2026 care reclamă sume bugetare importante. Aceste sume trebuie alocate întrucât acestea vor conduce la o economie rezilientă și robustă la socuri adverse pentru a pregăti statele membre mai bine pentru provocările și oportunitățile generate de tranziția verde și cea digitală.

Ajustarea deficitului structural pe orizontul de referință evidențiază intenția autorităților române pentru formularea unei politici sănătoase și sustenabile în domeniul finanțelor publice, care să se încadreze în agenda europeană.

3. CADRUL MACROECONOMIC

3.1 EVOLUȚII MACROECONOMICE RECENTE ALE ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

Anul 2022

În 2022, lumea s-a confruntat, pe lângă problemele generate și amplificate de criza sanitară declanșată la începutul anului 2020 și cu izbucnirea conflictului ruso - ucrainean în luna februarie. Astfel economia mondială s-a aflat, în 2022, sub influența mai multor crize suprapuse (energetică, inflaționistă, a lanțurilor de aprovizionare). Perspectiva revenirii economiei după criza SARS-COV 2 a fost afectată de șocul conflictului din Ucraina, provocând o scumpire a produselor petroliere și a gazelor naturale, ceea ce a determinat o creștere accentuată a prețurilor tuturor bunurilor și produselor, inflația atingând niveluri ridicate.

În acest context, economia României a reușit să facă față șocurilor, înregistrând în anul 2022, conform datelor provizorii 2 publicate de INS, o creștere a produsului intern brut de 4,7%.

Pe partea ofertei, principalul susținător al avansului economiei a fost sectorul serviciilor care, pe fondul revenirii la normal a tuturor activităților specifice, dar și a performanțelor considerabile din domenii cu un aport sporit de valoare adăugată, a înregistrat o majorare de 7,7%, ceea ce s-a concretizat într-o contribuție de 4,5 puncte procentuale la dinamica PIB. Sectorul „informații și comunicații” a fost cel mai dinamic din economie, cu o creștere semnificativă (20,0%), continuând astfel rezultatele bune din ultimii ani. Contribuția acestuia la avansul PIB a fost de 1,3 puncte procentuale. De remarcat și saltul important din domeniul „serviciilor suport, profesionale și administrative” cu un ritm anual de 13,1%, în condițiile în care desfășurarea acestor activități a revenit la normal odată cu ridicarea stării de alertă.

În sectorul construcțiilor rezultatele din 2022 au fost peste așteptări, valoarea adăugată brută majorându-se cu 11,2%, consecință a evoluțiilor foarte bune din trimestrul III (10,9%) și IV (15,2%), în ciuda problemelor cu care s-a confruntat acest domeniu ca urmare a nivelului ridicat al prețurilor materialelor. Contribuția la creșterea reală a PIB a fost de 0,7 puncte procentuale.

La polul opus, activitatea din industrie a continuat să resimtă amplificarea dificultăților legate de aprovizionare, dar și creșterea prețurilor produselor energetice. Astfel, în anul 2022, valoarea adăugată brută din industrie s-a redus cu 2,3%, diminuând avansul economiei cu 0,5 puncte procentuale.

Un domeniu specific (dependent de factori conjuncturali imprevizibili) cu aport negativ la creșterea economică (-0,5 puncte procentuale) a fost sectorul agricol puternic afectat, în acest an, pe de o parte de condițiile climatice, în principal în sfera culturilor păioase, dar și de majorările de prețuri (combustibil, îngrășăminte, etc.). Astfel, valoarea adăugată brută din agricultură s-a redus cu 11,6% în anul 2022.

Pe partea cererii, în ciuda inflației ridicate și a înăspririi politicii monetare, consumul privat și investițiile au crescut, avansul economiei în anul 2022 datorându-se sporului înregistrat de cererea internă (5,2%). Dacă în primul semestru, consumul privat a fost principalul susținător al creșterii economice (+7,5), în cel de-al doilea semestru se remarcă revenirea peste așteptări a investițiilor brute (+11,6%), consecință a redinamizării lucrărilor de construcții. În ceea ce privește consumul privat, scăderea

puterii de cumpărare începând cu a doua jumătate a anului, la care s-au adăugat și constrângerile politicii monetare, au avut un impact notabil asupra comportamentului de consum al populației, înregistrându-se o decelerare a dinamicii acestuia (de la +7,5% în semestrul I la +4,0% în semestrul II). Cu toate acestea, consumul privat a înregistrat pe întreg anul 2022 o majorare robustă, de 5,5%, cu o contribuție de 3,4% la dinamica PIB. Ca urmare a situației economice interne (majorarea prețurilor la energie și la bunurile de consum) care a necesitat adoptarea mai multor măsuri pentru a atenua impactul creșterii prețurilor la energie asupra consumatorilor casnici și non casnici vulnerabili, dar și al crizei externe provocate de conflictul de la granița țării (acordarea de sprijin cetățenilor ucraineni refugiați), consumul guvernamental a înregistrat o creștere cu 4,3%, contribuind cu 0,8 puncte procentuale la creșterea economică.

Formarea brută de capital fix, după avansul modest din primul semestru (+2,3%), a cunoscut în partea a doua a anului o accelerare de ritm, pe întregul an înregistrând o creștere cu 8%. Evoluția peste așteptări a fost rezultatul intensificării lucrărilor de construcții și, în special, a lucrărilor de infrastructură, realizate atât din fonduri UE, cât și din fonduri publice, dar și aportului semnificativ al investițiilor străine. Contribuția investițiilor brute la creșterea economică a fost de 1,9 puncte procentuale, ceea ce s-a concretizat într-o îmbunătățire a ratei de investiție (circa 25%).

Pe latura externă, satisfacerea cererii ridicate de investiții a necesitat importuri de bunuri și servicii suplimentare, acestea avansând în anul 2022 cu 9,9%, în timp ce exporturile de bunuri și servicii au înregistrat, în termeni reali, o creștere ușor inferioară (9,6%). Efectul celor două componente s-a concretizat într-o contribuție negativă a exportului net la creșterea produsului intern brut de 0,7 puncte procentuale.

Anul 2023

Pe fondul persistenței unui context internațional vulnerabil și al unui nivel încă ridicat al prețurilor, economia României a înregistrat pe primele 9 luni din 2023 un avans de 1,4% (serie brută). Deși în conjunctura actuală economia țării noastre a evidențiat o evoluție bună comparativ cu statele UE, totuși s-a manifestat o decelerare a PIB, de la 4,5% în trimestrul IV 2022 la 2,4% și 1,0% în primele două trimestre, dar tendința a fost stopată în trimestrul III (+1,1%). Dinamica moderată din ultimele trimestre a provenit din presiunile exercitate de nivelul inflației încă ridicate, a creșterii costurilor de finanțare, precum și de propagarea graduală a măsurilor de politică monetară, care au anihilat efectele favorabile induse de detensionarea crizei energetice și reluarea lanțurilor de aprovizionare.

Ca și în perioadele precedente, s-a menținut contribuția dominantă a construcțiilor și serviciilor la creșterea economică, în timp ce industria a redus din aportul pozitiv al acestora. Sectorul construcțiilor, cu o dinamică a valorii adăugate brute de 7,4% s-a remarcat în contextul demarării a numeroase proiecte investiționale, prioritar în infrastructură. Contribuția celor două sectoare la susținerea creșterii economice a fost de 0,3 puncte procentuale.

Sectorul serviciilor, deși a manifestat o tendință de decelerare, s-a menținut peste nivelul produsului intern brut cu o majorare a VAB de 2,1% și o contribuție de 1,2 puncte procentuale. În cadrul acestora s-a evidențiat evoluția ramurii „activități profesionale, științifice și tehnice; activități de servicii administrative și activități de servicii suport” cu un spor de 3,4%. Manifestarea diminuării ritmului de creștere poate fi explicată prin faptul că perioada de recuperare a declinului din pandemie s-a încheiat, acest sector fiind unul din domeniile cele mai afectate de restricții. Aportul la creșterea reală a PIB

a fost de 0,2 puncte procentuale. În ceea ce privește activitatea de „comerț, transport, hoteluri și restaurante”, dacă în primele luni a fost avantajată de condițiile favorabile practicării sporturilor de iarnă pe de o parte, dar și de preocuparea populației pentru achiziționarea de bunuri de consum, în următoarele două trimestre înclinația populației spre economisire a început să primeze comparativ cu cea către consum. În aceste condiții, valoarea adăugată brută a acestei ramuri s-a majorat cu 3,8% în primul trimestru, cu 0,5% în trimestrul II, trecând în teritoriul negativ în trimestrul III (-0,5%), rezultând astfel o creștere de 1,2% pe ansamblul perioadei și o contribuție de 0,2 puncte procentuale la dinamica PIB. Sectorul „informații și comunicații”, cu o dinamică de 4,6%, a continuat să devanseze nivelul creșterii economice la care a avut un aport de 0,3 puncte procentuale.

Activitatea din industrie a continuat să se restrângă, tendință manifestată și la nivel comunitar, cauzată de o cerere în scădere ca urmare a condițiilor financiare restrictive, intensitatea reducerii volumului de activitate diminuând astfel avansul economiei cu 0,6 puncte procentuale.

Pe latura cererii, este de evidențiat aportul consistent adus la creșterea economică de investițiile brute (2,8 puncte procentuale). Realizările sectorului construcții s-au reflectat în mod corespunzător în dinamica **formării brute de capital fix, care a avansat cu 10,7%** ca urmare a evoluției favorabile a lucrărilor de infrastructură finanțate atât din fondurile UE (PNRR și Cadrul financiar multianual), cât și din fondurile publice.

Referitor la consumul privat, incertitudinile care caracterizează mediul socio-economic actual, precum și constrângerile politicii monetare s-au reflectat și asupra comportamentului consumatorilor. Astfel, chiar dacă începând cu al doilea trimestru inflația s-a poziționat pe un trend descendent, consumul a înregistrat o decelerare continuă, populația fiind înclinată să aloce o parte din venitul disponibil economisirii. Pe ansamblul perioadei, consumul privat a avut o **creștere de 2,8%** contribuind cu 1,7 puncte procentuale la rata reală a produsului intern brut. În ceea ce privește consumul guvernamental evoluțiile trimestriale s-au concretizat într-o majorare cu 2,6% comparativ cu intervalul similar din anul anterior, susținând cu 0,5 puncte procentuale creșterea economică.

Aportul semnificativ al componentelor cererii interne la avansul economic a fost considerabil diminuat de contribuția negativă a variației stocurilor (4,9 puncte procentuale) pe fondul contracției activității industriale și a reducerii importului de bunuri și servicii. Prin contribuția pozitivă a exportului net (1,3 puncte procentuale) creșterea economică a ajuns la 1,4%.

Conform prognozei de toamnă 2023 se **estimează pentru anul 2023 un avans economic de 2,0%**, o valoare nominală a produsului intern brut de 1.583,5 mld. lei și un deflator de 10,2%.

- modificări procentuale față de anul precedent -

Produsul intern brut	2022	2023
	provizoriu	estimare
Cererea internă, din care:	5,2	1,3
Consumul final	5,2	2,1
- Cheltuielile cu consumul privat	5,5	2,2
- Cheltuielile cu consumul guvernamental	4,3	2,0
Formarea brută de capital fix	8,0	7,7
Exportul de bunuri și servicii	9,6	0,7
Importul de bunuri și servicii	9,9	-0,5
PIB	4,7	2,0
- Industrie	-2,3	-3,1
- Agricultură	-11,6	1,8
- Construcții	11,2	7,8
- Servicii	7,7	3,1

Sursa: Institutul Național de Statistică și Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Rata de ocupare a populației în vârstă de 20-64 ani, conform definiției AMIGO, a fost în anul 2022 de 68,6%, nivel ce s-a menținut și în prima jumătate a anului 2023.

Numărul mediu de salariați în anul 2022, calculat ca medie a efectivelor lunare, a înregistrat o creștere de 1,7%, până la 5.056,1 mii persoane. În structură, numărul mediu de salariați din industrie s-a redus cu 0,1%, evoluție care a fost compensată de creșterea numărului de salariați din celelalte activități ale sectorului concurențial, în special în informații și comunicații (9,3%) hoteluri și restaurante (6,0%).

În primele 9 luni ale anului 2023, numărul mediu de salariați a fost de 5.117,3 mii persoane, cu 1,4% peste nivelul înregistrat în perioada similară a anului 2022. În sectorul **concurențial**, care reprezintă 80,2% din totalul salariaților, s-a observat o creștere a numărului mediu de salariați cu 1,4%, susținută de sectorul serviciilor (1,6%) și construcții (2,0%), iar în sectorul bugetar creșterea de 1,3% s-a datorat angajărilor din învățământ (1,9%) și sănătate și asistență socială (1,1%).

Rata șomajului înregistrat la sfârșitul anului 2022 a fost de 3,0%, în anul 2023 continuând să scadă ajungând la 2,85% la sfârșitul lunii septembrie.

Câștigul salarial mediu brut pe total economie a ajuns la 6.126 lei în anul 2022, corespunzând unui câștig salarial mediu net de 3.801 lei. Creșterea nominală de 11,3%, pe fondul unei inflații ridicate, s-a regăsit într-o diminuare a puterii de cumpărare cu 2,2%. Industria s-a menținut însă în teritoriu pozitiv, cu o creștere de 0,1% a câștigului salarial real.

În primele 9 luni ale anului 2023 câștigul salarial mediu brut pe total economie a fost de 7199 lei, cu 13,8% mai mare decât cel înregistrat în perioada corespunzătoare a anului

2022. Câștigul salarial mediu net s-a majorat cu 15,2%, până la 4497 lei, creștere care a reprezentat în termeni reali 3,2%, și ca urmare a estompării efectului inflaționist.

Exporturile și importurile României au înregistrat, în anul 2022, majorări cu 23,1% și 28,1% față de anul 2021, ceea ce s-a concretizat într-un deficit de 34,1 mld. euro, valoarea negativă a soldului balanței comerciale depășind cu 10,4 mld. euro nivelul anului precedent.

În primele 9 luni ale anului 2023, schimburile comerciale cu bunuri au pierdut din intensitate, **exporturile majorându-se cu 2,1%**, până la 70,3 mld. euro, în timp ce, pe fondul ajustărilor manifestate în economia internă, **importurile au înregistrat o diminuare cu 3,4%**, totalizând 90,7 mld. euro.

Parcursul indicatorilor de comerț exterior a fost semnificativ influențat de componenta de preț, prin reducerea cotațiilor unor materii prime, în special la categoria de combustibili și lubrefianți, precum și de contextul global dificil, cu evoluții modeste ale economiilor principalilor parteneri comerciali.

Exporturile au fost constituite, în principal, din mașini și echipamente pentru transport (44,5% din total) și produse ale industriei manufacturiere, care au reprezentat peste 30% din total și au avut o valoare de 21,2 mld. euro.

Expedierile intra-comunitare au reprezentat 72,6% din totalul exporturilor, majorându-se cu 2,3%, iar bunurile destinate statelor extra UE au înregistrat o valoare superioară intervalului ianuarie-septembrie 2022 cu 1,4%, fiind susținută de livrările de produse agroalimentare.

Structura importurilor de bunuri, ca și cea a exporturilor, a fost preponderent influențată de categoria de mașini și echipamente pentru transport (36,2%), urmată de bunuri manufacturate, clasificate în principal după materia primă (17,6%) și produse chimice și produse derivate (13,9%).

Pe zona intra UE de proveniență, valoarea introducerilor de bunuri s-a majorat cu doar 0,6%, reprezentând 73,4% din totalul importurilor, în timp ce achizițiile din afara spațiului comunitar au fost cu 13,0% mai mici decât în primele 9 luni ale anului 2022.

Balanța comercială a înregistrat un deficit FOB-CIF de 20,4 mld. euro, marcând o scădere cu 18,4% față de nivelul consemnat în perioada 1.I.-30.IX.2022. Cea mai semnificativă îmbunătățire a avut loc în sectorul combustibililor și lubrifianților (-2,4 mld. euro), ca o consecință atât a declinului prețurilor pe piețele internaționale, cât și a reducerii în volum a importurilor de resurse energetice, care au fost cu 600,7 mii tep mai mici decât în perioada ianuarie-septembrie 2023 (-5,1%).

În contextul restrângerii activității de producție care a afectat exporturile de produse industriale, dar și importul de bunuri intermediare, pe ansamblul anului 2023, se așteaptă o scădere în dinamică a schimburilor comerciale, mai pronunțată în cazul

importurilor de bunuri (-1,3%), în timp ce exporturile ar urma să realizeze o creștere moderată de 2,1%.

Contul curent al balanței de plăți a consemnat în anul 2022 un deficit de 26,0 mld. euro, cu 9,6 mld. euro peste nivelul anului anterior și o creștere de 49,0%. Soldul negativ al balanței comerciale a reprezentat principalul factor de deteriorare a contului curent.

În primele 9 luni ale anului 2023, deficitul contului curent al balanței de plăți externe a atins o valoare de 16,1 mld. euro, cu 24,1% mai puțin față de perioada similară a anului precedent, când pierderea a fost de 21,2 mld. euro.

Se așteaptă ca, pe ansamblul anului 2023, soldul negativ al contului curent să suporte o corecție până la 22,7 mld. euro, fiind influențat de reducerea deficitului balanței comerciale.

- mil. euro -

Comerțul exterior și contul curent	2022	2023
Export FOB	91.944,6	93.862
- modificare procentuală anuală, %	23,1	2,1
Import CIF	126.034,1	124.451
- modificare procentuală anuală, %	28,1	-1,3
Sold Balanță Comercială FOB - CIF	-34.089,5	-30.589
Soldul contului curent	-26.043	-22.711
- % din PIB	-9,1	-7,1

Sursa: Institutul Național de Statistică, Banca Națională a României, CNSP

Contextul extern și intern al anului 2022, cu conflicte geopolitice la granițele naționale și crize energetice ce au amplificat presiunile asupra prețurilor materiilor prime, a făcut ca inflația să aibă o evoluție în sens ascendent, similară cu cea a țărilor est-europene, înregistrând pe final de an un ecart de 3,8 puncte procentuale, peste media europeană. Conform datelor Eurostat, nivelul prețurilor de consum din România la sfârșitul anului 2022, s-a situat sub nivelul înregistrat în majoritatea statelor din regiune (Bulgaria, Polonia, Ungaria și țările baltice).

Pe medie, creșterea prețurilor de consum a fost de 13,8%. Cel mai mult s-au majorat mărfurile alimentare (15,7%), urmate de mărfurile nealimentare (14,5%), în timp ce tarifele la servicii au avut un ritm de creștere mai moderat (7,8%). Începând cu lunile de vară, inflația a fluctuat într-un platou al valorilor ridicate, până a atins un vârf maxim, de 16,8% în luna noiembrie, după care și-a încetinit viteza de creștere în luna decembrie, ajungând la o rată anuală de 16,4%.

În anul curent, măsurile de combatere a inflației, ca și reducerea prețurilor globale pentru bunurile energetice și a unor materii prime, au avut un efect de încetinire a ascensiunii prețurilor de consum pe total, traiectoria inflației încadrându-se pe un trend descrescător. Inflația a înregistrat, la nivelul primelor zece luni ale anului 2023, o rată medie anuală de 11,2%. Tendința descrescătoare a prețurilor finale s-a manifestat atât pe componenta alimentară (16,8%) cât și pe cea nealimentară (7,5%), acestea beneficiind de producerea unor efecte de bază favorabile. Evoluția descrescătoare s-a manifestat cu precădere în sectorul alimentar, decelerarea bunurilor alimentare

regăsindu-se deopotrivă pe zona produselor neprocesate cât și procesate, pe fondul reducerii presiunilor prețurilor energetice și a plafonării temporale a adaosurilor comerciale. În schimb, serviciile au rămas pe o pantă ușor crescătoare, media primelor zece luni atingând o cotă de 11,3%, în principal pe fondul dinamicii ridicate a costurilor cu forța de muncă.

În același timp, indicele prețurilor producției industriale și-a redus viteza de creștere într-un ritm substanțial, datele statistice indicând o decelerare până la 8,0% la nivelul primelor trei trimestre din anul 2023.

Pentru ultima parte a anului 2023, se așteaptă ca inflația să își continue trendul descendent, pe baza producerii unor efecte de bază favorabile, atât pentru produsele alimentare cât și nealimentare. Media anuală se prefigurează a indica o rată de 10,5%, în timp ce la sfârșitul anului, se estimează că prețurilor de consum vor atinge un nivel de 7,4%.

EXECUȚIA BUGETULUI GENERAL CONSOLIDAT

31 OCTOMBRIE 2023

Execuția bugetului general consolidat în primele zece luni ale anului 2023 s-a încheiat cu un deficit de 62,81 mld lei, respectiv 3,97% din PIB față de deficitul de 47,12 mld lei, respectiv 3,34% din PIB aferent primelor zece luni ale anului 2022.

I. VENITURILE BUGETULUI GENERAL CONSOLIDAT

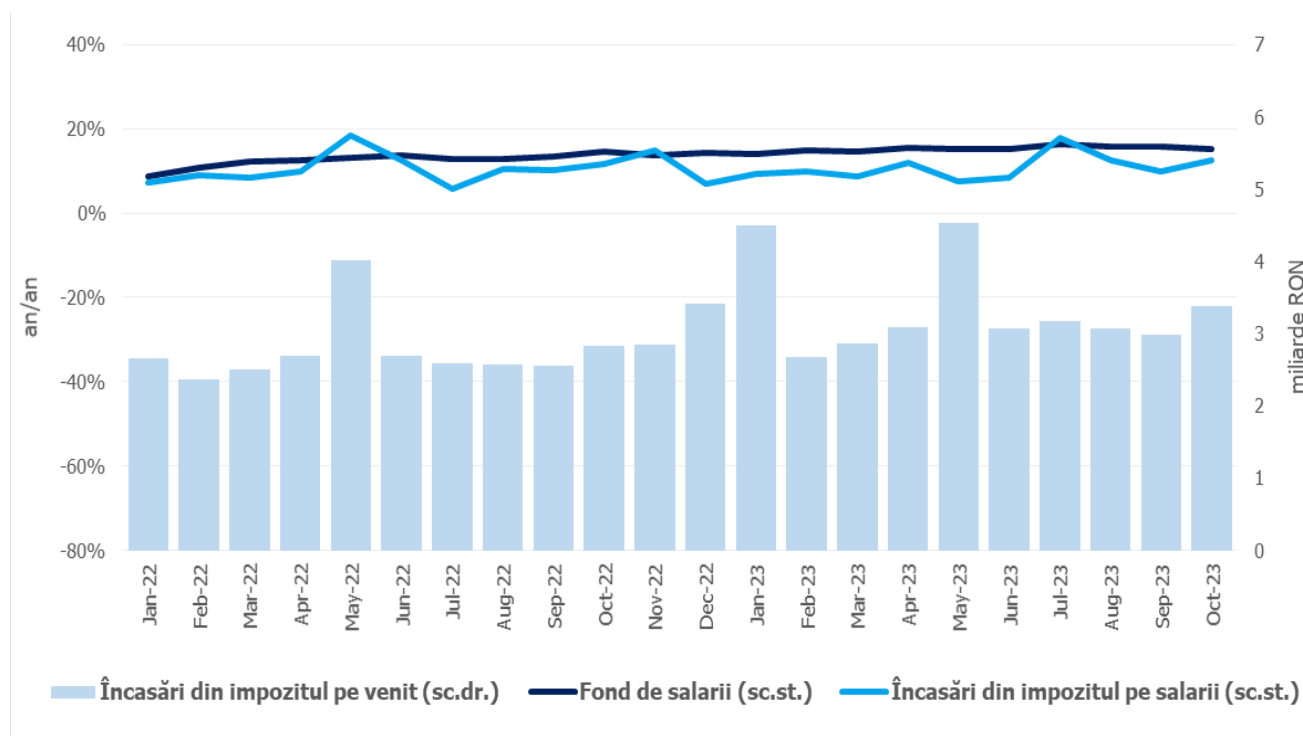
Veniturile totale au însumat 418,85 mld lei în primele zece luni ale anului, în creștere cu 10,6% (an/an). Dinamica acestora a fost susținută în principal de evoluția încasărilor din impozitul pe salarii și venit, contribuții de asigurări, fonduri europene și impozitul pe profit. Încasările din TVA au consemnat o dinamică pozitivă mai temperată, explicată atât de decelerarea bazei macroeconomice relevante, cât și de un nivel mai ridicat al restituirilor de TVA.

Încasările din **impozitul pe salarii și venit** au totalizat 33,30 mld lei, consemnând o creștere de 21,2% (an/an), determinată de sporul încasărilor din **impozitul pe dividende** (51,1%)⁹ și **impozitul pe veniturile din pensii** (42,0%)¹⁰, **încasările aferente declarației unice** consemnând, de asemenea, o dinamică pozitivă, de 11,4%. Totodată, veniturile din **impozitul pe salarii** au înregistrat un avans de 10,8%, sub evoluția fondului de salarii din economie (15,3%)¹¹, dinamica acestei categorii de încasări fiind influențată de extinderea în sectorul agricol și industria alimentară a facilității acordate salariaților din construcții, de noile măsuri fiscale privind modificarea deducerilor personale introduse prin Ordonanța de Guvern nr.16/2022, respectiv neimpozitarea sumei de 200 lei/lună pentru salariații care încasează salariul minim brut.

⁹ pe seama creșterii semnificative a dividendelor distribuite în baza situațiilor financiare interimare întocmite în cursul anului 2022, cu reținerea cotei de impozit de 5%.

¹⁰ include majorarea punctului de pensie cu 12,5% (de la 1586 lei la 1785 lei) începând cu 1 ianuarie 2023.

¹¹ Evoluția fondului de salarii din economie reflectă dinamicile câștigului salarial mediu brut (13,7%) și a efectivului de salariați (1,4%) înregistrate în dec22-sept23 comparativ cu dec21-sept22.

Sursa: MF, INS, calcule proprii

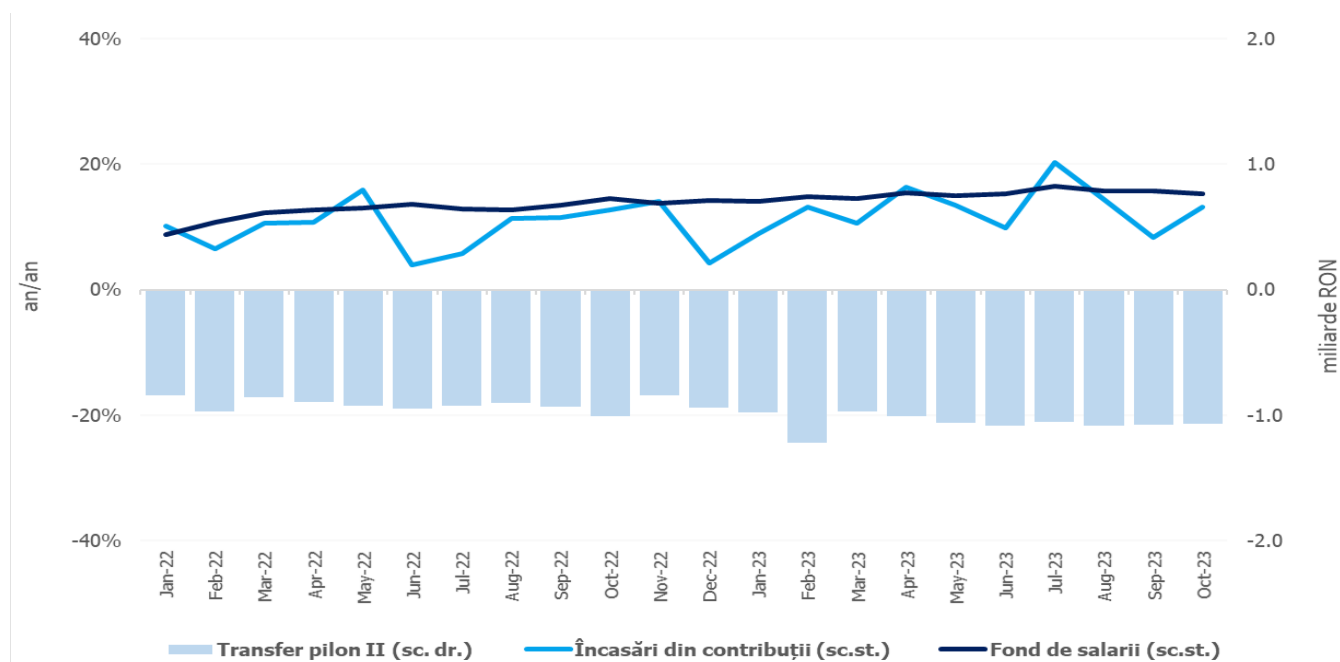
Fig.1 Impozitul pe venit

Contribuțiile de asigurări au înregistrat 130,34 mld lei, în creștere cu 12,9% (an/an). Ca și în cazul impozitului pe salarii, dinamica acestora s-a situat sub evoluția fondului de salarii din economie, ca efect al extinderii în sectorul agricol și industria alimentară a facilității acordate salariaților din construcții, conform Legii nr.135/2022, al măsurii privind încetarea de la plată a CASS pentru veniturile din pensii mai mari de 4.000 lei¹² și restituirea, începând cu 1 martie 2023, a sumei reținute cu titlul de CASS din veniturile din pensii¹³, respectiv neincluderea în baza lunară de calcul a contribuțiilor sociale obligatorii a sumei de 200 lei/lună pentru angajații care încasează salariul minim brut pe țară.

¹² în baza Deciziei CCR nr.650/15.12.2022 privind neconstituționalitatea dispozițiilor O.U.G. nr.130/2021.

¹³ din aplicarea prevederilor O.U.G. nr.4/2023 privind stabilirea unor măsuri de restituire a unor contribuții de asigurări sociale de sănătate.

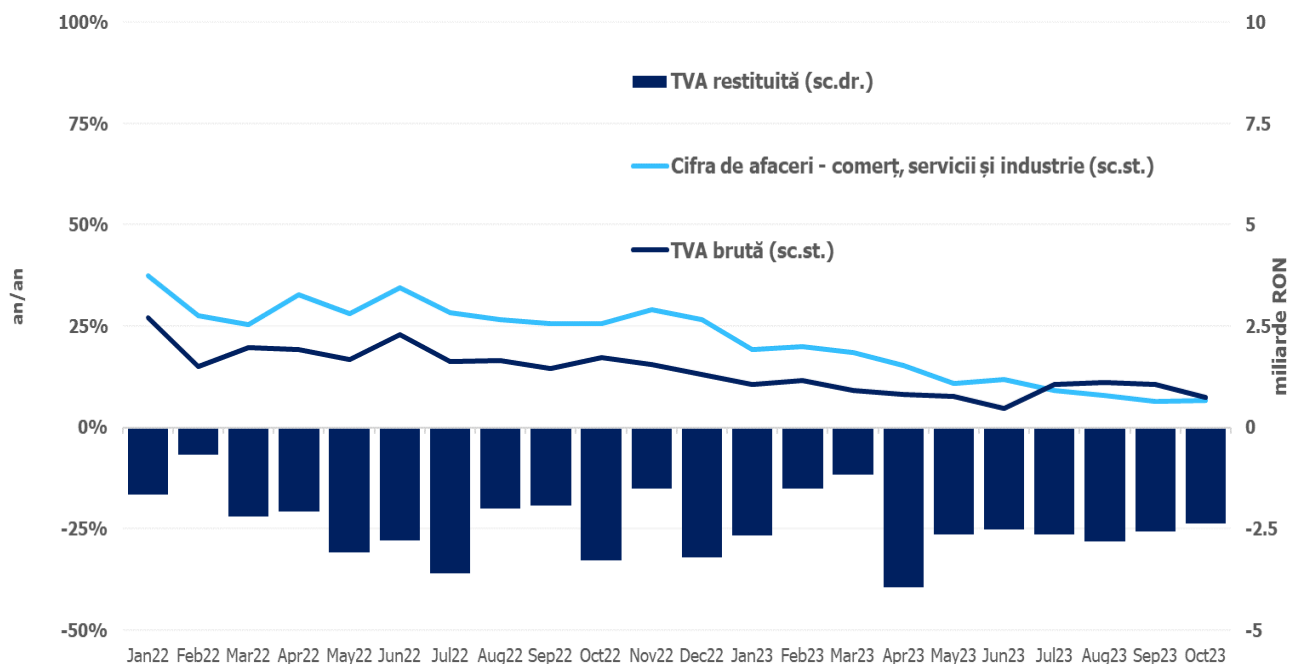
Sursa: MF, INS, calcule proprii

Fig.2. Contribuții de asigurări

Încasările din *impozitul pe profit* au însumat 27,49 mld lei, consemnând o creștere de 10,6% (an/an), susținută de avansul încasărilor din impozitul pe profit de la agenții economici (12,8%) și de la băncile comerciale (12,05%), atenuant însă de redirectionarea din impozitul pe profit a sumei de -0,6 miliarde lei pentru efectuarea de sponsorizări și/sau acte de mecenat sau acordarea de burse private (conform Legii nr.322/2021).

Încasările nete din *TVA*¹⁴ au înregistrat 84,79 mld lei, în creștere cu 10,1% (an/an). Comparativ cu dinamica înregistrată anul trecut, în primele zece luni a.c. se remarcă o evoluție mai temperată a acestei categorii de venituri, explicată atât de decelerarea bazei macroeconomice relevante (și pe fondul unui efect de bază ridicat aferent anului anterior), cât și de majorarea restituirilor de TVA cu 6,5%, față de nivelul rambursat în aceeași perioadă a anului trecut (24,8 mld. lei în ian-sept 2023, comparativ cu 23,3 mld lei în ian-sept 2022).

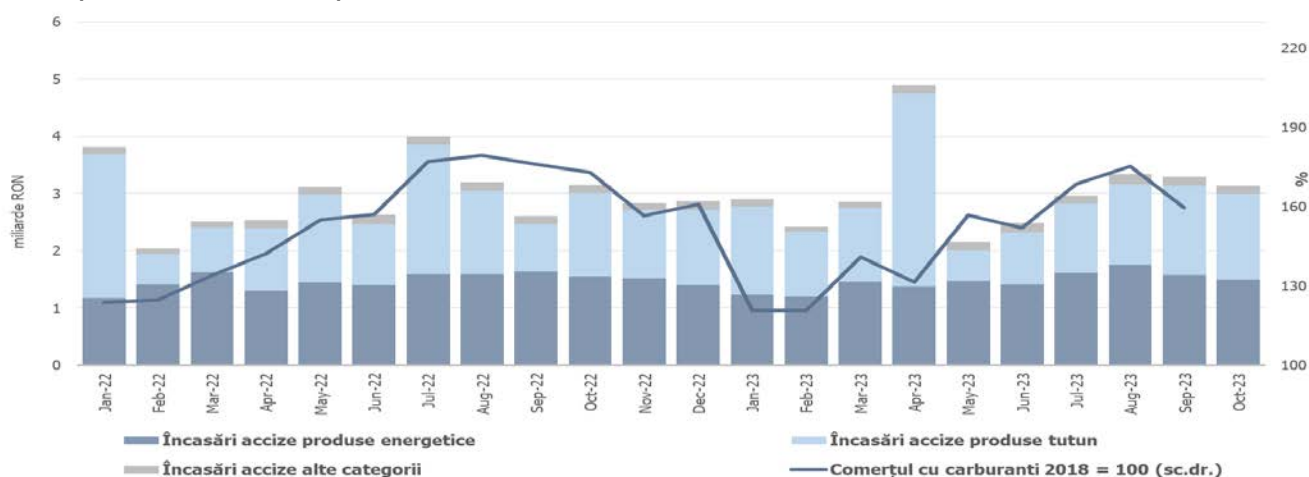
¹⁴ Veniturile nete din TVA reprezintă diferența dintre TVA colectată sau brută și restituirile de TVA.

Sursa: MF, INS, calcule proprii

Fig.3 Încasările din taxa pe valoarea adăugată

Veniturile din *accize* au însumat 30,45 mld lei, consemnând o creștere de 2,8% față de nivelul de anul trecut. În structură, încasările din *accizele pentru produsele din tutun* au înregistrat un avans de 7,1% (influențată și de creșterea accizei la țigarete de la 1 aprilie 2023), în timp ce dinamica anuală a încasărilor din *accizele pentru produsele energetice* se menține în teritoriul negativ (-1,1%), pe fondul scăderii comerțului cu amănuntul al carburanților. Evoluția lunară a încasărilor din accize prezintă în general o volatilitate mai ridicată, determinată de politica operatorilor economici de antrepozitare fiscală a produselor accizabile.

Sursa: MF, INS, calcule proprii

Fig.4 Încasările din accize

Alte impozite și taxe pe bunuri și servicii (preponderent venituri suplimentare din sectorul energetic) au însumat 15,11 mld lei, sporind cu 9,0%, față de nivelul încasat în perioada similară a anului trecut.

Veniturile **nefiscale** au însumat 37,35 mld lei, consemnând un avans de 3,9% (an/an), susținut de încasările din dividende și sumele din vânzarea certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră. Pe de altă parte, s-a înregistrat o diminuare a încasărilor din redevențe - pe fondul evoluției descendente a prețurilor energiei, respectiv a vărsămintelor din veniturile nete ale B.N.R.

Sumele rambursate de Uniunea Europeană în contul plăților efectuate și donații au totalizat 38,86 mld lei, în creștere cu 11,7% (an/an).

II. CHELTUIELILE BUGETULUI GENERAL CONSOLIDAT

Cheltuielile bugetului general consolidat în sumă de 481,66 mld lei au crescut în termeni nominali cu 13,1% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Exprimat ca procent din Produsul Intern Brut, cheltuielile pe primele zece luni ale anului 2023 au înregistrat o creștere cu 0,2 puncte procentuale față de aceeași perioadă a anului 2022, de la 30,2% din PIB la 30,4% din PIB.

Cheltuielile de personal au însumat 108,05 mld lei, în creștere cu 10,8% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Exprimat ca pondere în PIB, cheltuielile de personal reprezintă un nivel de 6,8% din PIB, cu 0,1 puncte procentuale mai mici față de aceeași perioadă a anului precedent.

Cheltuielile cu bunuri și servicii au fost 62,48 mld lei, în creștere cu 12,1% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. O creștere se reflectă la bugetele locale, respectiv 13,3% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, precum și la bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate de 15,5% pentru decontarea medicamentelor cu și fără contribuție personală și a medicamentelor utilizate în programele naționale de sănătate.

Cheltuielile cu dobânzile au fost de 28,13 mld lei, cu 3,72 mld lei mai mult față de aceeași perioadă a anului precedent, respectiv 15,2% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

Cheltuielile cu asistența socială au fost de 161,52 mld lei în creștere cu 10,4% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Evoluția cheltuielilor cu asistența socială a fost influențată, în principal, de majorarea de la 1 ianuarie 2023, a punctului de pensie cu 12,5%, în conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr.168/2022 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, respectiv de la 1.586 lei la 1.785 lei, a nivelului indemnizației sociale pentru pensionari (pensia minimă) de la 1.000 lei la 1.125 lei, de acordarea unui ajutor financiar pensionarilor sistemului public de pensii, pensionarilor din sistemul pensiilor militare de stat și beneficiarilor de drepturi prevăzute de legi cu caracter special plătite de casele teritoriale de pensii/casele de pensii sectoriale ale căror venituri lunare sunt mai mici sau egale cu 3.000 lei, precum

și de acordarea celei de-a 13-a indemnizații pentru persoanele cu dizabilități sub forma unei indemnizații compensatorii.

Cheltuielile cu asistența socială au fost influențate și de plățile suportate de la bugetul de stat pentru compensarea facturilor aferente consumului de energie electrică și gaze naturale, respectiv pe primele zece luni ale anului 2023, au fost în sumă de 4,22 mld lei, precum și de majorarea alocațiilor de stat pentru copii începând cu 1 ianuarie 2023.

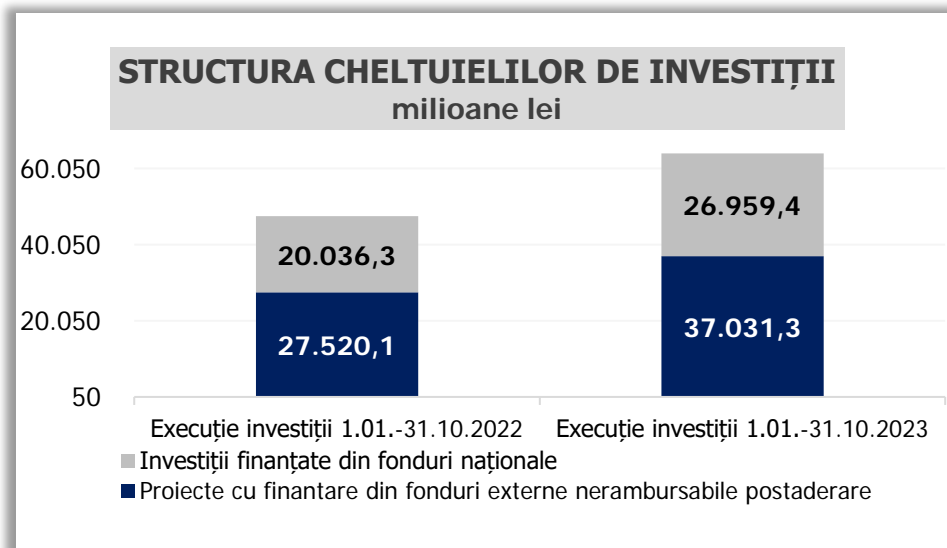
Cheltuielile cu subvențiile au fost de 15,38 mld lei, în principal, această sumă reprezintă subvenții pentru transportul de călători, pentru sprijinirea producătorilor agricoli, precum și

pentru schema de compensare pentru consumul de energie electrică și gaze naturale al consumatorilor noncasnici (5,76 mld lei) care reprezintă 37,46% din total subvenții.

Alte cheltuieli au fost de 7,87 mld lei, reprezentând în principal, sume aferente titlurilor de plată emise de Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, conform legislației în vigoare, burse pentru elevi și studenți, susținerea cultelor, alte despăgubiri civile.

Cheltuielile privind proiectele finanțate din fonduri externe nerambursabile (inclusiv subvențiile de la Uniunea Europeană aferente agriculturii) au fost de 45,42 mld lei, cu 22,87% mai mari comparativ aceeași perioadă a anului precedent.

Cheltuielile pentru investiții, care includ cheltuielile de capital, precum și cele aferente programelor de dezvoltare finanțate din surse interne și externe, au fost în valoare de 63,99 mld lei, în creștere cu 34,6% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent când au fost în valoare de 47,56 mld lei. De asemenea, se observă o creștere a ponderii investițiilor finanțate din fonduri externe nerambursabile postaderare, acestea reprezentând 57,87% din totalul cheltuielilor pentru investiții.

Sursa: MF Fig. 5 Structura cheltuielilor de investiții

3.3 PROGNOZE MACROECONOMICE PE TERMEN MEDIU (2024-2026)

Scenariul evoluției economiei pentru perioada 2024-2026 se bazează pe investiții, pentru formarea brută de capital fix estimându-se creșteri superioare consumului final, un rol important avându-l atragerea și utilizarea cât mai bună a fondurilor din PNRR.

Conform prognozei de toamnă 2023, produsul intern brut va avansa cu 3,4% în anul 2024. În perioada 2024 - 2026 ritmul mediu anual de creștere este estimat la 4,1% fiind susținut de un aport semnificativ al sectorului construcții, accentul fiind pe atragerea și utilizarea cât mai eficientă a fondurilor din PNRR. În ceea ce privește serviciile și industria, se are în vedere dezvoltarea acelor activități cu un plus de valoare adăugată inovativă.

Creșterea economică	2024	2025	2026
Modificări procentuale anuale			
PIB real	3,4	4,2	4,6
PIB nominal	9,5	8,5	8,1
Componentele PIB-ului real			
Cererea internă, din care:	3,9	4,5	4,8
Consumul final	3,3	3,5	3,9
- Cheltuielile cu consumul privat	3,4	4,1	4,5
- Cheltuielile cu consumul guvernamental	3,2	1,2	1,5
Formarea brută de capital fix	6,5	8,2	8,1
Exporturi de bunuri și servicii*)	3,4	5,0	5,2
Importuri de bunuri și servicii*)	4,6	5,5	5,7
Contribuții la creșterea PIB (procente)			
Cererea internă finală	4,3	4,8	5,2
Modificarea stocurilor	-0,2	-0,1	-0,1
Export net	-0,7	-0,5	-0,5

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

*) Exporturile și importurile de bunuri și servicii sunt exprimate în termeni reali (de volum)

Pe partea cererii, **formarea brută de capital fix** va reprezenta principalul factor al creșterii economice, cu un ritm anual de 7,6% și care, în condițiile unei absorbții cât mai bune a fondurilor europene din PNRR și din cadrul financiar multianual, se va concretiza într-o rată de investiție de 27% în anul 2026. Exportul net își va diminua treptat aportul negativ la creșterea economică (-0,5 puncte procentuale în anul 2026), exportul de

bunuri și servicii avansând cu un ritm mediu anual de 4,5% concomitent cu o medie anuală superioară a importului de bunuri și servicii (5,3%).

Numărul mediu de salariați se va majora în perioada 2024-2026, în medie cu 1,8% anual, iar **rata șomajului înregistrat la sfârșitul anului** se va diminua, ajungând la 2,3% la finalul anului 2026.

În intervalul 2024-2026 se estimează că **exporturile de bunuri** se vor majora în medie cu 6,2%, în timp ce **importurile de bunuri** vor avea o dinamică ușor superioară, respectiv 6,5%, în măsura în care va avea loc o dinamizare a activității economice și o stabilizare a prețurilor pe piețele internaționale.

- mil. euro -

Comerțul exterior și contul curent	2024	2025	2026
Export de bunuri FOB*)	99.086	105.729	112.390
- modificare procentuală anuală, %	5,6	6,7	6,3
Import de bunuri CIF*)	132.660	141.716	150.530
- modificare procentuală anuală, %	6,6	6,8	6,2
Sold Balanță Comercială FOB - CIF	-33.574	-35.987	-38.140
Soldul contului curent	-23.850	-24.409	-24.836
- % din PIB	-6,9	-6,6	-6,3

*) Exportul și importul de bunuri sunt valori nominale exprimate în euro.

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Nivelul deficitului de cont curent va avea o medie 24,4 mld. euro, în intervalul 2024-2026, ponderea în PIB urmând să ajungă la 6,3% în ultimul an al orizontului de prognoză. Corecția deficitului de cont curent pe termen mediu are la bază evoluția sectorului extern, în perspectiva intrării pe un trend de creștere economică a partenerilor comerciali și a sporirii gradului de absorbție a fondurilor europene.

Pentru anul viitor, **inflația** prognozată își va continua ritmul descendent, excepție făcând doar primul trimestru din 2024, când se vor resimți temporar efectele măsurilor de creștere a sustenabilității fiscale. Conform traiectoriei estimate, este de așteptat ca inflația la sfârșitul anului 2024 să atingă un nivel de 4,6%, respectiv 6,0% ca medie anuală. Pe termen mediu prețurile se vor încadra, începând cu anul 2025, în marjele țintei de inflație stabilite de BNR, iar la orizontul anului 2026 să revină la valori sub 3%, atât ca medie anuală, cât și ca valori la sfârșit de an. Previziunile au luat în calcul atât ani agricoli normali cât și stabilizarea prețurilor energetice și a altor materii prime la nivel global, precum și o ușoară depreciere în termeni nominali a monedei naționale în raport cu moneda europeană.

- % -

Inflația	2024	2025	2026
- sfârșitul anului	4,6	3,4	2,6
- medie anuală	6,0	4,0	2,9

4. CADRUL FISCAL-BUGETAR PE ORIZONTUL 2023-2025

4.1 REALIZĂRI ESTIMATE ÎN ANUL 2023 FAȚĂ DE MĂSURILE ASUMATE PRIN STRATEGIA FISCAL-BUGETARĂ DIN PERIOADA 2023-2025

Principalele obiective ale politicii fiscale avute în vedere pe termen mediu au vizat, printre altele, implementarea măsurilor cuprinse în Programul de guvernare 2021-2024/2023-2024, luând în considerare constrângerile fiscal-bugetare, precum și angajamentele asumate prin Planul National de Redresare și Reziliență (PNRR).

Angajamentul asumat de către Guvernul României prin Programul de guvernare 2021-2024 a avut ca premisă și necesitatea evaluării sistemului fiscal existent, respectiv efectuarea unei analize a modului de impozitare a capitalului versus impozitarea muncii. Totodată, Programele de guvernare 2021-2024/2023-2024 relevă că este necesar ca principalul efort să se concentreze pe îmbunătățirea colectării veniturilor, sens în care s-a indicat și nevoia implementării unui sistem fiscal mai corect, mai eficient, mai simplu și mai transparent, respectiv revizuirea distorsiunilor și a lacunelor din legislația fiscală spre a se asigura corectitudinea și echitatea în sistem pe principiul neutralității taxării.

Măsurile de reformă în domeniul fiscal sunt cuprinse în cadrul Secțiunii 1: Reforme și investiții incluse în planul de redresare și reziliență - Componenta 8 "Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii" Reforma 4 Revizuirea cadrului fiscal. Una din măsurile importante o reprezintă reducerea graduală a ariei de aplicabilitate a regimului special de impozitare pentru microîntreprinderi.

În contextul PNRR, ca parte a Acordului de servicii de asistență tehnică rambursabile privind îmbunătățirea cadrului fiscal, Banca Mondială a efectuat o analiză a sistemului fiscal actual, și a formulat recomandări de reformă fiscală, pentru a se asigura faptul că sistemul fiscal contribuie la promovarea și menținerea unei creșteri economice sustenabile, acestea regăsindu-se în *Raportul privind Reforma sistemului fiscal din România*, implementarea recomandărilor fiind aprobată de către Guvernul României, realizându-se în funcție de decizia politică.

Având în vedere principalele măsuri de politică fiscală, pentru domeniul propriu de activitate menționăm următoarele:

În domeniul impozitelor directe

- impozitul pe profit/Impozitul pe veniturile microîntreprinderilor:

Instituirea unui sistem fiscal mai corect, mai eficient, mai simplu și mai transparent, și creșterea veniturilor fiscale. Astfel, prin prevederile Legii nr. 296/2023 privind unele măsuri fiscal bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, a fost instituit un impozit minim pe cifra de afaceri pentru întărirea disciplinei fiscale care să asigure o contribuție minimă datorată de un contribuabil plătitor de impozit pe profit pentru situația în care impozitul pe profit, determinat pe baza prevederilor generale ale titlului II din Codul fiscal, este mai mic decât valoarea impozitului minim pe cifra de afaceri.

Totodată, a fost instituit un impozit suplimentar pe cifra de afaceri pentru:

- o instituțiile de credit, impozit calculat prin aplicarea asupra cifrei de afaceri a unei cote de impozitare de:

- 2%, pentru perioada 1 ianuarie 2024 - 31 decembrie 2025 inclusiv; și

-1%, începând cu data de 1 ianuarie 2026;

- o persoanele juridice care desfășoară activități în sectoarele petrol și gaze naturale, impozit determinat prin aplicarea unei cote de impozitare de 0,5% asupra veniturilor totale din care se scad anumite venituri/elemente de calcul stabilite de lege.

- **impozitului pe veniturile microîntreprinderilor**, în vederea instituirii unui sistem fiscal mai corect și pentru creșterea veniturilor fiscale, au fost reglementate măsuri care au vizat modificarea sistemului cotelor de impozitare:

a) 1%, pentru microîntreprinderile care realizează venituri care nu depășesc 60.000 euro inclusiv și care nu desfășoară activitățile menționate la lit. b) de mai jos;

b) 3%, pentru microîntreprinderile care realizează venituri peste 60.000 euro sau care desfășoară activități, principale sau secundare, corespunzătoare codurilor CAEN: 5821 - Activități de editare a jocurilor de calculator, 5829 - Activități de editare a altor produse software, 6201 - Activități de realizare a soft-ului la comandă (software orientat client), 6209 - Alte activități de servicii privind tehnologia informației, 5510 - Hoteluri și alte facilități de cazare similare, 5520 - Facilități de cazare pentru vacanțe și perioade de scurtă durată, 5530 - Parcuri pentru rulote, campinguri și tabere, 5590 - Alte servicii de cazare, 5610 - Restaurante, 5621 - Activități de alimentație (catering) pentru evenimente, 5629 - Alte servicii de alimentație n.c.a., 5630 - Baruri și alte activități de servire a băuturilor, 6910 - Activități juridice - numai pentru societățile cu personalitate juridică care nu sunt entități transparente fiscal, constituite de avocați potrivit legii, 8621 - Activități de asistență medicală generală, 8622 - Activități de asistență medicală specializată, 8623 - Activități de asistență stomatologică, 8690 - Alte activități referitoare la sănătatea umană.

- **transpunerea prevederilor Inițiativei la nivel global privind evitarea erodării bazei impozabile și transferului profiturilor**

Proiectul de Lege privind asigurarea unui nivel minim global de impozitare a grupurilor de întreprinderi multinaționale și a grupurilor naționale de mari dimensiuni care transpune Directiva (UE) 2022/2523 a Consiliului privind asigurarea unui nivel minim global de impozitare a grupurilor de întreprinderi multinaționale și a grupurilor naționale de mari dimensiuni în Uniune, a fost adoptat de Guvern și transmis Parlamentului, conform Hotărârii nr. E212/09.11.2023. În prezent, proiectul se află în dezbateri parlamentară, în regim de urgență, și trebuie adoptat până la termenul de transpunere, 31 decembrie 2023 inclusiv. Legea mai sus menționată urmează să se aplice începând cu exercițiile financiare care încep la 01.01.2026.

Sistemul minim de impozitare se aplică de către grupurile de mari dimensiuni, naționale și multinaționale, cu venituri anuale consolidate de cel puțin 750 milioane EUR, în cel puțin două dintre cele patru exerciții financiare imediat precedente exercițiului financiar de referință.

Proiectul de lege prevede instituirea unor impozite noi:

- **impozitul suplimentar**. Dacă cota efectivă de impozitare pentru entitățile dintr-o anumită jurisdicție este sub nivelul cotei minime de 15%, un grup de întreprinderi multinaționale și un grup național de mari dimensiuni trebuie să plătească un impozit suplimentar pentru a-și aduce cota efectivă de impozitare la minimul de 15%. Acest impozit se colectează prin intermediul a două reguli interconectate: *regula de includere a veniturilor (IIR) și regula profiturilor subimpozitate (UTPR)*. În cazul în care un stat terț nu aplică impozitul suplimentar în temeiul IIR, pentru entitățile constitutive din România se aplică regula UTPR.

- **impozitul suplimentar național** se datorează pentru profitul excedentar al entităților constitutive, situate în România care sunt impozitate la un nivel redus.

România va putea să colecteze integral, la nivel național, impozitul aferent diferenței dintre cota efectivă minimă de impozitare de 15% stabilită la nivel global și cota efectivă de impozitare jurisdicțională aplicabilă grupurilor multinaționale pentru filialele din România.

Alte măsuri

- **prelungirea perioadei de suspendare a reglementărilor referitoare la facilitatea fiscală pentru cheltuielile cu educația timpurie, până la data de 31 decembrie 2023.** Pentru anul fiscal 2023, mecanismul specific de deducere a cheltuielilor cu educația timpurie este suspendat, astfel cum s-a reglementat prin prevederile art. XXXVI alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.168/2022 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative.

- **instituirea impozitului special pe bunuri imobile și mobile.**

Suplimentar, prin *Legea nr. 296/2023*, a fost instituit un impozit special pe bunurile imobile și mobile de valoare mare, în sarcina:

a) persoanelor fizice care, la data de 31 decembrie a anului fiscal anterior, au în proprietate/proprietate comună clădiri rezidențiale situate în România, dacă valoarea impozabilă a clădirii, calculată potrivit prevederilor titlului IX - Impozite și taxe locale din Codul fiscal depășește 2.500.000 lei;

b) persoanelor fizice și a persoanelor juridice care au în proprietate autoturisme înmatriculate/înregistrate în România a căror valoare de achiziție individuală depășește 375.000 lei; impozitul se datorează pe o perioadă de 5 ani începând cu anul fiscal în care are loc predarea-primirea autoturismului sau pentru fracțiunea de ani rămasă până la împlinirea perioadei de 5 ani de la această dată pentru cele la care predarea-primirea autoturismului a avut loc anterior.

- ✓ Măsurile adoptate prin Ordonanța Guvernului nr.16/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, abrogarea unor acte normative și alte măsuri financiar-fiscale, pentru care intrarea în vigoare a fost stabilită începând cu veniturile lunii ianuarie 2023:

În domeniul impozitului pe venit și contribuțiilor sociale obligatorii:

a) au fost revizuite reglementările privind acordarea facilităților fiscale în sectorul construcției, precum și în sectorul agricol și în industria alimentară, astfel începând cu veniturile aferente lunii ianuarie 2023, **facilitățile fiscale se acordă numai persoanelor fizice care obțin venituri din salarii și asimilate salariilor realizate în baza contractelor individuale de muncă încheiate cu angajatori care se încadrează în condițiile prevăzute la art. 60 pct. 5 și pct. 7 din Codul fiscal.**

b) în cazul veniturilor din salarii și asimilate salariilor se introduce un plafon lunar de venit neimpozabil și care nu se cuprinde în bazele de calcul ale contribuțiilor sociale obligatorii, de cel mult 33% din salariul de bază corespunzător locului de muncă ocupat, pentru anumite tipuri de venituri, în condițiile stabilite prin lege.

- c) a fost revizuit sistemul de acordare a deducerilor personale în cazul **contribuabililor care realizează venituri din salarii la locul unde se află funcția de bază.**
- d) Măsura vizează acordarea deducerii personale de bază și a deducerilor personale suplimentare, după caz, în limita venitului impozabil lunar realizat. Astfel, deducerea personală de bază se acordă pentru persoanele fizice care au un venit lunar brut de până 2.000 de lei peste nivelul salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată aprobat prin hotărâre a Guvernului, în vigoare în luna de realizare a venitului.
- e) deducerea personală suplimentară se acordă astfel:
- 15% din salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată pentru persoanele fizice cu vârsta de până la 26 de ani, care realizează venituri din salarii al căror nivel este de până la nivelul de 2.000 de lei peste nivelul salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată aprobat prin hotărâre a Guvernului, în vigoare în luna de realizare a venitului;
  - 100 de lei lunar pentru fiecare copil cu vârsta de până la 18 de ani, dacă acesta este înscris într-o unitate de învățământ, părintelui care realizează venituri din salarii, indiferent de nivelul acestora;
- f) pentru **veniturile din cedarea folosinței bunurilor**, altele decât veniturile din arendă și din închirierea în scop turistic a camerelor situate în locuințe proprietate personală, nivelul venitului brut reprezintă venit impozabil;
- g) majorarea cotei de impozit pentru veniturile din dividende de la 5% la 8% pentru dividendele distribuite după data de 1 ianuarie 2023;
- h) **a fost modificat plafonul până la care contribuabilii care realizează venituri din activități independente determină venitul net anual pe bază de norme de venit**, respectiv de la 100.000 euro la 25.000 euro;
- i) **au fost aduse modificări prevederilor privind veniturile din transferul proprietăților imobiliare din patrimoniul personal**, astfel a fost eliminat plafonul neimpozabil de 450.000 lei reprezentând deducere din valoarea tranzacției la stabilirea venitului impozabil iar calculul impozitului pe venit la valoarea tranzacției se realizează prin aplicarea cotei de 3% pentru proprietățile imobiliare deținute o perioadă de până la 3 ani inclusiv sau a cotei de 1% pentru imobilele deținute o perioadă mai mare de 3 ani;
- j) **a fost modificată baza anuală de calcul al contribuției de asigurări sociale, în cazul persoanelor care realizează venituri din activități independente venituri și/sau venituri din drepturi de proprietate intelectuală, din una sau mai multe surse și/sau categorii de venituri**, a căror valoare cumulată este cel puțin egală cu 12 salarii minime brute pe țară, în vigoare la termenul de depunere a Declarației estimative.
- k) baza anuală de calcul o reprezintă venitul ales de contribuabil, care nu poate fi mai mic decât:
- nivelul de 12 salarii minime brute pe țară, în cazul veniturilor realizate cuprinse între 12 și 24 salarii minime brute pe țară;

- nivelul de 24 salarii minime brute pe țară, în cazul veniturilor realizate de peste 24 salarii minime brute pe țară;
- l) a fost modificată baza anuală de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate, în cazul persoanelor care realizează venituri din activități independente, venituri din drepturi de proprietate intelectuală, venituri din asocierea cu o persoană juridică, contribuabil potrivit prevederilor titlului II sau titlului III, venituri din cedarea folosinței bunurilor, venituri din activități agricole, silvicultură și piscicultură, venituri din investiții și venituri din alte surse, din una sau mai multe surse și/sau categorii de venituri, a căror valoare cumulată este cel puțin egală cu 6 salarii minime brute pe țară, în vigoare la termenul de depunere a Declarației estimative.

Baza anuală de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate o reprezintă:

- nivelul a 6 salarii minime brute pe țară, în cazul veniturilor realizate cuprinse între 6 și 12 salarii minime brute pe țară;
- nivelul de 12 salarii minime brute pe țară, în cazul veniturilor realizate cuprinse între 12 și 24 salarii minime brute pe țară;
- nivelul de 24 salarii minime brute pe țară, în cazul veniturilor realizate de peste 24 salarii minime brute pe țară.

În domeniul impunerii persoanelor fizice și juridice nerezidente:

A fost majorată cota de impozit pentru veniturile din dividende de la 5% la 8% pentru dividendele distribuite persoanelor nerezidente după data de 1 ianuarie 2023.

- ✓ Măsurile adoptate prin *Legea nr. 296/2023 privind unele măsuri fiscal-bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung*, pentru care intrarea în vigoare a fost stabilită la data de **întâi a lunii următoare intrării în vigoare a legii și aplicabile începând cu veniturile aferente aceleiași luni sau care se aplică începând cu veniturile aferente anului 2024.**

În domeniul impozitului pe venit și al contribuțiilor sociale obligatorii au fost adoptate în anul 2023, următoarele măsuri prin *Legea nr. 296/2023 privind unele măsuri fiscal-bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung*:

Revizuirea reglementării privind acordarea facilităților fiscale pentru persoanele fizice care obțin venituri din salarii și asimilate salariilor ca urmare a desfășurării activității de creare de programe pentru calculator.

Măsura vizează:

- restrângerea aplicării scutirii de la plata impozitului pe venit ce urmează a fi aplicată numai pentru veniturile realizate în baza unui singur contract individual de muncă, raport de serviciu, act de delegare sau detașare sau a unui statut special prevăzut de lege, respectiv la locul unde se află funcția de bază. Scutirea se aplică pentru veniturile brute lunare de până la 10.000 lei inclusiv. Pentru partea din venitul brut lunar ce depășește 10.000 lei nu se aplică facilitatea fiscală.

- reducerea cotei contribuției de asigurări sociale cu punctele procentuale corespunzătoare cotei de contribuție la fondul de pensii administrat privat prevăzută în *Legea nr. 411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat, republicată*, cu modificările și completările ulterioare (respectiv 3,75 puncte procentuale, în anul 2023 și 4,75 începând cu anul 2024) și scutirea de la plata contribuției la fondul de pensii administrat privat. Persoanele fizice pot opta pentru plata contribuției datorată la fondul de pensii administrat privat.

Aplicarea facilităților fiscale acordate angajaților care desfășoară activități de creare de programe pentru calculator se limitează până la data de 31 decembrie 2028. Măsurile intră în vigoare la data de întâi a lunii următoare intrării în vigoare a Legii și se aplică începând cu veniturile aferente aceleiași luni.

Revizuirea reglementărilor privind acordarea facilităților fiscale în sectorul construcții, precum și în sectorul agricol și în industria alimentară

Măsura vizează:

- restrângerea aplicării scutirii de la plata impozitului pe venit pentru veniturile realizate în baza unui singur contract individual de muncă, cu normă întreagă sau cu timp parțial, la nivel de angajat, respectiv la locul unde se află funcția de bază, pentru veniturile brute lunare din salarii și asimilate salariilor de până la 10.000 lei inclusiv;
- eliminarea exceptării de la plata contribuției de asigurări sociale de sănătate datorate de persoanele fizice pentru veniturile din salarii și asimilate salariilor realizate în baza contractelor individuale de muncă încheiate cu angajatori care desfășoară activități în sectorul construcții, sectorul agricol, sau în industria alimentară și se încadrează în condițiile pentru acordarea facilităților;
- abrogarea prevederilor referitoare la:
  - reducerea cotei contribuției asiguratorii pentru muncă la nivelul cotei care se face venit la Fondul de garantare pentru plata creanțelor salariale constituit în baza Legii nr. 200/2006 privind constituirea și utilizarea Fondului de garantare pentru plata creanțelor salariale, cu modificările ulterioare;
  - scutirea de la plata contribuției de asigurări sociale datorată de angajatori pentru activitatea desfășurată în condiții deosebite, speciale sau în alte condiții de muncă.

Măsura intră în vigoare la data de întâi a lunii următoare intrării în vigoare a Legii și se aplică începând cu veniturile aferente aceleiași luni.

Majorarea cotei de impozit, în cazul veniturilor a căror sursă nu a fost identificată, de la 16% la 70%.

Măsura intră în vigoare începând cu data de 1 iulie 2024 și se aplică deciziilor de impunere emise de organele fiscale începând cu aceeași dată.

Includerea sumelor reprezentând valoarea nominală a tichetelor de masă și a voucherelor de vacanță acordate potrivit legii, în baza lunară de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru persoanele fizice care obțin venituri din salarii și asimilate salariilor.

Măsura intră în vigoare începând cu veniturile aferente lunii ianuarie 2024.

Modificarea regimului aplicabil din punct de vedere al contribuției de asigurări sociale de sănătate datorate în cazul persoanelor fizice care realizează venituri din activități independente.

Astfel, persoanele fizice care realizează venituri din activități independente, din una sau mai multe surse, datorează contribuția de asigurări sociale de sănătate pe fiecare sursă de venit, la o bază anuală de calcul egală care nu poate fi mai mare decât cea corespunzătoare unei baze anuale de calcul egală cu nivelul de 60 salarii minime brute pe țară.

În situația în care baza de calcul, cumulată din una sau mai multe surse de venit din activități independente, este mai mică decât cea corespunzătoare unei baze de calcul

egală cu nivelul a 6 salarii minime brute pe țară, persoanele fizice care realizează venituri din activități independente datorează o diferență de contribuție de asigurări sociale de sănătate până la nivelul celei corespunzătoare bazei de calcul egală cu 6 salarii minime brute pe țară.

Diferența de contribuție de asigurări sociale de sănătate nu se datorează în cazul în care, în anul fiscal precedent, persoana fizică a realizat venituri din:

a) salarii și asimilate salariilor la un nivel cel puțin egal cu 6 salarii minime brute pe țară, în vigoare în perioada în care au fost realizate veniturile; sau

b) din drepturi de proprietate intelectuală, din asocierea cu o persoană juridică, contribuabil potrivit titlului II sau titlului III, din cedarea folosinței bunurilor, din activități agricole, silvicultură și piscicultură, din investiții sau din alte surse, pentru care datorează contribuția de asigurări sociale de sănătate la un nivel cel puțin egal cu 6 salarii minime brute pe țară.

Totodată, în cazul veniturilor din activități independente, pentru care venitul net anual se determină în sistem real, la stabilirea venitului net anual impozabil se ia în calcul și contribuția de asigurări sociale de sănătate.

Măsura intră în vigoare începând cu veniturile aferente anului 2024.

În domeniul TVA:

Ordonanța Guvernului nr.16/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, abrogarea unor acte normative și alte măsuri-fiscale, prin care s-au adoptat următoarele măsuri cu intrare în vigoare la data de 1 ianuarie 2023:

- trecerea de la aplicarea cotei reduse de TVA de 9% la aplicarea cotei standard de TVA, în cazul băuturilor nealcoolice care conțin adaos de zahăr sau alți îndulcitori sau aromatizate;

- majorarea cotei reduse de TVA de la 5% la 9% pentru serviciile de restaurant și de catering, precum și pentru activitățile de cazare hotelieră;

- diminuarea plafonului valoric maxim prevăzut pentru livrarea de locuințe ca parte a politicii sociale către persoane fizice, respectiv de la 700.000 lei la 600.000 lei, exclusiv TVA, concomitent cu limitarea aplicării cotei reduse de TVA de 5% pentru achiziția de către orice persoană fizică, în mod individual sau în comun cu altă persoană fizică/alte persoane fizice, a unei singure locuințe;

- reglementarea situației persoanelor fizice care au încheiat acte juridice între vii care au ca obiect plata în avans pentru achiziția de locuințe cu cota redusă de TVA de 5%, anterior datei de 1 ianuarie 2023, în sensul ca acestea să beneficieze de aplicarea cotei reduse de TVA în anul 2023 în condițiile legale în vigoare la data încheierii respectivelor acte;

- stabilirea unui termen, respectiv 1 ianuarie 2032, până la care se poate aplica cota redusă de TVA de 9% pentru livrarea de îngrășăminte chimice și de pesticide chimice, în conformitate cu prevederile adoptate prin Directiva (UE) 2022/542, care limitează în timp facilitatea aplicării cotei reduse de TVA pentru livrările și prestările dăunătoare mediului, respectiv pentru pesticide chimice și îngrășăminte chimice.

- stabilirea unui termen, respectiv 1 ianuarie 2030, până la care se poate aplica cota redusă de TVA de 5% pentru livrările de lemn de foc, în conformitate cu prevederile adoptate prin Directiva (UE) 2022/542, care limitează în timp facilitatea aplicării cotei reduse de TVA pentru livrările și prestările dăunătoare mediului, respectiv pentru lemnul utilizat ca lemn de foc.

Legea nr.216/2023 pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, prin care s-au adoptat extinderea aplicării cotei reduse de TVA de 5%, prevăzută la art. 291 alin. (3) literele m) și n) din Codul fiscal și pentru livrările de rumeguș, deșeuri și resturi de lemn aglomerate și neaglomerate, în anumite condiții, și extinderea aplicării cotei reduse de TVA de 5% prevăzute la art. 291 alin.(3) lit. p) și q) din Codul fiscal și pentru pompele de căldură.

Legea nr.296/2023 privind unele măsuri fiscal-bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, prin care s-au adoptat următoarele măsuri cu intrare în vigoare începând cu data de 1 ianuarie 2024:

- eliminarea cotei reduse de TVA de 9% pentru livrarea de bere fără alcool și de alimente cu zahăr adăugat, al căror conținut total de zahăr este de minimum 10g/100g produs, cu excepția cozonacului și biscuiților;

- majorarea cotei reduse de TVA de la 5% la 9% pentru: livrarea de locuințe ca parte a politicii sociale; livrarea alimentelor de înaltă valoare calitativă; livrarea și instalarea de panouri fotovoltaice, panouri solare termice, pompe de căldură și alte sisteme de încălzire de înaltă eficiență; accesul la bălciuri, parcuri de distracții și parcuri recreative, târguri, expoziții, cinematografe, evenimente sportive și evenimente culturale, altele decât cele scutite de taxă potrivit dispozițiilor art. 292 alin. (1) lit. m);

- eliminarea cotei reduse de TVA de 5% pentru dreptul de utilizare a facilităților sportive și pentru transportul de persoane în scop turistic sau de agrement, cu anumite vehicule;

- eliminarea scutirii de TVA cu drept de deducere aplicabile operațiunilor efectuate către unități spitalicești de stat;

- punerea în aplicare a Deciziei (UE) 2023/1553 a Consiliului din 25.07.2023 de autorizare a României de a introduce o măsură specială de derogare de la articolele 218 și 232 din Directiva 2006/112/CE privind sistemul comun al TVA, publicată în Jurnalul Oficial al UE L188 din data de 27.07.2023 și armonizarea prevederilor legale cu incidență în domeniu.

În domeniul accizelor:

- *cu aplicabilitate de la data de 1 ianuarie 2023:*

- a fost stabilit un nou calendar care să reglementeze cuantumul și perioada de aplicare a nivelului accizelor pentru produsele supuse accizelor armonizate.

- a fost majorat nivelul accizelor pentru produsele din grupa alcool și băuturi alcoolice și, totodată, exceptarea temporară de la actualizarea cu creșterea prețurilor de consum a nivelului accizelor pentru aceste produse, în perioada 1 ianuarie - 31 decembrie 2023, inclusiv:

- pentru bere de la 3,96 lei/hl/1 grad Plato la 4,20 lei/hl/1 grad Plato;

- pentru vinuri spumoase de la 56,86 lei/hl de produs la 60,31 lei/hl de produs;

- pentru băuturi fermentate liniștite, altele decât bere și vinuri de la 476,21 lei/hl de produs la 505,07 lei/hl de produs;

- pentru băuturi fermentate spumoase, altele decât bere și vinuri de la 56,86 lei/hl de produs la 60,31 lei/hl de produs;

- pentru produse intermediare de la 476,21 lei/hl de produs la 505,07 lei/hl de produs;

- pentru alcool etilic de la 3.968,38 lei/hl de alcool pur la 4.208,86 lei/hl de alcool pur;

- pentru alcoolul etilic produs de micile distilerii de la 1.984,19 lei/hl de alcool pur la 2.104,43 lei/hl de alcool pur.

În perioada 1 ianuarie - 31 decembrie 2023, inclusiv, nivelul accizelor pentru benzină cu plumb, benzină fără plumb și motorină, nu s-a actualizat cu creșterea prețurilor de consum, aplicându-se nivelul minim prevăzut în anexa I la Directiva 2003/96/CE a Consiliului privind restructurarea cadrului comunitar de impozitare a produselor energetice și a electricității.

- *cu aplicabilitate de la data de 1 aprilie 2023:*

- a fost majorat nivelul accizelor pentru țigarete de la 594,97 lei/1000 țigarete la 625,97 lei/1000 țigarete;

- a fost majorat nivelul accizelor pentru țigări și țigări de foi de la 346,50 lei/1000 bucăți la 550 lei/1000 bucăți;

- a fost majorat nivelul accizelor pentru tutun fin tăiat, destinat rulării în țigarete și alte tutunuri de fumat de la 548,61 lei/kg la 550 lei/kg;

- a fost majorat nivelul accizelor pentru lichid care conține nicotină de la 0,64 lei/ml la 0,72 lei/ml;

- a fost majorat nivelul accizelor pentru tutunul conținut în produse din tutun încălzit de la 594,97 lei/kg la 834,63 lei/kg.

4.2. SCURTĂ CARACTERIZARE A POLITICII FISCALE PE PERIOADA 2024-2026, PRINCIPALELE OBIECTIVE PE TERMEN MEDIU

- implementarea măsurilor cuprinse în Programul de guvernare 2023-2024, pe măsură ce spațiul fiscal-bugetar va permite, precum și a celor din Planul Național de Redresare și Reziliență;
- continuarea perfecționării legislației pentru a corespunde criteriilor de armonizare cu legislația comunitară, prin transpunerea în legislația națională a măsurilor adoptate la nivel european, inclusiv din domeniul de impozitare a întreprinderilor;
- îmbunătățirea și simplificarea legislației fiscale, ca urmare a dialogului cu mediul de afaceri;
- perfecționarea legislației în funcție de fenomenele evazioniste, în vederea contracarării acestora, prin instituirea de măsuri de combatere a practicilor de evitare a obligațiilor fiscale, în funcție de practicile identificate.

De asemenea, angajamentul asumat de către Guvernul României prin Programul de guvernare are ca premisă și necesitatea evaluării sistemului fiscal existent, respectiv efectuarea unei analize a modului de impozitare a capitalului versus impozitarea muncii. Printre măsurile prevăzute în cadrul componentei de reformă fiscală este și analizarea amănunțită a legislației fiscale românești în ceea ce privește domeniul impozitelor și contribuțiilor sociale datorate pe veniturile obținute de persoane fizice. Această analiză a fost efectuată de Banca Mondială, iar recomandările considerate de Guvernul României necesar a fi implementate vor avea în vedere un sistem fiscal adaptat la evoluția economiei, astfel încât să faciliteze creșterea economică și să crească ponderea veniturilor fiscale în PIB.

În raport de angajamentele de reformă fiscală din cadrul PNRR, se are în vedere reducerea etapizată a distorsiunilor și stimulentele fiscale excesive existente în prezent în cazul domeniilor antemenționate.

În domeniul TVA sunt avute în vedere și inițiativele propuse de Comisia Europeană în cadrul „Planului de acțiune pentru o fiscalitate echitabilă și simplificată în sprijinul strategiei de redresare” care au ca scop reducerea sarcinilor administrative la nivelul statelor membre și al contribuabililor, precum și simplificarea prevederilor legislative și a obligațiilor de înregistrare și raportare în domeniul TVA.

Principalele măsuri de politică fiscală și impactul acestora pe orizontul 2024-2026

În domeniul impozitului pe profit/impozitului pe veniturile microîntreprinderilor:

Astfel cum prevede Programul de guvernare 2023-2024, începând cu 1 ianuarie 2024, se va continua implementarea măsurilor fiscale din recomandările Băncii Mondiale, obiectiv asumat și prin PNRR, sens în care se are în vedere implementarea de măsuri fiscale, precum:

- simplificarea stimulentei fiscale pentru cercetare-dezvoltare pentru a contribui la promovarea și păstrarea unei creșteri economice sustenabile;
- realizarea unei analize a eficienței scutirii de impozit pentru profitul reinvestit;
- continuarea reducerii graduale a ariei de aplicabilitate a regimului special de impozitare pentru microîntreprinderi.

Suplimentar, menționăm și următoarele măsuri:

- revizuirea regulilor fiscale aplicabile în ceea ce privește deducerea la calculul rezultatului fiscal a cheltuielilor efectuate pentru educația timpurie.

În domeniul impozitelor și taxelor locale:

În acord cu obiectivele Guvernului incluzând și angajamentele asumate prin PNRR, respectiv în funcție de decizia politică, se are în vedere revizuirea cadrului fiscal în scopul alinierii sistemului de impozitare cu actuala și viitoarea etapă de dezvoltare economică a României, prin îmbunătățirea structurii veniturilor fiscale, precum și eliminarea distorsiunilor și a lacunelor din sistemul fiscal, asigurându-se corectitudinea și echitatea în sistem pe principiul neutralității taxării.

Măsurile luate astfel în considerare, vizează:

- impozitarea proprietăților imobiliare la valoarea de piață, sens în care va fi dezvoltat *un sistem informatic pentru implementarea unui model automat de evaluare a proprietăților*;
- limitarea și respectiv, reconsiderarea scutirilor în domeniul impozitării proprietății ce se acordă de drept (în virtutea legii, stabilite la nivel central), cu menținerea de scutiri/reduceri doar pentru anumite categorii (precum: gospodăriile cu venituri mici, persoanele în vârstă și cele aflate în dificultate), sens în care se definesc criteriile de acordare de către unitățile administrativ teritoriale, cu revizuirea anuală a acestora.

În domeniul impozitului pe venit și contribuțiilor sociale obligatorii¹⁵:

În Programul de Guvernare se prevede revizuirea Codului fiscal prin implementarea următoarelor măsuri:

- analiza sistemului de impozitare din România în vederea elaborării de recomandări pentru a asigura că sistemul de impozitare contribuie la promovarea și păstrarea unei creșteri economice sustenabile;
- revizuirea distorsiunilor și lacunelor din legislația fiscală, asigurându-se corectitudinea și echitatea în sistem pe principiul neutralității taxării.

Totodată, prin Planul Național de Redresare și Reziliență se va continua implementarea următoarelor măsuri fiscale:

- eliminarea treptată a stimulentele fiscale și a lacunelor fiscale în ceea ce privește impozitul pe venit și contribuțiile sociale;
- modificarea Codului fiscal prin punerea în aplicare a recomandărilor rezultate în urma revizuirii sistemului fiscal pentru a se asigura că sistemul fiscal contribuie la promovarea și menținerea unei creșteri economice durabile.
- reducerea graduală a stimulentele fiscale pentru personalul angajat în domeniul construcțiilor, sectorul agricol și activități de creare de programe pentru calculator.

În domeniul impunerii persoanelor fizice și juridice nerezidente:

În cadrul reuniunii din 08 octombrie 2021, Cadrul Incluziv al OECD - BEPS a adoptat **Declarația de consens și Planul detaliat de implementare al măsurilor vizate de Pilonul Unu și Pilonul Doi din planul BEPS**, la care România a aderat.

Pilonul Unu vizează următoarele aspecte:

- întreprinderile multinaționale care vor intra în domeniul de aplicare al Pilonului I sunt cele având o cifră de afaceri globală mai mare de 20 de miliarde de euro și profitabilitate (profit înainte de impozitare/total venituri) mai mare de 10%.

- excluderea de la aplicarea Pilonului Unu a unor activități precum exploatarea resurselor naturale și a domeniului serviciilor financiare reglementate.

- pilonul Unu se concentrează asupra stabilirii unui nexus și a unor reguli de alocare a profitului care să permită impozitarea veniturilor obținute de companii în jurisdicții acolo unde acestea nu au prezență fizică dar desfășoară activități economice, în condițiile în care întreprinderea multinațională obține în jurisdicția respectivă venituri mai mari de 1 milion de euro. Pentru jurisdicțiile în care PIB-ul este mai mic de 40 de miliarde de euro, limita veniturilor a fost stabilită la 250.000 de euro.

Prin **Declarația Cadrului Incluziv adoptată**, din punct de vedere al Pilonului Unu, s-au convenit următoarele:

1) procentul de profit rezidual, definit ca profit care depășește 10% din totalul veniturilor, care urmează a fi alocat către jurisdicțiile de piață, folosind o cheie de alocare bazată pe cuantumul veniturilor, a fost stabilit la 25%.

2) introducerea unui mecanism de prevenire și combatere a disputelor între țări privind Suma A și aspecte referitoare la Suma A care să aibă caracter opțional și nu obligatoriu pentru jurisdicții în curs de dezvoltare care nu au sau au foarte puține cazuri de proceduri amiabile cu autoritățile fiscale ale altor state.

3) coordonarea termenilor de aplicare a Pilonului Unu cu suspendarea/abrogarea măsurilor unilaterale luate de diferite jurisdicții în vederea impozitării economiei digitale.

Pentru implementarea Pilonului Unu, se va elabora de către OECD o **Convenție Multilaterală (CM)**, prin intermediul căreia se vor aplica mai multe măsuri, precum implementarea Sumei A sau abrogarea taxelor asupra serviciilor digitale introduse de anumite jurisdicții. Convenția Multilaterală va conține regulile necesare determinării și alocării Sumei A, eliminării dublei impuneri, ca și pentru o administrare fiscală eficientă și simplificată, pentru schimbul de informații, ca și pentru instituirea unui mecanism pentru prevenirea și soluționarea disputelor într-o manieră obligatorie pentru toate jurisdicțiile, asigurând astfel consistență, certitudine și eficiență în aplicarea aspectelor privind Pilonul Unu.

Textul Convenției Multilaterale a fost finalizat la nivelul OECD urmând să fie deschis pentru semnare de către jurisdicțiile participante.

În procesul aderării la Convenția Multilaterală, jurisdicțiile participante, inclusiv România vor trebui să-și modifice legislația internă cu scopul implementării principiilor de realocare a profitului, conform Sumei A.

În ceea ce privește determinarea impactului bugetar al măsurilor generate de Convenția Multilaterală, vă comunicăm că acesta nu poate fi cuantificat întrucât momentul de intrare în vigoare a Convenției nu poate fi determinat cu exactitate, acesta fiind dependent de datele la care principalele jurisdicții în care se află întreprinderile multinaționale care intră în sfera Pilonului I o vor ratifica.

În domeniul TVA:

În prezent este în curs de aprobare un proiect de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal care vizează în principal transpunerea în legislația națională a prevederilor Directivei (UE) 2020/284 a Consiliului de modificare a Directivei 2006/112/CE în ceea ce privește introducerea anumitor cerințe pentru prestatorii de

servicii de plată, cu aplicabilitate de la 01.01.2024. De asemenea, proiectul de lege cuprinde și alte măsuri în domeniile TVA și al accizelor.

În contextul procesului de armonizare cu legislația comunitară se are în vedere și transpunerea în legislația națională:

- până la data de 31 decembrie 2024, a prevederilor Directivei (UE) 2020/285 de modificare a Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al TVA în ceea ce privește regimul special pentru întreprinderile mici și a Regulamentului (UE) nr. 904/2010 în ceea ce privește cooperarea administrativă și schimbul de informații în scopul monitorizării aplicării corecte a regimului special pentru întreprinderile mici;
- până la data de 31 decembrie 2024, a prevederilor Directivei (UE) 2022/542 de modificare a Directivelor 2006/112/CE și (UE) 2020/285 în ceea ce privește cotele taxei pe valoarea adăugată.

În domeniul accizelor:

- majorarea nivelului accizelor pentru alcool și băuturi alcoolice, începând cu 1 ianuarie 2024 și, totodată, exceptarea temporară de la actualizarea nivelului accizelor pentru aceste produse cu creșterea prețurilor de consum:
  - pentru bere de la 4,20 lei/hl/1 grad Plato la 4,62 lei/hl/1 grad Plato;
  - pentru vinuri spumoase de la 60,31 lei/hl de produs la 66,34 lei/hl de produs;
  - pentru băuturi fermentate liniștite, altele decât bere și vinuri de la 505,07 lei/hl de produs la 555,58 lei/hl de produs;
  - pentru băuturi fermentate spumoase, altele decât bere și vinuri de la 60,31 lei/hl de produs la 66,34 lei/hl de produs;
  - pentru produse intermediare de la 505,07 lei/hl de produs la 555,58 lei/hl de produs;
  - pentru alcool etilic de la 4.208,86 lei/hl de alcool pur la 4.629,75 lei/hl de alcool pur;
  - pentru alcoolul etilic produs de micile distilerii de la 2.104,43 lei/hl de alcool pur la 2.314,87 lei/hl de alcool pur.
- majorarea nivelului accizelor pentru produsele din tutun prelucrat, începând cu 1 ianuarie 2024, astfel:
  - a fost majorat nivelul accizelor pentru țigarete de la 625,97 lei/1000 țigarete la 672,92 lei/1000 țigarete;
  - a fost majorat nivelul accizelor pentru țigări și țigări de foi de la 550 lei/1000 bucăți la 591,25 lei/1000 bucăți;
  - a fost majorat nivelul accizelor pentru tutun fin tăiat, destinat rulării în țigarete și alte tutunuri de fumat de la 550 lei/kg la 591,25 lei/kg.
- introducerea în sfera produselor supuse accizelor nearmonizate a tuturor tipurilor de produse care sunt destinate inhalării fără ardere, indiferent de ingredientele acestora, în vedere aplicării unui regim fiscal unitar pentru toate aceste tipuri de produse, astfel că începând cu 1 ianuarie 2024, nivelul accizelor pentru aceste produse va fi:
  - pentru lichid cu sau fără nicotină 0,81 lei/ml;
  - pentru produse care conțin tutun, destinate inhalării fără ardere 1.094,93 lei/kg;
  - pentru produse destinate inhalării fără ardere, care conțin înlocuitori de tutun, cu sau fără nicotină 1.094,93 lei/kg.
- introducerea în sfera produselor supuse accizelor nearmonizate a băuturilor nealcoolice cu zahăr adăugat pentru care nivelul total de zahăr este cuprins între 5g - 8 g/100 ml și a băuturilor nealcoolice cu zahăr adăugat pentru care nivelul total de zahăr este peste 8 g/100 ml în vederea combaterii consumului de lichide

cu adaos mare de zaharuri, astfel că începând cu 1 ianuarie 2024, nivelul accizelor pentru aceste produse va fi:

- pentru băuturi nealcoolice cu zahăr adăugat pentru care nivelul total de zahăr este cuprins între 5g - 8 g/100 ml: 40 lei/hl;

- pentru băuturilor nealcoolice cu zahăr adăugat pentru care nivelul total de zahăr este peste 8 g/100 ml: 60 lei/hl.

- începând cu 1 aprilie 2025, va fi majorat nivelul accizelor pentru produsele din tutun prelucrat, astfel:

- pentru țigarete de la 672,92 lei/1000 țigarete la 687,97 lei/1000 țigarete;

- pentru țigări și țigări de foi de la 591,25 lei/1000 bucăți la 606 lei/1000 bucăți;

- pentru tutun fin tăiat, destinat rulării în țigarete și alte tutunuri de fumat de la 591,25 lei/kg la 606 lei/kg.

- începând cu 1 aprilie 2025, va fi majorat nivelul accizelor pentru următoarele produse:

- pentru lichid cu sau fără nicotină de la 0,81 lei/ml la 0,91 lei/ml;

- pentru produse care conțin tutun, destinate inhalării fără ardere de la 1.094,93 lei/kg la 1.146,62 lei/kg;

- pentru produse destinate inhalării fără ardere, care conțin înlocuitori de tutun, cu sau fără nicotină de la 1.094,93 lei/kg la 1.146,62 lei/kg.

- începând cu 1 aprilie 2026, va fi majorat nivelul accizelor pentru produsele din tutun prelucrat, astfel:

- pentru țigarete de la 687,97 lei/1000 țigarete la 718,97 lei/1000 țigarete;

- pentru țigări și țigări de foi de la 606 lei/1000 bucăți la 634 lei/1000 bucăți;

- pentru tutun fin tăiat, destinat rulării în țigarete și alte tutunuri de fumat de la 606 lei/kg la 634 lei/kg.

- începând cu 1 aprilie 2026, va fi majorat nivelul accizelor pentru următoarele produse:

- pentru lichid cu sau fără nicotină de la 0,91 lei/ml la 1,03 lei/ml;

- pentru produse care conțin tutun, destinate inhalării fără ardere de la 1.146,62 lei/kg la 1.198,28 lei/kg;

- pentru produse destinate inhalării fără ardere, care conțin înlocuitori de tutun, cu sau fără nicotină de la 1.146,62 lei/kg la 1.198,28 lei/kg.

Efectele măsurilor avute în vedere asupra mediului de afaceri pe orizontul 2024-2026:

- se va continua îmbunătățirea legislației fiscale pentru a corespunde unor principii, printre care menționăm simplificarea, transparența, stabilitatea și predictibilitatea;
- se va continua implementarea măsurilor privind descurajarea practicilor de evitare a obligațiilor fiscale care vor garanta o impozitare echitabilă;
- adoptarea unui calendar de creștere graduală a nivelului accizelor care va asigura, din perspectiva taxării, o predictibilitate pe termen mediu asupra activității desfășurate de operatorii economici.

În domeniul procedurii fiscale, în anul 2023, au fost adoptate următoarele acte normative:

- Ordonanța de urgență a Guvernului nr.20/2023 pentru modificarea și completarea Legii nr.207/2015 privind Codul de procedură fiscală, precum și pentru modificarea Ordonanței Guvernului nr. 6/2019 privind instituirea unor facilități fiscale prin care s-au adus următoarele modificări:

În domeniul eșalonării la plată a obligațiilor fiscale-clasică:

- reglementarea unei condiții pentru contribuabili de a constitui garanții în procent de minim 50% din valoarea obligațiilor fiscale restante ce fac obiectul înlesnirilor la plată, pentru a beneficia de eșalonarea la plată de cel mult 5 ani, în situația în care contribuabilii dețin bunuri în proprietate insuficiente pentru a constitui garanțiile prevăzute de Codul de procedură fiscală. În cazul în care debitorii nu pot constitui garanția de minim 50%, aceștia pot beneficia de eșalonare la plată pe o perioadă de cel mult 6 luni;
- includerea obligațiilor fiscale/bugetare care reprezintă fonduri europene sau fonduri publice naționale aferente fondurilor europene, în sfera eșalonărilor la plată;
- excluderea din sfera eșalonărilor la plată a obligațiilor fiscale care reprezintă accize;
- reducerea numărului de cereri de modificare/menținere a eșalonării la plată de la două la una într-un an calendaristic sau, după caz, fracție de an calendaristic;
- eliminarea posibilității majorării duratei de eșalonare la plată în cazul în care debitorul solicită modificarea eșalonării;

În domeniul eșalonării la plată a obligațiilor fiscale- simplificată:

- includerea obligațiilor fiscale/bugetare care reprezintă fonduri europene sau fonduri publice naționale aferente fondurilor europene, în sfera eșalonărilor la plată în formă simplificată;
- eliminarea din sfera eșalonărilor la plată în formă simplificată a:
  1. obligațiilor fiscale care reprezintă accize,
  2. impozitelor și contribuțiilor sociale obligatorii cu reținere la sursă sau reținere prin stopaj la sursă astfel cum sunt definite la art. 7 pct 47 din Codul fiscal,
  3. taxelor aferente activităților din domeniul jocurilor de noroc astfel cum sunt reglementate în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc, cu modificările și completările ulterioare;
- reducerea numărului de cereri de modificare/menținere a eșalonării la plată de la două la una în perioada de valabilitate a eșalonării la plată;
- eliminarea posibilității majorării duratei de eșalonare la plată;
- majorarea nivelului dobânzii pentru obligațiile eșalonate la plată de la 0,01% pentru fiecare zi (3,65% pe an) la 0,02% pentru fiecare zi (7,37%). Prin excepție de la această regulă, în cazul eșalonărilor acordate pentru obligațiile fiscale rezultate din titlurile de creanță emise de autoritățile cu competențe în gestionarea fondurilor europene, dobânzile se calculează conform prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 66/2011;
- eliminarea posibilității cumulării unei eșalonări la plată clasice cu o eșalonare la plată simplificată;

În domeniul restructurării obligațiilor bugetare:

- reducerea numărului de cereri de modificare/menținere de la două la una într-un an calendaristic sau, după caz, fracție de an calendaristic.

De asemenea, tot în vederea creșterii gradului de colectare a creanțelor fiscale s-au reglementat și:

-stingerea cu prioritate a sumelor individualizate în deciziile de recuperare a ajutoarelor de stat și/sau de minimis emise, după caz, de Comisia Europeană/entitățile ce dețin calitatea de furnizor sau de administrator de ajutor de stat sau de minimis/Consiliul Concurenței și dobânzile aferente datorate de la data plății ajutorului până la data recuperării sau a rambursării sale integrale;

- **Legea nr.296/2023 privind unele măsuri fiscal-bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung prin care s-au adus următoarele modificări:**

- s-a reglementat periodicitatea transmiterii de către organele fiscale locale, către organul fiscal central, a informațiilor privind bunurile imobile și mijloacele de transport deținute de persoanele fizice sau juridice, inclusiv în cazul persoanelor nerezidente, pentru care există obligativitatea declarării conform Codului fiscal.

Măsura propusă are în vedere relevanța informațiilor/datelor disponibile în platforma PatrimVen din perspectiva evaluării proprietăților ca parte a reformei fiscale implementate de Ministerul Finanțelor prin PNRR, precum și faptul că aceasta reprezintă un sistem informatic propriu al Ministerului Finanțelor/Agenția Națională de Administrare Fiscală, iar susținerea activităților specifice tehnologiei informațiilor și comunicațiilor se asigură de către Centrul Național pentru Informații Financiare din cadrul Ministerului Finanțelor.

Scopul acestor măsuri constă în creșterea nivelului de colectare a taxelor și impozitelor datorate bugetul de stat sau bugetelor locale.

În domeniul combaterii evaziunii și fraudei fiscale, în anul 2023, s-au luat o serie de măsuri cu impact în domeniul prevenirii și combaterii evaziunii fiscale, astfel:

- reglementarea unor măsuri de prevenire și combatere a activităților ilicite de producție, comerț sau prestări de servicii, respectiv interdicția de a efectua activități de producție, depozitare, transport, comerț sau prestări de servicii, cu bunuri care nu sunt însoțite de documente de proveniență precum și obligația ca aceste activități să fie realizate cu respectarea condițiilor prevăzute de lege, corelativ cu reglementarea aplicării amenzii și a măsurii confiscării, urmărindu-se astfel întreruperea circuitului de comercializare a bunurilor fără documente de proveniență.

- **măsuri pentru consolidarea disciplinei financiare și fiscale, creșterea conformării voluntare în cazul transporturilor rutiere de bunuri, care vizează:**

-instituirea Sistemului național RO e-Sigiliu în vederea asigurării respectării trasabilității transporturilor rutiere de bunuri pe teritoriul României, care reprezintă un sistem bazat pe utilizarea unor dispozitive electronice și a unei aplicații informatice care permite autorităților competente determinarea potențialelor puncte de deturnare a transporturilor rutiere de bunuri, indiferent dacă acestea sunt aflate în tranzit sau au ca destinație finală un operator economic de pe teritoriul național;

-pornind de la faptul că, o mai bună trasabilitate a fluxurilor financiare constituie o premisă puternică pentru creșterea conformării și descurajarea activităților ilicite ce conduc la sustragerea de la plata obligațiilor fiscale, iar utilizarea masivă a numerarului constituie un mediu prielnic pentru evaziunea fiscală, dar și pentru alte forme de neconformare fiscală, inclusiv sustragerea de la executarea silită, a fost modificată și completată Legea nr.70/2015 pentru întărirea disciplinei financiare privind operațiunile de încasări și plăți în numerar și pentru modificarea și completarea

Ordonanței de urgență a Guvernului nr.193/2002 privind introducerea sistemelor moderne de plată, cu modificările și completările ulterioare, prin introducerea unor noi măsuri care vizează:

- instituirea unui plafon de casă la nivelul unei casierii, respectiv 50.000 lei pentru fiecare casierie în parte, care va conduce la o reducere drastică a riscului la utilizarea frauduloasă a valorilor mari de numerar disponibile în casierie fără a perturba activitatea curentă a societăților care acționează cu bună-credință;
- reglementarea plăților din avansuri spre decontare, în limita unui plafon zilnic de 1.000 lei, stabilit pentru fiecare persoană care a primit avansuri spre decontare;
- sancționarea persoanei fizice pentru depășirea plafonului de plăți în relația cu o persoană prevăzută la art. 1 alin. (1) din lege;
- majorarea sancțiunii contravenționale pentru nerespectarea prevederilor legii, respectiv stabilirea unei amenzi în procent de 25% din suma care depășește plafonul stabilit, dar nu mai puțin de 500 lei.

Indicatorii bugetari pe anul 2024

Proiecția veniturilor bugetului general consolidat pe perioada 2024-2027 s-a realizat pe baza indicatorilor macroeconomici pentru orizontul de referință, precum și a reglementărilor existente în prezent în domeniul fiscal.

Pe termen mediu, pe fondul revigorării economice, veniturile bugetare se vor înscrie pe un trend ascendent în valoare nominală.

Astfel, în anul 2024 veniturile bugetare în termeni nominali sunt estimate la 586,1 miliarde lei în creștere în valoare nominală pe orizontul de referință, ajungând în anul 2026 la 661,1 miliarde lei .

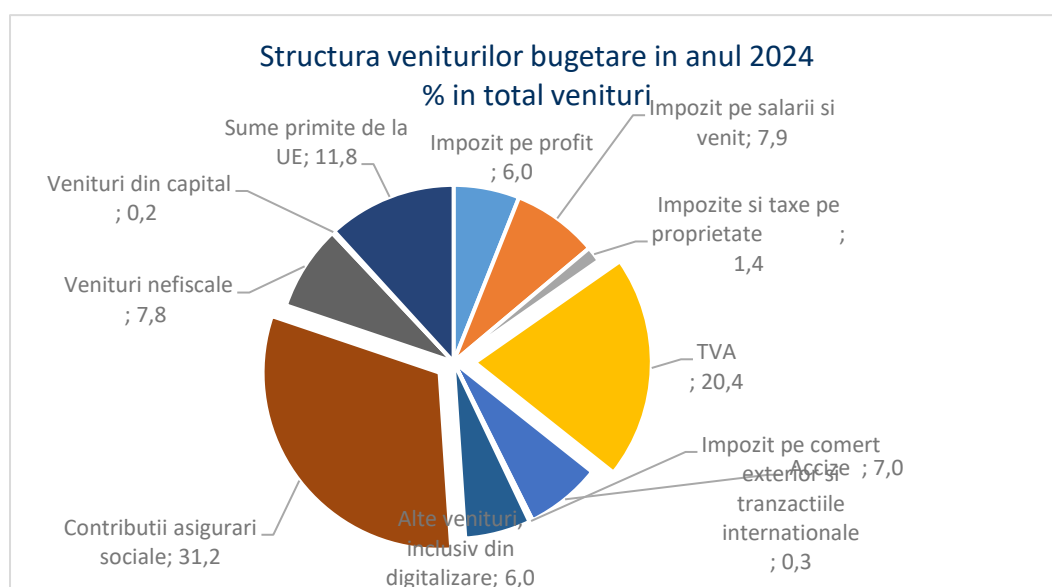
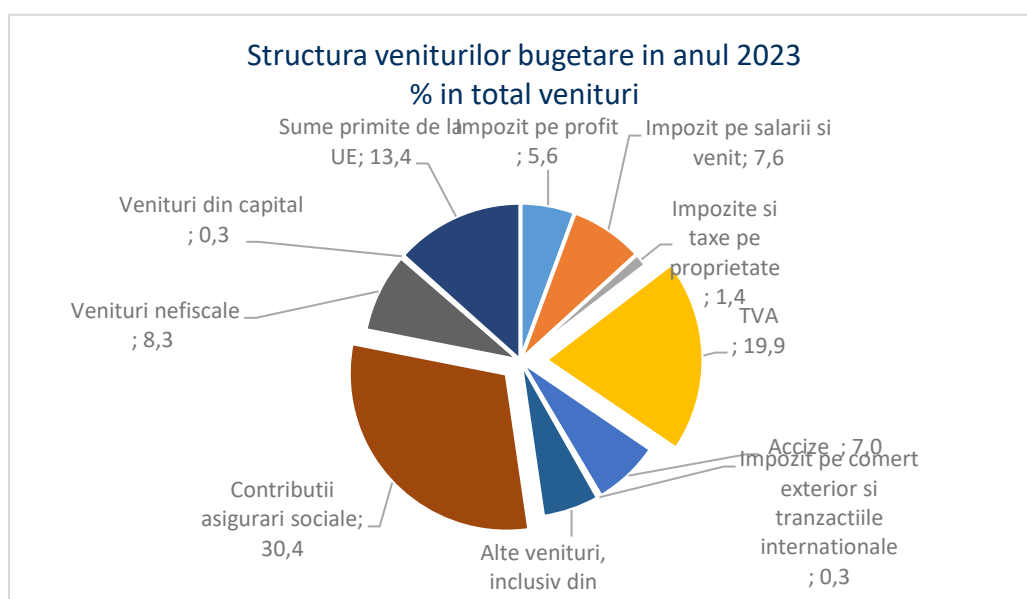
Cele mai mari ponderi în cadrul veniturilor bugetare în anul 2024 le înregistrează **contribuțiile de asigurări sociale (31,2% din total venituri), urmate de TVA(20,4 %) sume primite de la UE (11,8 % din total venituri), impozit pe salarii si venit (7,9% din PIB) și venituri nefiscale (7,8 % din total venituri).**

Si în anul 2024 în totalul veniturilor bugetare sumele provenind de la UE dețin 11,8% ce vor avea o contribuție pozitivă la creșterea economică, banii europeni constituind o sursă de finanțare care degrevează bugetul național și un mijloc de implementare a unor reforme în acord cu agenda europeană.

Ponderea veniturilor in total venituri bugetare pe anii 2023-2024

	milioane lei			
	2023		2024	
	% din total	Sume	% din total	Sume
Venituri bugetare total	100,0	520.773	100,0	586.131
Impozit pe profit	5,6	29.304	6,0	35.344
Impozit pe salarii si venit	7,6	39.591	7,9	46.062

Impozite si taxe pe proprietate	1,4	7.239	1,4	8.291
TVA	19,9	103.571	20,4	119.407
Accize	7,0	36.301	7,0	40.765
Impozit pe comert exterior si tranzactiile internationale	0,3	1.696	0,3	1.835
Alte venituri, inclusiv din digitalizare	5,9	30.681	6,0	35.186
Contributii asigurari sociale	30,4	158.342	31,2	183.066
Venituri nefiscale	8,3	43.019	7,8	45.725
Venituri din capital	0,3	1.354	0,2	1.434
Sume primite de la UE	13,4	69.673	11,8	69.016

4.3 POLITICA DE CHELTUIELI

Măsuri pe termen mediu

- ✓ Orientarea resurselor disponibile către investiții publice de antrenare în domeniile: infrastructură, agricultură și dezvoltarea rurală, energia și tehnologia avansată susținute, tranziție verde și digitală la care se adaugă resurse din fondurile europene aferente cadrului financiar 2021-2027 și Mecanismului de redresare și reziliență.
- ✓ Reorientarea cheltuielilor de investiții publice în vederea realizării unei treceri treptate de la investițiile finanțate integral din surse naționale la investiții cofinanțate din fonduri europene, trăsătura care se constată pe toată perioada de referință.
- ✓ Accelerarea ritmului de cheltuire a fondurilor europene pentru îmbunătățirea ratei de absorbție și operaționalizarea PNRR.
- ✓ Continuarea finanțării schemelor de ajutor de stat și în perioada 2024-2026, pentru a contribui la crearea de noi locuri de muncă, realizarea de investiții care utilizează tehnologii noi, obținerea de produse, servicii, tehnologii inovative, cu efecte asupra creșterii economice și asigurării stabilității macroeconomice, ceea ce reflectă o atitudine prietenoasă cu mediul de afaceri.
- ✓ Continuarea procesului de eficientizare calitativă a cheltuielilor bugetare prin creșterea ponderii cheltuielilor cu finanțare din fonduri externe față de cele din surse naționale, dar și a cheltuielilor de investiții în total cheltuieli bugetare.

Cheltuielile bugetare estimate pentru anul 2024 sunt în sumă de 672,8 miliarde lei, în anul 2026 acestea ajung la 746,0 miliarde lei respectiv 36,71% din PIB, înregistrând o tendință de scădere pe orizontul de referință ca pondere în PIB, datorită nevoii de ajustare a deficitului bugetar.

Cea mai mare creștere pe orizontul de referință o înregistrează **cheltuielile cu asistența socială**, respectiv 12,1% din PIB în anul 2024, în creștere în 2025, dar scad iarăși în 2026.

Cheltuielile de personal sunt în sumă de 146,2 miliarde lei în anul 2024, ajungând în anul 2026 la 156,8 miliarde lei.

Bunurile și serviciile înregistrează o tendință de diminuare în perioada 2025 - 2026 fata de anul 2024 ca pondere în PIB, în timp ce cheltuielile cu dobânzile înregistrează de asemenea o diminuare ca pondere în PIB pe perioada 2024-2026.

În anul 2024 cheltuielile destinate investițiilor însumează aprox.120,1 miliarde lei, reprezentând aproximativ 6,9 % în PIB.În anul 2024 se remarcă cea mai mare pondere a investițiilor în PIB.

Investitiile sunt susținute din Mecanismul de Redresare și Reziliență, însă până la sfârșitul anului 2026 acestea trebuie finalizate.

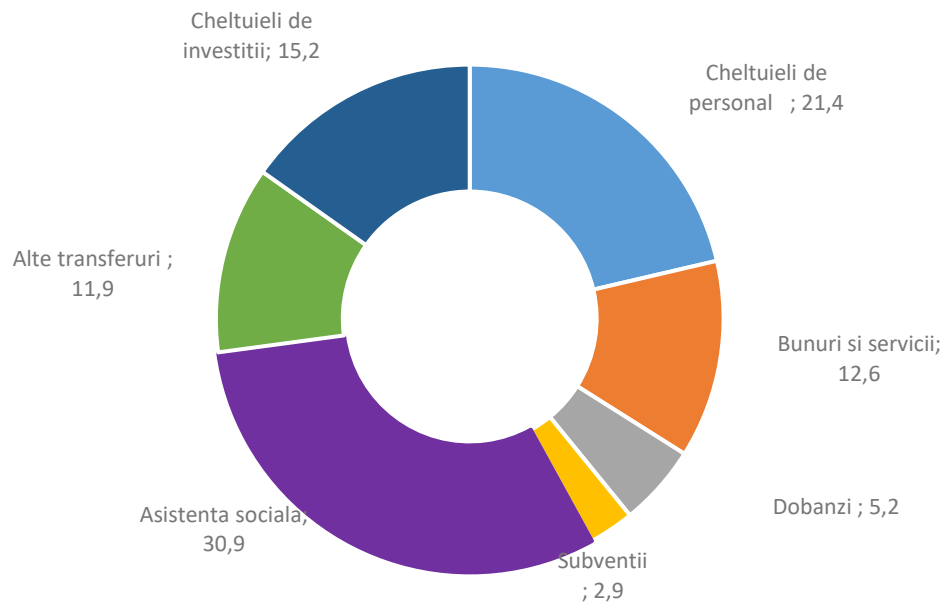
Cu ponderi mari în total cheltuieli în anul 2024 se situează asistența socială (31,1 % din total cheltuieli), cheltuieli de personal (21,7 % din total) și cheltuieli de investiții (17,8% din total). Totuși, în structura cheltuielilor bugetare se constată în anul 2024 o creștere a ponderii cheltuielilor cu investițiile, diminuare a cheltuielilor cu bunurile și serviciile, a subvențiilor, **ceea ce reflectă procesul de eficientizare calitativă a cheltuielilor**

bugetare.

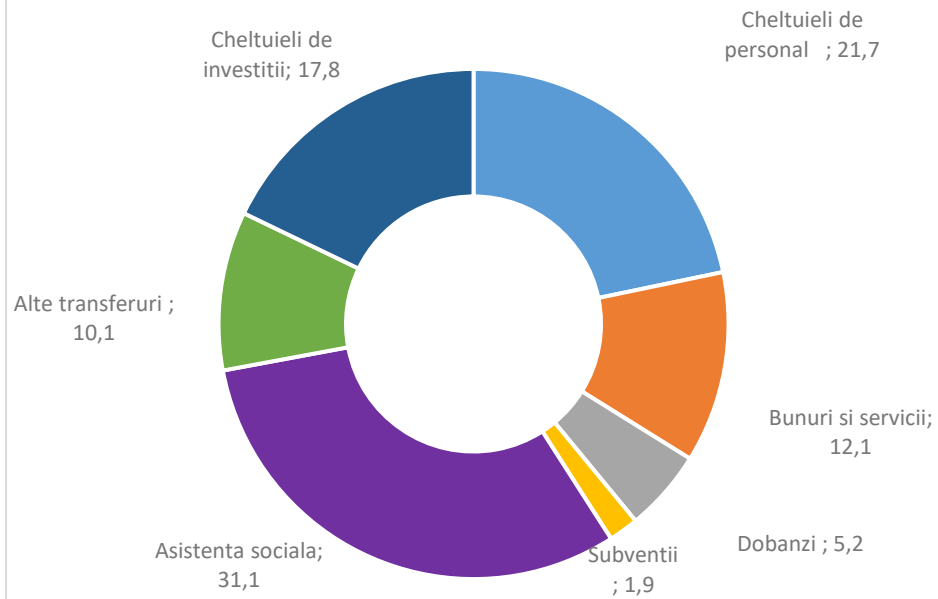
Ponderea cheltuielilor in total cheltuieli bugetare pe anii 2023-2024

	milioane lei			
	2023		2024	
	% din total	Sume	% din total	Sume
Cheltuieli total	100,0	614.812	100,0	672.766
Cheltuieli de personal	21,4	131.267	21,7	146.208
Bunuri si servicii	12,6	77.462	12,1	81.569
Dobanzi	5,2	31.809	5,2	34.838
Subventii	2,9	17.684	1,9	12.750
Asistenta sociala	30,9	189.778	31,1	209.546
Alte transferuri	11,9	73.378	10,1	67.773
Cheltuieli de investitii	15,2	93.433	17,8	120.080

Structura cheltuielilor bugetare in anul 2023 % in total cheltuieli

Structura cheltuielilor bugetare in anul 2024 % in total cheltuieli

4.4 POLITICA DE ADMINISTRARE FISCALĂ

Realizările ANAF în perioada ianuarie - octombrie 2023

Cadrul strategic

În anul 2023 ANAF a continuat procesul de reformă și modernizare, implementarea planurilor de eficientizare a activității și, nu în ultimul rând, colaborarea eficientă pe plan internațional și deschiderea către bunele practici adoptate de alte state.

Designul organizațional al Agenției este dezvoltat în jurul conceptului de management integrat al riscului și al monitorizării active a proceselor de activitate. Obiectivele strategice ale ANAF se vor realiza prin simbioza celor două componente strategice de bază: digitalizare și gestionarea eficientă a resurselor umane, contribuind la creșterea accelerată a colectării veniturilor administrate de ANAF, la combaterea eficientă a evaziunii fiscale și a concurenței fiscale neloiale.

Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), document strategic dezvoltat în cursul anului 2021 reprezintă cea mai mare provocare a ultimilor ani pentru ANAF, oferind cea mai mare sumă în finanțare nerambursabilă de care organizația a beneficiat de când a fost înființată.

În egală măsură, PNRR a oferit cadrul de excelență pentru dezvoltarea unei serii de reforme structurale care vor remodela administrația fiscală și contextul în care aceasta evoluează. Prin intermediul PNRR s-au creionat și dezvoltat măsuri complexe de reformă, de natură legală, organizatorică, care promovează schimbarea, sprijinite de o serie de investiții în digitalizare cu obiectivul final de modernizare și digitalizare a ANAF, astfel încât:

- să fie eficientizată colectarea veniturilor la bugetul general consolidat, fiind asumată prin PNRR **creșterea ponderii veniturilor în PIB** (cu 2,5 puncte procentuale până în trimestrul IV 2025, comparativ cu 2019),
- să fie redus decalajul fiscal la TVA cu 5 puncte procentuale până în trimestrul II 2026, comparativ cu 2019, conform indicatorilor agreeți cu reprezentanții Comisiei Europene.

Rezultatele-cheie ale ANAF în perioada ianuarie - octombrie 2023

În conformitate cu Legea nr. 368/2022 a bugetului de stat pe anul 2023 și Legea nr. 369/2022 a bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, precum și cu repartizarea lunară a programului de încasări comunicată prin scrisoarea M.F. - Cabinet Ministru nr. 370.009/06.01.2023, programul de încasări venituri bugetare alocat Agenției Naționale de Administrare Fiscală cumulat pentru primele zece luni 2023 a fost de 339,95 mld. lei. Potrivit atribuțiilor legale ce îi revin, ANAF a colectat veniturile bugetare nete în sumă de 322,36 mld. lei, ceea ce reprezintă:

- o creștere cu 8,75% - indice nominal, în sume absolute cu 25,94 mld. lei mai mult decât în perioada corespondentă din 2022 (296,42 mld. lei);
- un grad de realizare de 94,83% a programului de încasări venituri bugetare, respectiv un minus de 17,59 mld. lei.

Aceste rezultate s-au obținut în condiții economice mult diferite față de activitatea din anul 2022, fiind de menționat atât scăderea nivelului inflației de la 115,88% în primele 10 luni 2022 la 108,09% în perioada similară din 2023, cât și scăderea ritmului de creștere

economică de la 4,7% în 2022 la 2% în 2023, potrivit comunicatului Comisiei Naționale de Strategie și Prognoză din 09 noiembrie a.c.

În ceea ce privește ponderea în PIB a veniturilor nete colectate de ANAF în primele zece luni ale anului 2023, aceasta este de 20,26%.

Trebuie menționat faptul că, în primele 10 luni ale anului 2023 s-au rambursat către mediul economic 24,8 mld. lei, cu 1,5 mld. lei mai mult decât în perioada similară a anului 2022.

Principalele măsuri implementate în perioada ianuarie - octombrie 2023

Având în vedere obiectivele instituționale asumate prin Strategia Fiscal-Bugetară, Strategia ANAF și prin PNRR, pentru anul 2023 au fost stabile patru obiective:

Obiectivul 1: Îmbunătățirea serviciilor oferite - Dezvoltarea unei relații de parteneriat cu contribuabilii pentru serviciile prestate

În anul 2023, ANAF a continuat procesul de consolidare a accesului la serviciile digitale, interacțiunea digitală a contribuabililor cu administrația fiscală constituind o modalitate importantă de creștere a conformării voluntare a contribuabililor și implicit de îmbunătățire a procesului de colectare a impozitelor și taxelor.

Numărul contribuabililor persoane juridice înregistrați în SPV la data de 31.10.2023 este de 1.265.026. Astfel, a fost depășită substanțial valoarea de 1.009.679 contribuabili persoane juridice prevăzută în **ținta PNRR 192 - Creșterea gradului de utilizare a Spațiului Privat Virtual (SPV)**.

Serviciul de seminar web (webinar) prin intermediul căruia întâlnirile de asistență cu contribuabilii se desfășoară în mediul virtual, fiind astfel înlocuite întâlnirile organizate în format fizic la sediile unităților fiscale, reprezintă un model de succes implementat de către ANAF, în perioada 01 ianuarie - 31 octombrie 2023 având loc un număr de 80 întâlniri, la care au participat online un număr de 13.162 persoane.

Evaluarea percepției generale a contribuabililor asupra Call-Center-ului cât și percepția cu privire la serviciile oferite prin intermediul acestui departament, a fost evaluată prin intermediul sondajului *“Evaluarea gradului de satisfacție a contribuabililor cu privire la serviciile oferite prin intermediul Call-center-ului”* derulat în anul 2023, rezultatul cercetării arătând că 95,08% dintre respondenți, sunt *“foarte mulțumiți”* și *“mulțumiți”* de interacțiunea avută cu agentul Call-Center. Aplicația este folosită frecvent de instituțiile publice pentru a oferi servicii de asistență, pentru a colecta informații și pentru a răspunde la întrebări.

În ceea ce privește serviciul CHAT, lansat de ANAF începând cu data de 22.11.2021, în perioada ianuarie-octombrie 2023, aceasta s-a concretizat prin 12.457 sesiuni CHAT primite în domeniul asistenței contribuabililor din care 12.349 au primit un răspuns.

Asistența acordată prin intermediul Formularului de contact a înregistrat o creștere importantă, fiind primite un număr de 498.852 solicitări până la data de 31.10.2023.

În cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR), ANAF derulează proiectul *“Dezvoltarea serviciilor la distanță (electronice sau telefonice) actuale, prin noi funcționalități și/sau crearea de servicii noi - e-Services ANAF”*. Obiectivul proiectului este creșterea conformării voluntare a contribuabililor prin extinderea serviciilor digitale și a oferirii de noi servicii contribuabililor prin achiziția sistemului de tip agent

conversațional chatbot, precum și a unei platformei video pentru migrarea interacțiunii contribuabililor către mediul electronic.

La nivelul Uniunii Europene, ANAF coordonează grupurile de lucru “Interoperabilitatea serviciilor chatbot privind fiscalitatea din perspectiva IT-FPG/035 CINT-I” și „Interoperabilitatea serviciilor chatbot privind fiscalitatea din perspectiva afacerilor-FPG/034 CINT-B”, al căror obiectiv comun este acela de a stabili un cadru comun de interconectare a serviciilor chatbot la nivelul Uniunii Europene.

Pentru a încuraja și asista contribuabilii să declare corect veniturile realizate și să plătească impozitele și contribuțiile datorate, în anul 2023 au fost publicate pe site-ul instituției, în cadrul secțiunii Asistență Contribuabili - Servicii oferite contribuabililor, o serie de noi materiale informative dedicate contribuabililor persoane fizice și persoane juridice.

Obiectivul 2: Soluții digitale integrate - Transformarea digitală a ANAF prin soluții digitale integrate, care utilizează la maximum datele și informațiile disponibile

Digitalizarea constituie o prioritate și reprezintă cheia consolidării capacității administrative necesară transformării ANAF într-o organizație transparentă și eficientă, care să ofere servicii de calitate menite să crească nivelul de încredere al contribuabililor și, totodată, să contribuie la creșterea gradului de conformare voluntară și implicit la creșterea gradului de colectare a veniturilor bugetare.

Prin soluțiile recent introduse, ANAF a făcut progrese în direcția digitalizării activității de administrare fiscală, asigurându-se în mod constant sustenabilitatea proiectelor finalizate, implementarea proiectelor de digitalizare aflate în derulare, cât și pregătirea documentației aferente proiectelor aflate în pregătire la nivelul ANAF.

Activitățile derulate în primele zece luni ale anului 2023 au vizat:

- ✓ asigurarea sustenabilității sistemului SAF-T (Fișierul Standard de Control Fiscal) și a sistemului național de facturare electronică RO e-Factura;

Sistemul SAF-T a fost finalizat în decembrie 2021, devenind operațional de la data de 1 ianuarie 2022, dată care a reprezentat și începerea termenului de depunere a declarației pentru marii contribuabili. De la 1 ianuarie 2023 a intrat în vigoare obligativitatea de depunere SAF-T pentru contribuabilii mijlocii, urmând ca de la 1 ianuarie 2025 să intre în vigoare obligativitatea de depunere pentru contribuabili mici.

- ✓ au fost derulate activități specifice de dezvoltare și utilizare a sistemului la nivelul grupului de lucru constituit în baza OPANAF nr. 1929/2022, completat și modificat cu OPANAF nr. 336/2023, grupul având două componente: fiscalitate și tehnic;

Totodată, au fost create un număr de 22 de teste de consistență pe care contribuabilii le pot aplica asupra datelor raportate prin xml, aferent declarațiilor SAF-T.

La nivel operațional, a fost implementat un sistem unic de raportare a facturilor în format electronic bazat pe o structură standardizată a informațiilor relevante pentru controalele fiscale ce are ca scop reducerea costului conformării pentru societăți, contribuind la asigurarea echității în derularea activităților economice, precum și la îmbunătățirea conformării fiscale voluntare prin reducerea efortului ambelor părți în ceea ce privește alocarea resurselor umane și materiale pentru verificările fiscale.

Ca urmare a demersurilor de obținere a derogării de la prevederile Directivei TVA, reprezentanții COM-DG TAXUD, au avizat pozitiv solicitarea, iar la data de 27.07.2023,

a fost publicată în JO UE L 188, Decizia UE nr. 1553/2023 de autorizare a României privind introducerea unui sistem generalizat de facturare electronică obligatorie.

Astfel, în data de 26.10.2023 a fost adoptată Legea nr. 296/2023 privind unele măsuri fiscal-bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, publicată în Monitorul Oficial nr. 977/27.10.2023.

Generalizarea aplicării sistemului național RO e-Factura, incluzând toate categoriile de contribuabili, produse transferate și servicii prestate are ca termen de start data de 01.01.2024.

- ✓ pregătirea implementării proiectului - „*Servicii fiscale eficiente pentru administrație și cetățeni - SFERA*” - MF/ANAF își propun o abordare modernă a procesului de colectare a creanțelor bugetare. ANAF, prin echipa de proiect asigură definirea și actualizarea după caz a cerințelor funcționale în vederea demarării de către Ministerul Finanțelor a procedurilor de achiziție reglementată de Guvernul României. În acest sens s-a prevăzut integrarea în acest sistem informatic a funcționalităților de administrare a tuturor categoriilor de contribuabili inclusiv persoanele fizice, totodată fiind delimitate activitățile de administrare fiscală față de cele de executare silită;
- ✓ re proiectarea și optimizarea sistemului informatic VIES_RO (Value Added Tax Information Exchange Sistem);

Principalul obiectiv al sistemului informatic VIES_RO îl constituie crearea unui cadru și al unui mecanism eficient în creșterea încasărilor fiscale prin combaterea evaziunii fiscale generate de societățile comerciale înregistrate în scop de TVA, având în vedere faptul că din punct de vedere funcțional, sistemul asigură realizarea schimbului de informații privind livrările intracomunitare.

În luna iunie 2023 a avut loc lansarea în producție a noului sistem informatic VIES_RO (Value Added Tax Information Exchange Sistem), precum și instruirea unui număr de aproximativ 1000 de utilizatori ai sistemului informatic VIES de la nivelul ANAF, aparat central și unități subordonate, precum și a personalului tehnic de la nivelul CNIF.

- ✓ extinderea Sistemului informatic AEOI_RO (Automatic Exchange of Information) cu funcționalități specifice DAC3/BEPS5 și DAC6, aprobate la nivel comunitar, asigurându-se schimbul automat de informații între administrațiile fiscale ale statelor membre;

Au fost finalizate toate activitățile din cadrul proiectului ce a avut ca scop îmbunătățirea și extinderea platformei utilizate pentru schimbul internațional de informații AEOI cu funcționalități specifice: DAC3/BEPS5 și DAC6.

Obiectivul sistemului informatic AEOI_RO constă în reducerea fraudei și a evaziunii fiscale, prin realizarea unui schimb de informații privind veniturile contribuabililor din mai multe categorii.

- ✓ re proiectarea, optimizarea și migrarea Sistemului informatic pentru Nomenclatoare Generale, Evidența Organizației și a Resurselor Umane și Evidența Rolurilor pentru aplicațiile informatice MF-ANAF-NOM_PERS_ROL și a bazei de date aferente la o versiune superioară;

Proiectul a fost demarat la data de 18 iulie 2021 în scopul re-proiectării, optimizării și migrării sistemului informatic NOM_PERS_ROL la o versiune superioară a bazei de date, precum și a extinderii funcționalităților prin dezvoltarea unor noi module, cum ar fi:

1. Concursuri - modul de gestiune a dosarelor de concurs pentru posturile vacante;
  2. Prezență Electronică - modul care permite administrarea pontajului pentru personalul MF, ANAF și al unităților subordonate;
  3. Tabloul de Bord - modul dedicat funcțiilor de conducere care oferă spre analiză mai mulți indicatori de performanță, relevanți pentru atingerea unor anumite obiective stabilite de factorii de decizie ai instituției, urmărind evaluarea și analiza diverselor aspecte ale activității de resurse umane, cum ar fi mobilitatea, performanța, cheltuieli salariale, eficiența și tendințe pozitive sau negative.
- ✓ implementarea sistemului CESOP (Central Electronic System of Payment information - Sistemul electronic central de informații de plată) - Sistemul electronic colectează informațiile despre plățile efectuate prin intermediul furnizorilor de servicii de plată pentru tranzacțiile transfrontaliere (termen 1 ianuarie 2024).

CESOP va permite statelor membre să transmită informații de plată (primite în domeniul național CESOP) către componenta centrală CESOP administrată la nivelul Uniunii Europene (domeniul central CESOP), contribuind la combaterea eficientă a fraudei în materie de TVA. Sistemul central CESOP va putea agrega pentru fiecare beneficiar al plății toate informațiile de plată relevante pentru TVA transmise de statele membre și ar permite crearea unei imagini de ansamblu completă a plăților primite de către beneficiari (adică întreprinderile) de la plătorii (și anume consumatorii care efectuează achiziții online) la nivelul UE.

✓ digitalizarea formularisticii ANAF

Au fost transpuse în format digital 60 formulare (6 noi formulare fiind implementate în 2023 ca urmare a modificărilor legislative), iar 55 de formulare sunt în curs de dezvoltare.

Obiectivul 3 :Prevenirea și combaterea evaziunii fiscale - ANAF o organizație ce vine în sprijinul conformării contribuabililor și al menținerii unui mediu economic echitabil

Reformarea managementului riscului de neconformare fiscală

În primele 10 luni ale anului curent au fost realizate acțiuni pentru a fi continuată implementarea procesului integrat de management a riscurilor fiscale ca parte a obiectivelor strategice asumate de către Agenție.

Pentru identificarea și analiza riscurilor de neconformare fiscală, ANAF a realizat actualizarea indicatorilor de risc din cadrul "Registrului riscurilor fiscale". Registrul este utilizat ca instrument principal în cadrul procesului de management al riscurilor fiscale, ce reflectă riscurile pe tipuri de impozite și taxe, pe segmente de contribuabili și pe sectoare de activitate, fiind un instrument în permanentă modificare și actualizare.

Ca urmare a analizelor de risc efectuate, precum și a testării/evaluării indicatorilor de risc, la nivelul organelor fiscale teritoriale a fost aplicată, gradual, o gamă variată de tratamente fiscale asupra contribuabililor, adaptate nivelului de risc, respectiv: transmiterea de notificări, verificare documentară, acțiuni de control inopinat, analiză de risc suplimentară, inspecție fiscală parțială sau generală.

Totodată, în perioada 30.01-03.02.2023, a avut loc cursul "Managementul riscurilor legate de conformare", organizat cu sprijinul Departamentului de Afaceri Fiscale din cadrul Fondului Monetar Internațional, în scopul creșterii nivelului de competențe în zona de management al riscului. Cursul s-a desfășurat în prezența unui număr de 45 participanți, personalul din cadrul DGMR și din cadrul altor structuri din ANAF și s-a finalizat cu emiterea de certificate individuale care atestă absolvirea programului de formare cu privire la sistemul de management al riscurilor. A fost astfel **îndeplinită ținta PNRR 219 - Formarea personalului cu privire la sistemul de management al riscurilor**.

Activitatea de inspecție fiscală

În vederea creșterii conformării la declarare a contribuabililor, ANAF, prin structura de inspecție fiscală, desfășoară în prezent două tipuri de activități care presupun interacțiunea de la distanță cu contribuabilul:

- emiterea notificărilor de conformare, care reprezintă un document prin care organul de inspecție fiscală transmite contribuabililor/plătitorilor prezumtivi a fi selectați pentru efectuarea inspecției fiscale riscurile fiscale identificate, în scopul reanalizării situației fiscale și îndeplinirii obligațiilor fiscale, conform prevederilor legale, ori al clarificării riscurilor fiscale notificate, după caz;
- efectuarea de acțiuni de verificare documentară, care constau în realizarea unei analize de coerență a situației fiscale a contribuabilului/plătitorului pe baza documentelor existente la dosarul fiscal, precum și pe baza oricăror informații și documente transmise de terți sau deținute de organul fiscal, care au relevanță pentru determinarea situației fiscale.

În acest context, în vederea creșterii conformării voluntare, în perioada ianuarie-octombrie 2023:

- au fost emise un număr de 10.659 notificări de conformare pentru riscuri fiscale estimate, în sumă de 950,67 mil. lei (perioada aprilie-octombrie 2023);
- au fost efectuate 17.819 verificări documentare la contribuabili persoane juridice și fizice (12.260 la contribuabili persoane juridice și 5.559 la contribuabili persoane fizice);
- ca urmare a verificărilor documentare au fost stabilite sume suplimentare în valoare totală de 903,28 mil. lei (853,59 mil. lei la contribuabili persoane juridice și 49,69 mil. lei contribuabili persoane fizice).

În perioada ianuarie-octombrie 2023 ponderea acțiunilor de verificare documentară în total acțiuni de control fiscal este de 51,72 %.

Contribuabilii/plătitorii care nu și-au corectat/clarificat riscurile fiscale ca urmare a notificărilor de conformare au făcut obiectul unor acțiuni ulterioare de inspecție fiscală.

Totodată, în perioada ianuarie-octombrie 2023:

- au fost efectuate 16.636 inspecții fiscale (12.552 la contribuabili persoane juridice și 4.084 la contribuabili persoane fizice);
- au fost stabilite sume suplimentare în valoare totală 1,88 mld. lei (1,80 mld. lei la contribuabili persoane juridice și 0,08 mld. lei la contribuabili persoane fizice);

- au fost instituite 161 măsuri asigurătorii în valoare de 516,81 mil. lei (135 măsuri asigurătorii la contribuabili persoane juridice în valoare de 512,55 mil. lei și 26 măsuri asigurătorii la contribuabili persoane fizice în valoare de 4,26 mil. lei);
- au fost aplicate 1.389 amenzi în valoare totală de 4,26 mil. lei (1.237 amenzi la contribuabili persoane juridice în valoare de 3,78 mil. lei și 152 amenzi la contribuabili persoane fizice în valoare de 0,48 mil. lei);
- au fost înaintate organelor de urmărire penală un număr de 205 sesizări, pentru un prejudiciu total de 150,27 mil. lei (187 sesizări la contribuabili persoane juridice pentru un prejudiciu de 146,86 mil. lei și 18 sesizări la contribuabili persoane fizice pentru un prejudiciu de 3,41 mil. lei);
- a fost diminuată pierderea fiscală cu suma de 4,64 mld. lei.

Suplimentar față de cele menționate, în vederea identificării/cuantificării eventualelor riscuri fiscale, în perioada ianuarie-octombrie 2023, au fost efectuate 10.559 controale inopinate/constatări la fața locului.

Intensificarea acțiunilor de control în domeniul prețurilor de transfer

În perioada ianuarie-octombrie 2023 au fost emise 16 acorduri de preț în avans și au fost soluționate 4 cereri de inițiere a procedurii amiabile. În ceea ce privește inspecțiile fiscale desfășurate la contribuabilii care au derulat tranzacții cu persoanele afiliate, în cadrul cărora au fost verificate și prețurile de transfer practicate, a fost stabilită o diferență a bazei de impozitare în sumă de 766,75 mil. lei. Astfel, diferența suplimentară de bază de impozitare a determinat: impozit pe profit stabilit suplimentar de plată - 64,04 mil. lei; diminuare pierdere fiscală - 424,34 mil. lei.

Activitatea de antifraudă fiscală

În perioada ianuarie-octombrie 2023, resursele instituționale ale structurii de antifraudă fiscală au fost alocate pe următoarele coordonate:

- **activități cu caracter permanent și prioritar** ce vizează analiza, investigarea și instrumentarea cazurilor de evaziune fiscală complexe, de actualitate, cu scopul de a crește ponderea controalelor dedicate destructurării lanțurilor evazioniste și eliminarea din sistem a cât mai multor construcții artificiale care includ societăți de tip „fantomă”;
- **activități de monitorizare și control** ce vizează, în primul rând, creșterea conformării fiscale prin conștientizarea contribuabililor asupra prezenței inspectorilor antifraudă în anumite zone, cât și prin monitorizarea unor activități cu risc fiscal ridicat și, în al doilea rând, descoperirea și sancționarea abaterilor de la prevederile legale, în cadrul controalelor operative;
- **activități de verificare documentară**, efectuate pentru stabilirea corectă a situației fiscale a contribuabilului/plătitorului.

Inspectorii antifraudă fiscală asigură monitorizarea transporturilor rutiere de mărfuri provenind din achiziții intracomunitare.

În perioada de referință, au efectuat verificări și înregistrări privind un număr de 1.080.311 transporturi cu destinație națională și 360.176 transporturi aflate în tranzit.

Pe linia descoperirii și combaterii evaziunii fiscale, în perioada ianuarie-octombrie 2023 inspectorii antifraudă au cuantificat/estimat implicații fiscale (reprezentând TVA,

impozite, contribuții sociale și de sănătate, alte creanțe) în sumă totală de 5,32 mld. lei.

Totodată, au fost înaintate organelor de urmărire penală 172 acte de sesizare, pentru prejudicii în sumă totală de 266,03 mil. lei. Valoarea actelor de sesizare cu prejudiciu mai mare de 1 milion lei reprezintă 85% în total valoare prejudiciu aferent actelor de sesizare înaintate organelor de urmărire penală.

Pentru asigurarea recuperării prejudiciilor aferente cazurilor investigate, au fost dispuse 99 măsuri asigurătorii în sumă de 95,41 mil. lei.

Pe linia prevenirii evaziunii fiscale, au fost aplicate 15.640 sancțiuni contravenționale principale (14.808 amenzi și 832 avertismente), valoarea totală a amenzilor însumând 101,45 mil. lei. În ceea ce privește confiscările de numerar, venituri din activități ilicite și bunuri, valoarea totală estimată a acestora este de 47,47 mil. lei.

Suspendări de activitate au fost dispuse la un număr de 340 contribuabili, din care 277 contribuabili pentru abateri de la prevederile legale privind dotarea și utilizarea aparatelor de marcat electronice fiscale (227 suspendări pentru nedotare AMEF și 50 suspendări pentru neutilizare AMEF) și 63 contribuabili pentru nerespectarea prevederilor Legii nr. 227/2015.

În urma activității de verificare documentară au fost emise decizii de impunere pentru 1.526 entități, valoarea obligațiilor stabilite însumând 1,25 mld. lei.

Activitatea de verificare a situației fiscale personale/verificare documentară

În primele 10 luni ale anului 2023, ANAF a continuat dezvoltarea programului de verificare a situației fiscale personale, respectiv de verificare documentară, pe baza analizei de risc, la nivel național pentru toate categoriile de persoane fizice care prezintă risc de neconformare la declararea veniturilor impozabile, astfel:

- au fost transmise, prin intermediul SPV sau prin Poșta Română un număr de 783 notificări de conformare;
- au fost finalizate un număr de 155 de acțiuni de verificare a situației fiscale personale, din care 83 finalizate cu decizie de impunere, fiind stabilite creanțe fiscale totale în sumă de aproximativ 45,43 mil. lei;
- au fost finalizate 2 controale inopinate în urma cărora au fost declarate și plătite creanțe fiscale totale în sumă de 0,11 mil. lei;
- au fost finalizate un număr de 472 acțiuni de verificare documentară (inclusiv cele începute înainte de 01.01.2023), din care 77 finalizate cu decizie de impunere, fiind stabilite creanțe fiscale în sumă totală de aprox. 14,69 mil. lei.

De asemenea, au fost realizate analize de risc punctuale pentru 237 persoane fizice, în vederea valorificării rezultatelor din controale fiscale sau a informațiilor primite urmare a unor sesizări de la alte instituții ori autorități publice, precum și de la alte entități sau persoane fizice ori juridice.

În vederea îmbunătățirii conformării fiscale a persoanelor fizice cu averi mari, în cadrul Programului de notificare privind veniturile obținute din străinătate, în primele 10 luni ale anului 2023, au fost transmise un număr de 318 notificări, respectiv un număr de 249 renotificări. Veniturile totale din străinătate declarate (inclusiv cele rectificative), în

anul 2023 (pentru anul fiscal 2022 și pentru perioada precedentă), au însumat 246,22 mil. lei.

În ceea ce privește rezultatele obținute în cadrul proiectului *Îmbunătățirea gradului de conformare voluntară la declararea veniturilor obținute din transferul titlurilor de valoare de către persoanele fizice cu averi mari*, ca urmare a informării organului fiscal în a cărui rază se află domiciliul fiscal al persoanelor fizice cu averi mari care nu au depus “Declarația unică privind impozitul pe venit și contribuțiile sociale datorate de persoanele fizice” pentru câștigurile/pierderile din transferul titlurilor de valoare/operațiunile cu instrumente financiare derivate, în perioada ianuarie - octombrie 2023 au fost declarate câștiguri din transferul titlurilor de valoare în sumă de 1,83 mil. lei.

Activitatea de informații fiscale

În perioada 01.01-31.10.2023, activitatea de cooperare administrativă în domeniul TVA - desfășurată în baza Regulamentului 904/2010 s-a concretizat într-un număr de 832 de solicitări de informații primite de la autoritățile fiscale ale celorlalte state membre, și respectiv, un număr de 882 de solicitări de informații transmise către alte jurisdicții fiscale.

În baza Acordului Bilateral de cooperare administrativă în domeniul TVA, încheiat între ANAF - ca autoritate competentă română - și ANV (Agenția Națională a Veniturilor) Bulgaria, în intervalul de referință, au fost primite un număr de 38 de solicitări de informații și au fost transmise, spre soluționare, autorității fiscale din Bulgaria un număr de 54 solicitări de informații.

În ceea ce privește instrumentele Comunității pentru Cooperare Administrativă Internațională Avansată (AIAC), s-a asigurat coordonarea unui număr de șase controale în vederea combaterii fraudei pe linie de TVA și impozite directe în domeniul prețurilor de transfer, forței de muncă, serviciilor de consultanță transfrontalieră și al prestărilor de servicii intracomunitare de transport.

Referitor la cooperarea administrativă în materie de impozite directe, în perioada raportată a fost gestionat schimbul internațional de informații desfășurat în baza Directivei 2011/16/UE (DAC1) privind cooperarea în domeniul fiscal și a Directivei 2014/107/UE (DAC 2) privind schimbul automat obligatoriu de informații în domeniul fiscal, Directivei 2018/882/UE (DAC 6) privind cooperarea administrativă în domeniul fiscal, precum și în baza convențiilor de evitare a dublei impuneri la care România este parte sau a altor instrumente juridice de drept internațional, astfel:

- au fost primite un număr de 165 solicitări de informații la cerere de la jurisdicții UE și non-UE, un număr de 42 informări spontane și un număr de 18 notificări administrative, respectiv au fost transmise un număr de 90 de solicitări de informații la cerere către jurisdicții UE și non-UE și 3 informări spontane;
- au fost identificate, prin intermediul aplicației AEOI (Automatic Exchange Of Information) prin care se gestionează informațiile primite de România prin schimb automat de la State Membre și țări terțe, un număr de 1.572.716 înregistrări.

Pe parcursul anului 2023 au fost gestionate din perspectiva calității datelor activitățile de cooperare administrativă și schimb de informații în domeniul impozitelor directe

aflate în competența structurilor de specialitate din cadrul ANAF, cu statele membre conform reglementărilor Uniunii Europene și cu administrațiile fiscale ale statelor cu care România are încheiate convenții de evitare a dublei impuneri și instrumente juridice de drept internațional.

În cadrul cooperării administrative privind schimbul de informații, au fost încheiate noi protocoale cu: Registrul Auto Român, Consiliului Național al IMM-urilor din România, Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, Casa Națională de Asigurări de Sănătate, Ministerul Infrastructurii și Proiectelor Europene, Asociația Romană a Băncilor referitor la numărul de identificare fiscală, Autoritatea pentru Digitalizarea României, Asociația Română a Băncilor referitor la poprirea electronica și AEDIFICIUM Banca pentru Locuințe.

În ceea ce privește protocoalele de aderare la sistemul informatic PatrimVen încheiate de către ANAF:

- ✓ la data de 31 octombrie 2023, numărul total al înrolărilor în Patrimven, respectiv al protocoalelor de aderare la sistemul informatic PatrimVen, este 7087 (3197 UAT-uri, 306 instituții publice, 3543 instituții de învățământ, 41 parchete și tribunale); ținta gradului de înrolare a UAT-urilor în Patrimven este de 100%, numărul de UAT-uri menționat mai sus reprezentând un procent de 99.04%;
- ✓ În perioada 1 martie 2022 (data emiterii OPANAF nr. 220/2022) - 31 octombrie 2023, numărul total al înrolărilor în Patrimven, respectiv al protocoalelor de aderare la sistemul informatic Patrimven, este 4341 (748 UAT-uri, 112 instituții publice, 3451 instituții de învățământ, 30 parchete și tribunale).

În ceea ce privește protocoalele de colaborare încheiate de ANAF, în perioada 1 martie 2022 - 30 octombrie 2023:

- ✓ au fost încheiate 81 de protocoale de colaborare cu autorități și instituții publice și de interes public și persoane juridice de drept privat.

În ceea ce privește solicitările de informații primite din partea Direcției Naționale Anticorupție, Ministerului Afacerilor Interne, Direcției Generale de Informații și Protecție Internă, Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, Înaltei Curți de Casație și Justiție, Guvernului României - Corpul de Control al Prim - Ministrului, Birourilor de Executori Judecătorești, Oficiului Național pentru Jocuri de Noroc etc., au fost soluționate cereri cu privire la 56.581 de persoane fizice și/sau juridice, acestea însumând aproximativ 5.700.000 de interogări.

Obiectivul principal reprezentat de conectarea aparatelor de marcat electronice fiscale, parte a digitalizării Agenției, este în continuă evoluție, dovadă fiind faptul că, până la data de 31.10.2023, numărul aparatelor de marcat conectate la sistemul informatic al ANAF este cu 15% mai mare comparativ cu valoarea de referință a țintei 221, asumată prin Programul Național de Redresare și Reziliență.

În perioada 01.01.2023 - 21.11.2023, ANAF a recepționat de la instituțiile de credit un număr de 61 formulare de raportare/informare în legătură cu înghetări de fonduri sau

informații cu privire la posibila implicare indirectă în transferuri financiare a unor persoane și entități vizate de sancțiunile internaționale.

În aceeași perioadă analizată, ANAF a efectuat analize și verificări privind un număr aproximativ de 1314 persoane și alias-uri aferente și 1515 entități vizate de sancțiuni internaționale, fiind identificate pe teritoriul României 2 persoane vizate de sancțiuni internaționale.

Activitatea de administrare a marilor contribuabili

- Proiectul TSI - "21RO16 Implementarea de noi abordări și instrumente pentru îmbunătățirea conformării fiscale a marilor contribuabili din România"

În data de 17 octombrie 2023, a avut loc ședința de închidere a proiectului, privind: Componenta 3: Îmbunătățirea instrumentelor de audit prin digitalizare (e-audit, SAF-T). În cadrul DGAMC funcționează Biroul de control Electronic din cadrul Activității de Inspecție Fiscală și Biroul pentru combaterea erodării bazei impozabile și transferului profiturilor în cadrul Unității de Management a Riscului.

Componenta 4: Elaborarea specificațiilor tehnice pentru instrumentul data mining.

- Specializarea activității de administrare fiscală a marilor contribuabili, pe sectoare de activitate, pentru o mai bună înțelegere a specificului fiecărei industrii și pentru o interacțiune adaptată la cerințele specifice ale contribuabililor;

Activitatea de inspecție fiscală din cadrul structurii de administrare a marilor contribuabili este organizată pe industrii și pentru buna desfășurare a activității au fost întocmite 4 ghiduri de inspecție pentru fiecare dintre domeniile, asigurări, bănci, industria farmaceutică și energie.

Obiectivul 4: Eficiență și transparență - Transformarea ANAF într-o instituție solidă, modernă și de încredere

✓ **Formarea profesională continuă a personalului ANAF**

- Școala de Fiscalitate se află în plin proces de operaționalizare pentru a deveni un centru de excelență în domeniul fiscalității reprezentat de un corp de profesioniști. În acest sens, în anul 2022 a fost solicitată și primită asistență tehnică din partea FMI, în vederea dezvoltării viitoare și consolidării funcției de formare, conform recomandărilor lăsate la încheierea misiunii;

Ulterior, în anul 2023, Școala de Fiscalitate a solicitat suport tehnic de la Comisia Europeană și de la Organizația Intraeuropeană a Administrațiilor Fiscale (IOTA). A fost depus și acceptat proiectul „Sprijin pentru dezvoltarea Școlii de Fiscalitate a Administrației Fiscale din România” pentru care IOTA (instrumentul de asistență tehnică IOTA - PEER-TO-PEER) asigură obținerea elementelor de bună practică necesare pentru îmbunătățirea modului de organizare a Școlii de Fiscalitate a ANAF și pentru dezvoltarea instrumentelor necesare unei instruirii de calitate și adecvate membrilor organizației.

- Realizarea unor programe comune de formare profesională a angajaților din sistemul fiscal împreună cu Corpul Experților Contabili și Contabililor Autorizați, Camera Consultanților Fiscali, și cu alte unități de învățământ superior de profil;

ANAF, prin Școala de Fiscalitate a încheiat protocoale de colaborare cu formatori externi (Centrul Multifuncțional de Pregătire Schengen (CMPS), Camera Consultanților Fiscali (CCF), alți formatori externi) pentru asigurarea participării angajaților ANAF la sesiunile formative ce au ca temă competențe digitale și lingvistice, precum și competențe fiscale, alte competențe.

✓ **Management eficient al resurselor umane în contextul digitalizării ANAF ;**

Principalele măsuri în domeniul formării profesionale implementate în perioada ianuarie - octombrie 2023

În perioada ianuarie - februarie 2023, a fost organizată o instruire cu tema „Sistem de Management al Riscurilor” la care s-a asigurat un număr de 47 participări de la nivelul structurilor centrale și teritoriale ale Agenției.

În luna mai 2023, a fost organizată o instruire cu tema „Raportări electronice (Formular SAF-T)” la care s-a asigurat un număr de 151 participări de la nivelul structurilor centrale și teritoriale ale Agenției.

În luna octombrie 2023 a fost organizat un atelier de lucru, cu tema „Atelier de lucru SAF-T” la care s-a asigurat un număr de 23 participări de la nivelul structurilor centrale și teritoriale ale Agenției.

În perioada aprilie - septembrie 2023, au fost organizate 17 instruirii în domeniul digitalizării în cadrul proiectului Agenției Naționale a Funcționarilor Publici cu denumirea „Transparență și competență în sectorul public”, cod My SMIS 2014+140086, SIPOCA 870, la care s-a asigurat un număr de 360 participări de la nivelul structurilor centrale și teritoriale ale Agenției.

În luna mai 2023, în cadrul proiectului dezvoltat la nivelul MF-ANAF „Servicii de dezvoltare software pentru extinderea sistemului informatic - AEIOI_RO”, prin Contractul nr. 696200/20.12.2021 s-a desfășurat activitatea A10 „Instruirea utilizatorilor interni pentru noile modificări. Coordonare, suport și comunicare cu utilizatorii”, care a cuprins organizarea următoarelor instruirii:

- Sistem DAC3/BEPS5 - organizată în data de 25 mai 2023, în format e-Learning, pe durata a 4 ore, la care au participat 28 de persoane din cadrul aparatului propriu al Agenției;

- Sistem DAC6 - organizată în data de 25 mai 2023, în format e-Learning, pe durata a 4 ore, la care au participat 19 persoane din cadrul aparatului propriu al Agenției.

În luna octombrie 2023, au fost organizate 2 instruirii, cu tema „Instruire în domeniul colectării creanțelor bugetare”, la care s-a asigurat un număr de 87 participări de la nivelul structurilor centrale și teritoriale ale Agenției.

În perioada februarie - iunie 2023, au fost organizate 24 de instruirii, cu tema „Conformarea fiscală în domeniul impozitului pe venit”, la care s-a asigurat un număr de 534 participări și un atelier de lucru în luna septembrie 2023 pe aceeași temă la care au participat 15 persoane din cadrul structurilor centrale și teritoriale ale Agenției.

În luna iunie 2023, a fost organizată o instruire, cu tema „Modificări aduse aplicației VIES”, la care s-a asigurat un număr de 966 participări de la nivelul structurilor centrale și teritoriale ale Agenției.

În perioada ianuarie - septembrie 2023, la cursurile organizate de FMI prin programul VITARA, a fost asigurată participarea unui număr de 31 persoane din cadrul structurilor centrale și teritoriale ale Agenției, pe diferite teme din categoriile Guvernare instituțională, management și sprijin, precum și Funcțiile de bază ale administrației fiscale.

- ✓ **Consolidarea colaborării și comunicării cu alte administrații fiscale, precum și cu organisme internaționale, pe ariile de interes și prioritățile comune existente la nivel internațional.**

Relația ANAF cu organizațiile, instituțiile și partenerii internaționali urmărește intensificarea schimburilor de informații și a transferului de bune practici în domeniul administrării fiscale. Astfel, în prima jumătate a anului, reprezentanții ANAF au participat la misiuni externe în cadrul programelor Comisiei Europene (de ex., Programul Fiscalis 2027) sau în cadrul unor evenimente derulate sub egida IOTA, OECD, CEF Slovenia (Centru de Excelență în Finanțe), precum și la grupurile de lucru ale Consiliului UE și Comisiei Europene sau întâlniri laterale. În vederea susținerii candidaturii României la OECD, ANAF a participat la o serie de reuniuni organizate sub egida OCDE, precum: Forumul de procedură amiabilă (MAP Forum), Rețeaua de management al creanțelor fiscale (FTA TDMN), Forumul privind practicile fiscale dăunătoare (FHTP), Cadrul Inclusiv (IF).

În vederea aderării la OECD, ANAF a completat chestionarul pentru formatul CFA (Committee on Fiscal Affairs) urmare încheierii cu succes de către România a etapei depunerii Memorandumului Inițial.

De asemenea, ANAF este membru al FTA (Forum on Tax Administration), organism a OECD organizată sub forma unui forum prin care administrațiile fiscale împărtășesc cunoștințe, derulează cercetări și identifică noi idei de dezvoltare ale administrațiilor fiscale. Printre reuniunile sub egida FTA la care specialiștii ANAF au participat amintim Comunitatea de interes în domeniul resurselor umane, Rețeaua reprezentanților administrațiilor fiscale pentru Egalitatea de Gen (Gender Balance Network), Comunitatea de interes pentru aplicarea perspectivelor comportamentale în cadrul administrațiilor fiscale (Behaviour Insights) sau Rețeaua de consolidare a capacității (Capacity Building Network).

Totodată, menționăm participarea activă a României în cadrul atelierelor și forumurilor organizate sub egida IOTA (de ex. reuniuni cu teme privind Promovarea stării de bine a angajaților, Frauda la TVA în era digitală - utilizarea Big Data, Managementul resurselor umane - Innovations and trends in Learning and Development (L&D) in a modern tax administration, etc); În primul semestru al anului au fost organizate activități privind colaborarea bilaterală în vederea efectuării unor schimburi de experiență în domeniul fiscal, cu administrații fiscale din Moldova, Franța, Portugalia.

În perioada 2020-2023, Agenția a beneficiat de un număr de 17 misiuni de asistență tehnică ale Fondului Monetar Internațional.

- ✧ Aceste misiuni au vizat zonele cheie de reformă și dezvoltare din cadrul ANAF, oferind un sprijin concret în domenii de mare actualitate.

Recomandările incluse în rapoartele misiunilor de asistență tehnică au susținut Agenția în fundamentarea propunerilor de reforme și în monitorizarea activă a rezultatelor, atât din punct de vedere al impactului asupra colectării veniturilor, cât și din perspectiva planificării strategice și operaționale.

II. Acțiuni prioritare pe termen mediu

II.1 Acțiuni prioritare în anul 2024

Obiectivul 1: Îmbunătățirea serviciilor oferite - Dezvoltarea unei relații de parteneriat cu contribuabilii pentru serviciile prestate

1. Adoptarea unui design nou și inovator de procese de activitate și servicii, orientat către așteptările și cerințele contribuabililor:

- Simplificarea formularelor, declarațiilor și a altor documente fiscale pentru a susține conformarea voluntară la declararea obligațiilor fiscale (inclusiv prin transpunerea în format electronic a formularelor fiscale);
- Proiectul TSI - "21RO16 Implementarea de noi abordări și instrumente pentru îmbunătățirea conformării fiscale a marilor contribuabili din România".

În ceea ce privește Componenta "proiect pilot Monitorizare pe orizontală" din cadrul proiectului, se are în vedere implementarea începând cu semestrul II al anului 2024 unui proiect pilot de monitorizare pe orizontală a marilor contribuabili.

2. Furnizarea de servicii simple și accesibile pentru contribuabili:

- Dezvoltarea serviciilor la distanță (electronice sau telefonice) actuale, prin noi funcționalități și/sau crearea de servicii noi e-Services ANAF;
- Extinderea mecanismului audierii contribuabilului prin mijloace de comunicare la distanță, în vederea sprijinirii activității de conformare fiscală voluntară;
- Extinderea la nivel național a serviciului de programări on-line și furnizarea de servicii în sistem self-service;
- Creșterea numărului de servicii destinate contribuabililor persoane juridice disponibile online (Țintă PNRR 217 termen T4 2024 - 60% din totalul serviciilor destinate contribuabililor persoane juridice disponibile la sfârșitul anului 2024 vor fi accesibile online prin intermediul site-ului ANAF sau prin intermediul SPV).

3. Atitudine proactivă față de contribuabili pentru a facilita procesul de cunoaștere a modului de conformare la îndeplinirea obligațiilor fiscale:

- Transmiterea de informări personalizate către contribuabili prin intermediul Spațiului Privat Virtual;
- Organizarea de campanii de mediatizare;
- Organizarea de sesiuni de asistență prin intermediul serviciului webinar;
- Transmiterea de îndrumări către contribuabilii persoane fizice, prin care vor fi oferite informații și asistență în vederea îndeplinirii, în mod corespunzător, a obligațiilor declarative și de plată.

Obiectivul 2: Soluții digitale integrate - Transformarea digitală a ANAF prin soluții digitale integrate, care utilizează la maximum datele și informațiile disponibile

1. Oferirea unei experiențe pozitive din perspectiva accesării serviciilor digitale de către contribuabili - Transformarea SPV în modalitatea principală de interacțiune a contribuabililor cu ANAF:

Transformarea SPV în modalitatea principală de interacțiune a contribuabililor cu ANAF:

- digitalizarea formularelor și declarațiilor fiscale și optimizarea procesului de depunere on-line a acestora prin intermediul platformei SPV, precum și prin intermediul portalului e-guvernare.ro;

- informări personalizate adresate contribuabililor, cu privire la noutățile legislative și situația fiscală proprie;
- depunerea și eliberarea anumitor categorii de documente cu caracter fiscal;
- pe termen mediu, implementarea serviciilor de tip chatbot, în scopul facilitării și diversificării interacțiunii cu contribuabilii.

2.Utilizarea digitalizării ca abordare pentru domeniile funcționale ale administrației fiscale:

- optimizarea aplicațiilor informatice existente;
- creșterea gradului de automatizare a funcțiilor operaționale ale ANAF (Servicii fiscale eficiente pentru administrație și cetățeni - SFERA - Investiție PNRR; asigurarea pe scară largă a interoperabilității cu partenerii instituționali);
- extinderea înrolării instituțiilor publice în sistemul PATRIMVEN - termen 2025;
- implementarea schemei speciale de TVA pentru întreprinderi mici (SME) - Regim special instituit în scopul monitorizării acordării de scutiri de la plata TVA pentru întreprinderi mici care nu sunt stabilite în Statele Membre unde se datorează TVA, inclusiv asigurarea resurselor pentru dezvoltarea sistemului informatic aferent (termen 1 ianuarie 2025).

3.Consolidarea capacității administrative necesare procesului de transformare digitală prin:

- dezvoltarea de noi aplicații informatice și creșterea gradului de informatizare a activităților Agenției (Realizarea unei platforme on-line de licitații pentru executarea silită și valorificarea bunurilor imobile și al celor mobile de valoare semnificativă intrate în proprietatea privată a statului sau sechestrate în procedura de executare silită - Jalon PNRR 218, termen T2 2024; Gestionarea digitală a activității în domeniul juridic - "Case management");
- dezvoltarea platformei de e-learning, prin soluții tehnologice moderne de învățare la distanță;
- dezvoltarea platformelor de tip Big Data pentru operarea unui volum mare de date cu instrumente avansate de monitorizare, raportare și analiză (Implementarea unei platforme complexe de tip Big Data prin care să fie integrate și valorificate în termeni operaționali și analitici volume mari de date -Jalon PNRR 226, termen T4 2025, Operaționalizarea soluției - platforma big data și publicarea primului raport);
- asigurarea pe scară largă a interoperabilității cu alte instituții și terți.

Obiectivul 3: Prevenirea și combaterea evaziunii fiscale - ANAF o organizație ce vine în sprijinul conformării contribuabililor și al menținerii unui mediu economic echitabil

1. Operaționalizarea managementului riscului de neconformare fiscală prin:

- identificarea riscurilor fiscale semnificative în vederea creșterii gradului de conformare fiscală și a gradului de colectare a veniturilor bugetare;
- operationalizarea completă a managementului riscurilor, prin dezvoltarea de planuri de acțiune și de conformare pentru fiecare tip de impozit;
- actualizarea permanentă a registrului riscurilor în urma analizării schimbărilor intervenite în cadrul economico-social, ca urmare a operaționalizării Direcției Generale de Management al Riscului;
- segmentarea categoriilor de contribuabili pe bază de risc fiscal;

- dezvoltarea de proiecte pilot de conformare voluntară pe sectoarele și categoriile de contribuabili care prezintă risc fiscal;
- utilizarea datelor și informațiilor de la terți precum și a celor disponibile intern pentru folosirea unitară între funcțiile din interiorul administrației fiscale în vederea creșterii conformării voluntare;
- creșterea volumului de informații disponibile pe platformele on-line în vederea identificării de comportamente fiscale neconforme și adaptării măsurilor aplicate;
- combaterea eficientă a comportamentelor neconforme și a evaziunii fiscale prin acțiuni complexe, țintite, la contribuabilii cu risc fiscal ridicat, în vederea asigurării unui mediu fiscal echitabil pentru toți contribuabilii și descurajării concurenței neloiale. În acest sens va crește ponderea verificărilor documentare în numărul total de controale fiscale: riscuri bine identificate, controale de scurtă durată și eficiente, sume rapid colectabile;
- îmbunătățirea procesului de colectare a datelor și înțelegerea aprofundată a riscurilor de neconformare utilizând date și tehnologii avansate de analiză (Proiectul APIC - Big Data - Jalon PNRR 226, termen T4 2025; Operaționalizarea registrului electronic al riscurilor - Jalon PNRR 225, termen T4 2025);
- utilizarea unor modele de tip BOTTOM-UP și TOP-DOWN pentru estimarea decalajului fiscal la TVA, dezvoltate pe sectoare de activitate economică, pentru a asigura realizarea de acțiuni concertate de prevenire și combatere a evaziunii din aceste sectoare ;
- asigurarea interoperabilității funcționale cu alte instituții publice în vederea facilitării schimbului de date și informații (Creșterea numărului instituțiilor înrolate în PatrimVen și consolidarea schimbului de informații în formă dematerializată între ANAF și alte instituții).

2. Instrumente digitale de control fiscal și colectare de date;

- Ținta PNRR 223, termen T4 2025: Ponderea numărului de desk-audituri raportată la numărul total de audituri efectuate de administrația fiscală - 60%;
- Factura electronică (Investiție PNRR: Implementarea sistemului de facturare electronică - platforma informatică business-to-business și business-to-consumer);
- Valorificare date din instrumente precum: case de marcat interconectate, SAF-T (fișierul standard de control fiscal), RO e-Transport, factura electronică.

3. Acțiuni concomitente și colaborative ale structurilor de inspecție fiscală, antifraudă fiscală și control venituri persoane fizice care să vizeze aspecte privind atât persoanele juridice implicate în activități cu caracter fraudulos, cât și cu privire la identificarea și verificarea beneficiarilor reali ai acestor companii, cu posibilitatea urmăririi traseelor de fraudă și de mutare a profiturilor în alte jurisdicții (Consolidarea capacității și eficacității structurilor de control fiscal, pentru a preveni fraudă fiscală națională și transfrontalieră și evaziunea fiscală).

Obiectivul 4 : Eficiență și transparență - Transformarea ANAF într-o instituție solidă, modernă și de încredere

1. Formarea profesională continuă a personalului ANAF
2. Continuarea demersurilor Școlii de Fiscalitate pentru:
  - a se organiza ca centru de excelență în domeniul fiscal în mod similar cu celelalte școli de fiscalitate din administrațiile fiscale europene prin identificarea celor mai

- bune practici și metode de formare, precum și a unor instrumente de transformare digitală în domeniul formării profesionale, pentru atingerea obiectivelor;
- a suplimenta corpul de formatori certificați și în același timp de a atrage lectori de înalt nivel profesional în susținerea scopului de a livra programe/cursuri de pregătire profesională;
  - a continua formarea funcționarilor publici aflați la început de carieră printr-un program de integrare (inducție);
  - a asigura formarea și perfecționarea continuă a tuturor angajaților raportat la un model european;
  - a asigura cadrul potrivit pentru documentarea cu privire la studii/cercetare științifică în domeniul fiscalității prin organizarea/participarea de/la seminarii și comunicări științifice în domeniu, ca urmare a schimbului de bune practici rezultate din vizitele de lucru/studiu cu alte administrații fiscale;
  - a continua susținerea proiectelor dezvoltate la nivelul ANAF prin asigurarea desfășurării componentelor de formare profesională.
3. Consolidarea relațiilor de colaborare cu diverși formatori externi naționali (CCF, CMPS, CECAR etc) sau internaționali (FMI, CEPOL etc), organizați în condițiile legii pentru furnizarea unor programe comune de formare profesională a angajaților din sistemul fiscal;
  4. Formarea personalului cu privire la sistemul de management al riscurilor, în vederea creșterii nivelului de competențe în această zonă;
  5. Management eficient al resurselor umane în contextul digitalizării ANAF;
  6. Consolidarea colaborării și comunicării cu alte administrații fiscale, precum și cu organisme internaționale, pe ariile de interes și prioritățile comune existente la nivel internațional.

II.2 Acțiuni prioritare 2025-2026

Obiectivul1: Îmbunătățirea serviciilor oferite - Dezvoltarea unei relații de parteneriat cu contribuabilii pentru serviciile prestate

1. Adoptarea unui design nou și inovator de procese de activitate și servicii, orientat către așteptările și cerințele contribuabililor:

- Implementarea unui mecanism anual de analiză și evaluare în vederea adaptării la noile tendințe și cerințe exprimate de către partenerii externi (PNRR Investiție: Introducerea unui mecanism consultativ cu privire la serviciile oferite contribuabililor);
- Simplificarea formularelor, declarațiilor și a altor documente fiscale pentru a susține conformarea voluntară la declararea obligațiilor fiscale (inclusiv prin transpunerea în format electronic a formularelor fiscale; Introducerea formularelor pre-completate/eliminarea obligațiilor de raportare, acolo unde este posibil);
- Proiectul TSI - "21R016 Implementarea de noi abordări și instrumente pentru îmbunătățirea conformării fiscale a marilor contribuabili din România" - Componenta "proiect pilot Monitorizare pe orizontală"; Vor fi evaluate rezultatele obținute prin implementarea proiectului pilot de monitorizare pe orizontală a marilor contribuabili;
- Reconceptualizarea managementului arieratelor fiscale, obiectivul final fiind utilizarea metodelor de segmentare a debitorilor în funcție de profilul de risc.

2. Furnizarea de servicii simple și accesibile pentru contribuabili:

- Dezvoltarea serviciilor la distanță (electronice sau telefonice) actuale, prin noi funcționalități și/sau crearea de servicii noi e-Services ANAF;
- Extinderea mecanismului audierii contribuabilului prin mijloace de comunicare la distanță, în vederea sprijinirii activității de conformare fiscală voluntară;
- Extinderea la nivel național a serviciului de programări on-line și furnizarea de servicii în sistem self-service.

3. Atitudine proactivă față de contribuabili pentru a facilita procesul de cunoaștere a modului de conformare la îndeplinirea obligațiilor fiscale:

- Transmiterea de informări personalizate către contribuabili prin intermediul Spațiului Privat Virtual;
- Organizarea de campanii de mediatizare;
- Organizarea de sesiuni de asistență prin intermediul serviciului webinar;
- Transmiterea de îndrumări către contribuabilii persoane fizice, prin care vor fi oferite informații și asistență în vederea îndeplinirii, în mod corespunzător, a obligațiilor declarative și de plată.

Obiectivul 2: Soluții digitale integrate - Transformarea digitală a ANAF prin soluții digitale integrate, care utilizează la maximum datele și informațiile disponibile

1. Oferirea unei experiențe pozitive din perspectiva accesării serviciilor digitale de către contribuabili - Transformarea SPV în modalitatea principală de interacțiune a contribuabililor cu ANAF:

Transformarea SPV în modalitatea principală de interacțiune a contribuabililor cu ANAF:

- digitalizarea tuturor formularelor și declarațiilor fiscale și optimizarea procesului de depunere on-line a acestora prin intermediul platformei SPV, precum și prin intermediul portalului e-guvernare.ro. (Introducerea formularelor pre-completate/eliminarea obligațiilor de raportare, acolo unde este posibil);
- informări personalizate adresate contribuabililor, cu privire la noutățile legislative și situația fiscală proprie;
- depunerea și eliberarea anumitor categorii de documente cu caracter fiscal;
- implementarea serviciilor de tip chatbot, în scopul facilitării și diversificării interacțiunii cu contribuabilii.

2. Utilizarea digitalizării ca abordare pentru domeniile funcționale ale administrației fiscale:

- optimizarea aplicațiilor informatice existente;
- creșterea gradului de automatizare a funcțiilor operaționale ale ANAF (Servicii fiscale eficiente pentru administrație și cetățeni - SFERA - Investiție PNRR; asigurarea pe scară largă a interoperabilității cu partenerii instituționali);
- extinderea înrolării instituțiilor publice în sistemul PATRIMVEN - termen 2025;
- implementarea de servicii electronice prin utilizarea noilor tehnologii (ex. inteligența artificială, învățarea automată);
- implementarea schemei speciale de TVA pentru întreprinderi mici (SME) - Regim special instituit în scopul monitorizării acordării de scutiri de la plata TVA pentru întreprinderi mici care nu sunt stabilite în Statele Membre unde se datorează TVA, inclusiv asigurarea resurselor pentru dezvoltarea sistemului informatic aferent (termen 1 ianuarie 2025).

3.Consolidarea capacității administrative necesare procesului de transformare digitală prin:

- dezvoltarea de noi aplicații informatice și creșterea gradului de informatizare a activităților Agenției (Gestionarea digitală a activității în domeniul juridic - "Case management");
- dezvoltarea platformei de e-learning, prin soluții tehnologice moderne de învățare la distanță;
- dezvoltarea platformelor de tip Big Data pentru operarea unui volum mare de date cu instrumente avansate de monitorizare, raportare și analiză (Implementarea unei platforme complexe de tip Big Data prin care să fie integrate și valorificate în termeni operaționali și analitici volume mari de date - Jalon PNRR 226, termen T4 2025, Operaționalizarea soluției - platforma big data și publicarea primului raport);
- asigurarea pe scara largă a interoperabilității cu alte instituții și terți.

Obiectivul 3: Prevenirea și combaterea evaziunii fiscale - ANAF o organizație ce vine în sprijinul conformării contribuabililor și al menținerii unui mediu economic echitabil

1. Operaționalizarea managementului riscului de neconformare fiscală prin:

- identificarea riscurilor fiscale semnificative în vederea creșterii gradului de conformare fiscală și a gradului de colectare a veniturilor bugetare;
- operationalizarea completă a managementului riscurilor, prin dezvoltarea de planuri de acțiune și de conformare pentru fiecare tip de impozit;
- actualizarea permanentă a registrului riscurilor în urma analizării schimbărilor intervenite în cadrul economico-social, ca urmare a operaționalizării Direcției Generale de Management al Riscului;
- segmentarea categoriilor de contribuabili pe bază de risc fiscal;
- dezvoltarea de proiecte pilot de conformare voluntară pe sectoarele și categoriile de contribuabili care prezintă risc fiscal;
- utilizarea datelor și informațiilor de la terți precum și a celor disponibile intern pentru folosirea unitară între funcțiile din interiorul administrației fiscale în vederea creșterii conformării voluntare;
- creșterea volumului de informații disponibile pe platformele on-line în vederea identificării de comportamente fiscale neconforme și adaptării măsurilor aplicate;
- combaterea eficientă a comportamentelor neconforme și a evaziunii fiscale prin acțiuni complexe, țintite, la contribuabilii cu risc fiscal ridicat, în vederea asigurării unui mediu fiscal echitabil pentru toți contribuabilii și descurajării concurenței neloiale. În acest sens va crește ponderea verificărilor documentare în numărul total de controale fiscale: riscuri bine identificate, controale de scurtă durată și eficiente, sume rapid colectabile;
- îmbunătățirea procesului de colectare a datelor și înțelegerea aprofundată a riscurilor de neconformare utilizând date și tehnologii avansate de analiză (Proiectul APIC - Big Data - Jalon PNRR 226, termen T4 2025; Operaționalizarea registrului electronic al riscurilor - Jalon PNRR 225, termen T4 2025);
- utilizarea unor modele de tip BOTTOM-UP și TOP-DOWN pentru estimarea decalajului fiscal la TVA, dezvoltate pe sectoare de activitate economică, pentru a asigura realizarea de acțiuni concertate de prevenire și combatere a evaziunii din aceste sectoare;
- asigurarea interoperabilității funcționale cu alte instituții publice în vederea facilitării schimbului de date și informații (Creșterea numărului instituțiilor înrolate

în PatrimVen și consolidarea schimbului de informații în formă dematerializată între ANAF și alte instituții).

2. Instrumente digitale de control fiscal și colectare de date;

- Ținta PNRR 223, termen T4 2025: Ponderea numărului de desk-audituri raportată la numărul total de audituri efectuate de administrația fiscală - 60%);
- Factura electronică (Investiție PNRR: Implementarea sistemului de facturare electronică - platforma informatică business-to-business și business-to-consumer);
- valorificare date din instrumente precum: case de marcat interconectate, SAF-T (fisierul standard de control fiscal), RO e-Transport.

3. **Acțiuni concomitente și colaborative ale structurilor de inspecție fiscală, antifraudă fiscală și control venituri persoane fizice** care să vizeze aspecte privind atât persoanele juridice implicate în activități cu caracter fraudulos, cât și identificarea și verificarea beneficiarilor reali ai acestor companii, cu posibilitatea urmăririi traseelor de fraudă și de mutare a profiturilor în alte jurisdicții (Consolidarea capacității și eficacității structurilor de control fiscal, pentru a preveni fraudă fiscală națională și transfrontalieră și evaziunea fiscală.

Obiectivul 4: Eficiență și transparență - Transformarea ANAF într-o instituție solidă, modernă și de încredere

1. Formarea profesională continuă a personalului ANAF;
2. Continuarea demersurilor Școlii de Fiscalitate pentru:
  - a se organiza ca centru de excelență în domeniul fiscal în mod similar cu celelalte școli de fiscalitate din administrațiile fiscale europene prin identificarea celor mai bune practici și metode de formare, precum și a unor instrumente de transformare digitală în domeniul formării profesionale, pentru atingerea obiectivelor;
  - a suplimenta corpul de formatori certificați și în același timp de a atrage lectori de înalt nivel profesional în susținerea scopului de a livra programe/cursuri de pregătire profesională;
  - a continua formarea funcționarilor publici aflați la început de carieră printr-un program de integrare (inducție);
  - a asigura formarea și perfecționarea continuă a tuturor angajaților raportat la un model european;
  - a asigura cadrul potrivit pentru documentarea cu privire la studii/cercetare științifică în domeniul fiscalității prin organizarea/participarea de/la seminarii și comunicări științifice în domeniu, ca urmare a schimbului de bune practici rezultate din vizitele de lucru/studiu cu alte administrații fiscale;
  - a continua susținerea proiectelor dezvoltate la nivelul ANAF prin asigurarea desfășurării componentelor de formare profesională.
3. Consolidarea relațiilor de colaborare cu diverși formatori externi naționali (CCF, CMPS, CECAR, etc) sau internaționali (FMI, CEPOL etc), organizați în condițiile legii pentru furnizarea unor programe comune de formare profesională a angajaților din sistemul fiscal;
4. Formarea personalului cu privire la sistemul de management al riscurilor, în vederea creșterii nivelului de competențe în această zonă;
5. Management eficient al resurselor umane în contextul digitalizării ANAF;

6. Consolidarea colaborării și comunicării cu alte administrații fiscale, precum și cu organisme internaționale, pe ariile de interes și prioritățile comune existente la nivel internațional.

4.5 BUGETUL GENERAL CONSOLIDAT

Politica fiscal-bugetară pe termen mediu este marcată de contextul internațional complicat caracterizat de incertitudini și fragilitate la adresa perspectivei activității economice, implicit și a evoluției pe termen mediu a inflației, intensitatea războiului din Ucraina, perioada cu multiple crize la nivel global, fiecare cu potențial de a induce consecințe adverse ample, atenuarea recuperării ritmului activității economice atât în UE cât și în România, necesitatea susținerii de către România a cheltuielilor pentru apărare, precum și efortul bugetar considerabil alocat reformelor și investițiilor din PNRR, dintre care se remarcă din punct de vedere al impactului bugetar noua lege a pensiilor.

După derapajul înregistrat în anul 2023 de la traiectoria de ajustare a deficitului bugetar cash, se estimează reintrarea pe o traiectorie de ajustare începând cu anul 2024, concomitent cu reconsiderarea țintei de ieșire de sub incidența procedurii de deficit excesiv (sfârșitul anului 2027), pentru a permite astfel implementarea noii legi a pensiilor precum și a celorlalte reforme și investiții din PNRR.

Bugetul general consolidat						
	- % din PIB -					
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
VENITURI buget general consolidat (cash)	31,9	32,6	32,9	33,8	32,6	32,5
CHELTUIELI buget general consolidat (cash)	38,7	38,4	38,8	38,8	37,3	36,7
SOLD buget general consolidat (cash)	-6,7	-5,7	-5,9	-5,0	-4,7	-4,2
SOLD buget general consolidat (ESA)	-7,2	-6,3	-6,0	-4,9	-4,6	-4,2
SOLD structural	-6,2	-5,9	-5,4	-4,3	-4,3	-4,1

Nota: Din cauza rotunjirilor este posibil ca unele identități contabile să nu se verifice

Previziunile cele mai recente ale Comisiei Europene în ceea ce privește deficitul bugetar al României sunt prezentate în tabelul de mai jos:

	2022	2023	2024	2025
SOLD buget general consolidat (ESA) (% din PIB)	-6,3	-6,3	-5,3	-5,1

Sursa: Pagina de internet a Comisiei Europene: prognoza de toamna 2023

https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-surveillance-eu-economies/romania/economic-forecast-romania_en

4.5.1 Evoluții recente și tendințe ale veniturilor bugetare¹⁶

Veniturile totale ale bugetului general consolidat sunt estimate la 520,8 miliarde lei în 2023 (32,9% din PIB), din care se preconizează că fondurile europene, inclusiv cele din PNRR, vor însuma 69,7 miliarde lei. Pentru anul 2024, estimările indică venituri totale ale bugetului general consolidat în sumă de 586,1 miliarde lei (33,8% din PIB), inclusiv fonduri europene prognozate la 69 miliarde lei.

Proiecția veniturilor bugetare pe anul 2024 și pe termen mediu are la bază evoluția încasărilor estimate pentru 2023 și a indicatorilor macroeconomici previzionați pentru orizontul de referință din cadrul Prognozei de toamnă 2023 a Comisiei Naționale de Strategie și Prognoză, respectiv prevederile legislative în vigoare (inclusiv influența măsurilor legislative introduse prin Legea nr. 296/2023). De asemenea, pe fondul angajamentului României cuprins în PNRR, de creștere a colectării cu 2,5% din PIB până la finele anului 2025, în proiecția veniturilor au fost incluse veniturile suplimentare din digitalizarea ANAF - estimate la 10,5 miliarde de lei, precum și ținta de îmbunătățire a colectării veniturilor de către ANAF, de 8,5 miliarde lei anual, pe următoarele categorii de venituri:

- 3,2 miliarde lei la TVA,
- 2,2 miliarde lei la contribuții sociale,
- 1,0 miliard lei la accize,
- 1,0 miliard lei la venituri nefiscale (venituri din concesiuni și închirieri)
- 0,6 miliarde lei la impozit pe profit,
- 0,5 miliarde lei la impozit pe venit.

Veniturile curente, conform evoluției înregistrate până în prezent, sunt estimate la 28,4% din PIB în anul 2023. Veniturile din contribuția la Fondul de Tranziție Energetică, neînregistrate inițial în cadrul bugetului, potrivit OUG nr.119/2022, sunt estimate să contribuie la atingerea acestei ponderi cu aproximativ 0,7 puncte procentuale în 2023 (în condițiile în care plățile efectuate în primele zece luni de la buget pentru compensarea facturilor aferente consumului de energie au însumat 10 miliarde de lei). Pentru anul 2024, veniturile curente sunt prognozate să crească la 29,1% din PIB, această pondere neincluzând veniturile din contribuția la Fondul de Tranziție Energetică. Astfel, veniturile curente, nete de cele din contribuția la Fondul de Tranziție Energetică sunt estimate în creștere cu 1,4 puncte procentuale din PIB în 2024, comparativ cu execuția preliminară pentru 2023, reflectând impactul pachetului fiscal și al îmbunătățirii colectării veniturilor de către ANAF. Pentru perioada 2024-2026 proiecția veniturilor curente își va menține traiectoria ascendentă, fiind estimată o majorare de la 505,2 miliarde lei (29,1% din PIB) în anul 2024 la 598,9 miliarde lei (29,5% din PIB) în anul 2026.

Detaliat, metodologia de estimare și evoluția principalelor categorii de venituri este următoarea:

Veniturile din impozit pe profit sunt prognozate la 35,3 miliarde lei în 2024, în creștere cu 0,1 puncte procentuale față de încasările estimate pentru anul 2023, pe tot orizontul de prognoză 2024-2026 menținându-se la un nivel constant de 2,0% din PIB. Evoluția a fost determinată atât de indicatorii macroeconomici prognozați, cât și de modificările

¹⁶ Dacă nu se specifică altfel, indicatorii prezentați la această secțiune sunt calculați în metodologie cash.

legislative aprobate prin Legea nr.296/2023 privind instituirea impozitului minim pe cifra de afaceri.

Încasările din impozitul pe venit sunt prognozate la 46,1 miliarde lei în anul 2024 , în creștere cu 0,2 puncte procentuale față de încasările estimate pentru anul 2023, pe tot orizontul de prognoză 2024-2026 menținându-se la un nivel constant de 2,7% din PIB. evoluție determinată de majorarea prognozată a câștigului salarial mediu brut și a numărului mediu de salariați, respectiv de modificările legislative din domeniul impozitului pe venit:

- revizuirea reglementării privind acordarea facilităților fiscale pentru persoanele fizice care obțin venituri din salarii și asimilate salariilor ca urmare a desfășurării activității de creare de programe pentru calculator, în sectorul construcții, precum și în sectorul agricol și în industria alimentară,
- modificările legislative cu impact asupra impozitului pe veniturile din pensii, respectiv Legea nr.360/2023 privind sistemul public de pensii și Legea nr. 282/2023 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu și Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal.

Veniturile din TVA sunt estimate în 2024 la 119,4 miliarde lei, în creștere cu 0,4 pp față de încasările estimate pentru anul 2023, menținându-se la un nivel constant de 6,9% din PIB pe tot orizontul de prognoză 2024-2026. Estimarea acestei categorii de venituri are la bază evoluția prognozată a indicatorilor macroeconomici, ținta de îmbunătățire a colectării veniturilor bugetare din TVA de către ANAF - de 3,2 miliarde lei/an și influențele modificărilor legislative în domeniul TVA ce vor intra în vigoare începând cu anul 2024 :

- majorarea cotei reduse de TVA de la 9% la 19% pentru livrarea băuturilor nealcoolice care se încadrează la codul NC 2202, a alimentelor cu zahăr adăugat, al căror conținut total de zahăr este de minimum 10 g/100 g produs, altele decât cozonacul și biscuiții;
- majorarea cotei reduse de TVA de la 5% la 19% pentru dreptul de utilizare a facilităților sportive (altele decât cele scutite), pentru transportul de persoane în scop turistic sau de agrement;
- creșterea cotei de TVA de 5% la 9% pentru livrarea de locuințe sociale (cu păstrarea plafonului de 600 000 lei), livrarea alimentelor de înaltă valoare calitativă, livrarea și instalarea de panouri fotovoltaice, panouri solare termice, pompe de căldură și alte sisteme de încălzire de înaltă eficiență, activități recreative (parcuri de distracții /recreative, bălciuri) și intrare evenimente sportive.

Veniturile din accize sunt în creștere cu 0,1 puncte procentuale față de încasările estimate pentru anul 2023, pe tot orizontul de prognoză 2024-2026 menținându-se la un nivel constant de 2,4% din PIB. Nivelul estimat al accizelor pentru anul 2024, de 40,8 miliarde lei, ia în calcul introducerea în sfera produselor supuse accizelor nearmonizate a băuturilor nealcoolice cu zahăr adăugat/conținut de zahăr între 5-8 g/100 ml 0,4 lei/litru și peste 8g/100 ml 0,6 lei/litru, actualizarea nivelului accizelor pentru

produsele energetice, majorarea nivelului accizelor pentru produsele din tutun și alcool de la 1 ianuarie 2024 și ținta de îmbunătățire a colectării veniturilor bugetare din TVA de către ANAF - de 1 miliard lei/an.

Impozitele și taxele pe proprietate se mențin la un nivel constant de 0,5% în PIB, similar celui estimat pentru anul 2023, pe întreg orizontul de prognoză 2024-2026. În estimarea veniturilor, pe lângă evoluția prognozată a indicatorilor macroeconomici, au fost incluse și influențele din modificările legislative aduse acestor categorii de taxe conform Legii nr.296/2023.

Alte venituri fiscale:

- **Alte impozite pe venit, profit și câștiguri din capital de la persoane juridice** sunt estimate la un nivel constant de 0,3% în PIB (6,0 miliarde lei), similar celui estimat pentru anul 2023, pe întreg orizontul de prognoză 2024-2026. Evoluția este influențată atât de indicatorii macroeconomici prognozați, cât și de modificările legislative aprobate prin Legea nr.296/2023, respectiv instituirea cotelor diferențiate de impozitare pe veniturile microîntreprinderilor: 1% pentru microîntreprinderile care realizează venituri ce nu depășesc 60.000 euro inclusiv și 3% pentru microîntreprinderile care realizează venituri de peste 60.000 euro sau desfășoară activități corespunzătoare anumitor coduri CAEN.
- **Alte impozite și taxe generale pe bunuri și servicii** sunt estimate în anul 2024 la 0,5% în PIB (8,0 miliarde lei), având la bază modificările legislative aprobate prin Legea nr.296/2023 privind instituirea impozitului suplimentar pentru instituțiile de credit și a impozitul specific pe cifra de afaceri, respectiv menținerea constantă a veniturilor reglementate de OUG 77/2011 privind stabilirea unor contribuții pentru finanțarea unor cheltuieli în domeniul sănătății. Comparativ cu 2023, se observă o diminuare a ponderii în PIB de cca 0,6pp, ca efect al mecanismului de evidențiere în cadrul bugetului de stat a veniturilor din contribuția la Fondul de Tranziție Energetică. Pe termen mediu este prevăzută o diminuare marginală, până la 0,4% din PIB în anul 2027.
- **Veniturile din taxe pe utilizarea bunurilor, autorizarea utilizării bunurilor sau pe desfășurarea de activități** sunt estimate în anul 2024 la 8,0 miliarde lei, menținându-se pe întreg orizontul de prognoză 2024-2026 la 0,5% din PIB, în linie cu încasările estimate pentru anul 2023. Proiecția acestei categorii de venituri are la bază majorarea taxelor percepute pentru activitățile din domeniul jocurilor de noroc conform OUG nr. 82/2023 pentru modificarea și completarea OUG nr. 77/2009 privind organizarea și exploatarea jocurilor de noroc, precum și pentru modificarea OUG nr. 20/2013 privind înființarea, organizarea și funcționarea ONJN și pentru modificarea și completarea OUG nr. 77/2009.

Veniturile din **impozitul pe comerțul exterior și tranzacții internaționale** sunt estimate în anul 2024 la 1,8 miliarde lei și se mențin la un nivel constant de 0,1% în PIB pe întreg orizontul de prognoză 2024-2026, similar cu cel estimat pentru anul 2023.

Veniturile nefiscale sunt estimate în anul 2024 la 45,7 miliarde lei (2,6% din PIB), iar

proiecția acestora se bazează, în principal, pe colectarea dividendelor de la societățile naționale, companiile naționale și societățile cu capital integral sau majoritar de stat, a vărsămintelor de la regiile autonome conform procentului de repartizare de minim 90% față de 50% prevăzut de Ordonanța Guvernului nr.64/2001, respectiv pe evoluția veniturilor din concesiuni și închirieri, inclusiv ținta de îmbunătățire a colectării redevențelor de către ANAF - de 1 miliard lei/an.

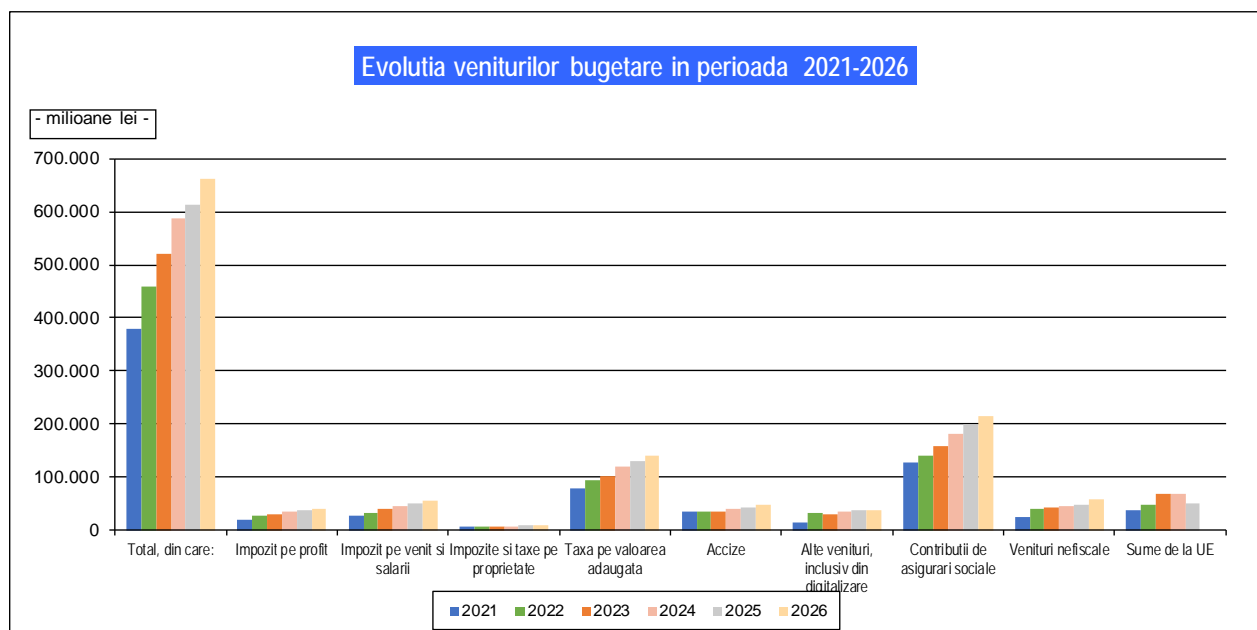
Încasările din **contribuții de asigurări sociale** sunt estimate la 10,6% din PIB (183,1 miliarde lei) în anul 2024, în creștere cu 0,6 puncte procentuale față de nivelul estimat pentru 2023. Proiecția acestor încasări are la bază majorarea prognozată a câștigului salarial mediu brut și a numărului mediu de salariați, modificările legislative din domeniul contribuțiilor sociale, conform Legii nr.296/2023 privind unele măsuri fiscal-bugetare pentru asigurarea sustenabilității financiare a României pe termen lung, referitoare la revizuirea reglementărilor privind acordarea facilităților fiscale pentru persoanele fizice care obțin venituri din salarii și asimilate salariilor ca urmare a desfășurării activității de creare de programe pentru calculator, în sectoarele construcției, agricol și industria alimentară, reținerea contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru tichete de masă și vouchere de vacanță, precum și ținta de îmbunătățire a colectării veniturilor bugetare din contribuții sociale de către ANAF - de 2,2 miliarde lei/an. Totodată, estimările iau în calcul și impactul creșterii contribuțiilor la Pilonul II de pensii, începând cu anul 2024, de aproximativ -0,2 puncte procentuale din PIB.

Veniturile bugetului general consolidat						
- pe tipuri de venit -						
- mil. lei -						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Total, din care:	379.718	460.203	520.773	586.131	612.527	661.052
Impozit pe profit	20.045	26.665	29.304	35.344	37.960	41.193
Impozit pe venit si salarii	28.017	33.708	39.591	46.062	50.721	55.369
Impozitele si taxele pe proprietate	6.547	6.822	7.239	8.291	9.110	10.068
Taxa pe valoarea adaugata	79.351	94.091	103.571	119.407	129.546	139.738
Accize	34.485	35.313	36.301	40.765	44.223	47.997
Impozit pe comerțul exterior	1.527	1.939	1.696	1.835	1.990	2.151
Alte venituri, inclusiv din digitalizare	16.131	31.926	30.681	35.186	36.894	38.216
Contribuții de asigurări sociale	127.493	139.920	158.342	183.066	200.332	216.282
Venituri nefiscale	26.212	39.700	43.019	45.725	49.105	58.396
Venituri din capital	1.473	1.409	1.354	1.434	1.487	1.545
Donații	6	32	11	10	2	2
Sume de la UE	38.448	48.406	69.662	69.006	51.156	50.094
Sume încasate în contul unic la bugetul de stat sau în curs de redistribuire	-17	275				

Nota: Din cauza rotunjirilor este posibil ca totalul să nu fie egal cu suma componentelor

Veniturile bugetului general consolidat - pe tipuri de venit -							- % din PIB -
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Total, din care:	31,9	32,6	32,9	33,8	32,6	32,5	
Impozit pe profit	1,7	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0	
Impozit pe venit	2,4	2,4	2,5	2,7	2,7	2,7	
Impozite si taxe pe proprietate	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
Taxa pe valoarea adaugata	6,7	6,7	6,5	6,9	6,9	6,9	
Accize	2,9	2,5	2,3	2,4	2,4	2,4	
Impozit pe comerțul exterior	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	
Alte venituri, inclusiv din digitalizare	1,4	2,3	1,9	2,0	2,0	1,9	
Contributii de asigurari sociale	10,7	9,9	10,0	10,6	10,7	10,6	
Venituri nefiscale	2,2	2,8	2,7	2,6	2,6	2,9	
Venituri din capital	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	
Donatii	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Sume de la UE	3,2	3,4	4,4	4,0	2,7	2,5	
Sume incasate in contul unic la bugetul de stat sau in curs de redistribuire	0,0	0,0					

Nota: Din cauza rotunjirilor este posibil ca totalul sa nu fie egal cu suma componentelor

Cea mai mare pondere în veniturile bugetului general consolidat o deține Bugetul de stat, urmat, începând cu anul 2024, de Bugetul asigurărilor sociale de stat și Bugetele locale. Cele mai mari subvenții de la Bugetul de stat le primește Bugetul asigurărilor sociale de stat pentru corectarea dezechilibrului sistemului public de pensii, urmat de Bugetele locale, ceea ce explică în parte nivelul veniturilor acestora.

Veniturile bugetului general consolidat						
- pe bugete componente -						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Total, din care:	379.718	460.203	520.773	586.131	612.527	661.052
Bugetul de stat	174.443	232.601	256.399	308.760	314.336	337.103
Bugetul general centralizat al unitatilor administrativ teritoriale	103.993	114.630	129.255	130.024	128.043	140.580
Bugetul asigurarilor sociale de stat	90.696	98.404	112.362	135.226	164.049	174.548
Bugetul asigurarilor pentru somaj	5.117	3.456	4.094	2.451	2.661	2.874
Bugetul Fondului pentru asigurari sociale de sanatate	49.813	54.864	59.939	62.358	68.077	72.776
Bugetul institutiilor/activitatilor finantate din venituri proprii	38.130	43.217	47.655	47.126	47.790	49.111
Alte componente ale bugetului general consolidat	10.165	13.466	17.444	17.292	17.149	21.449
Transferuri intre bugete si operatiuni financiare(se scad)	-92.639	-100.435	-106.375	-117.106	-129.576	-137.389

Nota: Din cauza rotunjirilor este posibil ca totalul sa nu fie egal cu suma componentelor

4.5.2 Evoluții recente și tendințe ale cheltuielilor bugetare¹⁷

Chiar dacă în valoare nominală cheltuielile totale se majorează pe termen mediu, raportat la PIB se înregistrează o diminuare de 2,1 pp față de nivelul din anul 2024 pe fondul reșezării structurale a cheltuielilor de personal și a celor cu bunuri și servicii pe de o parte, dar a majorării cheltuielilor cu asistența socială pentru a permite implementarea noii legi a pensiilor și a menținerii unui nivel ridicat al cheltuielilor de investiții pentru stimularea unei creșteri economice robuste, pe de altă parte.

Prin măsurile de limitare a cheltuielilor curente aplicate pentru anii 2023 și 2024, s-a creat baza pentru ca în termeni nominali, pentru celelalte categorii de cheltuieli cu excepția pensiilor și investițiilor, să se asigure o creștere temperată până la finele orizontului de planificare (2026) prin păstrarea unei dinamici inferioare celei a PIB.

În cazul cheltuielilor de personal a fost luată în calcul majorarea cu 5% a salariilor de bază ale personalului plătit din fonduri publice cu excepția personalului din învățământ care va beneficia de o majorare de 20%, acordată în două tranșe începând de la 1 ianuarie și 1 iunie 2024.

În ceea ce privește cheltuielile cu asistența socială s-a avut în vedere majorarea pensiilor de asigurări sociale cu 13,8% începând cu luna ianuarie 2024 și acordarea

¹⁷ Dacă nu se specifică altfel, indicatorii prezentați la această secțiune sunt calculați în metodologie cash.

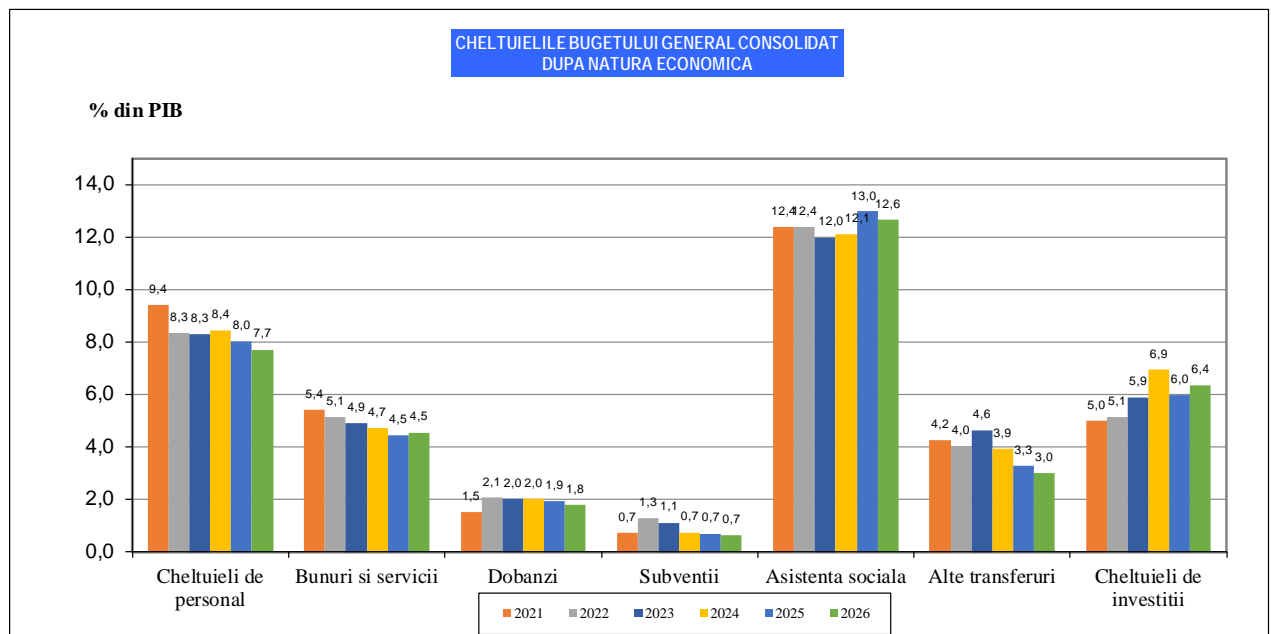
pensiilor recalculate conform Legii nr.360/2023 privind sistemul public de pensii.

Cheltuielile bugetului general consolidat - pe clasificatia economica - - % din PIB -						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Total, din care:	38,7	38,4	38,8	38,8	37,3	36,7
Cheltuieli de personal	9,4	8,3	8,3	8,4	8,0	7,7
Bunuri si servicii	5,4	5,1	4,9	4,7	4,5	4,5
Dobanzi	1,5	2,1	2,0	2,0	1,9	1,8
Subventii	0,7	1,3	1,1	0,7	0,7	0,7
Asistenta sociala	12,4	12,4	12,0	12,1	13,0	12,6
Alte transferuri	4,2	4,0	4,6	3,9	3,3	3,0
Cheltuieli de investitii	5,0	5,1	5,9	6,9	6,0	6,4

Nota: Din cauza rotunjirilor este posibil ca totalul sa nu fie egal cu suma componentelor

Cheltuielile bugetului general consolidat - pe clasificatia economica - - mil. lei -						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Total, din care:	459.627	540.968	614.812	672.766	701.706	746.044
Cheltuieli de personal	111.899	117.683	131.267	146.208	150.850	156.750
Bunuri si servicii	64.179	72.469	77.462	81.569	83.876	92.320
Dobanzi	17.979	29.094	31.809	34.838	36.023	36.380
Subventii	8.648	18.006	17.684	12.750	13.076	13.246
Asistenta sociala	147.248	174.302	189.778	209.546	244.526	257.079
Alte transferuri	50.414	56.884	73.378	67.773	61.426	61.047
Cheltuieli de investitii	59.260	72.530	93.433	120.080	111.930	129.221

Nota: Din cauza rotunjirilor este posibil ca totalul sa nu fie egal cu suma componentelor

Cea mai importantă componentă a bugetului general consolidat o reprezintă bugetul de stat care deține ponderea cea mai mare din totalul cheltuielilor bugetare. Următoarea componentă, ca pondere, devine, începând cu anul 2024, bugetul asigurărilor sociale de stat pentru a acomoda implementarea noii legi a pensiilor, urmat îndeaproape de bugetul centralizat al unităților administrativ-teritoriale.

La dimensiunea cheltuielilor bugetului de stat concură și sumele care se transferă din acesta către alte componente ale bugetului general consolidat, fie pentru echilibrarea acestora (bugetele de asigurări sociale), fie pentru finanțarea unor activități descentralizate la nivelul comunităților locale.

Toate transferurile care se acordă din bugetul de stat către alte bugete sunt eliminate la agregarea bugetului general consolidat pentru a evita dubla înregistrare a acestora.

Cheltuielile bugetului general consolidat - pe bugete componente - - mil. lei -						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Total, din care:	459.627	540.968	614.812	672.766	701.706	746.044
Bugetul de stat	264.231	315.367	360.248	404.793	415.040	438.203
Bugetul general centralizat al unităților administrativ teritoriale	102.697	116.455	130.025	130.668	127.355	139.972
Bugetul asigurărilor sociale de stat	90.658	99.276	112.317	135.144	163.925	174.410
Bugetul asigurărilor pentru somaj	3.649	2.172	2.241	2.134	2.189	2.231
Bugetul Fondului pentru asigurari sociale de sanatate	49.813	54.860	59.939	62.358	65.135	66.796
Bugetul institutiilor/activitatilor finantate din venituri proprii	35.758	39.824	44.664	45.269	45.940	47.247
Alte componente ale bugetului general consolidat	8.887	13.321	18.311	17.480	17.227	21.197
Transferuri intre bugete (se scad)	-89.808	-94.545	-105.646	-116.666	-128.940	-136.896
Operatiuni financiare (se scad)	-6.257	-5.762	-7.287	-8.414	-6.164	-7.117

Nota: Din cauza rotunjirilor este posibil ca totalul sa nu fie egal cu suma componentelor

4.5.3 Diferențe față de strategia anterioară

În contextul economic și geopolitic actual caracterizat prin incertitudine legate de evoluția conflictului din Ucraina, menținerea unui nivel încă ridicat al prețurilor, datele privind **creșterea economică** din scenariul de prognoză al Strategiei fiscal-bugetare (SFB) 2024-2026 diferă de cea din varianta anterioară, estimările prezentând o tendință de scădere.

Realizările privind creșterea economică din prima jumătate a anului, rezultatele sub așteptări din sectorul agricol și menținerea industriei în teritoriul negativ au condus la revizuirea în jos cu 0,8 puncte procentuale a dinamicii produsului intern brut pentru anul 2023. Procesul de redresare mai lentă a sectorului industrial a condus și la diminuarea creșterii pentru anii 2024 și 2025. Astfel, pentru orizontul de prognoză 2024-

2026, ritmul mediu de creștere economică va fi de 4,1%, investițiile reprezentând suportul principal al creșterii economice.

Diferența între dinamicile exporturilor de bunuri din cele două strategii pentru anul 2023 provine atât din componenta de preț care a urmat o traiectorie descendentă mai abruptă decât s-a anticipat anterior, cât și din încetinirea activității industriale autohtone și europene, în contextul crizei declanșate de războiul *ruso-ucrainean*.

În condițiile prezentate anterior, contul curent aferent anului 2023 a cunoscut o corecție, pe seama reducerii deficitului comercial. Ca și în strategia anterioară, evoluțiile viitoare prevăd o îmbunătățire treptată a soldului contului curent, astfel încât ponderea acestuia în PIB se va reduce de la 6,9% în 2024, la 6,3% în anul 2026.

Diferența de 0,6 puncte procentuale în cazul **inflației** la sfârșitul anului 2023, se datorează, în principal, scăderii prețurilor la materii prime și produse energetice, în special combustibil, în contextul alinierii prețurilor la cotațiile internaționale, dar și măsurilor guvernamentale de plafonare a adaosului comercial pentru unele produse alimentare de bază. Tendința de reducere a inflației va continua și în perioada următoare, urmând ca la sfârșitul anului 2025 să ajungă la 3,4%.

Rezultatele mai modeste ale economiei din acest an au condus la revizuirea în jos față de strategia anterioară a prognozei numărului mediu de salariați (de la +1,5% la +0,9%). Pentru intervalul 2024 - 2025 aceștia vor continua traiectoria pozitivă, cu un ritm anual de creștere de circa 1,8%.

	2022		2023		2024		2025	
	SFB 2023- 2025	SFB 2024- 2026	SFB 2023- 2025	SFB 2024- 2026	SFB 2023- 2025	SFB 2024- 2026	SFB 2023- 2025	SFB 2024- 2026
PIB - creștere reală, %	4,6	4,7	2,8	2,0	4,8	3,4	5,0	4,2
Exportul de bunuri, %	24,3	23,1	10,6	2,1	8,2	5,6	7,7	6,7
IPC - sfârșitul anului, %	15,2	16,4	8,0	7,4	3,7	4,6	2,9	3,4
- media anuală, %	13,5	13,8	9,6	10,5	5,7	6,0	3,2	4,0
Număr mediu de salariați %	1,6	2,3	1,5	0,9	2,5	1,6	2,6	1,9
Soldul contului curent, % din PIB	-8,8	-9,1	-8,5	-7,1	-7,9	-6,9	-7,3	-6,6
	(% din PIB)							
Venituri (metodologie cash)	33,9	32,6	34,8	32,9	33,1	33,8	33,1	32,6
Cheltuieli (metodologie cash)	39,6	38,4	39,2	38,8	36,1	38,8	36,1	37,3
Sold (metodologie cash)	-5,74	-5,7	-4,40	-5,9	-2,95	-5,0	-2,90	-4,74
Sold ESA	-6,20	-6,3	-4,40	-6,0	-2,95	-4,9	-2,90	-4,6
Sold structural	-5,66	-5,9	-3,79	-5,4	-2,71	-4,3	-3,00	-4,3

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză, Ministerul Finanțelor

Totodată, este prezentată *situația consolidată comparativă a veniturilor, cheltuielilor și deficitului bugetului general consolidat*, aferente *Strategiei fiscal-bugetare 2023-2025 și Strategiei fiscal-bugetare 2024-2026*.

4.6 POLITICI PUBLICE

Politica în domeniul muncii și solidarității sociale

I. Politici corecte și eficiente vizând pensiile

Obiectivele propuse sunt următoarele:

I.1. Digitalizarea/Evaluarea dosarelor de pensii;

Măsuri propuse:

- Transpunerea tuturor dosarelor de pensii din format letric în format electronic;
- Creșterea capacității caselor de pensii în folosirea tehnologiei pentru rezolvarea solicitărilor pensionarilor;
- Întărirea capacității de comunicare/răspuns la solicitările de informații ale beneficiarilor prin folosirea informației în sistem digital;
- Eficientizarea prin digitalizare a activității caselor de pensii și evaluarea tuturor dosarelor de pensii în perspectiva recalculării pensiei.

I.2. **Reforma propusă de Guvernul României** și asumată prin Planul Național de Redresare și Reziliență va avea în vedere problemele sistemului public de pensii din România, întărirea principiului contributivității, precum și asigurarea pe termen mediu și lung a sustenabilității și a predictibilității sistemului public de pensii.

- Legislația va avea în vedere o nouă formulă de calcul a pensiei care își propune să accelereze reforma în domeniu. De asemenea, va include un mecanism de indexare a pensiilor clar și corelat cu realitățile economice, care să genereze încredere în sistem.
- Construirea unui cadru legislativ și instituțional are în vedere eficientizarea modului în care contribuțiile colectate se reîntorc sub forma prestațiilor de asigurări sociale;
- În cadrul reformei pensiilor va fi abordată și problematica pensiilor de serviciu. Prin actele normative care reglementează pensiile de serviciu s-a creat un regim juridic special de pensionare pentru anumite categorii socio-profesionale, distinct de legislația privind sistemul public de pensii.

În perioada 2024-2026, „Reforma sistemului de pensii” și investițiile asociate, respectiv:

- Susținerea procesului de evaluare a dosarelor de pensii aflate în plată;
- Eficiență operațională și servicii electronice avansate pentru sistemul național de pensii prin digitalizare, vizează îndeplinirea următoarelor obiective:
  - *Intrarea în vigoare a noii legi privind sistemul de pensii;*
  - *Intrarea în vigoare a cadrului legislativ pentru reducerea cheltuielilor cu pensiile speciale astfel încât cele 6 categorii de pensii de serviciu, să fie recalculate plecând de la principiul contributivității, cu respectarea jurisprudenței Curții Constituționale;*

- *Recalcularea pensiilor;*
- *Operaționalizarea noului sistem informatic din cadrul Casei Naționale de Pensii Publice.*

II. Modernizarea sistemului de salarizare

În contextul Programului de Guvernare 2021-2024, printre prioritățile Ministerului Muncii și Solidarității Sociale se numără și modernizarea sistemului de salarizare în sectorul public, care va avea drept scop eliminarea inechităților și instituirea unui sistem de stimulare a performanței prin *demararea unei ample evaluări a criteriilor care stau la baza salarizării în sistem, ca o condiție esențială a îmbunătățirii cadrului legislativ (Legea nr. 153/2017), cu următoarele acțiuni specifice:*

- Realizarea unei evaluări globale a impactului legislației privind salarizarea din sectorul bugetar;
- Valorificarea rezultatelor evaluării în scopul îmbunătățirii serviciilor publice;
- Negocieri cu sindicatele și patronatele în vederea stabilirii unui mecanism predictibil de creștere a salariului minim pe economie.

Printre reformele asumate de Guvernul României în cadrul PNRR se regăsește și Reforma 4 - Dezvoltarea unui sistem de salarizare echitabil și unitar în sectorul public, Componenta 14 - Buna guvernare. MMSS coordonează procesul de reformă a sistemului de salarizare din sectorul bugetar (revizuirea actualului cadru de reglementare până la finalul trimestrului 2 al anului 2023 cu asistență din partea Băncii Mondiale) cu următoarele obiective principale:

- Creșterea echității salarizării din sectorul bugetar;
- Asigurarea unui tratament nediscriminatoriu în aplicarea regulilor de stabilire și de limitare a sporurilor și a altor drepturi care fac parte din componenta variabilă a salariului lunar;
- Asigurarea unui nivel competitiv de salarizare pentru toate categoriile de angajați bugetari, printr-o analiză fundamentată care să țină cont de bunele practici în domeniu;
- Asigurarea unei dimensiuni de salarizare în raport cu performanța în sectorul bugetar, pe baza unui cadru clar de management al performanței.

În PNRR, este prevăzută, în cadrul Componentei C13, Reforma 5 cu titlul *“Intrarea în vigoare a actului care reglementează noul sistem de stabilire a salariului minim”* care presupune elaborarea unui mecanism obiectiv pe baza căruia să fie stabilit, începând cu anul 2024, salariul minim brut pe țară garantat în plată, în linie cu orientările din actualul proiect de Directivă pentru stabilirea salariului minim la nivelul Statelor Membre (2020/0310/COD), respectiv:

- *Realizarea unei analize/studiu privind modalitatea de stabilire a salariului minim brut pe țară garantat în plată;*
- *Elaborarea mecanismului obiectiv de stabilire a salariului minim brut pe țară garantat în plată;*
- *Adoptarea și intrarea în vigoare a actului normativ privind mecanismul obiectiv de stabilire a salariului minim brut pe țară garantat în plată - Q1 2024.*

III. Politici active de ocupare și stimulare a muncii

Obiective:

- Eficientizarea politicii de ocupare și de stimulare a muncii, astfel încât să se ofere servicii competitive și adaptate realităților din piața muncii atât pentru angajatori, cât și pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă - conform Programului de Guvernare 2021-2024;
- Creșterea ocupării de calitate, în condiții de sustenabilitate, astfel încât, până la sfârșitul anului 2027, rata de ocupare a populației 20-64 ani să fie de 75%.

Atingerea obiectivelor propuse se va realiza prin măsuri de activare a persoanelor inactive apte de muncă, a șomerilor, în special a celor de lungă durată, a tinerilor, inclusiv NEETs, prin asigurarea unor tranziții rapide și de calitate în ocupare pentru tinerii absolvenți, prin dezvoltarea resurselor umane, prin stimularea culturii și a inițiativei antreprenoriale și prin stimularea creării de noi oportunități și locuri de muncă.

Totodată, vor fi implementate măsuri de creștere a calității ocupării, promovare a unei forțe de muncă competente, calificate și adaptabile, avându-se în vedere combaterea excluziunii sociale și promovarea dialogului social pentru a crește convergența și pentru a îmbunătăți reziliența, dar și pentru a reduce disparitățile la nivel teritorial.

IV. Modernizarea sistemului de asistență socială

Obiectivele propuse:

1. Revizuirea modului de finanțare a serviciilor sociale și asigurarea sumelor necesare prin bugetul MMSS, începând cu anul 2026. Astfel, finanțarea serviciilor sociale se va realiza per beneficiar, indiferent de furnizorul de servicii sociale, iar abordarea va fi personalizată și integrată (servicii și beneficii) în funcție de profilul beneficiarului, inclusiv consiliere și mediere pentru piața muncii sau pentru pensionare.
2. Adoptarea de către Parlament a pachetului legislativ care privește modificarea și completarea actelor normative din domeniul asistenței sociale în scopul construirii unui sistem de asistență socială performant, eficient și transparent, contribuind prin acțiunile sale la reducerea neregulilor din sistem și la creșterea gradului de satisfacție și de încredere al cetățenilor în instituțiile Statului prin îmbunătățirea progresivă a calității serviciilor sociale și a condițiilor de trai a beneficiarilor de servicii sociale, precum și întărirea capacității administrative în implementarea acestor măsuri atât la nivel central, cât și la nivel local.
3. Implementarea Strategiei naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022-2027 și a Planului de acțiune prevăzute în HG nr.440/2022; stabilirea standardelor de calitate și de cost pentru serviciul public de asistență socială.
4. Adoptarea de către Parlament a proiectului de lege privind asistența socială a persoanelor vârstnice care vizează asigurarea eficienței în finanțarea serviciilor de îngrijire pe termen lung, îmbunătățirea sistemului actual de asistență socială a persoanelor vârstnice și implementarea politicilor publice pentru promovarea îmbătrânirii active.
5. Eficientizarea acordării beneficiilor de asistență socială și asigurarea cu prioritate a măsurilor pentru cele mai defavorizate categorii, prin aplicarea venitului minim de incluziune începând cu anul 2024.

6. Asigurarea finanțării beneficiilor de asistență socială și a măsurilor de susținere a serviciilor sociale, prevăzute de lege.
7. Dezvoltarea unui sistem integrat de management al informațiilor din domeniul asistenței sociale.
8. Modernizarea sistemului de acordare a beneficiilor familiale în raport cu eficiența acestora în funcție de scopul propus al fiecăruia dintre beneficii.
9. Actualizarea și diversificarea măsurilor de sprijin pentru categoriile vulnerabile ale populației, în funcție de contextul socio-economic și de nevoile și/sau urgențele identificate în scopul reducerii sărăciei și creșterii calității vieții.
10. Actualizarea și diversificarea măsurilor de protecție socială și a măsurilor de sprijin financiar acordate persoanelor cu dizabilități în vederea prevenirii instituționalizării și a accelerării procesului de dezinstituționalizare.

În noua abordare, beneficiile de asistență socială și serviciile sociale vor constitui un pachet unitar de măsuri corelate și complementare care să contribuie la asigurarea nevoilor sociale și creșterea calității vieții.

Măsuri propuse potrivit Programului de Guvernare (Hotărârea Parlamentului nr.22/2023):

- Modernizarea sistemului de asistență socială prin:
  - colaborarea cu Ministerul Educației și cu Ministerul Sănătății, în vederea furnizării de servicii și beneficii integrate (asigurarea accesului la servicii de sănătate pentru toate categoriile);
  - punerea în funcțiune a unei rețele de centre de servicii de zi care vor oferi asistență socială și servicii de reabilitare, iar fiecare va avea cel puțin o echipă mobilă de furnizori de servicii pentru persoanele în vârstă care nu se pot deplasa la centru;
  - protejarea dreptului la demnitate socială - construirea de locuințe protejate (POIDS);
  - sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces redus la servicii sociale - servicii comunitare integrate în 2000 de comunități rurale: îngrijitori pentru persoane vârstnice, asistenți sociali, asistenți medicali, mediatori școlari, dezvoltarea și dotarea centrelor comunitare integrate (POIDS);
  - sprijinirea formării profesionale continue a asistenților sociali din comunitățile rurale (POIDS);
  - trecerea de la un serviciu de asistență socială care se bazează pe alocări financiare insuficiente în raport cu nevoile și problemele concrete ale categoriilor vulnerabile către servicii sociale integrate;
  - investiții de infrastructură și servicii integrate;
  - construcția/reabilitarea/modernizarea/extinderea/dotarea cu echipamente a centrelor comunitare integrate.
- Măsuri de sprijin a persoanelor vârstnice prin:
  - elaborarea proiectului de lege privind asistența socială a persoanelor vârstnice (proiectul va asigura eficiența finanțării serviciilor de îngrijire pe termen lung, îmbunătățirea sistemului actual de asistență socială a persoanelor vârstnice, în special a sistemului de servicii de îngrijire pe termen lung, dezvoltarea unui

- program de îngrijire pe termen lung și implementarea politicilor publice pentru promovarea îmbătrânirii active și protecția persoanelor vârstnice);
- dezvoltarea comunităților de seniori pentru integrare socială și îmbătrânire activă (POIDS);
  - dezvoltarea serviciilor de îngrijire la domiciliu pentru vârstnici cu venituri foarte mici (POIDS);
  - Programul "Demnitate socială pentru seniorii defavorizați" - pensionarii beneficiari de indemnizație socială și cei cu invaliditate - circa 1,5 mil. beneficiari - mese calde/pachete alimentare; îmbunătățirea accesului la sănătate în mediul rural și servicii de îngrijire la domiciliu cu echipe integrate (asistent social, asistent medical comunitar, îngrijitor la domiciliu);
  - înființarea a 75 de centre de sprijin de zi pentru persoanele vârstnice defavorizate.
- Integrarea intervențiilor la nivelul comunității vor fi corelate cu implementarea venitului minim de incluziune (VMI) și a altor măsuri sociale.
  - Asigurarea măsurilor administrative pentru implementarea, începând cu 1 ianuarie 2024, a reformei privind venitul minim de incluziune (VMI) conform celor asumate în cadrul PNRR; operaționalizarea sistemului informatic dedicat acestui beneficiu.
  - Aprobarea și implementarea Strategiei naționale pentru implementarea performantă a politicilor familiale rezultat al proiectului finanțat din fonduri europene - cod SIPOCA 706/cod MySMIS 129604.
  - Implementarea măsurilor de protecție socială pentru consumatorul vulnerabil din sistemul energetic prin: protejarea consumatorului vulnerabil prin creșterea nivelurilor de venituri până la care se acorda dreptul și protejarea consumatorului vulnerabil prin stabilirea cuantumului ajutorului prin compensare procentuala față de o valoare de referință și introducerea suplimentului pentru energie.
  - Măsuri de sprijin pentru persoanele adulte cu dizabilități:
    - promovarea măsurilor de accesibilizare a mediului fizic și informațional pentru persoanele cu dizabilități și asigurarea verificării acestora prin ANPIS, care verifică aplicarea prevederilor legale privind adaptarea mediului fizic, informațional și comunicațional la nevoile persoanelor cu dizabilități și ANPDPD, care a elaborat Strategia Națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități "O Românie echitabilă" 2022 - 2027;
    - dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități prin restructurarea centrelor cu capacitate mare și asigurarea incluziunii beneficiarilor în comunitate (serviciile de tip centre de zi și Respiro au fost identificate ca fiind o necesitate fundamentală având un impact pozitiv asupra calității vieții familiilor persoanelor cu dizabilități și un rol semnificativ în prevenirea dezinstituționalizării);
    - simplificarea sistemului de evaluare și încadrare în grad de handicap;
    - accesul la servicii europene pentru persoanele cu handicap;
    - cardul european pentru dizabilitate este documentul care da dreptul persoanelor cu dizabilități la acces gratuit la evenimente culturale, sportive și de petrecere a timpului liber, în unul dintre statele membre ale Uniunii Europene participante la proiectul "Asigurarea mobilității pentru persoane cu dizabilități în România și Europa". Beneficiul se acordă în mod diferit pentru fiecare din cele 8 state membre ale Uniunii Europene participante la proiect;

- susținerea în continuare a inițiativei europene "Cardul European de Dizabilitate". ANPDPD continuă procesul de colectare și centralizare a cererilor de la beneficiari (prin intermediul DGASPC-urilor) și cel de tipărire a cardurilor. România este promotor al acestui card. Cardul european pentru dizabilitate poate fi utilizat în următoarele țări ale Uniunii Europene: Slovenia, Cipru, Belgia, Italia, Estonia, Finlanda, Malta și România;
- transmiterea, în baza acordului persoanei cu handicap, a certificatului de încadrare către alte instituții publice (de exemplu: direcția de taxe și impozite pentru scutirea de la plata impozitului pe imobil);
- sisteme de sprijin și suport pentru o viață independentă vor fi acordate persoanelor cu dizabilități care nu sunt instituționalizate, în colaborare cu CNAS (se va face reevaluarea atât a cuantumului decontabil, cât și a listei tehnologiilor asistive disponibile ca sprijin pentru o viață activă și incluziune în muncă, urmărind principiul conform căruia o investiție în tehnologia asistivă potrivită și modernă este o investiție care se recuperează în timp prin participarea persoanei respective în viața comunității și diminuarea costurilor directe și indirecte ale lipsei de independență).

- Alte tipuri de măsuri:

- crearea unui cadru pentru a face posibile transferurile de cazuri sociale între județe și de finanțare a acestora;
- dezvoltarea serviciilor sociale pentru persoane cu adicții;
- servicii sociale și suport acordate altor grupuri vulnerabile: migrați, victime ale violenței domestice, victime ale traficului de persoane; persoane dependente de droguri și alcool; persoane eliberate din penitenciare; persoane fără adăpost (POIDS, BS).

MMSS este responsabil de implementarea și gestionarea unor proiecte/programe de investiții și reforme cuprinse în Planul National de Redresare și Reziliență.

1. Indicatorul de performanță pentru reforma îngrijirii de lungă durată a persoanelor vârstnice, prevăzută în PNRR, în responsabilitatea MMSS, îl reprezintă aprobarea și intrarea în vigoare a cadrului normativ pentru asigurarea mecanismului sustenabil de asigurare a îngrijirii de lungă durată acordată în centrele de zi și la domiciliu și, implicit, a responsabilităților administrației publice la nivel local și central.
2. La nivelul ANPIS se află în implementare proiectul "Digitalizarea beneficiilor de asistență socială gestionate de ANPIS", cuprins în PNRR, cu data de finalizare 30 iunie 2026. Proiectul are ca obiectiv dezvoltarea unor instrumente pentru gestionarea documentelor și a informațiilor, crearea de canale de comunicare în timp real cu cetățenii și a unor instrumente de digitalizare și prelucrare, asigurând în același timp securitatea datelor. De asemenea, va putea fi realizată interoperabilitatea cu alte baze de date relevante (Ministerul Finanțelor, Evidența Populației, Ministerul Educației, etc.) făcând mai ușoară verificarea beneficiarilor și solicitanților de beneficii sociale în privința eligibilității, atât ex-ante cât și ex-post, finalitatea fiind reducerea sumelor necesare a fi recuperate ca urmare a plăților necuvenite.
3. PNRR prevede și reforma venitului minim de incluziune finalizată prin aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.114/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr.196/2016 privind venitul minim de incluziune, respectiv a normelor metodologice de aplicare prin Hotărârea Guvernului nr.1154/2022. Reforma își propune majorarea pragului maxim al venitului minim de incluziune, asigurarea

simplificărilor administrative prin punerea în aplicare a Sistemului Național Informatic pentru Asistența Socială (SNIAS), abordarea pro activă a stimulării ocupării prin înscrierea automată a persoanelor apte de muncă în evidența agențiilor pentru ocuparea forței de muncă, încă de la depunerea solicitării de venit minim de incluziune. Față de cheltuielile actuale de acordare a ajutorului social și a alocației pentru susținerea familiei, aplicarea Legii nr.196/2016, va conduce la o cheltuială bugetară de 1.644 mil. lei, cu 819 mil. lei mai mult, însă cu 423 mil. lei mai puțin față de bugetul estimat la adoptarea Legii nr.196/2016.

4. Modernizarea și dezvoltarea de infrastructură socială nouă pentru persoanele cu dizabilități.
5. Susținerea procesului de dezinstituționalizare.

V. Fonduri europene

A. **Politica de coeziune și programele operaționale (MMSS ca partener al MIPE în procesul de negociere cu Comisia Europeană, în vederea aprobării programelor operaționale, aferente exercițiului financiar 2021–2027).**

În Programul Operațional Educație și Ocupare 2021-2027 au fost prevăzute o serie de priorități de investiții din domeniul de competență al MMSS, având ca obiective:

- Îmbunătățirea calității, a caracterului incluziv, a eficacității și a relevanței pentru piața muncii a sistemelor de educație și formare, inclusiv prin validarea învățării nonformale și informale, pentru a sprijini dobândirea de competente-cheie, inclusiv de competente antreprenoriale și digitale, precum și prin promovarea introducerii sistemelor de formare duală și a ucenicilor.

Proiectul pilot cofinanțat din POCU 2014-2020, considerat ca model de bună practică de Comisia Europeană, stă la baza descrierii intervenției din Prioritatea 4 - Sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces limitat la serviciile sociale din cadrul Programului Operațional Incluziune și Demnitate Socială 2021-2027, prin care se va finanța înființarea de servicii comunitare integrate în 2000 de unități administrativ teritoriale din mediul rural. Această intervenție va fi implementată în aceeași structură de parteneriat strategic MMSS - ME - MS, având o alocare bugetară de 800.000.000 euro.

B. **Acordul cadru între Guvernul României și Consiliul Federal Elvețian privind implementarea celei de-a doua contribuții elvețiene**

• Ministerul Muncii și Solidarității Sociale a fost desemnat ca operator de program pentru domeniul tematic CONSOLIDAREA SISTEMELOR SOCIALE, PROGRAMUL DE INCLUZIUNE SOCIALĂ.

Programul va avea două componente:

1. Servicii sociale integrate la nivel local
2. Acces la studii universitare pentru studenții cu dizabilități

C. MMSS, atât la nivel de aparat central, cât și la nivelul structurilor din subordine/coordonare, va implementa în cadrul PNRR următoarele reforme/investiții prin două componente, grant și loan:

COMPONENTA NERAMBURSABILĂ (GRANT)

C7. Transformare digitală

- I6. Digitalizarea în domeniul muncii și protecției sociale (Instituții beneficiare cu care MMSS în calitate de CRI a semnat contracte de finanțare pentru perioada 2022-2026: ANPIS, IM, ANOFM)

C8. Reforme fiscale și reforma pensiilor

- R6.Reforma sistemului public de pensii
- I9. Susținerea procesului de evaluare a dosarelor de pensii aflate în plată
- I10. Eficiență operațională și servicii electronice avansate prin digitalizarea sistemului de pensii

C13. Reforme sociale

- R2. Reforma sistemului de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități
- R3. Implementarea Venitului Minim de Incluziune (VMI)
- R4. Introducerea tichetelor de muncă și formalizarea muncii în domeniul lucrătorilor casnici
- R5. Asigurarea stabilirii unui salariu minim
  - I2. Reabilitarea, renovarea și dezvoltarea infrastructurii sociale pentru persoanele cu dizabilități
  - I3. Operaționalizarea introducerii tichetelor de muncă în domeniul lucrătorilor casnici

C14. Buna guvernanță

- R4. Dezvoltarea unui sistem echitabil de salarizare unitară în sectorul public
  - I4. Intrarea în vigoare a unei noi legi a dialogului social, negociată cu partenerii sociali.

COMPONENTA DE ÎMPRUMUT (LOAN)

C13. Reforme sociale

- R6. Îmbunătățirea legislației privind economia socială
- R7. Reforma serviciilor de îngrijire de lungă durată pentru persoanele vârstnice
- I4. Dezvoltarea unei rețele de centre de asistență și reabilitare vârstnici.

Politica în domeniul apărării naționale

Obiectivul strategic al politicii de apărare pentru perioada 2024 - 2026 îl reprezintă modernizarea și adaptarea Armatei României la riscurile și provocările specifice actualului context geopolitic, cât și consolidarea profilului de partener strategic relevant al României la nivelul NATO, al UE și în cadrul parteneriatului strategic cu SUA.

Aprobarea, cu ocazia Summit-ului NATO de la Madrid din 2022, a Conceptului Strategic NATO - document fundamental la nivelul Alianței, care definește valorile și principiile comune și stabilește liniile directoare privind pregătirea acesteia pentru a răspunde cât mai bine provocărilor unui mediu de securitate în continuă schimbare, va avea impact, prin transpunerea lui în documentele de planificare la nivel național, asupra bugetelor apărării statelor membre.

Conceptul Strategic NATO vizează atât consolidarea apărării înaintate, cât și creșterea abilității NATO de a răspunde adecvat în situații de criză și conflict, inclusiv prin măsuri preventive. Printre aceste măsuri se numără: transformarea Forței de Reacție Aliată și creșterea numărului de forțe cu capacitate de reacție rapidă; consolidarea descurajării și apărării înaintate prin asigurarea unei prezențe substanțiale și persistente în toate domeniile (terestru, maritim, aerian) - un pachet robust de forțe, gata de acțiune; creșterea stocurilor de echipament și muniții care vor fi pre-poziționate în statele din flancul estic; îmbunătățirea capacității de comandă și control; dezvoltarea infrastructurii în scopul asigurării unei reîntăriri rapide a oricărui aliat, inclusiv în situații cu notificare din timp scurt sau fără notificare; adaptarea/revizuirea planurilor de apărare, inclusiv prin desemnarea unor forțe destinate specific pentru apărarea unor aliați; creșterea interoperabilității prin desfășurarea de exerciții în comun; creșterea capacității de desfășurare a activităților specifice în domeniul cibernetic și spațial; menținerea superiorității tehnologice și creșterea investițiilor în tehnologii emergente și disruptive; creșterea rezilienței la nivel național și la nivel NATO, per ansamblu. Toate aceste adaptări ale posturii aliate de descurajare și apărare vor trebui susținute prin investiții crescute în domeniul apărării.

La Summitul NATO de la Madrid din 2022, liderii politici și-au asumat consolidarea posturii pe noi fundamente, date fiind ultimele dezvoltări din mediul de securitate.

Aliații s-au angajat să disloce forțe gata de luptă suplimentare pe flancul estic al NATO și creșterea acestora de la nivel batalion la nivel de brigadă atunci când va fi necesar (în martie 2022 a fost decisă înființarea a patru noi grupuri de luptă/BG pe flancul estic al NATO în România, Bulgaria, Slovacia și Ungaria). Aceste eforturi vor trebui susținute cu forțe de reîntărire, prepoziționare de echipamente, precum și consolidarea comenzii și controlului.

A. Obiectivele politicii de apărare

- Dezvoltarea cadrului politic și juridic din domeniul apărării și securității naționale;
- Creșterea relevanței strategice a României în cadrul NATO și UE;
- Consolidarea Parteneriatului Strategic cu SUA;
- Intensificarea cooperării bilaterale și regionale în domeniul apărării;
- Continuarea demersurilor privind dezvoltarea capabilităților prin implementarea prevederilor Programului Armata României 2040 și a Planului multianual de înzestrare a Armatei României;
- Elaborarea și îmbunătățirea cadrului normativ specific domeniului apărării și calității vieții personalului.

B. Direcții principale de dezvoltare a capabilităților militare

- Implementarea structurii de forțe „Armata României 2040”, rezultată din Analiza Strategică a Apărării 2020”. Aceasta a permis trecerea la o planificare multianuală prin care se asigură dinamica de personal potrivit nevoilor actuale și de perspectivă ale Ministerului Apărării Naționale;

- În cadrul NATO, rezultatul urmărit vizează creșterea credibilității strategice a României, având ca fundament predictibilitatea, continuitatea și angajamentul pe linia obiectivelor asumate la nivel aliat privind: asigurarea parametrilor stabiliți în contextul

NATO pentru finanțarea apărării (minimum 2,5% din PIB din sursele buget de stat și activități finanțate integral din venituri proprii, din care cel puțin 20% pentru înzestrare și modernizare, respectiv 2% pentru cercetare, dezvoltare și inovare). În conformitate cu prevederile Programului de guvernare pentru perioada 2023-2024, direcțiile de acțiune în domeniul apărării vizează: dezvoltarea capacității de apărare națională și a nivelului de reacție; asigurarea ofertei naționale relevante pentru implementarea inițiativelor NATO în planul dezvoltării capacității colective de reacție a Alianței; participarea la inițiative și proiecte aliate vizând dezvoltarea de capacități aliate comune; participarea la misiuni și operații NATO; contribuția la implementarea prezenței aliate înaintate pe teritoriul altor aliați estici și gestionarea provocărilor de securitate de pe flancul sudic al NATO, din ce în ce mai complexe și diverse, adăugând, pe lângă amenințările convenționale, amenințări cibernetice și hibride, cu factor mare de multiplicare, generat de tendința exponențială a evoluției tehnologice (inteligența artificială, megadate, tehnologia cuantică, drone etc.), fapt ce impune adaptarea organismului militar pe aceste noi coordonate;

- Alocările bugetare pentru MApN în perioada 2024-2026 trebuie să reconfirme deciziile adoptate în urma Summit-urilor din Țara Galilor, Madrid și Vilnius, precum și Pactul Politic Național, semnat de partidele parlamentare. Trebuie reamintit că anul 2023 a fost al șaptelea an consecutiv în care România alocă un procent de 2% din PIB pentru apărare, al șaptelea an consecutiv în care peste 20% din bugetul MApN este destinat achiziției de echipamente și primul an în care s-a alocat un procent de peste 2% din bugetul MApN pentru cercetare-dezvoltare-inovare;

- Mai mult, având în vedere evoluțiile recente ale mediului de securitate, începând cu anul 2023 România a alocat un procent de peste 2% din PIB pentru apărare, în conformitate cu decizia Consiliului Suprem de Apărare a Țării din ședința din 01.03.2022, reconfirmată prin decizia din ședința din 06.07.2023 privind obiectivele României pentru Summitul NATO de la Vilnius (11-12.07.2023);

- Capabilitățile Armatei României se dezvoltă în următoarele domenii: comandă, control și comunicații, angajare, informații, proiecția forței, protecție și susținere;

- Constituirea, dezvoltarea și menținerea capabilităților se realizează având în vedere cerințele și acțiunile cuprinzând elemente de: doctrină, organizare, pregătire, comandă, echipamente, personal, infrastructură și interoperabilitate (DOTMLPFI);

- În funcție de domeniile de acțiune, capabilitățile principale ale Armatei României sunt următoarele:

1. **comandă, control și comunicații** de nivel strategic, operativ și tactic, centre de comunicații și informatică și unități de sprijin în domeniul comunicațiilor și informaticii/CIS ale structurii de forțe;

2. **angajare**: mari unități și unități mecanizate, de infanterie, tancuri, vânători de munte, artilerie, forțe speciale, aviație de luptă, elicoptere de luptă, nave de luptă la mare și fluviu, infanterie marină și operații psihologice;

3. **informații**: mari unități și unități de informații militare, supraveghere și cercetare;

4. **proiecția forței**: mari unități și unități de transport aerian tactic, de nave de sprijin și de transport terestru;

5. **protecție:** mari unități și unități de rachete sol aer, de apărare antiaeriană, de geniu de luptă, de CBRN, apărare cibernetică, EOD, minare/deminare, poliție militară și pentru protecția demnitarilor militari români și străini pe teritoriul național;

6. **susținere:** mari unități și unități de logistică operațională și de susținere.

- Dezvoltarea și menținerea unor capacități de apărare robuste și reziliente, credibile, interoperabile, flexibile și eficiente, destinate atât îndeplinirii angajamentelor asumate ca urmare a calității de stat membru NATO și UE cât și descurajării unei posibile agresiuni împotriva României și articulării unui răspuns adecvat la provocările actuale și viitoare ale mediului de securitate, inclusiv în spectrul neconvențional, hibrid, reprezintă condiția esențială pentru îndeplinirea celorlalte obiective ale politicii de apărare;

- În procesul de dezvoltare a capacităților se va urmări cu precădere îndeplinirea obligațiilor rezultate în cadrul procesului NATO de planificare a apărării (NDPP) din Țintele de Capabilități 2021, care au fost asumate la nivel politic în cadrul reuniunii Consiliului Nord-Atlantic, în formatul miniștrilor apărării din octombrie 2021. România a confirmat introducerea TC21 în procesul național de planificare a apărării;

- În cadrul inițiativei NATO de asigurare a unei prezențe avansate (*Forward Presence*), au fost înființate și funcționează pe teritoriul național Comandamentul Diviziei Multinaționale Sud-Est/HQ MND-SE (inclus și în cadrul contribuției la NDPP), Brigada Multinațională Sud-Est (MN BDE-SE) și Unitatea NATO pentru integrarea forțelor aliate (RO NFIU) iar, începând cu anul 2021, funcționează pe teritoriul național o capacitate de comandă și control de nivel corp de armată/HQ MNC-SE (Hotărârea Parlamentului nr. 8 din 18 iunie 2020);

- Un accent important se va pune pe modernizarea/reconfigurarea infrastructurii militare (instrucție și cartiruire) și sporirea asigurării sprijinului națiunii gazdă pentru forțele NATO dislocate în România, în vederea consolidării posturii de descurajare și apărare, pe termen mediu și lung, ca urmare a agresiunii Federației Ruse împotriva Ucrainei. Au fost operaționalizate structurile aliate de comandă și control constituite pe teritoriul național, iar începând cu luna mai 2022, s-a constituit Grupul de Luptă al NATO (Battle Group Forward Presence - BGFP) din România prin transformarea elementelor multinaționale aliate din cadrul Forței de Reacție Aliată dislocate în țara noastră. BG a fost augmentat pe parcursul anului 2023. Forțele principale ale BG sunt dispuse în Centrul Național de Instruire Întrunită din Cincu, unde execută misiuni și activități de instruire alături de structuri ale Armatei României;

- În contextul aprobării Conceptului Strategic al NATO cu ocazia Summit-ului de la Madrid, grupurile de luptă de pe flancul estic al Alianței, inclusiv cel din România, se vor transforma în structuri de nivel brigadă, acest lucru având implicații asupra dezvoltării infrastructurii. De asemenea, SUA vor suplimenta forțele dislocate pe teritoriul României, în sistem rational, cu o structură de comandament de tip brigadă. Totodată, Franța dislocă un detașament de apărare antiaeriană în Centrul Național de Instruire pentru Apărare Antiaeriană din Capu Midia. Având în vedere toate acestea, se acordă o atenție deosebită investițiilor realizate prin intermediul Programului NATO de Investiții în Securitate (NSIP);

- Un element important din această perspectivă îl reprezintă proiectele de modernizare a infrastructurii militare pe teritoriul național în cadrul Inițiativei SUA pentru Descurajare în sprijinul aliaților europeni (*European Deterrence Initiative/EDI*) și în cadrul Setului de Activități Europene (*European Activity Set/EAS*);

- De asemenea, se va continua colaborarea în domeniul dotării prin achiziția unor echipamente declarate *Excess Defense Articles/EDA* de către SUA (ex. Aeronave C130H, vehicule amfibii de asalt AAV7, autovehicule blindate tip Mine Resistant Ambush Protected/MRAP și Mine resistant ambush protected All-Terrain Vehicle/M-ATV);

- Totodată, o atenție deosebită se va acorda participării la proiectele de dezvoltare a capabilităților pentru apărare propuse în contextul Cooperării structurate permanente (PESCO) în domeniul apărării la nivelul UE, pentru care România a identificat un potențial de implicare, în conformitate cu prevederile Memorandumului cu tema „*Cooperarea structurată permanentă (PESCO) în domeniul apărării la nivelul UE*”, aprobat de CSAT în data de 17.10.2017. Participarea la inițiativele și procesele UE dedicate dezvoltării de capabilități militare (PESCO - inclusiv mobilitate militară, CARD, EDF/EDIDP), în coerență cu angajamentele asumate în cadrul NATO și respectând principiul setului unic de forțe;

- PESCO reprezintă o formă intensificată de cooperare pe dimensiunea Politicii de Securitate și Apărare Comună (PSAC), având ca scop relansarea procesului de dezvoltare a capabilităților de apărare la nivel european pe baze solide, prin reducerea duplicărilor, punerea în comun a resurselor și asigurarea forțelor/capabilităților necesare pentru desfășurarea misiunilor și operațiilor sub egida PSAC. PESCO se înscrie în logica abordării colaborative a eforturilor de apărare la nivelul UE, fiind apreciată drept unul dintre cele mai eficiente instrumente pentru atingerea nivelului de ambiție al Uniunii Europene pe palierul militar;

- Dintr-un număr de 68 de proiecte PESCO aflate în derulare (etapele I, II, III, IV și V), România este implicată în 23 de proiecte (18 în calitate de membru și 5 ca observator), în două dintre acestea având statut de națiune coordonatoare (CBRN Defence Training Range și European Union Network of Diving Centres). Astfel, au fost planificate cu prioritate resursele necesare operaționalizării celor două proiecte, în scopul atingerii obiectivelor propuse și pentru încadrarea în termenele prevăzute în calendarul de implementare. Referitor la implementarea celor două proiecte coordonate de Romania: CBRN Defence Training Range (CBRND TR) și EU Network of Diving Centres (EUNDC), în anul 2023 a fost avută în vedere, cu prioritate, asigurarea resurselor necesare pentru dezvoltarea acestora, în sprijinul derulării lucrărilor de modernizare a infrastructurii Centrului de Scafandri și a Poligonului de instruire pentru apărare CBRN „Valea Poienii”;

- Prin Fondul European de Apărare (EDF), Comisia Europeană finanțează în premieră investițiile în efortul comun al statelor membre pe linia cercetării-dezvoltării tehnologiilor și echipamentelor pentru apărare și sprijină întreg ciclul de dezvoltare a capabilităților de apărare, de la faza de cercetare până la realizarea prototipului pentru noile echipamente militare. Acest instrument va influența pozitiv procesul de dezvoltare a capabilităților performante în perioada 2021-2027, fiind necesară susținerea unei Baze tehnologice și industriale în domeniul apărării la nivel european (EDTIB) care să poată menține avansul tehnologic față de competitorii globali;

- Creșterea atractivității domeniului militar prin îmbunătățirea sistemului de salarizare și pensii și a ofertei de pregătire profesională continuă să fie una dintre direcțiile principale de acțiune pentru creșterea performanței organizaționale;

- Un alt obiectiv avut în vedere de MAPN pentru perioada de referință este creșterea calității vieții personalului militar și civil prin asigurarea de facilități locative (inclusiv prin proiectul Locuințe pentru militari și prin intermediul cadrului legislativ

instituit de Legea nr. 101/2019 pentru modificarea și completarea Legii nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare), precum și asigurarea asistenței medicale a personalului armatei și a cadrelor militare în rezervă și în retragere;

- Revizuirea cadrului normativ aplicabil la nivel național sau intern al Ministerului Apărării Naționale pe linia soluționării problemelor sociale ale personalului armatei, veteranilor, invalizilor, văduvelor de război și văduvelor veteranilor de război, cadrelor militare în rezervă/retragere, veteranilor, răniților și invalizilor care au participat la acțiuni militare, precum și urmașilor celor decedați în acțiuni militare;

- Dezvoltarea unui program pentru retenția, motivarea și recompensarea personalului militar și civil în conformitate cu legislația națională și bunele practici în cadrul NATO și îmbunătățirea programului dedicat protejării drepturilor veteranilor de război, veteranilor din teatrele de operații, răniților, familiilor și rudelor acestora prin înființarea unui centru național în acest sens.

C. Programe de investiții avute în vedere în perioada 2024 - 2026:

Sistemul de prioritizarea a investițiilor utilizat la nivelul ministerului este menit să asigure realizarea și dezvoltarea capacităților necesare Armatei României în vederea îndeplinirii misiunilor încredințate și angajamentelor asumate în context aliat.

În conformitate cu prevederile Programului de guvernare 2023 - 2024, un accent deosebit este pus pe continuarea demersurilor privind dezvoltarea capacităților prin implementarea prevederilor Programului Armata României 2040 și a Planului multianual de înzestrare a Armatei României, principalele linii de interes imediat fiind:

- elaborarea și implementarea planurilor de acțiune subsecvente și identificarea, împreună cu Guvernul României, de soluții focalizate în special pe cooptarea industriei românești în implementarea planului multianual de înzestrare și re tehnologizare a acesteia pentru asigurarea unei reziliențe militare industriale pragmatice;

- inițierea programelor de înzestrare cu valoare de peste 100 milioane de euro pentru care s-a obținut aprobarea Parlamentului României;

- alocarea resurselor financiare necesare participării ACTTM/MApN, alături de operatori economici din industria națională de apărare, la proiecte NATO și UE în domeniul cyber, CBRN, UAV, în concordanță cu prioritățile prevăzute în Carta Albă a Apărării 2021;

- inițierea altor programe de achiziții necesare îndeplinirii obligațiilor ce revin României în cadrul procesului NATO de planificare a apărării;

- în funcție de alocările bugetare și de derularea programelor deja inițiate, vor fi efectuate demersuri pentru pregătirea inițierii și/sau derulării altor programe de înzestrare în vederea asigurării de noi capacități structurii de forțe ale Armatei României.

Continuarea demersurilor privind dezvoltarea capacităților se va materializa, în principal, prin intermediul următoarelor programe de înzestrare:

Programe în derulare (contractate):

- Sistem de rachete sol aer cu bătaie mare HSAM - PATRIOT (etapa I);

- Transportor blindat pentru trupe (TBT 8X8);
- Sistem MLRS - HIMARS (Multiple Launch Rocket System) inclusiv radare TPQ-53;
- Avion multirol al Forțelor Aeriene;
- Sistem de instalații mobile de lansare rachete antinavă (SIML)
- Platforme de transport auto, multifuncționale pe roți
- Revitalizarea și modernizarea aeronavelor IAR-99 din dotarea MapN
- Continuarea dotării Forțelor Aeriene cu avioane multirol, prin achiziția unui pachet de 32 de avioane F-16 în configurație M6.5.2, echipamente de suport logistic și servicii de instruire din excedentul Forțelor Aeriene Norvegiene;
- Echipamente și sisteme de detecție, avertizare, decontaminare și protecție (individuală și colectivă) CBRN;
- Sisteme UAS (Bayraktar TB-2);
- Sistem UAS tactic-operativ clasa II;
- Nave tip vânător de mine;
- Modernizare C27J.

Programe în curs de semnare sau inițiate:

- Sistem de securitate și apărare cibernetică;
- Sistem de rachete antiaeriene cu rază foarte scurtă de acțiune, portabil - MANPAD;
- Sistem de război electronic mobil - SREM;
- Modernizarea sistemului de artilerie antiaeriană OERLIKON Model GDF 103 la standardul de sistem de artilerie antiaeriană cu capacitate CRAM;
- Tanc principal de luptă (1 batalion M1A2 SEPv3);
- Elicoptere cu capabilități de luptă la suprafață tip H215M;
- HSAM etapa II;
- Muniții decisive (pentru avion multirol al Forțelor Aeriene);
- Autovehicule tactice blindate tip ușor - ATBTU;
- Sistem Obuzier 155 mm autopropulsat pe șenile;
- Vehicule amfibii de asalt tip AAV-7;
- Modernizare Nave Purtătoare de Rachete;
- Submarin împotriva amenințărilor de suprafață și subacvatice;
- Muniții pentru sistemele PATRIOT, achiziționate prin intermediul NSPA.

Programe care urmează a fi inițiate în perioada 2024 - 2026:

- Sisteme C4I cu capabilități de integrare ISTAR (are aprobarea prealabilă a Parlamentului);

- Mașina de luptă a infanteriei, pe șenile - MLI (are aprobarea prealabilă a Parlamentului);
- Sisteme UAS tactice - clasa I (are aprobarea prealabilă a Parlamentului);
- Sistem integrat de arme SHORAD/VSHORAD (are aprobarea prealabilă a Parlamentului);
- Sistem de armament individual tip NATO (are aprobarea prealabilă a Parlamentului);
- Aparatură optică și optoelectronică (Etapa I) (are aprobarea prealabilă a Parlamentului);
- Modernizare fregate T22R;
- Avion multirol de generația a V-a, F35;
- Corvetă Europeană de Patrulare.

Principalele obiective de investiții în infrastructură sunt:

- Infrastructură statică a HQ MNC-SE în cazarma 562 Sibiu
- Infrastructura Bazei 57 Aeriană în cazarma 888 Mihail Kogălniceanu
- Infrastructura Baza 71 Aeriană Câmpia Turzii
- Infrastructură în cazarma 3600 Mihai Bravu (HSAM)
- Infrastructură Baza 86 Aeriană Borcea

O atenție deosebită se va acorda reducerii consumului de energie, inclusiv prin accesarea de finanțări din fonduri externe nerambursabile (programe operaționale, PNRR) pentru eficientizarea energetică și consolidarea clădirilor administrative aflate în administrarea Ministerului Apărării Naționale.

Concretizarea proiectelor de investiții nominalizate va permite creșterea capacității operaționale a unor structuri ale Armatei României și îndeplinirea misiunilor ce-i revin în conformitate cu planurile la nivel aliat și național, ceea ce impune pregătirea și dotarea adecvată a forțelor participante, în conformitate cu cerințele misiunii și standardele NATO, în volum complet, într-un timp foarte scurt și cu toată responsabilitatea instituțiilor implicate.

De asemenea, se are în vedere continuarea modernizării infrastructurii spitalicești din rețeaua sanitară proprie, atât în scopul asigurării asistenței medicale a personalului armatei și a cadrelor militare în rezervă și în retragere, cât și pentru asigurarea capacităților medicale necesare în situații de criză și război.

Politica în domeniul educației

Adoptarea legilor învățământului, în luna iulie 2023, a permis demararea reformelor atât de necesare pentru sistemul de educație, prevăzute în Proiectul *România Educată*, oferind un sprijin real tinerilor în a-și urma traseul educațional, de a-și alege cariera care li se potrivește, devenind astfel adulți împliniți, cetățeni activi ai unei societăți democratice. Noul cadru normativ face astfel posibilă aplicarea de măsuri menite a schimba fața învățământului românesc și construirea unei României educate, coezive și

puternice, ca veritabilă garanție a unui viitor mai bun.

Politicile publice în domeniul educației cuprinse în Proiectul *România Educată*, Proiect al Președintelui României vizează, în perspectiva 2030, realizarea unui sistem educațional echitabil și de calitate, flexibil, care garantează starea de bine a tuturor celor implicați, răspunde diverselor nevoi și susține incluziunea și excelența în învățare. Obiectivele *România Educată*, incluse în Programul de Guvernare 2023-2024, au în vedere dezvoltarea sustenabilă a întregii societăți din perspectiva domeniului educațional, răspunzând astfel provocărilor viitorului. Principalele orientări strategice educaționale sunt convergente cu documente europene programatice: Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, Pilonul European al Drepturilor Sociale, Rezoluția Consiliului privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării spațiului european al educației (2021-2030), Mecanismul de Redresare și Reziliență, Pactul Verde European ș.a.

Ministerul Educației va duce la îndeplinire, începând cu anul 2024, măsurile de eficientizare a cheltuielilor publice din sectorul educației, aprobate de Guvernul României, în ședința din data de 8 decembrie 2023, prin Memorandumul cu tema *Aprobarea Raportului de analiză și a măsurilor de eficientizare a cheltuielilor publice în domeniul educației*, respectiv:

- a) Reorganizarea unităților de învățământ preuniversitar de stat cu personalitate juridică cu un număr mic de elevi care nu sunt unice la nivel de unitate administrativ-teritorială;
- b) Corelarea anuală a coeficientului 1 aferent costului standard per antepreșcolar/preșcolar/elev cu măsurile legislative în vigoare aferente finanțării de bază pentru învățământul preuniversitar;
- c) Îmbunătățirea gestionării bazei de date din sistemul de educație din România
- d) Elaborarea normelor metodologice pentru realizarea planului de încadrare și a schemei cu personalul administrativ, în vederea angajării personalului didactic auxiliar și nedidactic;
- e) Punerea în aplicare a sistemului centralizat de achiziții publice de produse și servicii, prin Oficiul Național pentru Achiziții Centralizate, în realizarea achizițiilor publice de produse și servicii ale Ministerului Educației și instituțiilor din subordinea/în coordonarea acestuia;
- f) Operaționalizarea *Programului "Învățare remedială"* (pilot) pentru perioada 2024 - 2028.

Obiective

Direcții de acțiune, programe, proiecte

I. Învățământ preuniversitar

1. Dezvoltarea carierei didactice

- Restructurarea sistemului de formare inițială și continuă a profesorilor, cu accent pe pregătire practică, flexibilitate și sprijin pentru debutul în carieră
- Îmbunătățirea calității și accesului la formarea continuă a profesorilor, inclusiv prin formarea competențelor de pedagogie digitală
- Implementarea unui program național pentru formarea de competențe digitale pentru 100.000 de cadre didactice

Obiective

Direcții de acțiune, programe, proiecte

2. Îmbunătățirea managementului, redefinirea guvernancei sistemului de educație, întărirea capacității administrative

- Derularea Programului național de formare a cadrelor didactice în vederea creșterii nivelului de alfabetizare a elevilor
- Suplimentarea de posturi didactice de predare pentru curriculum la decizia elevului din oferta școlii; creșterea numărului de posturi pentru personal didactic repartizat în zonele defavorizate
- Asigurarea de posturi de consilieri școlari; reducerea normei didactice pentru posturi de mentori
- Implementarea unui program de instruire și mentorat pentru managerii și inspectorii școlari.
- Implementarea unui sistem de guvernanță a sistemului de învățământ preuniversitar în parteneriat cu autoritățile publice locale
- Redefinirea cadrului instituțional și a ariilor de competență, în domeniul guvernancei sistemului de învățământ preuniversitar
- Înființarea Centrului Național pentru Educație Incluzivă, a Centrului Național pentru Formare și Dezvoltare în Cariera Didactică, a Unității Executive pentru Suport, Mentenanță și Asistență Tehnică pentru Digitalizare
- Reorganizarea Direcțiilor Județene de Învățământ Preuniversitar/a Municipiului București și a Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar.

3. Îmbunătățirea finanțării sistemului de învățământ preuniversitar

- Adecvarea mecanismului de finanțare a școlilor la nevoile reale
- Cofinanțarea proiectelor aferente Programelor din exercițiul bugetar european 2021-2027
- Acordarea de majorări salariale, conform OUG nr. 45/2023 și OUG nr. 57/2023
- Finanțarea de posturi necesare pentru integrarea copiilor cu CES în învățământul de masă
- Finanțarea unităților de învățământ preuniversitar acreditate/autorizate provizoriu, înființate în cadrul instituțiilor de învățământ superior de stat
- Finanțarea școlilor din spital, înființate în cadrul instituțiilor de învățământ superior de medicină și farmacie.

4. Dezvoltarea infrastructurii învățământului preuniversitar

- Reorganizarea rețelei școlare pentru accesibilizare și adaptare
- Dezvoltarea infrastructurii din educația timpurie, precum și pentru învățământul profesional și dual, cu rute complete
- Dezvoltarea unei rețele a Școlilor Verzi
- Asigurarea transportului școlar prin achiziția de microbuze electrice

Obiective

Direcții de acțiune, programe, proiecte

5. Actualizarea curriculumului și a evaluării centrate pe competențe

- Dotarea sălilor de clasă, a laboratoarelor și a cabinetelor școlare
- Consolidarea siguranței elevilor și studenților
- Constituirea de consorții școlare rurale

6. Asigurarea unei educații incluzive și de calitate pentru toți copiii

- Analiza, monitorizarea și evaluarea periodică a curriculumului aplicat și a celui realizat, în vederea realizării unor intervenții ameliorative
- Implementarea unei abordări coerente bazate pe competențe, la toate nivelurile de învățământ și disciplinele cuprinse în planurile-cadru
- Elaborarea și implementarea unor standarde și a unor descriptori corespunzători scalelor de notare folosite în evaluarea elevilor
- Revizuirea și îmbunătățirea progresivă a proceselor de evaluare, atât la momentele de prag, cât și pe parcurs
- Utilizarea sistemelor informatice în procesul de evaluare și în cartografierea rezultatelor elevilor; implementarea corectării informatizate
- Dezvoltarea și aplicarea unui mecanism dinamic de reglare a proceselor educaționale pe baza evaluărilor rezultatelor învățării elevilor
- Implementarea Programului Național pentru Reducerea Abandonului Școlar, finanțat prin Programul Național de Redresare și Reziliență
- Reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii; revizuirea programelor sociale, inclusiv prin asigurarea de servicii integrate de sprijin
- Crearea și dezvoltarea de practici, resurse materiale și resurse umane pentru integrarea cu succes a copiilor cu dizabilități sau cu CES
- Susținerea copiilor cu părinți plecați să lucreze în străinătate, prin ajutor psiho-emoțional și prin asigurarea participării acestora la o educație de calitate
- Implementarea programelor: A Doua Șansă, Școală După Școală, Învățare Remedială și Masă sănătoasă
- Finanțarea operaționalizării Planului Național Pentru Siguranța în Învățământul Preuniversitar
- Susținerea și promovarea alfabetizării funcționale, la toate nivelurile și sub toate formele sale: literație, matematică, științe, media, digital și social
- Implementarea programelor O carte pentru fiecare și a Programului Național de Susținere a Învățării Limbii Române
- Creșterea calității metodelor de predare care vizează îmbunătățirea nivelului de alfabetizare funcțională a elevilor

7. Susținerea și promovarea alfabetizării funcționale

Obiective	Direcții de acțiune, programe, proiecte
8. Promovarea educației STEAM	<ul style="list-style-type: none"> • Alfabetizarea științifică a elevilor și îmbunătățirea performanțelor la evaluările TIMSS • Stimularea implicării elevilor în zona STEAM și în alegerea unei cariere • Pregătirea și susținerea cadrelor didactice pentru predarea, învățarea, evaluarea și motivarea elevilor în zona STEAM • Asigurarea infrastructurii și a resurselor necesare în domeniul STEAM • Promovarea de inițiative și parteneriate axate pe componenta STEAM
9. Susținerea digitalizării educației	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea competențelor digitale ale elevilor • Susținerea formării inițiale și continue a cadrelor didactice pentru educație digitală; dezvoltarea competențelor digitale în rândul personalului din educație • Dezvoltarea unui ecosistem digital de educație în vederea reducerii decalajelor • Asigurarea echipamentelor și a resurselor educaționale deschise • Utilizarea de programe pentru securitate cibernetică, protecția datelor și etică IT
10. Asigurarea rezilienței	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea unor mecanisme de reziliență care să sprijine adaptarea elevilor la incertitudini și la situații de criză • Dezvoltarea de abilități privind reziliența și stima de sine la elevi • Pregătirea elevilor pentru a face față unei dinamici sociale în perpetuă schimbare • Creșterea siguranței elevilor prin dotarea copiilor, a părinților și a celorlalți actori implicați cu instrumente și informații pentru a recunoaște și combate eficient fenomenul de bullying
11. Dezvoltarea educației timpurii	<ul style="list-style-type: none"> • Înființarea a 412 servicii complementare pentru educația timpurie • Revizuirea, completarea și armonizarea cadrului legislativ, pentru organizarea și funcționarea unui sistem de educație timpurie unitar, integrat și incluziv • Creșterea calității serviciilor de educație timpurie
12. Sprijinirea învățământului primar și secundar	<ul style="list-style-type: none"> • Revizuirea arhitecturii curriculare în vederea centrării pe competențe, flexibilizării și digitalizării • Sprijinirea abordărilor pedagogice care au în vedere personalizarea învățării, învățarea științelor bazată pe investigație, învățarea bazată pe rezolvarea de probleme • Dezvoltarea abilităților de viață, a spiritului civic și de protejare a mediului

Obiective	Direcții de acțiune, programe, proiecte
13. Dezvoltarea învățământului profesional	<ul style="list-style-type: none"> • Reconfigurarea traseelor educaționale, astfel încât transferul de la o filieră la alta să fie facil și bazat pe principiul recunoașterii competențelor • Centrarea învățământului profesional pe nevoile elevilor și ale pieței muncii • Reconfigurarea sistemului de învățământ profesional pe un traseu integrat, de la învățământ secundar superior la învățământ universitar • Dezvoltarea unei culturi a parteneriatului între mediul economic și liceele profesionale • Transformarea liceelor agricole în centre de profesionalizare • Dotarea atelierelor școală din unitățile de învățământ profesional și tehnic
14. Direcții de acțiune complementare	<ul style="list-style-type: none"> • Integrarea valorilor din Raportul „România Educată” în modul de reglementare, desfășurare și evaluare a procesului educațional • Implementarea educației pentru dezvoltare durabilă • Susținerea învățământului în limbile minorităților naționale • Încurajarea inițiativelor în învățământul particular • Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sistemul național de educație • Sprijinirea participării adulților la învățarea pe tot parcursul vieții • Consolidarea fundamentării instrumentelor de decizie strategică
II. Învățământ superior	
1. Creșterea participării la forme de învățământ terțiar	<ul style="list-style-type: none"> • Reconnectarea accelerată a mediului privat la cel universitar • Creșterea accesului la învățământ terțiar a grupurilor subreprezentate • Consilierea elevilor la tranziția dintre învățământul liceal și cel terțiar • Creșterea calității și a disponibilității serviciilor de consiliere • Îmbunătățirea retenției studenților admiși, până la atingerea țintei privind finalizarea studiilor de către minim 2/3 dintre cei înscriși în anul I • Creșterea finanțării învățământului superior în corelare cu creșterea autonomiei și responsabilității universităților • Asigurarea calității formării a cadrelor didactice • Sprijinirea universităților pentru a dezvolta programe de studii de tip joint-degree sau interdisciplinare, corelate cu piața muncii • Atragerea unor experți externi calificați în predare și evaluare • Reabilitarea infrastructurii universitare pentru servicii sociale • Creșterea cuantumului alocat pentru constituirea fondului de burse și protecție socială a studenților • Reabilitarea infrastructurii universitare pentru servicii sociale

Obiective	Direcții de acțiune, programe, proiecte
	<ul style="list-style-type: none"> • Înființarea Programului Național de Reducere a Abandonului Universitar, în vederea creșterii retenției studenților în mediul universitar
<p>2. Creșterea participării la forme de educație pe tot parcursul vieții</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Înființarea Programului Național pentru Internaționalizarea Universitară "STUDY IN ROMANIA", în vederea consolidării procesului de internaționalizare a sistemului de învățământ superior • Creșterea performanței sportive în cluburile sportive universitare • Acordarea de tarif redus cu 90% pe mijloacele de transport local în comun, transportul intern auto pentru studenții înmatriculați la forma de învățământ cu frecvență • Sprijinirea universităților pentru atingerea obiectivelor de participare a adulților la forme de educație pe tot parcursul vieții
<p>3. Intensificarea eforturilor de internaționalizare a sistemului românesc de educație</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea unui sistem de „micro-credențial” care să faciliteze dobândirea de competențe pentru adaptarea la cerințele pieței forței de muncă • Sprijinirea eforturilor de internaționalizare a universităților • Creșterea numărului de mobilități internaționale, inclusiv prin accesarea de fonduri externe nerambursabile, pentru cofinanțarea mobilităților • Digitalizarea proceselor educaționale • Recunoaștere reciprocă automată a programelor de studii
<p>4. Creșterea capacității managementului universitar de a implementa politicile naționale</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Construcția și dotarea de campusuri integrate pentru învățământul dual • Formarea persoanelor implicate în managementul universitar • Dezvoltarea de resurse deschise care să sprijine activitatea persoanelor implicate în managementul universitar • Monitorizarea, evaluarea și îmbunătățirea infrastructurii și a capacității universităților de a implementa diverse politici naționale • Susținerea formării polilor de excelență - consorții universitare care să includă universități și institute de cercetare • Creșterea capacității de colectare și analiză a datelor relevante pentru susținerea procesului decizional
<p>5. Creșterea autonomiei universitare</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Transparentizarea proceselor decizionale de la nivelul universităților și de includere a tuturor actorilor relevanți în luarea deciziilor • Realizarea de venituri proprii de către universități prin atragerea de noi finanțări din fonduri externe nerambursabile

Obiective

Direcții de acțiune, programe, proiecte

- Creșterea subvenției pentru cămine, în vederea asigurării de condiții decente de trai și de studiu, a creșterii continue a gradului de confort pentru studenții

6. Consolidarea calității studiilor doctorale

- Internaționalizarea studiilor doctorale
- Încurajarea originalității studenților-doctoranzi și monitorizarea inserției absolvenților de studii doctorale pe piața muncii
- Creșterea autonomiei studenților doctoranzi
- Implementarea măsurilor proactive cu privire la respectarea normelor de etică și a principiilor de deontologie și de integritate academică
- Armonizarea codurilor de etică cu evoluțiile de la nivelul SEE/SEIS
- Expunerea în universități de lucrări ale studenților sau materiale informative despre descoperiri/ cercetători/ inovatori din sfera STEAM
- Dezvoltarea competențelor digitale înalte ale studenților, cadrelor didactice și cercetătorilor din universități
- Dezvoltarea infrastructurii digitale și generalizarea accesului la echipamente electronice și dezvoltarea de conținut digital și softuri
- Implementarea granturilor privind Digitalizarea universităților
- Desfășurarea Programului național de de sprijinire a învățării științelor exacte PN-STIM, pentru realizarea și dezvoltarea de laboratoare, centre de cercetare, programe de studii multidisciplinare, resurse de învățare, programe de mobilitate, atragerea și formarea cadrelor didactice și crearea de platforme de colaborare cu angajatorii.

7. Susținerea parteneriatelor, orientarea către zona STEAM, dezvoltarea unui ecosistem digital

Politica în domeniul afacerilor interne

În acord cu Planul Strategic Instituțional 2024 - 2027, Ministerul Afacerilor Interne (MAI) acționează în mod constant pentru îndeplinirea a 3 obiective strategice:

- ✓ **Asigurarea unui grad ridicat de siguranță a persoanelor și de protecție a patrimoniului, care acoperă zona de activitate a MAI dedicată menținerii ordinii și siguranței publice, precum și a siguranței frontierelor.**
- ✓ **Creșterea capacității MAI de gestionare a evenimentelor majore, care vizează eficientizarea managementului situațiilor de urgență la nivel național.**

✓ **Creșterea eficienței și a capacității administrative a MAI, un obiectiv transversal, care vizează atât obținerea unei eficiențe sporite a serviciilor oferite cetățenilor de către MAI, cât și acordarea de sprijin structurilor operative.**

Obiectivele strategice sunt susținute de următoarele programe:

- Ordine și siguranță publică;
- Siguranța frontierei de stat, migrație, azil și integrare;
- Protecție civilă și sprijin acordat comunității;
- Servicii pentru cetățeni și persoane juridice;
- Capacitate administrativă și sprijin operațional.

În cuprinsul fiecărui program sunt stabilite **rezultate așteptate**, pentru a căror realizare contribuie toate structurile MAI, în funcție de competențele proprii, astfel:

PROGRAMUL “ORDINE ȘI SIGURANȚĂ PUBLICĂ”

Programul *Ordine și Siguranță Publică* vizează intervenții individuale și integrate care au în comun tipologii de infracțiuni care afectează siguranța cetățenilor și a comunității.

Structurile MAI concură la furnizarea acestui serviciu public, atât prin activități de prevenire, cât și prin activități de combatere. În ultimii ani, tipologia riscurilor infracționale s-a diversificat, iar nevoia de a asigura o abordare integrată a devenit din ce în ce mai stringentă.

Obiectiv strategic program - *Asigurarea unui grad ridicat de siguranță a persoanelor și de protecție a patrimoniului*

Rezultate așteptate ale programului:

- ✓ Eficientizarea activităților de analiză și prevenire a criminalității/ Realizarea unui grad ridicat de protecție a patrimoniului, mediului și siguranței cetățenilor;
- ✓ Consolidarea capacității operaționale și îmbunătățirea managementului resurselor financiare, logistice și umane;
- ✓ Asigurarea climatului de ordine și siguranță publică, securității obiectivelor și transporturilor, reducerea criminalității și sancționarea încălcării legilor și normelor de conviețuire socială, creșterea interoperabilității instituționale, optimizarea managementului unor tipuri de risc specifice stărilor excepționale, precum și asigurarea dotării pentru îndeplinirea misiunilor;
- ✓ Asigurarea funcționării, reprezentării și cooperării instituționale, a resursei umane profesionalizate, inclusiv prin asigurarea drepturilor /cheltuielilor de personal, precum și asigurarea informării publice și a marketingului instituțional;
- ✓ Creșterea capacității de autoprotecție a populației împotriva victimizării și revictimizării prin trafic de persoane;
- ✓ Îmbunătățirea accesului populației la servicii de prevenire și asistență în domeniul drogurilor pe baza evidențelor științifice;

- ✓ Consolidarea securității naționale în spațiul de competență al MAI;
- ✓ Asigurarea securității frontierei de stat;
- ✓ Menținerea cooperării cu partenerii externi în domeniile specifice IGPF;
- ✓ Asigurarea resursei umane specializate - formare inițială și continuă a personalului IGPF;
- ✓ Reducerea numărului de resortisanți ai statelor terțe care locuiesc/muncesc fără forme legale, respectiv admisia și șederea legală pe teritoriul României a resortisanților țărilor terțe;
- ✓ Implementarea politicilor în domeniul protecției internaționale și integrării străinilor.

PROGRAMUL “SIGURANȚA FRONTIEREI DE STAT, MIGRAȚIE, AZIL ȘI INTEGRARE”

Programul bugetar reunește cele două structuri importante ale MAI în domeniu, respectiv Inspectoratul General al Poliției de Frontieră (IGPF) și Inspectoratul General pentru Imigrări (IGI), și cuprinde măsuri care vizează activitățile de prevenire și combatere a infracțiunilor privind frontiera de stat (trecerea frauduloasă a frontierei, depistarea imigranților ilegali), de procesare a cererilor de azil în mod eficient conform standardelor naționale și internaționale aplicabile, precum și de integrare socială a cetățenilor statelor terțe.

Obiectiv strategic program - *Asigurarea unui grad ridicat de siguranță a persoanelor și de protecție a patrimoniului*

Rezultate așteptate ale programului :

- ✓ Asigurarea securității frontierei de stat;
- ✓ Menținerea cooperării cu partenerii externi în domeniile specifice IGPF;
- ✓ Asigurarea resursei umane specializate - formare inițială și continuă a personalului IGPF;
- ✓ Reducerea numărului de resortisanți ai statelor terțe care locuiesc/muncesc fără forme legale, respectiv admisia și șederea legală pe teritoriul României a resortisanților țărilor terțe;
- ✓ Implementarea politicilor în domeniul protecției internaționale și integrării străinilor.

Obiectivul strategic 1: “ *Asigurarea unui grad ridicat de siguranță a persoanelor și de protecție a patrimoniului*”

Eșalonarea finanțării în funcție de programul bugetar

Bugetul pe programe al Obiectivului Strategic	Total (mii lei)	Total valoare/an (mii lei)			
		2023	2024	2025	2026
Ordine și siguranță publică	42.578.435	10.098.906	10.644.928	10.752.635	11.081.966

Siguranța frontierei de stat, migrație, azil și integrare	7.812.300	2.099.820	1.841.865	1.954.212	1.916.403
Total OS 1	50.390.735	12.198.726	12.486.793	12.706.847	12.998.369

PROGRAMUL "PROTECȚIE CIVILĂ ȘI SPRIJIN ACORDAT COMUNITĂȚII"

MAI, prin Departamentul pentru Situații de Urgență (DSU), realizează managementul permanent al activităților de prevenire, pregătire și răspuns în situații de urgență, în domeniul protecției civile și al apărării împotriva incendiilor.

Finanțarea adecvată a domeniului prevenirii și intervenției în situații de urgență trebuie să aibă în vedere crearea unor capacități esențiale de prevenire, protecție, limitare/reducere a impactului, rapiditatea răspunsului, creșterea calității resurselor umane, modernizarea procedurilor de intervenție și o mai bună coordonare cu toate instituțiile responsabile.

Obiectiv strategic program - *Creșterea capacității MAI de gestionare a evenimentelor majore*

Rezultate așteptate ale programului :

- ✓ Asigurarea protecției populației și diminuarea efectelor asociate situațiilor de urgență și dezastrilor;
- ✓ Asigurarea managementului resurselor umane, financiare și logistice;
- ✓ Asigurarea sprijinului persoanelor refugiate în urma conflictului din Ucraina.

Obiectivul strategic 2: " *Creșterea capacității MAI de gestionare a evenimentelor majore*"

Eșalonarea finanțării în funcție de programul bugetar

Bugetul pe programe al Obiectivului Strategic	Total (mii lei)	Total valoare/an (mii lei)			
		2023	2024	2025	2026
Protecție civilă și sprijin acordat comunității	16.672.977	5.643.205	3.534.816	3.665.584	3.829.372
Total OS 2	16.672.977	5.643.205	3.534.816	3.665.584	3.829.372

PROGRAMUL "SERVICII PENTRU CETĂȚENI ȘI PERSOANE JURIDICE"

Programul înglobează toate acele structuri ale MAI a căror principală activitate este reprezentată de furnizarea de documente și prestarea de servicii pentru satisfacerea unui interes al unui terț, persoană fizică sau juridică.

Obiectiv strategic program - *Creșterea eficienței și capacității administrative a MAI*

Rezultate așteptate ale programului :

- ✓ Gestionarea procesului de eliberare a documentelor din competența Direcției Generale pentru Evidența Persoanelor;
- ✓ Gestionarea procesului de furnizare a serviciilor publice din competența Direcției Generale de Pașapoarte și din competența Direcției Generale Permise de Conducere și Înmatriculări;
- ✓ Garantarea respectării cadrului normativ de către prefect;
- ✓ Gestionarea activității Arhivelor Naționale.

PROGRAMUL “CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ ȘI SPRIJIN OPERAȚIONAL”

Programul urmărește consolidarea structurală și funcțională a ministerului, necesară pentru furnizarea funcțiilor prevăzute de lege. Generic, programul se referă la îmbunătățirea gestionării resurselor financiare, umane, logistice și informaționale, pentru a furniza un sprijin real activităților de tip operațional, acoperite de celelalte 4 programe.

Obiectiv strategic program - *Creșterea eficienței și capacității administrative a MAI*

Rezultate așteptate ale programului:

- ✓ Creșterea capacității administrative și operaționale a MAI;
- ✓ Creșterea calității actului educațional al Institutului de Studii pentru Ordine Publică¹⁸;
- ✓ Gestionarea acțiunilor/intervențiilor cu sprijin aerian;
- ✓ Consolidarea mediului de integritate la nivelul MAI.

Obiectivul strategic 3: “ Creșterea eficienței și a capacității administrative a MAI”:

Eșalonarea finanțării în funcție de programul bugetar

Bugetul pe programe al Obiectivului Strategic	Total (mii lei)	Total valoare/an (mii lei)			
		2023	2024	2025	2026
Servicii pentru cetățeni și persoane juridice	3.678.388	620.608	1.476.032	886.736	695.012
Capacitate administrativă și sprijin operațional	42.471.882	9.951.918	10.489.542	11.493.056	10.537.592
Total OS 3	46.150.270	10.572.300	11.965.574	12.379.792	11.232.604

Politica în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale are ca prioritate elaborarea și implementarea unor politici agricole adecvate pentru cetățeni și fermieri, pentru sprijinirea creșterii competitivității agroalimentare și a dezvoltării durabile a sectorului rural, în condiții de siguranță alimentară și mediu înconjurător protejat, gestionate de un sector public eficient și responsabil.

Bugetul Național

¹⁸ Prin HG nr. 840/2023, Institutul de Studii pentru Ordine Publică s-a reorganizat, prin fuziune, ca urmare a absorbției în cadrul Academiei de Poliție Al. I. Cuza București.

- *Ajutor de stat pentru achiziționarea motorinei cu acciză redusă*
- *Program de susținere a legumelor în spații protejate*
- *Ajutor de minimis pentru aplicarea programului de susținere a producției de cartof*
- *Ajutor de minimis pentru aplicarea programului de susținere a producției de usturoi*
- *Sprijin financiar pentru sectorul vitivinicol*
- *Ajutoare naționale tranzitorii (ANT) în sectorul vegetal și zootehnic, având ca scop creșterea veniturilor producătorilor agricoli.."*
- *Programul pentru școli*
- *Mentenanța și dezvoltarea sistemului informatic pentru agricultura ecologică*
- *Schema de garantare a finanțărilor acordate de instituțiile finanțatoare pe baza certificatelor de depozit*
- *Programul de susținere a crescătorilor de suine pentru activitatea de reproducție -schemă de ajutor de stat*
- *Programul de susținere pentru activitatea de reproducție, incubație și de creștere în sectorul avicol- schemă de ajutor de stat*
- *Ajutor de minimis pentru aplicarea programului de susținere a crescătorilor de porci de reproducție din rasele Bazna și/sau Mangalița*
- *Ajutor de stat în sectorul creșterii animalelor, în scopul îmbunătățirii calității genetice a efectivelor de animale și implicit a potențialului de producție la rasele de animale care au întocmit programe de ameliorare.*
- *Ajutor de minimis pentru compensarea efectelor fenomenelor hidrometeorologice nefavorabile care se manifestă asupra sectorului apicol*
- *Intervenții sectoriale în sectorul apicol 2023-2027 . Se subvenționează achiziționarea de medicamente, măci, familii de albine, stupi și accesorii apicole.*
- *Schemă de ajutor de stat pentru susținerea activității crescătorilor din sectorul vacilor de carne și al bivolițelor, în contextul crizei provocate de agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei*
- *Schema de ajutor de stat cu caracter temporar se acordă pentru susținerea activității crescătorilor din sectorul vacilor de carne și din sectorul bivolițelor, în contextul crizei provocate de agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei, în scopul compensării pierderilor generate de creșterea prețurilor la furaje, combustibil și alte costuri, cum ar fi forța de muncă, servicii veterinare, utilități, etc.*
- *Schema de ajutor de stat pentru susținerea activității crescătorilor din sectorul suin, în contextul crizei provocate de agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei*
- *Planul sectorial pentru cercetare-dezvoltare*

Planul sectorial pentru cercetare-dezvoltare din domeniul agricol și de dezvoltare rurală al Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, pe anii 2023-2026, "Agricultură și Dezvoltare Rurală - ADER 2026 este aprobat prin Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 146/2023, în care sunt cuprinse 150 proiecte cu o valoare totală de 195.000.000 lei din care 1.000.000 lei sunt cu destinația pentru plata serviciilor

de monitorizare a proiectelor. Începând cu anul 2027 se va finanța un nou plan sectorial pentru cercetare - dezvoltare iar suma estimată pentru primul an este de 50.000.000 lei.

- *Finanțare investiții specifice și cheltuieli materiale necesare funcționării liceelor tehnologice cu profil preponderent agricol*
- *Plata cotizațiilor și a serviciilor lingvistice*

Finanțarea agriculturii din fonduri externe nerambursabile primite de la Uniunea Europeană este prezentată la secțiunea 4.8.

Politica în domeniul transporturilor și infrastructurii

Ministerul Transporturilor și Infrastructurii (MTI), în contextul funcțiilor (strategie, reglementare, autoritate de stat, administrare a proprietății statului și reprezentare) și atribuțiilor stabilite prin cadrul normativ-legislativ general și specific, este principalul responsabil pentru asigurarea infrastructurilor naționale de transport și furnizarea de servicii de transport și conexe transporturilor.

MTI este responsabil pentru:

- dezvoltarea echilibrată a sistemului național de transport și a economiei locale și regionale, pentru îmbunătățirea confortului călătorilor și creșterea siguranței acestora, pentru eficientizarea transportului de marfă, pentru mărirea mobilității populației precum și pentru îmbunătățirea calității mediului;
- creșterea accesibilității României prin integrarea rețelelor naționale de transport feroviar, rutier, naval, aerian (și logistică) la rețelele europene, respectiv la cele internaționale.

Obiectivele României pentru perioada 2024-2026 la capitolul de infrastructură de transport vizează:

- accelerarea investițiilor publice;
- asigurarea resurselor financiare și umane corect dimensionate pentru implementarea cu succes a proiectelor de investiții;
- asumarea unor decizii strategice care să declanșeze reforme structurale și să asigure o capacitate administrativă sporită;
- prioritizării investițiilor în domeniul transporturilor astfel încât să reflecte nevoile de conectivitate și de mobilitate, de reducere a aglomerărilor și de asigurare a fluenței circulației.

Prioritățile strategice în domeniul infrastructurilor și serviciilor de transport, pentru perioada 2024 - 2026, vizează, în principal, creșterea accesibilității României prin integrarea rețelelor naționale de transport feroviar, rutier, naval, aerian (și logistică) la rețelele europene, respectiv la cele internaționale, concomitent cu dezvoltarea echilibrată a sistemului național de transport, a economiei locale și regionale, îmbunătățirea confortului călătorilor și creșterea siguranței acestora, eficientizarea transportului de marfă, mărirea mobilității populației și îmbunătățirea calității mediului.

În acest context și ca răspuns la angajamentele asumate prin documentele programatice naționale, obiectivul general al Strategiei MTI îl reprezintă asigurarea infrastructurii și serviciilor, ca suport al activității economice și sociale pentru îmbunătățirea calității vieții.

Totodată, va fi operaționalizată Compania Națională de Investiții Rutiere.

Implementarea accelerată și eficientă a proiectelor de infrastructură cuprinse în Planul investițional depinde de un set de măsuri a căror aplicabilitate va fi atent monitorizată la nivelul fiecărei companii care derulează proiecte majore de investiții. Astfel, se va acționa pe următoarele direcții:

1. Creșterea calității studiilor de fezabilitate și a proiectelor tehnice;
2. Eficientizarea relației cu instituțiile și entitățile avizatoare;
3. Îmbunătățirea legislației privind achizițiile publice;
4. Introducerea unui sistem de soluționare rapidă a contestațiilor;
5. Creșterea performanței beneficiarilor și a cooperării între autoritățile locale și naționale;
6. O monitorizare eficace a implementării proiectelor.

Următorii 4 ani vor fi decisivi pentru evoluția domeniului transporturilor, în care Guvernul se va concentra pe câteva direcții de acțiune care să ne garanteze îndeplinirea cu succes a obiectivelor strategice fixate prin Programul de Guvernare, pe componenta de infrastructură de transport:

- Accelerarea implementării proiectelor aflate în execuție printr-un management responsabil și pro activ, printr-un dialog continuu cu antreprenorii și o colaborare interinstituțională eficientă, astfel încât să fie identificate rapid soluțiile în vederea eliminării eventualelor blocaje apărute pe parcursul derulării acestor proiecte;
- Monitorizarea atentă a proiectelor aflate în derulare pe principalele coridoare de conectivitate europeană, astfel încât perspectiva lor de finalizare să se încadreze într-un orizont mediu de timp;
- Demararea de noi proiecte de investiții în infrastructura de transport prin promovarea unor documentații mature și bine fundamentate, care să aibă la bază eficiența economică a acestor proiecte;
- Realizarea conectivității între regiunile istorice prin intensificarea procesului de închidere a coridorului rutier și feroviar TEN-T Rin-Dunăre și Orient/Est-Mediterranean și a implementării proiectelor de infrastructură mare celelalte regiuni ale României, pe axa nord-sud și est-vest;
- Continuarea programului de redresare a companiilor de stat din domeniul transporturilor și a procesului de selecție a managerilor profesioniști în baza unei analize transparente și solide;
- Atragerea specialiștilor români care lucrează în străinătate ("repatrierea") în implementarea unor proiecte majore de miliarde de euro;
- Parteneriate cu instituții publice care gestionează infrastructură în alte state membre UE pentru asistența tehnică;
- Implementarea Planului Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2020-2030, document care actualizează strategia de implementare a MPGT și care va sta la baza accesării fondurilor europene în viitorul exercițiu financiar european;
- Adoptarea unei noi strategii de finanțare a proiectelor de infrastructură care să asigure implementarea proiectelor în mod sustenabil și eficient. Vor fi susținute investițiile majore în infrastructură având ca principală sursă de finanțare

fondurile europene nerambursabile, acesta fiind un factor-cheie al modernizării României. Uniunea Europeană încurajează statele în accesarea, pe lângă fondurile europene, și a altor instrumente de finanțare pentru a maximiza impactul acestora și pentru a permite dezvoltarea unui număr mai mare de proiecte.

Atingerea acestui obiectiv general și a obiectivelor specifice din toate domeniile de transport vor fi susținute prin măsuri generale și acțiuni obligatorii precum:

- Creșterea competitivității între modurile de transport
- Îmbunătățirea serviciilor de transport prin investiții în parcul de material rulant
- Modernizarea stațiilor de cale ferată
- Modernizarea porturilor și aeroporturilor
- Infrastructură rutieră de înaltă calitate
- Extinderea transportului multinodal.

În acest sens, politica de finanțare propusă pentru perioada 2024-2026 va avea în vedere prioritizarea programului de investiții publice.

Astfel, Master Planul General de Transport (MPGT) elaborat pentru a furniza elementele necesare pentru prioritizării investițiilor în domeniul transportului, pentru toate modurile de transport (rutier, feroviar, naval, aerian), pe baza unei analize multicriteriale.

Totodată, în procesul de alocare a resurselor pe programe/proiecte și moduri de transport, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii va susține în continuare, implementarea unei politici de finanțare coerente, de atragere masivă a fondurilor europene nerambursabile, de creștere progresivă a participării utilizatorilor la finanțarea infrastructurilor, de încurajare a participării sectorului privat prin aranjamente de tip parteneriat public-privat.

În contextul politicii europene în domeniul transporturilor, ce prevede realizarea unei rețele europene integrate orientată spre dezvoltarea unei rețele centrale, cu termen de finalizare 2030 (TEN-T Core), și a unei rețele globale ce va susține rețeaua centrală, cu termen de finalizare 2050 (TEN-T Comprehensive), România va trebui să continue investițiile în infrastructura de transport, orientate spre dezvoltarea coridoarelor multinodale transnaționale care traversează România, și anume: Coridorul Rin-Dunăre și Coridorul Orient/Est-Mediteraneean, corelate cu prioritățile naționale specifice.

Coroborat cu politicile enunțate, prioritățile strategice ale MTI sunt focalizate în principal pe finalizarea lucrărilor la obiectivele/proiectele de investiții aflate într-un stadiu avansat de realizare, cu finanțare asigurată și continuarea lucrărilor la obiectivele/proiectele de investiții aflate în derulare, precum și începerea de noi lucrări, situate pe rețeaua TEN-T, cu finanțare asigurată din fonduri nerambursabile și fonduri rambursabile, concretizându-se în:

- construcția de autostrăzi/drumuri expres pe TEN-T;
- modernizarea și dezvoltarea rețelei de drumuri naționale, inclusiv prin construcția de variante de ocolire;
- reabilitarea și modernizarea infrastructurii feroviare aflate pe rețeaua TEN-T, prin finalizarea secțiunilor lipsă aferente coridoarelor pe TEN-T centrală, incluzând și acțiuni de creștere a calității serviciilor de transport feroviar;
- modernizarea gărilor și construcția de linii de mare viteză;
- îmbunătățirea condițiilor de navigație pe Dunăre și canale navigabile;

- modernizarea și dezvoltarea infrastructurii porturilor maritime și fluviale.
- investiții în infrastructura aeroportuară în vederea creșterii nivelului de securitate și siguranță pe toate aeroporturile și aerodromurile din România
- dezvoltarea rețelei de transport RO-LA și transport multinodal.

Prioritățile investiționale în domeniul transporturilor și infrastructurii pentru perioada 2023-2025 sunt în conformitate cu prevederile din Programul de guvernare și Hotărârii Guvernului nr. 666/2016 pentru aprobarea documentului strategic Master Planul General de Transport al României.

Prioritățile strategice enunțate se materializează prin programe/proiecte coordonate de MTI și derulate de unitățile de sub autoritatea acestuia.

Planul strategic Instituțional (PSI) este un document de management și programare bugetară care asigură planificarea pe termen mediu pentru instituțiile din administrația publică centrală cu referire la domeniile de politici publice care intră în aria lor de competență potrivit legii.

Planurile strategice iau în considerare prioritățile definite de guvernul actual, permițând astfel identificarea domeniilor de politici publice și a direcțiilor din domeniul anumitor politici publice care sunt considerate de către guvern ca fiind cele mai importante.

Planurile strategice sunt implementate pe baza documentelor de planificare pe termen scurt, în general planuri anuale de lucru care sunt elaborate în conformitate cu prioritățile pe termen mediu identificate în planurile strategice, luându-se în considerare resursele bugetare disponibile care au fost aprobate în bugetul general consolidat anual.

Actualizarea PSI 2024-2027 al MTI a fost realizată în perioada martie-mai 2023, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 427/2022 pentru aprobarea Metodologiei de elaborare, monitorizare, raportare și revizuire a planurilor strategice instituționale, pe baza informațiilor primite de la membrii Grupului de Lucru privind elaborarea/actualizarea Planului Strategic Instituțional, la nivelul MTI, constituit prin OMTI nr. 977/25.04.2023.

PSI actual aferent MTI, corelat cu toate documentele strategice/strategiile existente în acest moment, inclusiv strategia fiscal-bugetară, reprezintă o revizuire a planurilor strategice anterioare elaborate în perioada 2016-2022 și pe planificările bugetare existente.

De asemenea, planul strategic are la bază Master Planul General de Transport al României (MPGT), actualizat prin Programul Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport din România pentru perioada 2021-2030, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 1312 din 30 decembrie 2021, care oferă cadrul general de dezvoltare pentru infrastructura de transport, sursele de finanțare și implementarea strategică a proiectelor în România, precum și Programul de Guvernare, aprobat prin Hotărârea nr. 22/2023 pentru acordarea încrederii Guvernului.

Astfel, PSI 2024-2027 MTI, aprobat de către conducerea MTI prin OMTI nr. 1192/31.05.2023, are o structură diferită și prevede obiectivele strategice din sectorul transporturilor și prioritățile instituționale la care s-a angajat MTI.

PSI include programe și măsuri clare care sunt evaluate prin indicatori de rezultate directe și indirecte, inclusiv bugete, necesare pentru atingerea acestor scopuri pe termen mediu, precum și un cadru solid de evaluare a performanței pentru a estima progresul în raport cu aceste obiective.

PSI 2023-2027 MTI este structurat pe cei trei piloni strategici principali ai sectorului de transport, care au asociate unul sau mai multe programe, astfel:

- OS 1: Un sistem național de transport cu eficiență economică ridicată și durabil din punct de vedere al mediului, care susține competitivitatea economiei naționale
  - ✓ Programul 1.1.: Compensarea serviciilor publice de transport public de călători pentru OSP Național,
  - ✓ Programul 1.2.: Consolidarea transportului public urban de călători Cluj,
  - ✓ Programul 1.3: Dezvoltarea și modernizarea serviciilor de transport urban din București.
- OS 2: Un sistem național de transport integrat în Spațiul European Unic al Transporturilor
  - ✓ *Programul 2.1.: Creșterea competitivității transportului feroviar public prin îmbunătățirea și administrarea eficientă a infrastructurii de transport feroviar public,*
  - ✓ *Programul 2.2.: Administrarea și dezvoltarea rețelei de drumuri de interes național,*
  - ✓ *Programul 2.3.: Dezvoltarea capacității operaționale în domeniul transportului aerian,*
  - ✓ *Programul 2.4.: Creșterea capacității operaționale a transporturilor pe căile navigabile interioare și a porturilor,*
- OS 3: Un nivel ridicat al performanței Ministerului Transporturilor și Infrastructurii pentru a oferi servicii mai bune publicului
  - ✓ Programul 3.1: Consolidarea cadrului instituțional pentru susținerea performanței și eficienței sistemului național de transport,
  - ✓ Programul 3.2: Îmbunătățirea calității sistemului de protecție socială,
  - ✓ Programul 3.3: Consolidarea sistemului medical din sectorul de transport,
  - ✓ Programul 3.4: Susținerea activității sportive de înaltă performanță și promovarea valorilor sportive în toate mediile: educaționale, sociale și culturale.

De asemenea, fiecare program conține una sau mai multe măsuri/acțiuni, bugete pe surse de finanțare, rezultate și valori țintă.

Finanțarea proiectelor de infrastructură de transport PT - PNRR - CEF Ministerul Transporturilor și Infrastructurii gestionează un set complex de instrumente de finanțare, ce au drept scop recuperarea decalajului de dezvoltare a infrastructurii de transport a României, asigurând în același timp realizarea obiectivelor europene de reducere a emisiilor de carbon și transferul către o mobilitate sustenabilă și sigură.

Din punct de vedere al infrastructurii de transport, în România, prioritățile sunt definite de Master Planul General de Transport al României (MPGT). România este angrenată în procesul de dezvoltare a infrastructurii de transport ca o condiție de dezvoltare sustenabilă pentru asigurarea creșterii economice, crearea de locuri de muncă în economie, precum și pentru îmbunătățirea mobilității populației și al mediului de afaceri pe o piață europeană în continuă dinamică de creștere și competitivitate economică.

Având în vedere perioada de tranziție între cele două exerciții financiare multianuale 2014-2020, respectiv 2021-2027 și faptul că Master Planul General de Transport al României (MPGT) și strategia aferentă de implementare au fost adoptate în 2016, MTI a

dezvoltat **Programul Investițional (PI) pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2021-2030**, document programatic de referință pentru politicile publice relevante în realizarea obiectivelor de infrastructură de transport națională. Documentul a fost aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 1312/2021.

În esență, Programul Investițional (PI) pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2021-2030, vizează o schimbare de paradigmă în sensul concentrării eforturilor politice, instituționale și financiare ale României pe un set clar de priorități, care să conducă la finele decadei 2020-2030 la crearea unei rețele naționale de transport și care să reprezinte coloana vertebrală de dezvoltare a României.

Astfel, sursele de finanțare pentru proiectele incluse în Programul Investițional 2021 - 2030 sunt:

Programul Transport 2021 - 2027 care a fost aprobat la finalul anului trecut de către Comisia Europeană și care beneficiază de o alocare în jur de 4,65 mld. din fonduri europene. Printre proiectele care urmează să fie finanțate prin PT 2021-2027 se numără: Autostrada Pitești - Sibiu, Orbital București, Autostrada Târgu Mureș - Târgu Neamț - Iași - Ungheni, modernizare cale ferată Craiova - Drobeta Turnu Severin - Caransebeș, modernizare cale ferată Craiova - București, modernizare cale ferată Predeal - Brașov.

Conform planului de finanțare PT, pentru perioada 2023 - 2026 este prevăzută o alocare financiară de 6.450 miliarde euro, din care 3.040 miliarde sunt reprezentate de fonduri europene nerambursabile (FEN) și 3.409 miliarde euro de contribuția de la bugetul de stat.

Din alocarea totală de 6.450 miliarde euro prevăzută pentru perioada 2023 - 2026, alocările anuale sunt defalcate după cum urmează:

- 1.961 miliarde euro în 2023 din care 960 milioane euro fonduri europene nerambursabile și 1 miliard euro reprezintă contribuția de la bugetul de stat.
- 1.603 miliarde euro în 2024 din care 698 milioane euro fonduri europene nerambursabile și 904 milioane euro reprezintă contribuția de la bugetul de stat.
- 1.542 miliarde euro în 2025 din care 738 milioane euro fonduri europene nerambursabile și 803 milioane euro reprezintă contribuția de la bugetul de stat.
- 1.343 miliarde euro în 2026 din care 642 milioane euro fonduri europene nerambursabile și 701 milioane euro reprezintă contribuția de la bugetul de stat.

Din totalul de opt priorități (axe) din cadrul PT, cele mai importante alocări financiare sunt prevăzute pentru *Prioritatea 1 Îmbunătățirea conectivității primare rutiere (P1)* și pentru *Prioritatea 4 Creșterea eficienței căilor ferate române (P4)*. Astfel, pentru perioada 2023 - 2026, în cadrul P1 sunt prevăzute alocări totale de 2.972 miliarde euro (din care 40% sunt reprezentate de FEN) iar pentru P4 sunt prevăzute alocări totale de 1.654 miliarde euro (din care 50% sunt reprezentate de FEN).

Ca rezultate obținute ale proiectelor semnificative din punct de vedere financiar prevăzute în cadrul PT putem menționa:

- finalizarea coridorului rutier Constanta - București - Pitești - Sibiu- Nădlac, parte din coridorul TEN-T Rin - Dunăre, pentru care sunt semnate toate contractele de execuție lucrări pentru sectoarele lipsă, respectiv Autostrada Pitești - Sibiu (loturile 4 și 5 în execuție și loturile 2 și 3 în proiectare) și Inelul de Autostradă al Bucureștiului (A0), pentru care sunt semnate contractele de execuție lucrări pentru toate cele șapte loturi, toate cu finanțare prevăzută în cadrul PT;
- finalizarea coridorului feroviar Constanța- București - Brașov - Alba - Iulia - Arad - Curtici, parte a aceluiași coridor european, prin care vor fi finanțate lucrările fazate din POIM pentru sectoarele aflate în lucru din Arad - Simeria sau execuția tunelului feroviar de pe lotul Predeal - Brașov;
- asigurarea conexiunii rutiere cu Republica Moldova și Ucraina la nivel de drumuri rapide, prin finanțarea sectoarelor Pașcani - Iași - Ungheni și Pașcani - Suceava - Siret, care sunt complementare finanțării asigurate prin PNRR pentru sectoarele Ploiești - Pașcani;
- modernizarea și electrificare parțială a căilor ferate ce asigură conexiunea feroviară cu Republica Moldova și Ucraina, investiții care vor conduce la reducerea timpilor de mers și creșterea capacității de trafic, prin finanțarea sectoarelor Ploiești - Focșani - Pașcani - Iași - Ungheni și Pașcani - Suceava - Vicșani;
- realizarea celei de-a doua conexiuni rutiere cu vestul Europei prin finalizarea sectoarelor din Autostrada A3, respectiv Suplacu de Barcău - Biharia și Poarta Sălajului - Nușfalău, complementare finanțării asigurate prin PNRR pentru sectoarele Nădășelu - Poarta Sălajului.

Planul Național de Redresare și Reziliență, componenta Transport sustenabil pe care o gestionează MTI și căreia i-au fost alocate 7,62 mld. euro din Mecanismul de Redresare și Reziliență, plus contribuție națională, înregistrează deja progrese semnificative în implementarea reformelor cât și a investițiilor.

În cadrul acestei componente se vor realiza două reforme care vizează asigurarea cadrului pentru un transport sustenabil, decarbonizare și siguranță rutieră (reforma 1) cât și un management al calității bazat pe performanță în transport, respectiv îmbunătățirea capacității instituționale și a guvernantei corporative (reforma 2).

Investițiile care vor face obiectul finanțării vizează atât sectorul feroviar, prin modernizarea și reînnoirea infrastructurii feroviare, respectiv modernizarea materialului rulant și achiziția de material rulant nou cât și sectorul rutier.

Marile proiecte feroviare finanțate din PNRR sunt reprezentate de modernizarea sectorului Cluj-Napoca - Episcopia Bihor și sectorul Arad - Timișoara - Caransebeș care au fost împărțite în 8 loturi din care pentru 7 loturi s-a semnat contractul de execuție lucrări iar pentru lotul Lot 1 Caransebeș - Lugoj se află în contestații.

În ceea ce privește sectorul rutier, din PNRR se finanțează A1 Holdea - Margina (9 km), A3 Nădășelu - Poarta Sălajului (42 km), A7 - Ploiești - Pașcani (319 km), (A8) Tg.Mureș -

Miercurea Nirajului (25 km), (A8) Leghin - Moșca (34 km). Din 18 loturi scoase la licitație, s-au semnat contractele de execuție lucrări pentru 17 loturi, pe care în prezent se lucrează. Referitor la sectorul A8 Târgu Mureș - Miercurea Nirajului, acesta se află în procedură de achiziție publică și estimăm semnarea contractului de execuție lucrări până la finalul anului 2023.

Conform planului financiar PNRR, în cadrul Componentei 4 au fost acordate alocări financiare în valoare totală de 12.761 miliarde euro. Din această valoare, 7.62 miliarde euro reprezintă partea de împrumuturi și fonduri nerambursabile acordate de către Comisie iar 5.141 miliarde contribuția națională, prin bugetul de stat.

Din totalul de 7,62 miliarde euro, reprezentând valoarea fondurilor externe rambursabile și nerambursabile, alocările financiare anuale conform estimărilor sunt defalcate după cum urmează:

- 58 milioane euro aferenți anului 2021
- 866 milioane euro aferenți anului 2022
- 1.657 miliarde euro aferenți anului 2023
- 1.978 miliarde euro aferenți anului 2024
- 1.853 miliarde euro aferenți anului 2025
- 1.208 miliarde euro aferenți anului 2026

Mecanismul pentru Interconectarea Europei (CEF-transport)

Finanțarea din partea UE acordată prin intermediul CEF-transport vizează finalizarea rețelei TEN-T centrale și în special a coridoarelor rețelei TEN-T centrale, România fiind traversată de două coridoare, respectiv Orient East-Med și Rhin-Dunăre.

Mecanismul a fost creat pentru a răspunde obiectivelor politicii de coeziune referitoare la reducerea decalajelor economice, sociale și teritoriale existente la nivelul UE, prin finanțarea de investiții în domenii precum: transport, energie și digitalizare. Acțiunile sprijinite prin CEF sunt complementare celor finanțate în cadrul politicii regionale a UE, prin intermediul programelor operaționale.

Sprijinul CEF-transport este structurat pe trei componente, după cum urmează:

- sprijin din anvelopa de coeziune ce se adresează doar celor 15 state membre eligibile la finanțare din Fondul de Coeziune, România având o alocare de 1.090.496.950 EUR;
- sprijin din anvelopa generală la care au acces toate statele membre UE. Finanțarea UE este în acest caz între 30% și 70% din valoarea cheltuielilor eligibile;
- sprijin din anvelopa de mobilitate militară, cu o valoare disponibilă tuturor statelor membre de 1,69 mld. EUR, în cadrul căreia finanțarea este de maxim 50% din valoarea cheltuielilor eligibile.

În prezent din portofoliul CEF 1 și 2 avem 18 proiecte finalizate și alte 50 în curs de implementare.

În ce privește sectorul feroviar investițiile sprijinite de CEF sunt de magnitudine impresionantă:

- în faza de preparare a documentației există proiecte de construcție, modernizare sau reabilitare ce includ 2492 km de cale ferată simplă, din care 271 km parte a infrastructurii portului Constanța, nod inter-modal cheie al Europei;
- finalizați sau în execuție se află 335 km de cale ferată simplă nouă sau modernizată.

În sectorul rutier investițiile au fost concentrate către un transport mai verde. Astfel au fost instalate stații electrice de încărcare multiplă în 252 de puncte de pe rețeaua TEN-T de pe teritoriul României. De asemenea au fost instalate 9 stații de încărcare CNG.

DOMENIUL INFRASTRUCTURĂ RUTIERĂ

COMPANIA NAȚIONALĂ DE ADMINISTRARE A INFRASTRUCTURII RUTIERE

CNAIR SA are ca principal obiectiv realizarea investițiilor necesare pentru asigurarea unui standard ridicat al rețelei de transport rutier din România, în conformitate cu strategiile definite pentru sectorul de transport (Planul Investițional aprobat prin HG 1312/2021), precum și derularea activităților specifice de întreținere a acestora, în conformitate cu normativele în vigoare.

Principalele programe investiționale prin care se abordează finanțarea obiectivelor de infrastructură rutieră sunt:

- **Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020**, în cadrul căruia există două tipuri de obiective de investiții:
  - Obiective care se vor finaliza din punct de vedere al indicatorilor fizici până la sfârșitul perioadei de eligibilitate a cheltuielilor (31.12.2023), dar pentru care va mai fi necesară efectuarea unor plăți ulterior acestei date, având ca sursă de finanțare bugetul de stat al României, în strânsă legătură cu prevederile contractelor de lucrări/servicii semnate pentru implementarea acestora (ex. *Pod suspendat peste Dunăre la Brăila, Varianta de ocolire Satu Mare, Autostrada București - Brașov, tronson Comarnic - Brașov, Lot 2: sector Predeal - Cristian, km 162+300 - km 168+600 și drum de legătură, Drum de legătură DN5 km 60+500 - Șoseaua de centură - Pod Prieteniei km 61+400, etc.*);
  - Obiective care nu se vor finaliza până la finele anului 2023, fiind necesară aplicarea procedurii de fazare pe parcursul a două perioade de programare (POIM 2014-2020, respectiv PT 2021-2027), printre acestea fiind *Drum expres Craiova-Pitești, Infrastructura integrată în zona orbitală a Municipiului București, Autostrada Sibiu - Pitești (secțiunile 1, 4 și 5), Varianta de ocolire Timișoara Sud, etc.*, având ca sursă de finanțare fondurile externe nerambursabile și co-finanțarea asigurată de la bugetul de stat al României.
- **Programul Transport 2021 - 2027** continuă investițiile începute în exercițiul financiar anterior, în conformitate cu strategia definită la nivelul Planului Investițional.
- **Planul Național de Redresare și Reziliență**, prin care se vizează realizarea până la sfârșitul anului 2026 a Autostrăzii A7, Ploiești - Pașcani, a două secțiuni din

autostrada A8 (Târgu Mureș - Miercurea Nirajului și Leghin - Tg. Neamț), precum și a secțiunii Marginea - Holdea din Autostrada A1.

- **Connecting Europe Facility**, program prin care se vizează îmbunătățirea conectivității în punctele de frontieră, precum și modernizarea infrastructurilor de interes pentru componenta de mobilitate militară aflate pe rețeaua TEN-T, până în anul 2026 sau, după caz 2027, finanțarea cheltuielilor eligibile fiind asigurată în proporție de 50% din fonduri UE, restul de 50%, precum și cheltuielile neeligibile, respectiv TVA fiind co-finanțate din bugetul de stat al României.

Precizăm faptul că derularea programelor enumerate mai sus vizează preponderent perioada 2024-2027, iar îndeplinirea cu succes a indicatorilor asumați la nivelul acestor programe este strâns condiționată de alocarea bugetară conformă cu nevoile anticipate pentru următorii ani.

De asemenea, regăsiți atașată lista principalelor obiective de investiții aflate în derulare sau planificate la nivelul CNAIR pentru perioada următoare.

Luând în considerare Strategia de dezvoltare a infrastructurii rutiere stabilită prin Programul Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2021-2030, aprobat prin Hotărârea Guvernului României nr. 1312/2021, la nivelul Companiei Naționale de Administrare a Infrastructurii Rutiere se derulează un amplu program de construcție autostrăzi/ reabilitare drumuri naționale/ construcție variante de ocolire.

Astfel, în perioada 2024 - 2026 se au în vedere următoarele obiective:

A. Program de Construcție Autostrăzi/ Drumuri Expres

I. Finalizarea obiectivelor aflate în prezent în execuție, respectiv:

- Autostrada Sibiu - Pitești, Secțiunile 2, 3, 4 și 5;
- Autostrada de Centura a Municipiului București (Sector Sud și Sector Nord);
- Autostrada Brașov - Târgu Mureș - Cluj - Oradea
  - Sector 2A: Ogra - Câmpia Turzii, lot 3 Chețani - Câmpia Turzii;
  - Sector 3A2+3B1 - Nădășelu - Mihăiești - Zimbor;
  - Sector 3B2 - Zimbor - Poarta Sălajului;
- Autostrada Ploiești - Buzău, Loturile 1 și 2
- Autostrada Buzău - Focșani, Loturile 1, 2, 3 și 4;
- Autostrada Focșani - Bacău, Loturile 1, 2 și 3;
- Autostrada Bacău - Pașcani, Loturile 1, 2 și 3;
- Autostrada Lugoj - Deva, Lot 2, Secțiunea E și finalizare Secțiunea D, secțiunea Marginea - Holdea;
- Autostrada Sibiu - Făgăraș, Tronson 3, Tronson 4;
- Autostrada Târgu Mureș - Târgu Neamț, Secțiunea III, Leghin - Târgu Neamț;
- Drum Expres Craiova - Pitești, Tronsoanele 1, 3 și 4;
- Drum Expres Brăila - Galați;

II. Finalizarea procedurilor de achiziție pentru lucrări de proiectare și execuție lansate și demararea lucrărilor pentru următoarele obiective:

- Autostrada Ploiești - Buzău, Lot 3 Pietroasele - Municipiul Buzău
- Autostrada Brașov - Târgu Mureș - Cluj - Oradea
  - secțiunea 3C1, Suplacul de Barcău - Chiribiș
  - secțiunea 3C2, Chiribiș - Biharia;
  - secțiunile 3B3 și 3B4, Poarta Sălajului - Zalău - Nușfalău, inclusiv Tunel

Meseș

- Autostrada Sibiu - Făgăraș
  - Tronson 1, Boita - Avrig Mârșa
  - Tronson 2, Avrig Mârșa - Arpașu de Jos

- Autostrada Târgu Mureș - Târgu Neamț, Secțiunile I și II
- Drum Expres Conexiune Satu Mare (VO Satu Mare) - Oar
- Pod peste Prut la Ungheni

III. Finalizarea etapei de proiectare - faza elaborare Studiu de Fezabilitate/ Proiect Tehnic pentru următoarele obiective:

- Drum Expres Constanța-Tulcea
- Drum Expres Tișița - Albița
- Drum Expres Focșani - Brăila
- Drum Expres Brăila (Jijila) - Tulcea (Cataloi)
- Drum Expres Buzău-Brăila
- Drum Expres Bacău - Piatra Neamț
- Autostrada Timișoara - Moravița
- Autostrada Brașov - Făgăraș
- Drum expres Ploiești - Brașov
- Drum expres Pașcani - Suceava
- Drum expres Suceava - Siret
- Drum expres Craiova - Târgu Jiu
- Autostrada Târgu Neamț - Iași - Ungheni
- Drum de mare viteză București - Alexandria
- Drum Expres București - Târgoviște
- Drum expres Ploiești - Găești
- Autostrada Baia Mare - Suceava, Lotul 1 Baia Mare - Dej și Lot 2 Dej - Bistrița

B. Programul de modernizare/ reabilitare drumuri naționale

I. Finalizarea obiectivelor aflate, în prezent, în execuție - ce însumează un număr de 311,25 km

- DN 6, Alexandria - Craiova (lot 2) - 48,01 km;
- Lărgire la 4 benzi DN 7 Bâldana și Titu - 21,4 km;
- DN 71, Bâldana - Târgoviște - Sinaia
  - Sectorul 1: Bâldana-Târgoviște km 0+000- km 44+130 lărgire la 4 benzi de circulație - 44,13 km;
  - Sectorul 2: Târgoviște - Sinaia km 51+041 - km 109+905 drum la doua benzi de circulație - 58,86 km;
- DN 52, Alexandria - Turnu Măgurele (45,96 km);
- DN 28B, Târgu Frumos - Botoșani (76,76 km);
- DN 2L, Soveja - Lepșa (16,13 km);

C. Construcție variante de ocolire

Finalizarea obiectivelor aflate, in prezent, in execuție- ce însumează un număr de 158,32 km

- Modernizarea centurii rutiere a municipiului București între A1 - DN 7 și DN 2-A2: Secțiunea DN 2 - A2 (11,52 km);
- Lărgire la 4 benzi a centurii rutiere a Municipiului București Sud între A1 (km 55+520) și DN 5 (15.52 km);
- Varianta de ocolire a Municipiului Bârlad (11,28 km);
- Varianta de ocolire Timișoara Sud (25,69 km);
- Varianta de ocolire a municipiului Zalău, etapa 2, între DN 1F, km 79+625 - DJ 191C (5,35 km);
- Varianta de ocolire Târgu Jiu (19,98 km);
- Varianta de ocolire a municipiului Sfântu Gheorghe (8 km);
- Varianta de ocolire a orașului Beclean (1.20 km);
- Varianta de ocolire a orașului Aleșd (5.85 km);

- Varianta de ocolire Beiuș (7.33 km)
- Varianta de ocolire Sighișoara (13 km)
- Varianta de ocolire a orașului Galați (33.6 km)

C.N.A.I.R. S.A. asigură în prezent administrarea și întreținerea unei rețele de 16.383 km din care 931 km de autostrăzi și 15.432 km drumuri naționale, rețea care este dezvoltată pe întreg teritoriul României, din care 57% are durata de funcționare expirată (durata normală de funcționare a unui drum este durata de utilizare exprimată în ani, de la darea în circulație a drumului ca nou și până la introducerea sa în prima reparație capitală sau între două reparații capitale).

Aceasta reprezintă o pondere ridicată și sugerează faptul că mecanismele organizaționale existente nu fac decât să conserve starea tehnică existentă prin execuția de lucrări de întreținere și nu au avut ca obiectiv accelerarea îmbunătățirii stării tehnice și continuitate în modernizare, deoarece posibilitățile de finanțare din ultimii ani au fost sub nivelul necesităților reale.

Durata normală de funcționare va putea fi prelungită în cazul în care starea tehnică a sistemelor rutiere existente și capacitatea portantă a drumului se mențin în limite admisibile prevăzute de reglementările tehnice în vigoare la data expirării duratei normale de funcționare prin executarea unor lucrări de întreținere periodică (tratamente bituminoase, straturi rutiere foarte subțiri, covoare asfaltice, reciclări în SITU) și reparații curente (ranforsări sisteme rutiere), conform reglementărilor tehnice în vigoare și în ritmicitatea prevăzută de acestea.

DOMENIUL DE TRANSPORT FERROVIAR

COMPANIA NAȚIONALĂ DE CĂI FERATE CFR SA

Prioritățile strategice pentru perioada de timp cuprinsă între 2024-2026 sunt focalizate pe:

- Implementarea proiectelor finanțate din Planul Național de Redresare și Reziliență a României (PNRR) Pilonul 1 la capitolul - Reforma 1. Transport sustenabil, decarbonizare și siguranță rutieră, subcap. 1.5 Dezvoltarea infrastructurii feroviare și managementul traficului feroviar și incluse în Anexa - Rezumatul costurilor - reforme și investiții - Feroviar,

- Continuarea și finalizarea lucrărilor Coridorului IV ramura nordică pe secțiunile Brașov - Sighișoara și Simeria - Gurașada - Km.614, aflate în diverse stadii de execuție,

- Demararea și finalizarea procedurilor de achiziție publică pentru lucrările de modernizarea a Coridorului IV ramura sudică Caransebeș - Craiova și București - Giurgiu,

- Continuarea și finalizarea lucrărilor pentru Redeschiderea circulației peste Podul Grădiștea, de pe linia CF București - Giurgiu,

- Lucrări în stațiile Fetești și Ciulnița de pe linia CF București - Constanța,

- Programe de eliminare a restricțiilor de viteză de pe întreaga rețea TEN-T centrală și globală cu impact direct și imediat asupra duratei călătoriei și / sau asupra creșterii siguranței și confortului călătorilor,

- Proiecte de creștere a calității serviciilor de transport feroviar prin modernizări de stații CF, sisteme de siguranță și centralizare, poduri, podețe și tuneluri CF,

- Reabilitarea și modernizarea infrastructurii feroviare în Portul Constanța,

- Reabilitarea și modernizarea liniei CF Ploiești Sud-Focșani-Pășcani-Iași-Frontieră, Pășcani-Dârmanești-Vicșani-Frontieră,

- Reabilitarea și modernizarea liniei CF Predeal - Brașov,

- Pregătirea proiectelor de modernizare a liniilor CF de pe secțiile București - Craiova, Coslariu - Cluj Napoca, Apahida - Ilva Mica - Pojorâta - Suceava;

-Reabilitarea și modernizarea Complexului Feroviar Gara de Nord, inclusiv centura feroviară a Bucureștiului ca o alternativă pentru transportul urban al locuitorilor din zonele periferice, un acces mai facil pentru marile centre comerciale și depozitare amplasate în zona centurii și crearea unor noduri intermodale la capătul liniilor de transport.

-Proiecte de electrificare a liniilor CF lipsa din rețeaua TEN-T centrala și globala de pe liniile CF Episcopia Bihor - Cluj Napoca, Radulesti - Giurgiu, Constanta - Mangalia, București - Giurgiu și Dârmanești - Vicsani - Frontiera. Principalele obiective se regăsesc și în Strategia de dezvoltare a infrastructurii feroviare 2021-2025.

AUTORITATEA PENTRU REFORMĂ FERVIARĂ

Principalele obiective ale instituției în perioada 2024-2026 sunt următoarele:

- Achiziționarea și dezvoltarea unui sistem integrat, bază de date și furnizare de informații privind serviciul de ticketing al operatorilor de transport feroviar de călători,
- Achiziționarea a 37 de rame electrice inter-regionale noi RE-IR1
- Achiziția de material rulant nou, 62 rame electrice regionale RE-R1
- Achiziția a 29 de rame electrice inter-regionale noi RE-IR2
- Achiziția a 12 automotoare noi în tracțiune electrică pe bază de pile de combustie cu hidrogen RE-H
- Achiziția a 16 locomotive electrice destinate transportului feroviar de călători LE1
- Achiziția de material rulant nou, 60 rame electrice regionale RE-R2
- Achiziția de material rulant nou, 5 rame electrice inter-regionale noi RE-IR3
- Achiziția a 23 locomotive electrice destinate transportului feroviar de călători LE2

Impactul bugetar estimat pentru aceste investiții este de aproximativ 9 miliarde lei

CENAFER

Domeniul de politică publică și obiectivul specific sunt reprezentate de organizarea și derularea programelor de formare profesională - cursuri de calificare a personalului care urmează să efectueze operațiuni feroviare, pentru funcții și meserii specifice transportului feroviar, în conformitate cu reglementările naționale și internaționale în domeniu. Acest program asigură formarea-calificarea, perfecționarea și verificarea profesională periodică a personalului care efectuează activități specifice desfășurării transportului feroviar în condiții de siguranță a circulației, securitate a transporturilor și de calitate a serviciilor feroviare, precum și participarea în comisiile de autorizare a personalului cu responsabilități în siguranța circulației din transportul feroviar și are, în acest sens, următoarele atribuții principale: organizarea și derularea programelor de formare profesională - cursuri de calificare a personalului care urmează să efectueze operațiuni feroviare, pentru funcții și meserii specifice transportului feroviar, în conformitate cu reglementările naționale și internaționale aplicabile în domeniu. Sursa de finanțare a programului este bugetul de stat.

CLUBUL SPORTIV RAPID BUCUREȘTI -Obiectivul programului și domeniului politicii publice din cadrul Strategiei fiscal-bugetare pentru perioada 2024-2026 este asigurarea bazei materiale și a activității în condiții optime privind selecția, pregătirea și participarea sportivilor clubului la competiții naționale și internaționale, precum și creșterea semnificativă și constantă a contribuției sportivilor și tehnicienilor rapidiști la reprezentarea și sporirea prestigiului României pe plan internațional prin stimularea sportului de nivel înalt.

METROREX SA

Obiectivul general al Metrorex îl reprezintă îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea metroului, implementarea unui sistem de transport eficient economic, sustenabil și sigur. Strategia de dezvoltare, rețehnologizare și modernizare a rețelei de metrou din București, este structurată pe următoarele direcții de acțiune în perioada 2024-2026:

a) vor continua lucrările la următoarele obiective de investiții de utilitate publică finanțate din fonduri nerambursabile aferente cadrului financiar PT 2021-2027-FC și din fonduri rambursabile (Contractul de finanțare dintre România și Banca Europeană de Investiții aferent Proiectului de modernizare a metroului din București – etapa a IV-a, Magistrala 5 Drumul Taberei–Pantelimon, tronsonul Drumul Taberei–Universitate și Acordul de împrumut pentru Proiectul privind realizarea legăturii rețelei de metrou cu Aeroportul Internațional Henri Coandă Otopeni–București dintre Agenția Internațională de Cooperare a Japoniei și România, semnat la Tokyo la 10 martie 2010).

- Magistrala 5 Drumul Taberei - Pantelimon,
- Magistrala 6. Legătura rețelei de metrou cu Aeroportul International Henri Coandă - Otopeni,
- Achiziția de trenuri noi de metrou - 13 trenuri noi de metrou.

b) Pregătirea documentațiilor în vederea aprobării prin hotărâre de guvern, și începerii lucrărilor la obiectivele de investiții noi în scopul extinderii rețelei de metrou din București

- Magistrala 4 de metrou - Tronson Gara de Nord - Gara Progresu

c) Pregătirea documentațiilor în vederea aprobării prin hotărâre de guvern, și începerii lucrărilor la obiectivele de investiții noi în scopul modernizării rețelei de metrou din București

- Îmbunătățirea serviciilor de transport public de călători cu metroul pe Magistrala 2. Berceni - Pipera. Cale de rulare și instalații pe interstii
- Integrare sistem taxare al Magistralei 4 Racordul 1 si Racordul 2 cu Magistralele 1, 2 și 3
- Reabilitarea stațiilor de metrou pe Magistrala 2 - Berceni Pipera,
- Reabilitarea stațiilor de metrou pe Magistralele 1+3,
- Sistem de siguranță și automatizare a traficului pe Magistrala 2 de metrou,
- Achiziție trenuri noi de metrou - 50 buc.

Totodată, în procesul de alocare a resurselor pe programe/proiecte de transport, se va urmări implementarea unei politici de finanțare de atragere masivă a fondurilor externe nerambursabile.

DIRECȚIA TRANSPORT NAVAL

Strategia fiscal bugetară pentru perioada 2024 - 2026, pentru domeniul transport naval, va avea în vedere, în principal, următoarele documente și strategii:

- Programul de Guvernare aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr.42/2021 pentru acordarea încrederii Guvernului;
- Programul Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2021 - 2030, aprobat prin HG nr.1312/2021;
- Pactul verde european, care prevede o reducere cu 90 % a emisiilor de gaze cu efect de seră generate de transporturi, astfel încât UE să devină o economie neutră din punct de vedere climatic până în 2050, acționând totodată în direcția obiectivului ambițios de reducere la zero a poluării.

-Strategia pentru mobilitate durabilă și inteligentă a Uniunii Europene (COM(2020) 789 final) și vizează :

- asigurarea condițiilor de navigație pe Dunăre, pe toată perioada anului, respectiv a stării bune de navigare (*Good Navigation Status - GNS*);
- modernizarea infrastructurii porturilor maritime și fluviale;
- dezvoltarea Portului Constanța prin promovarea unui plan major de investiții, astfel încât acesta să-și atingă potențialul maxim și să își întărească rolul de port regional cu perspective să devină cel mai important port din regiune;
- creșterea siguranței traficului prin dezvoltarea infrastructurii pentru servicii de informare și management al traficului și achiziționarea de nave tehnice;
- digitalizarea: actualizarea permanentă a hărților electronice de navigație; schimbul de informații RIS (River Information Services) la nivel regional; managementul căii navigabile; îmbunătățirea infrastructurii IT pentru stocarea și procesarea datelor geospațiale; realizarea bazelor de date pentru certificatele de calificare, la carnetele de serviciu și la jurnalele de bord conform Directivei UE 2017/2397; implementarea ghișeului unic european în domeniul maritim (EMSWe) conform Regulamentului (UE) 2019/1.239.

a)Asigurarea condițiilor de navigație pe căile și canalele navigabile interioare:

Pentru acest obiectiv este necesară **întreținerea șenalului pe Dunăre, activitate care se realizează de către RA Administrația Fluvială a Dunării de Jos Galați (AFDJ)**. Pe teritoriul României fluviul are o lungime de 1.075 km, ceea ce înseamnă aproximativ 44,4% din întregul șenal navigabil al Dunării, iar brațele secundare navigabile ale Dunării însumează o lungime de 528 km. În conformitate cu prevederile Convenției despre regimul navigației pe Dunăre, semnată la Belgrad la 18 august 1948 (ratificată prin Decretul nr. 298/1948), statele dunărene își iau angajamentul de a menține sectoarele lor de Dunăre în stare de navigabilitate, de a executa lucrările necesare asigurării și îmbunătățirii condițiilor de navigație și de a nu împiedica sau stânjeni navigația pe calea navigabilă. HG nr. 492/2003 care reglementează funcționarea AFDJ Galați prevede ca resursele financiare necesare funcționării AFDJ Galați să se constituie din venituri proprii și, în completare, din transferuri de la bugetul de stat;

Proiecte majore de investiții, de interes național și utilitate publică, pe care AFDJ va trebui să le realizeze sunt:

-Apărări de maluri pe Canalul Sulina - etapa finală (HG nr.237/2018)

-FAST Danube - Îmbunătățirea condițiilor de navigație pe sectorul comun româno - bulgar al Dunării - proiectul este în procedură de obținere a acordurilor de mediu de la autoritățile din România și Bulgaria;

-Îmbunătățirea condițiilor de navigație pe sectorul Călărași - Brăila.

- Canalele navigabile Dunăre - Marea Neagră și Poarta Albă - Midia Năvodari au o importanță strategică pentru transportul naval și asigură conexiunea dintre Dunăre și portul maritim Constanța. Canalele au o lungime totală de 97,4 km sunt administrate de **CN Administrația Canalelor Navigabile SA**

ACN are pregătite proiecte majore care vor fi realizate în perioada următoare:

-Retehnologizarea ecluzei Năvodari, în vederea creșterii siguranței navigației (HG nr. 512/2023);

-Reabilitare și retehnologizare "Baraj stăvilă mobil km 4+337" (OMTI nr. 1037/2023);

-Modernizarea canalelor navigabile ale Dunării: Canal Dunăre - Marea Neagră și Canal Poarta Albă - Midia, Năvodari în vederea creșterii siguranței navigației (HG nr. 4/2023). Obiectivul de investiții "Amenajarea râurilor Argeș și Dâmbovița pentru navigație și alte folosințe" (Canalul Dunăre - București) este gestionat tot de ACN. În prezent se

derulează un contract de servicii pentru reactualizarea studiului de fezabilitate, în vederea finanțării lucrărilor din fonduri europene nerambursabile.

a) Întreținerea și dezvoltarea porturilor maritime și fluviale

CN Administrația Porturilor Maritime SA Constanța va realiza următoarele proiecte de infrastructură:

- Extinderea cheurilor danelor 10 și 12 din zona Midia, inclusiv consolidări în spatele cheurilor (HG nr.223/2022);
- Extinderea la 4 benzi a drumului dintre Poarta 7 și joncțiunea cu obiectivul "Pod rutier CDMN" cu drumul care realizează legătura între poarta 9 și poarta 8 spre zona de nord a Portului Constanța (HG nr.755/2022).
- Modernizare și extindere infrastructură de alimentare cu apă și canalizare în Portul Constanța (HG nr.819/2023);
- Master planul infrastructurii rutiere și de acces a Portului Constanța - extinderea, modernizarea și reabilitarea drumurilor și pasajelor din Portul Constanța (HG nr. 820/2023);
- Modernizarea infrastructurii de distribuție a energiei electrice în Portul Constanța - Etapa a II-a (HG nr.818/2023);
- Asigurarea condițiilor electrice la racordare la cheu a navelor în Portul Constanța (regim Cold Ironing) în vederea interconectării la Rețeaua TransEuropeană de Transport TEN-T pentru implementarea proiectului Ealing (OMTI nr.91/2023, finanțare asigurată din CEF)

➤ **Porturile situate pe Dunărea Maritimă sunt administrate de CN Administrația Porturilor Dunării Maritime SA Galați (APDM)**

Principalele proiecte sunt:

- Platformă multinodală Galați - înlăturarea blocajelor majore prin modernizarea infrastructurii existente și asigurarea conexiunilor lipsă pentru rețeaua centrală Rhin - Dunăre / Alpi (HG nr. 1368/2022);
- Amenajare dane RO- RO - Port Bazinul Nou Galați (HG nr.1211/2022);
- Modernizarea și dezvoltarea Portului Mineralier Galați (HG nr.307/2023);
- Port Brăila - lucrări de infrastructură portuară a sectorului portuar al frontului de operare la Dunăre, adiacent molului (HG nr.629/2022);
- Dezvoltare port Tulcea - etapa I (HG nr.424/2023),
- Dezvoltare Port Măcin (OMTI nr.916/2023).

b) Siguranța și securitatea transporturilor, prevenirea poluării mediului - creșterea siguranței traficului prin dezvoltarea infrastructurii pentru servicii de informare și management al traficului și achiziționarea de nave tehnice

- **Agencia Română pentru Salvarea Vieții Omenești pe Mare - ARSVOM** este instituție publică cu personalitate juridică care este organizată și funcționează conform prevederilor OG nr. 33/2004, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.337/2004. ARSVOM este organul tehnic de specialitate din subordinea Ministerului Transporturilor, prin care acesta asigură activitatea de căutare și salvare a vieții omenești pe mare și intervenții în caz de poluare.

ARSVOM are în dotare un parc de 20 de nave, din care: un remorcher maritim multifuncțional - HERCULES, nave SAR (Search and Rescue - căutare și salvare), șalupe de servitute, șalupe de intervenție pentru lansarea și manevra barajului antipoluant, nave specializate de depoluare în ape de mică adâncime. Zona SAR de responsabilitate a României are o suprafață de peste 28.000 km² și o lungime a litoralului românesc de 245 km, între granița de nord cu Ucraina și granița de sud cu Bulgaria. ARSVOM are de asemenea în dotare echipamente de depoluare, respectiv 500 ml baraj antipoluant mare deschisă, 3000 ml baraj

antipoluant port, 7 pompe de depoluare de diverse capacități, 20 tancuri portabile de stocare hidrocarburi și accesoriile aferente acestora).

- **Autoritatea Navală Română** este autoritatea centrală de specialitate în domeniul siguranței navigației și al securității navelor și funcționează în conformitate cu prevederile HG nr. 1133/2002, cu modificările ulterioare. Sumele necesare în vederea aducerii la îndeplinire a obligațiilor ce revin statului din convențiile și acordurile internaționale la care România este parte se alocă în conformitate cu legislația în vigoare, pe bază de decont de cheltuieli întocmit pentru fiecare activitate. Autoritatea Navală Română gestionează sistemul CEERIS (Central and Eastern Europe River Information Services) și VTMS (Vessel Traffic Management System), sisteme care furnizează servicii de informare dar și management pentru traficul naval pe căile navigabile interioare și pentru cel maritim. Autoritatea Navală Română accesează și programe de finanțare din fonduri europene nerambursabile, un astfel de proiect aflat în derulare fiind RISCOEX 2, cu finanțare din CEF.
- **Administrația Fluvială a Dunării de Jos RA Galați** a beneficiat în ultimii ani de un program de reînnoire și dotare cu nave tehnice. În anul 2020 parcul de nave tehnice al AFDJ a fost completat cu un complex de dragaj care poate lucra în ape de mică adâncime și în 2021 cu 2 remorchere multifuncționale cu clasă de gheață, având zona de navigație maritimă costieră și 2 remorchere multifuncționale cu clasă de gheață, având zona de navigație 3 - căi navigabile interioare. În anul 2022 s-au finalizat și recepționat lucrările de modernizare a remorcherului multifuncțional PERSEUS. La începutul anului 2024 se vor recepționa două drage fluviale.

În contextul războiului din Ucraina, AFDJ a avut de gestionat un trafic crescut de nave care au tranzitat Canalul Sulina. Pentru creșterea capacității administrative în anul 2023 s-a derulat proiectul PRIMUS.

În continuare, rămâne imperios necesară achiziționarea unei drage maritime, având în vedere ere că actuala dragă maritimă (nava "Dunărea Maritimă") se află în exploatare din anul 2000 și necesită lucrări de reparații frecvente.

c) **Digitalizare:** Digitalizarea este un proces care a luat amploare în ultimii ani și este o direcție a strategiilor de transport pentru următoarea perioadă.

În domeniul transportului naval activitățile de digitalizare s-au concretizat în elaborarea hărților electronice de navigație și actualizarea permanentă a acestora (AFDJ). De asemenea se derulează activități pentru realizarea schimbului de informații RIS (River Information Services) la nivel regional, managementul căii navigabile, îmbunătățirea infrastructurii IT pentru stocarea și procesarea datelor geospațiale, gestionarea bazelor de date pentru certificatele de calificare, carnetele de serviciu și jurnalele de bord conform Directivei UE 2017/2397, gestionarea ghișeului unic european în domeniul maritim (EMSW) conform Regulamentului (UE) 2019/1.239, aceste activități fiind, în general, parte a unor proiecte transnaționale, cu finanțare din fonduri europene nerambursabile. Activitățile enumerate se derulează de către RA Administrația Fluvială a Dunării de Jos Galați și de Autoritatea Navală Română.

CN Administrația Porturilor Maritime SA Constanța are în pregătire Implementarea *Port Community System* - Sistem informatic pentru asigurarea schimbului de informații între actorii din sectorul public și/sau privat care operează în Portul Constanța. Prin funcționalitățile implementate va permite standardizarea fluxurilor de informații și documente. De asemenea, portul APMC va fi partener în cadrul unor proiecte care vor dezvolta aplicații IT pentru monitorizarea calității aerului, monitorizarea calității apei (prevenirea poluării), cartografiere.

DOMENIUL TRANSPORT AERIAN

Prioritățile privind dezvoltarea obiectivelor de investiții aferente domeniului aerian pentru perioada 2024-2026 sunt:

Aeroportul Internațional „Traian Vuia” Timișoara

1. Centrul logistic destinat gestionării transporturilor aeriene de marfă

Aeroportul Internațional ”Mihail Kogălniceanu” Constanța

1. Amenajare banda pistei și RESA

2. Hangar parcare și mentenanță aeronave

3. Reconfigurare fluxuri auto și reabilitare pavilion administrativ, rampa spălare mașini, separator grăsimi

4. Modernizare sistem electroenergetic - etapa II

Școala Superioară De Aviație Civilă

1. Centru de instruire sintetică construire corp P+3 clădire simulatoare de zbor și spații conexe echipată cu un simulator de zbor FFS Boeing 737 NG

2. Proiectare și construcție pista Aerodrom G.V. Bibescu

3. Racordare la sistemul de canalizare menajeră - Aerodrom G.V. Bibescu

4. Supraetajare clădire sediu administrativ Băneasa

DOMENIUL MEDICAL

În domeniul medical, în perioada imediat următoare, prioritățile vizează implementarea Planului Național de Redresare și Reziliență la unitățile medicale din rețeaua sanitară proprie a Ministerului Transporturilor și Infrastructurii.

În luna ianuarie 2023 a fost aprobată cererea de finanțare pentru proiectul “RENOVAREA ENERGETICĂ A CLĂDIRII SPITALULUI CLINIC CAI FERATE CLUJ-NAPOCA” în cadrul COMPONENTEI 5 - VALUL RENOVARII Operațiunea Renovare energetică aprofundată a clădirilor publice - Autorități centrale, Titlu apel PNRR/2022/C5/2/B2.2.b/1, Runda 2, valoarea totală a proiectului fiind de 18.637.268,36 lei cu TVA.

S-au făcut demersuri în vederea accesării de fonduri europene, respectiv au fost depuse proiecte de către toate unitățile sanitare din subordinea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii în vederea finanțării acestora în cadrul Planul Național De Redresare și Reziliență - Componenta C7 - Transformare digitală - Investiția I.3 Realizarea sistemului de eHealth și telemedicină, Investiția I1.3.3 Investiții în sistemele informatice și în infrastructura digitală a unităților sanitare publice.

Aceste cereri vor fi atent monitorizate de către unitățile sanitare și după încheierea tuturor demersurilor necesare predării acestora către entitățile care au solicitat transferul unităților sanitare aflate în subordinea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii, în conformitate cu Decizia Primului-ministru nr. 57/06.03.2023, prin care s-a creat cadrul legal pentru înființarea, organizarea și funcționarea Comitetului interministerial privind transferul rețelei sanitare a Ministerului Transporturilor și Infrastructurii.

Politica în domeniul sănătății

PRIORITĂȚILE STRATEGICE ALE MINISTERULUI SĂNĂTĂȚII PENTRU PERIOADA 2024-2026

MISIUNE

Misiunea Ministerului Sănătății pentru elaborarea și monitorizarea implementării politicilor publice în domeniul sănătății este **să elaboreze și să monitorizeze implementarea strategiilor, politicilor și programelor pentru promovarea sănătății**

publice și să dezvolte un sistem de sănătate modern și performant, adaptat nevoilor populației și compatibil cu standardele UE.

- Un sistem sanitar și performant necesită acces echitabil la servicii medicale cost-eficace și de înaltă calitate, cu accent special pe servicii de prevenție.
- Un sistem performant necesită politici publice adecvate, consecvente și stabile, susținute de un consens larg al furnizorilor de servicii, precum și modernizarea infrastructurii de sănătate.
- Politicile sanitare naționale trebuie să fie integrate în cadrul politicilor UE. Acest lucru nu înseamnă adoptarea pasivă a politicilor UE ci, mai degrabă, promovarea activă a unor soluții adecvate nevoilor României, în consultare cu partenerii naționali.
- Promovarea sănătății și intervențiile de sănătate publică generează beneficii pentru România. Pentru a le asigura sustenabilitatea, beneficiile trebuie să depășească costurile de implementare pe termen scurt și lung.

VIZIUNE

Viziunea instituțiilor însărcinate cu elaborarea și monitorizarea implementării politicilor publice în domeniul sănătății este de ***a răspunde nevoilor acesteia prin facilitarea accesului la servicii preventive și curative de înaltă calitate, prin alocarea echitabilă și eficientă a resurselor, prin promovarea unor standarde înalte de calitate și a bunelor practici, pentru a avea o națiune cu oameni sănătoși și productivi.***

- Schimbarea paradigmei în ceea ce privește dezvoltarea sistemului sanitar prin abordarea centrată pe cetățean, nu pe pacient, prin considerarea faptului că, înainte ca cetățenii să devină pacienți, trebuie să fie informați și împuterniciți în promovarea și protejarea propriei sănătăți, precum și în asigurarea unui mediu de viață de calitate.
- Furnizarea serviciilor cât mai aproape posibil de reședința/ domiciliul cetățeanului, în condiții de cost-eficacitate și echitate.
- Adaptarea mecanismelor de finanțare și de contractare a serviciilor de îngrijiri de sănătate la nevoile și realitățile sistemului de sănătate.
- Diversificarea, flexibilizarea, creșterea performanței și rezilienței profesioniștilor în sănătate.
- Modernizarea sistemului informațional în sănătate, cu accent pe interoperabilitatea informațiilor și digitalizare.

Ministerul Sănătății și Casa Națională de Asigurări de Sănătate vor duce la îndeplinire, începând cu anul 2024, măsurile de eficientizare a cheltuielilor publice, aprobate de către Guvernul României, în ședința din data de 29 noiembrie 2023, prin Memorandumul cu tema ***Aprobarea măsurilor și a Raportului de analiză și eficientizare a cheltuielilor publice în domeniul sănătății***, respectiv:

- a) Creșterea numărului de consultații preventive acordate de medicii de familie persoanelor înscrise în listele proprii ;
- b) Stimularea medicilor de familie și a medicilor din ambulatoriul de specialitate pentru specialități clinice, pentru monitorizarea pacienților cu afecțiuni cronice ;
- c) Raționalizarea cheltuielilor cu concediile medicale, prin stabilirea unui quantum realist al indemnizațiilor de asigurări sociale de sănătate aferente concediului medical

pentru incapacitate temporară de muncă, precum și a celor aferente concediilor medicale acordate în anumite situații speciale ;

d) Îmbunătățirea sustenabilității sistemului de asigurări sociale de sănătate ;

e) Optimizarea modului de prescriere/decontare a medicamentelor cu sau fără contribuție personală (atât de către medicii de familie cât și de către medicii de specialitate), inclusiv prin modificarea procentului de compensare a medicamentelor din Lista de medicamente.

OBIECTIVE STRATEGICE:

I. Obiectivul strategic 1: Îmbunătățirea stării de sănătate a populației prin implementarea de programe naționale de sănătate și acțiuni prioritare

Programul 1.1. Prevenirea și controlul bolilor cu impact major asupra stării de sănătate a populației

Justificarea programului bugetar 1.1

Programul bugetar 1 Prevenirea și controlul bolilor cu impact major asupra stării de sănătate a populației acoperă domeniul de politici referitor derularea programelor naționale de sănătate publică, asigurarea tratamentului în străinătate al bolnavilor care necesită acordarea unor servicii medicale ce nu sunt disponibile în România, inclusiv în cazul marilor arși ca urmare a accidentului de la Colectiv, constituirea rezervei Ministerului Sănătății pentru situații speciale cu implicații asupra sănătății publice, achiziția cardurilor naționale de sănătate, precum și implementarea acțiunilor prioritare de sănătate. Programul urmărește punerea în aplicare a cadru legislativ care statuează finanțarea din bugetul Ministerului Sănătății a activităților anterior enumerate.

Obiectivele programului bugetar 1.1

- reducerea mortalității și morbidității asociate bolilor transmisibile cu impact individual și societal major;
- ani de viață sănătoși și creșterea calității vieții.

Descrierea programului bugetar 1.1

Programul bugetar 1.1 urmărește atât reducerea incidenței bolilor transmisibile prin îmbunătățirea sistemelor de prevenire, depistare precoce, supraveghere și control, cât și reducerea factorilor de risc pentru bolile netransmisibile și asigurarea accesului la servicii de depistare precoce, diagnostic și/sau tratament pentru afecțiuni specifice.

Programul conține măsuri dedicate atât sistemului național de supraveghere, alertă precoce și răspuns rapid, cât și unor boli transmisibile prioritare, respectiv boli cu transmitere sexuală, boli cu transmitere prin sânge, vectori, apă, alimente și zoonoze, tuberculoză, HIV/SIDA, hepatite B/D și C, boli prevenibile prin vaccinare.

Totodată programul bugetar 1.1 integrează și măsuri promovare și educație pentru sănătate, alături de intervenții de prevenție, diagnostic, tratament și monitorizare adresate unor boli netransmisibile, precum și unor categorii vulnerabile din punct de vedere a stării de sănătate respectiv copii și gravide, precum și alte inițiative de politică publică bazate pe dovezi.

Astfel, 12 dintre măsurile sus prezentate care se referă la acordarea către beneficiari a unor bunuri și servicii prin intermediul instrumentului financiar denumit „programe naționale de sănătate publică”. Ministerul Sănătății asigură finanțarea unui număr de 13 programe naționale de sănătate publică.

O altă măsură a programului bugetar 1.1 vizează constituirea, în temeiul prevederilor art. 41 alin. (1) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a rezervei Ministerului Sănătății pentru situații speciale cu implicații asupra sănătății publice. Această rezervă cuprinde medicamente, seruri, vaccinuri, dezinfectante, insecticide, dispozitive medicale, tehnologii și dispozitive asistive și alte materiale specifice care pot fi utilizate în vederea asigurării intervențiilor medicale în situații în care se realizează un cumul neobișnuit de cazuri și situații de urgență colectivă cu impact asupra sănătății publice. Produsele și bunurile din Rezervă care sunt cuprinse într-un Nomenclator de medicamente, seruri, vaccinuri, dezinfectante, insecticide, dispozitive medicale și alte materiale specifice, ele pot fi scoase din Rezervă și transferate cu titlu gratuit către direcțiile de sănătate publică județene/municipiului București și unitățile sanitare publice, către autoritățile publice locale sau către instituții din alte state.

În cadrul programului bugetar 1.1 sunt incluse și fondurile necesare tipăririi cardurilor naționale de asigurări sociale de sănătate.

În cadrul programului bugetar sunt incluse acțiunile prioritare prin care se urmărește asigurarea fondurilor necesare pentru monitorizarea, tratamentul și îngrijirea pacienților cu funcții vitale instabile sau cu afecțiuni care pot avea complicații ireversibile și care necesită intervenții medicale de urgență sau îngrijiri într-o secție de terapie intensivă generală sau specializată, în situațiile în care costurile generate de îngrijirile acordate sunt foarte mari și nu sunt acoperite prin sumele finanțate în baza contractelor de furnizare de servicii spitalicești încheiate cu casele de asigurări de sănătate. În prezent, din bugetul programului 1 sunt alocate fonduri pentru un număr de 11 acțiuni prioritare după cum urmează:

1. monitorizarea, tratamentul și îngrijirea pacienților critici din secțiile ATI adulți/copii și terapie intensivă nou-născuți;
2. tratamentul pacienților cu infarct miocardic acut;
3. tratamentul pacienților critici cu leziuni traumatice acute;
4. tratamentul intervențional al pacienților cu accident vascular cerebral acut;
5. profilaxia morții subite cardiace de cauză aritmică prin implantarea de defibrilatoare cardiace interne;
6. tratamentul endovascular al pacienților critici cu leziuni vasculare periferice acute;
7. tratamentul endoscopic al pacienților critici cu hemoragie digestivă superioară și protezare endoscopică digestivă;
8. tratamentul pacienților cu arsuri;
9. asistarea circulatorie mecanică prin oxigenare extracorporală prin membrană sau minipompă rotativă axială percutană;
10. monitorizarea, tratamentul și îngrijirea pacienților critici, cu infecții emergente și reemergente;
11. monitorizarea, tratamentul și îngrijirea pacienților internați în unitățile de supraveghere și tratament avansat al pacienților cardiaci critici.

Măsurile programului bugetar 1.1: Măsurile prin care va fi implementat programul bugetar 1.1 sunt prezentate în tabelul următor:

Obiectivul strategic 1: Măsurile programului bugetar

MĂSURI:
M1.1.1: Reducerea poverii bolilor prevenibile prin vaccinare
M1.1.2: Asigurarea accesului pacienților HIV/SIDA la tratamente antiretrovirale
M1.1.3: Asigurarea accesului universal la tratament pentru bolnavii cu TB și menținerea unei rate adecvate de succes terapeutic
M1.1.4: Întărirea capacității sistemului național de supraveghere a bolilor transmisibile prioritare, de alertare rapidă și răspuns coordonat
M1.1.5: Reducerea poverii bolilor cronice cu impact asupra sănătății publice prin programe organizate de screening
M1.1.6: Îmbunătățirea stării de sănătate mintală a populației
M1.1.7: Protejarea sănătății populației împotriva riscurilor legate de mediu
M1.1.8: Asigurarea accesului la servicii de diagnostic și/sau tratament pentru patologii speciale (transplant, PKU, VIT D)
M1.1.9: Creșterea eficacității și rolului promovării sănătății în reducerea poverii bolii în populație în domeniile prioritare
M1.1.10: Îmbunătățirea stării de sănătate a femeii și copilului
M1.1.11: Asigurarea cu sânge și componente sanguine, în condiții de maximă siguranță
M1.1.13: Plata cheltuielilor aferente tratamentului în străinătate pentru pacienții Colectiv
M1.1.14: Constituirea rezervei Ministerului Sănătăți pentru situații speciale cu implicații asupra sănătății publice
M1.1.15: Achiziție carduri naționale de sănătate
M1.1.16: Monitorizarea, tratamentul și îngrijirea pacienților cu funcții vitale instabile sau cu afecțiuni care pot avea complicații ireversibile și care necesită intervenție medicală de urgență sau îngrijiri într-o secție de terapie intensivă generală sau specializată (acțiuni prioritare)
M1.1.17: Asigurarea unor cheltuieli neprevăzute pentru activități în derulare sau activități noi

II. Obiectivul strategic 2: Creșterea calității vieții prin îmbunătățirea calității și siguranței serviciilor de sănătate

PROGRAM BUGETAR 2.1 ASIGURAREA CALITĂȚII SERVICIILOR MEDICALE

Justificarea programului bugetar 2.1

Sistemul de sănătate se confruntă în continuare cu deficiențe majore în privința infrastructurii și dotării cu echipamente și aparatură medicală, precum și alte dotări, care au impact negativ asupra capacității de furnizare a serviciilor medicale și a calității acestora. Printre cele mai importante dintre ele sunt:

- vechimea imobilelor în care se desfășoară activitate medicală;
- starea deficitară sau neadecvată a circuitelor, dotărilor și imobilelor care fac parte din unitățile sanitare publice;

- lipsa informațiilor cu privire la starea infrastructurii și dotările cu echipamente medicale de înaltă tehnologie ale unităților sanitare publice;
- nesincronizarea proiectelor de investiții propuse de unitățile sanitare sau de autoritățile administrației publice locale cu obiectivele naționale de sănătate, cu master planurile regionale de servicii de sănătate sau cu nevoile populației deservite;
- lipsa unei politici naționale integrate cu privire la investițiile în infrastructura de sănătate;
- capacitate administrativă insuficientă pentru managementul proiectelor de investiții;
- capacitatea insuficientă și starea deficitară a infrastructurii de sănătate publică.

De asemenea, trebuie avute în vedere provocările în evoluția și dezvoltarea actului medical, al procedurilor medicale, care sunt în permanentă inovare, și care trebuie susținute cu echipamente și aparatură medicală, care de asemenea sunt într-un proces continuu evolutiv.

În acest context, în care pe de o parte este nevoie de intervenții pentru corectarea, remedierea și îmbunătățirea a ceea ce derivă din starea deficitară a imobilelor și a dotărilor, datorită vechimii acestora, iar pe de altă parte nevoia de a ține pasul cu evoluția inovatoare a actului medical și a echipamentelor și aparaturii medicale în susținerea acestuia, din bugetul Ministerului Sănătății aprobat prin legi bugetare anuale, în limitele prevederilor bugetare aprobate la Cap.66.01 Sănătate, titlul 71 Active nefinanciare și titlul 51 Transferuri între unități ale administrației publice, art.51.02 Transferuri de capital, având ca sursă de finanțare bugetul de stat, la Cap. 66.10 Sănătate și Cap.70.10 Locuințe, servicii și dezvoltare publică, titlul 71 Active nefinanciare, având ca sursă de finanțare veniturile proprii, se derulează acest program privind „Asigurarea calității serviciilor medicale”.

Obiectivele programului bugetar 2.1

Programul bugetar „Asigurarea calității serviciilor medicale” are ca obiectiv creșterea nivelului de performanță a serviciilor de sănătate în toate domeniile de activitate.

Descrierea programului bugetar 2.1

Programul bugetar 2.1 își propune susținerea unor cheltuieli de investiții în infrastructura și dotarea unităților sanitare din subordinea Ministerului Sănătății, atât a celor finanțate integral de la bugetul de stat cât și a celor finanțate integral din venituri proprii, nominalizate în Anexa nr.2 la Hotărârea Guvernului nr.144/2010 privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, cu modificările și completările ulterioare precum și a spitalelor publice din rețeaua sanitară a autorităților administrației publice locale.

În cadrul surselor de finanțare, de la titlul 71 Active nefinanciare cu finanțare de la bugetul de stat și titlul 71 Active nefinanciare cu finanțare din venituri proprii, se asigură fonduri, în limitele prevederilor bugetare aprobate prin legi bugetare anuale, pentru toate categoriile de cheltuieli de investiții prevăzute la art. 38¹ din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare la nivelul unităților sanitare finanțate integral de la bugetul de stat nominalizate în Anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 144/2010 privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, cu modificările și completările ulterioare, și din venituri proprii unităților sanitare care realizează astfel de venituri potrivit Hotărârii Guvernului nr. 59/2003

privind înființarea de către Ministerul Sănătății și Familiei a unei activități finanțate integral din venituri proprii, și celorlalte acte normative care reglementează organizarea și funcționarea respectivelor unități sanitare (DSP, SAJ/SABIF, INSP, INTS, INMS, ANT, OCSSS și alte unități finanțate integral de la bugetul de stat).

În principal, categoriile de investiții care se realizează la nivelul unităților sanitare finanțate integral de la bugetul de stat, sunt cele aferente activităților specifice fiecărei instituții (dotări cu echipamente și aparatură medicală specifică pentru laboratoare, pentru măsurători și determinări, pentru intervenții și pregătirea intervențiilor) precum și cele ce asigură funcționarea administrativă a instituțiilor (dotări independente de natura mijloacelor fixe, altele decât echipamentele și aparatura medicală, echipamente IT și periferice, soft-uri, licențe și programe informatice, mijloace de transport, echipamente de intervenții și întreținere mijloace de transport medicalizat, centrale termice, echipamente aer condiționat, etc.).

De asemenea, realizarea lucrărilor de intervenții la construcțiile și instalațiile aferente la clădirile în care își desfășoară activitatea aceste unități sanitare (reparații capitale, consolidări clădiri, modernizări, transformări, extinderi, reabilitări, etc.), sau finanțarea în cadrul acestor categorii de lucrări, a documentațiilor tehnico-economice necesare accesării altor surse de finanțare, în susținerea unor astfel de lucrări.

În cadrul surselor de finanțare de la art. 51.02 Transferuri de capital din cadrul titlului 51 Transferuri între unități ale administrației publice, cu finanțare de la bugetul de stat, se asigură fonduri, în limitele prevederilor bugetare aprobate prin legi bugetare anuale, pentru toate categoriile de cheltuieli de investiții prevăzute la art. 38¹ din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare la nivelul unităților sanitare cu paturi, finanțate integral din venituri proprii din contractele încheiate prin sistemul de asigurări sociale de sănătate (spitale din rețeaua sanitară a Ministerului Sănătății) nominalizate în Anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 144/2010 privind organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, cu modificările și completările ulterioare, coroborat cu art. 193 din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

În principal, categoriile de investiții care se realizează la nivelul spitalelor din rețeaua sanitară a Ministerului Sănătății, sunt cele aferente specificului medical al spitalului (dotarea cu echipamente și aparatură medicală cu o largă acoperire de specialități medicale, chirurgie, A.T.I., imagistică, U.P.U., obstetrică-ginecologie, nou-născuți, laboratoare analize, pneumoftiziologie, oncologie, etc) rezultând o mare diversitate și specificitate de tipuri de echipamente medicale, atât ca și complexitate cât și valoric.

De asemenea, derularea unor obiective de investiții în continuare, începute din anii anteriori și noi, ce nu se regăsesc în programele derulate prin Agenția Națională de Dezvoltare a Infrastructurii Sanitare sau în programe cu finanțare din PNRR, fonduri externe nerambursabile și/sau rambursabile, precum și realizarea lucrărilor de intervenții la construcțiile și instalațiile aferente la clădirile în care își desfășoară activitatea spitalele (reparații capitale, consolidări clădiri, modernizări, transformări, extinderi, reabilitări, etc.), sau finanțarea în cadrul acestor categorii de lucrări, a documentațiilor tehnico-economice necesare accesării altor surse de finanțare, în susținerea unor astfel de lucrări.

În cadrul aceleiași surse de finanțare, se asigură fonduri, în limitele prevederilor bugetare aprobate prin legi bugetare anuale, pentru cheltuieli de investiții la nivelul spitalelor din rețeaua sanitară a autorităților administrației publice locale, pentru categoriile de cheltuieli de investiții și numai în condițiile, prevăzute de art. 198 din

Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

În principal, categoriile de investiții care se realizează la nivelul spitalelor din rețeaua sanitară a autorităților administrației publice locale, privesc dotarea cu aparatură medicală, reparații capitale, modernizarea, transformarea, consolidarea și extinderea construcțiilor existente.

Fondurile aprobate, limitate prin prevederile bugetare aprobate prin legi bugetare anuale, comparativ cu necesarul de fonduri solicitate de unitățile sanitare din rețeaua sanitară a Ministerului Sănătății și a spitalelor publice din rețeaua sanitară a autorităților administrației publice locale, reprezintă în anul 2023 în jur de 9% din necesar, dar contribuie la îmbunătățirea calității serviciilor medicale, respectiv „Asigurarea calității serviciilor medicale”.

Diversitatea și complexitatea programului derivă din complexitatea și diversitatea necesităților ce se înregistrează la nivelul unităților sanitare și spitalelor, coroborate cu specificul de activitate (DSP, SAJ/SABIF, INSP, INTS și alte unități finanțate integral de la bugetul de stat, spitale publice cu niveluri de competența și specialități medicale diversă) și cu sursele de finanțare și limitele acestora care se aprobă prin legi bugetare anuale.

Măsurile programului bugetar 2.1: Măsurile prin care va fi implementat programul bugetar 2.1 sunt prezentate în tabelul următor:

Obiectivul Strategic 2: Măsurile programului bugetar

MĂSURI:
M 2.1.1 Îmbunătățirea infrastructurii sanitare a unităților sanitare
M 2.1.2 Dotarea cu echipamente, aparatură medicală și mijloace de transport a unităților sanitare

III. Obiectivul strategic 3: Creșterea capacității administrative și manageriale a Ministerului Sănătății și a unităților din subordinea sa și consolidarea cadrului de accesare, coordonare și gestionare eficientă a fondurilor nerambursabile și rambursabile

- *urmărește dezvoltarea unui sistem de finanțare sustenabil, în perspectiva evoluțiilor economice, tehnologice și demografice, precum și rezilient, la șocurile provocate de crize epidemiologice și climatice, care să asigure resurse financiare și umane suficiente pentru realizarea obiectivelor sistemului de sănătate referitoare la servicii medicale, resurse umane, informaționale și tehnologice necesare furnizării acestora etc., asigurând o protecție financiară adecvată categoriilor de populație vulnerabile.*

PROGRAMUL BUGETAR 3.1. ASIGURAREA DEZVOLTĂRII CAPACITĂȚII INSTITUȚIONALE A SISTEMULUI DE SĂNĂTATE

Justificarea programului bugetar 3.1:

Realizarea cu succes a activităților specifice Ministerului Sănătății și a unităților din subordinea acestuia este condiționată de existența unor resurse umane performante și a unor instrumente adecvate pentru dezvoltarea și implementarea cu succes a

documentelor de politici publice și a programelor și activităților aflate în responsabilitatea instituțiilor.

Formarea profesională, asigurarea resurselor informaționale, materiale, financiare și umane în vederea desfășurării în condiții corespunzătoare a activității ministerului și a instituțiilor subordonate sunt susținute prin intermediul acestui program, contribuind, astfel, la atingerea optimului funcțional al ministerului și al structurilor subordonate.

Ministerul Sănătății are în subordinea sa un număr de 132 unități finanțate integral de la bugetul de stat, precum și un număr de 10 unități finanțate din subvenții de la bugetul de stat și din venituri proprii. Pentru aceste unități Ministerul Sănătății asigură finanțarea cheltuielilor de personal, precum și a cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea instituțiilor. De asemenea, conform prevederilor actelor normative în vigoare, Ministerul Sănătății asigură finanțarea din bugetul de stat și a următoarelor cheltuieli de personal:

- rezidenții pentru toată perioada formării acestora începând din anul I până în anul VII;
- personalul medical angajat în următoarele tipuri de cabinete: medicină sportivă, planning familial, cercetare, TBC, LSM, HIV/SIDA, distrofici, medicină școlară și creșe, IML
- personalul medical angajat în UPU și CPU,
- asistenții medicali comunitari și mediatorii sanitari rromi;
- personalul medical angajat al unităților de asistență medico-sociale.

Această finanțare se asigură atât pentru personalul medical angajat în unitățile din subordinea Ministerului Sănătății, cât și pentru personalul medical angajat în unitățile din subordinea autorităților administrației publice locale.

De asemenea, în cadrul programului bugetar 3.1. Ministerul Sănătății implementează, proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile și rambursabile, precum și proiectele de interes național din cadrul Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) - Componenta 12 Sănătate.

În contextul unui nou ciclu european de finanțare pentru perioada 2021 - 2027, dar și al PNRR (2021-2026), este nevoie ca Ministerul Sănătății să aibă toate instrumentele și resursele (financiare, umane, materiale, etc.) adecvate în următorii ani pentru a putea implementa și livra la timp intervențiile în domeniul sănătății susținute din finanțări externe contractate/garantate de către statul român, precum și din fonduri nerambursabile.

Obiectivele programului bugetar 3.1:

Acest program bugetar urmărește:

- creșterea capacității administrative și manageriale a ministerului sănătății și a unităților din subordinea sa în vederea implementării politicilor de sănătate și administrării sistemului național de sănătate;
- creșterea calității asistenței medicale de urgență;
- creșterea accesului persoanelor din grupurile vulnerabile la asistență medicală comunitară;
- realizarea obiectivelor de investiții prin PNRR, proiecte finanțate din fonduri externe rambursabile și nerambursabile.

Descrierea programului bugetar 3.1:

Programul bugetar 3.1 urmărește creșterea capacității administrative și manageriale a Ministerului Sănătății și a instituțiilor din subordinea sa în vederea

formulării politicilor publice și planificării strategice, precum și pentru a realiza punerea în aplicare a acestora în acord cu documentele strategice sau de politică publică în vigoare la nivel național și la nivelul Uniunii Europene.

Un sistem de sănătate performant necesită personal medical înalt calificat, iar eficiența sa este în strânsă legătură cu existența, accesibilitatea și calitatea serviciilor medicale. Toate aceste aspecte sunt determinate, pe lângă factorul structural și cel legislativ, de factorul uman.

În plus, doar existența serviciilor și a personalului medical nu este suficientă, deoarece distribuția echilibrată și eficientă pe zone geografice și pe diferite specialități sunt imperios necesare, împreună cu existența serviciilor medicale de calitate ridicată care să fie accesibile pacienților.

Orice sistem de sănătate se bazează pe resursele umane care îl compun, însă simpla existență a forței de muncă în sănătate nu este suficientă.

Un sistem de sănătate cu o bună acoperire, sustenabil și performant, este acela în care personalul de specialitate este distribuit echitabil la nivel teritorial și accesibil în concordanță cu nevoile populației, pentru a realiza o practică medicală la nivelul așteptărilor populației.

Pe de altă parte, calitatea serviciilor oferite populației este în strânsă legătură cu pregătirea cadrelor medicale, cu nivelul competențelor dobândite, dar și cu gradul de motivare al acestora, care ar putea oferi o soluție pentru zonele cu acoperire slabă în resurse umane specializate.

Investiția în resursa umană din sănătate este de multe ori sub nivelul necesar în România, fapt ce accentuează dorința personalului de a migra. Migrația personalului de specialitate reduce eficiența și durabilitatea sistemului de sănătate și implicit reduce accesul populației la serviciile de sănătate necesare.

Investiția în educația și formarea continuă a resursei umane din sănătate, stimularea personalului din zonele rurale sau cu deficit de personal ar crește reziliența personalului medical sporind abilitatea de a deservi nevoile sistemului de sănătate și ale populației.

Astfel, prin intermediul programului bugetar 3.1 se asigură continuarea alocării unor resurse bugetare de la nivel central către nivelul județean cu următoarele destinații:

- asigurarea cheltuielilor de personal și a cheltuielilor de întreținere și funcționare pentru Ministerul Sănătății, pentru cele 132 de unități finanțate integral de la bugetul de stat, precum și pentru cele 10 unități finanțate din subvenții de la bugetul de stat și din venituri proprii din subordinea acestuia;

- asigurarea cheltuielilor de personal pe întreg procesul de formare postuniversitară a rezidenților;

- asigurarea cheltuielilor de personal pentru furnizarea unor servicii care nu sunt incluse în pachetele de servicii finanțate din bugetul FNUASS dar sunt esențiale pentru domeniul sănătății publice după cum urmează:

- acordarea serviciilor medicale de urgență furnizate de serviciile publice de ambulanță. Asistența medicală de urgență prespitalicească pe întreg teritoriul țării este asigurată de către serviciile publice de ambulanță din România, acționând în flux continuu și deservind o populație de cca 19 milioane de locuitori, conform Institutului Național de Statistică. Acestea sunt unități sanitare publice de importanță strategică, ce răspund solicitărilor telefonice venite atât din partea populației, cât și a altor unități medicale prin Sistemul național unic pentru apeluri de urgență (SNUAU) 112, serviciile publice de ambulanță fiind

totodată instituții cu atribuții în gestionarea situațiilor de urgență generate de producerea unor accidente colective, calamități și dezastre.

- acordarea serviciilor medicale de urgență furnizate în unitățile sanitare publice care dețin unități de primiri urgențe de tip UPU / CPU;

Unitățile de primiri urgențe (UPU) și compartimentele de primiri urgențe (CPU) sunt secții aflate în structura spitalelor județene, regionale sau în structura spitalelor aparținând ministerelor și instituțiilor cu rețele sanitare proprii, care au personal propriu, special pregătit și sunt destinate triajului, evaluării și tratamentului de urgență ale pacienților cu afecțiuni acute. Acestea sunt unități de tratament medical specializat în medicină de urgență, unde pacienții se pot prezenta fără o programare prealabilă, fie prin mijloace proprii, fie cu ajutorul ambulanței. Datorită naturii neplanificate a prezenței pacientului, secția trebuie să ofere tratament inițial pentru un spectru larg de boli și leziuni, dintre care unele pot pune viața în pericol și necesită o atenție medicală imediată.

Unitățile și compartimentele de primiri urgențe au devenit un punct important de acces la asistență medicală, pentru cei fără alte mijloace. Cheltuielile din fonduri de la bugetul de stat și de la bugetele locale pentru serviciile medicale din CPU/UPU din spitalele publice cresc an de an. Valoarea anuală a cheltuielilor bugetare aferentă serviciilor medicale de urgență în prespital este mai mare decât valoarea altor tipuri de servicii medicale. Acest fapt se explică, în contextul în care, structurile medicale de urgență în prespital (Servicii publice de Ambulanță și secții UPU/CPU din spitalele publice) sunt suprasolicitate, datorită acutizării unor boli netratate la timp. Factori precum birocrăția excesivă din asistența medicală primară și timpii de așteptare prelungiți pentru serviciile din ambulatoriul de specialitate clinic/paraclinic, au favorizat redirectionarea către serviciile de urgență care nu pot refuza cetățeanul.

Astfel, serviciile de asistență medicală primară au fost reduse și fragmentate în lipsa planificării și teritorializării acestora, iar serviciile de urgență (CPU, UPU) și cele de asistență medicală secundară și terțiară s-au concentrat în marile centre universitare medicale în detrimentul județelor adiacente acestora. Importanța acordată furnizorilor de servicii medicale a depășit semnificativ importanța acordată nevoilor pacientului și în mod special nevoilor asiguratului, acest fapt contribuind la fragmentarea serviciilor de sănătate, imposibilitatea urmăririi traseului pacientului, întâzieri marcate în accesarea unor servicii diagnostice esențiale în ambulatoriul clinic și paraclinic și concentrarea serviciilor medicale la nivelul CPU/UPU și al spitalelor care în prezent furnizează servicii multiple dintre care multe nu sunt necesare.

- acordarea serviciilor de asistență medicală comunitară;

Asistența medicală comunitară este o componentă importantă a sistemului de sănătate publică care are ca obiect identificarea activă a problemelor medico-sociale ale comunității, facilitarea accesului persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile, la servicii de sănătate și sociale, promovarea unor atitudini și comportamente favorabile unui stil de viață sănătos în comunitate, acordarea de servicii de sănătate în limita competențelor profesionale legale ale echipei de asistență medicală comunitară. În perioada următoare, conform documentelor strategice în vigoare, se urmărește adoptarea unor măsuri pentru dezvoltarea rețelei de asistență medicală comunitară și a centrelor comunitare integrate respectiv pentru creșterea numărului de asistenți medicali comunitari și mediatorii sanitari rromi și, pe cale de consecință, pentru creșterea activității de asistență medicală comunitară integrată cu asistența medicală primară, medicina de specialitate și după caz cu serviciile de asistență socială și serviciile educaționale.

- acordarea de asistență medicală școlară;

Asistența medicală școlară este bine reprezentată la nivelul unităților/subdiviziunilor administrativ teritoriale din urban, în timp ce în localitățile din zona rurală acoperirea cu personal medical din medicina școlară este realizată într-un procent de cca 7%. Datorită lipsei coerenței de implementare a activității de asistență medicală școlară cu aspectele demografice (scăderea sporului natural și implicit reducerea de la an la an a numărului de preșcolari și școlari), de mediu și infrastructură, etc. se impune dezvoltarea rețelei de medicină școlară, în special pentru unitățile administrative teritoriale din zona rurală și creșterea resursei umane implicate în furnizarea acestor servicii.

- asigurarea cheltuielilor de personal pentru personalul medical angajat în anumite tipuri de cabinete care nu se află în relații contractuale cu casele de asigurări de sănătate precum cabinete de medicină sportivă, planning familial, cercetare, TBC, LSM, HIV/SIDA, distrofici, creșe, IML;

- asigurarea cheltuielilor de personal pentru personalul medical angajat al unităților de asistență medico-sociale.

În cadrul programului bugetar 3.1. sunt incluse și sumele calculate, în condițiile legii, și plătite de autoritățile și instituțiile publice, precum și de persoanele juridice, publice și private, care nu angajează personal cu handicap.

De asemenea, programul bugetar 3.1 cuprinde și fondurile necesare plăților către organismele internaționale la care România, prin Ministerul Sănătății, este membră sau afiliată, precum și fondurile necesare realizării atribuțiilor Societății Naționale de Cruce Roșie din România.

Acest program bugetar mai cuprinde și veniturile și cheltuielile direcțiilor de sănătate publică, unităților sanitare și altor instituții subordonate, finanțate integral de la bugetul de stat, care au aprobată înființarea unei „activități” ce se finanțează din veniturile încasate la cererea persoanelor fizice și juridice.

O altă componentă a programului bugetar 3.1 vizează punerea în aplicare a măsurilor care fac obiectul componentei 12 - Sănătate din cadrul Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR).

Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) - Componenta 12 Sănătate a fost conceput astfel încât să asigure un echilibru optim între prioritățile Uniunii Europene și necesitățile de dezvoltare ale României, în contextul creșterii nivelului de acces, siguranță, calitate și funcționalitate a serviciilor medicale și a infrastructurii sanitare și a recuperării după criza COVID-19 care a afectat semnificativ țara.

România se confruntă cu provocări considerabile în ceea ce privește asigurarea accesului la asistență medicală. În total, aproximativ 11% din populație rămâne neasigurată și are acces doar la un pachet restrâns de servicii.

Facilitățile de sănătate, în special spitalele, sunt esențiale pentru comunități atât în mod obișnuit, dar și ca răspuns la situații de urgență, dezastre și alte crize. Spitalele sunt, de asemenea, simboluri importante ale bunăstării sociale.

Distrugerea sau deteriorarea unui spital poate duce la expunerea pacienților și a lucrătorilor din domeniul sănătății la vulnerabilități, dar și la pierderea încrederii populației în autorități. Sunt necesare măsuri pentru asigurarea siguranței, securității și funcționalității infrastructurii de sănătate, atât la nivel național, cât și la nivel comunitar.

Sectorul sanitar din România se bazează pe o infrastructură concepută acum 50 - 60 ani, când nevoia de servicii de sănătate era diferită față de realitățile de astăzi. Una dintre problemele des întâlnite în rețeaua de spitale este fragmentarea spitalelor pavilionare, ceea ce creează dificultăți în ceea ce privește organizarea fluxurilor și transportul pacienților.

Conform Hotărârii Guvernului nr.1237/2022 privind aprobarea Programului național de investiții în infrastructura de sănătate, aferent țintei 377, componenta 12 - Sănătate din anexa Deciziei de punere în aplicare a Consiliului din 3 noiembrie 2021 de aprobare a evaluării Planului de redresare și reziliență al României, precum și a metodologiei de aprobare a investițiilor finanțate din cadrul Planului național de redresare și reziliență al României, Ministerul Sănătății a stabilit finanțarea a 27 de obiective de investiții prin PNRR, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 143/2023 și a căror valoare însumată se încadrează în bugetul total alocat Investiției 2.1 - Infrastructură spitalicească publică nouă și Investiției 2.2. - Echipamente și aparatură medicală din cadrul țintei 377, componenta 12 - Sănătate din anexa Deciziei de punere în aplicare a Consiliului din 3 noiembrie 2021 de aprobare a evaluării Planului de redresare și reziliență al României.

Au fost încheiate contracte de finanțare pentru 19 obiective de investiții din cele 27 obiective cu o alocare totală din fonduri PNRR în valoare de 6.616 mil lei, reprezentând 51,46% din valoarea destinată Investiției I2. Dezvoltarea infrastructurii spitalicești publice. Pentru celelalte obiective sunt demarate activitățile pentru semnarea contractelor de finanțare.

De asemenea, din structura programului bugetar 3.1 fac parte și activitățile finanțate din fondurile externe nerambursabile, activități desfășurate de către Direcția Generală Implementare și Monitorizare Proiecte în scopul:

- consolidării rezilienței sistemului de sănătate din România, prin creșterea accesului pacienților la îngrijiri de sănătate diversificate, performante calitate, echitabile, furnizate în condiții de siguranță și în timp util;
- creșterii ponderii serviciilor medicale de tip preventiv prin dezvoltarea de mecanisme financiare care să încurajeze intervențiile preventive comprehensive și durabile, atât în asistența medicală primară, cât și în cea ambulatorie, de specialitate;
- finanțării din FEN a cât mai multe investiții comprehensive în infrastructură, resurse umane și instrumente de creșterea calității serviciilor de îngrijiri de sănătate oferite în toate domeniile de asistență medicală;
- creșterii capacității de guvernare a Ministerului Sănătății și a altor actori relevanți din sistemul de sănătate;
- modernizării sistemului informațional în sănătate, cu accent pe interoperabilitatea informațiilor și digitalizare,
- îmbunătățirii cunoștințelor, abilităților și competențelor resursei umane din domeniul sănătății.

Totodată, în structura programului bugetar 3.1 este inclusă și activitatea desfășurată de Unitatea de implementare a proiectului Băncii Mondiale, activitate ce poate fi grupată în trei direcții principale:

- construirea unui număr de 3 clădiri complexe ce vor include și centre pentru tratarea pacienților cu arsuri grave din cadrul următoarelor unități sanitare:
  - Spitalul Clinic Județean de Urgență «Pius Brânzeu» Timișoara - noua clădire va include centrul pentru arși, ATI, bloc operator și unitate de primiri urgențe;

- Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii Grigore Alexandrescu (activitate implementată în cadrul finanțării adiționale a Proiectului privind Reforma sectorului sanitar) - clădirea nouă va include centrul pentru arși, ATI, bloc operator și conexiunea cu unitate de primiri urgențe existentă;
- Spitalul Clinic Județean de Urgență Tg. Mureș (activitate implementată în cadrul finanțării adiționale a Proiectului privind Reforma sectorului sanitar) - clădirea nouă va include centrul pentru arși, ATI, bloc operator și conexiunea cu unitatea de primiri urgențe existentă;
  - achiziții de echipamente pentru creșterea calității și capacității asigurării serviciilor medicale de tipul:
    - echipamente pentru centrele regionale de screening al cancerului de col uterin și laboratoarele de patologie și citologie la nivel județean;
    - echipamente de radioterapie;
    - echipamente pentru dezvoltarea sistemului național de telemedicină de urgență;
      - management și implementare proiect - activitățile vizează asigurarea managementului și implementării Proiectului Băncii Mondiale, inclusiv sarcini fiduciare, monitorizarea, evaluarea și raportarea, prin asigurarea de bunuri, servicii, altele decât cele de consultanță, servicii de consultanță, instruire, audit și costuri operaționale.

Măsurile programului bugetar 3.1: Măsurile prin care va fi implementat programul bugetar 3.1. sunt prezentate în tabelul următor:

Obiectivul strategic 3: Măsurile programului bugetar

MĂSURI:
3.1.1: Îmbunătățirea performanței administrative a instituțiilor publice cu rol de strategie, reglementare, administrare, reprezentare din sistemul de sănătate
3.1.2: Acordarea serviciilor medicale de urgență furnizate de serviciile publice de asistență medicală de urgență prespitalicească (SAJ)
3.1.3: Acordarea serviciilor medicale de urgență furnizate în unitățile sanitare publice care dețin unități de primiri urgențe (UPU/CPU)
3.1.4: Asigurarea dezvoltării resurselor umane în concordanță cu nevoile populației și creșterea competențelor profesionale ale personalului medical finanțat din bugetul de stat
3.1.5: Dezvoltarea serviciilor de asistență medicală comunitară
3.1.6: Dezvoltarea serviciilor de asistență medicală școlară
3.1.7: Îmbunătățirea investițiilor din domeniul sănătății cu ajutorul Mecanismului de Redresare și Reziliență
3.1.8: Întărirea capacității sectorului de sănătate de a gestiona fonduri europene nerambursabile
3.1.9: Întărirea capacității sectorului de sănătate de a gestiona fonduri europene rambursabile

Politica în domeniul dezvoltării teritoriale, lucrărilor publice și administrației

PRIORITĂȚI STRATEGICE: coeziune economică și socială la nivel național, prin dezvoltarea regională echilibrată și durabilă a teritoriului și valorificarea potențialului cooperării teritoriale europene; administrație publică eficientă; creșterea gradului de

absorbție a fondurilor nerambursabile; întărirea capacității administrative a MDLPA (componenta de management organizațional și componenta legislativă).

Directii de actiune, tinte și obiective propuse, măsuri de implementare a obiectivelor, programe și proiecte planificate a se derula în perioada 2023 - 2026:

I.DEZVOLTAREA REGIONALĂ (DEZVOLTARE ȘI COOPERARE TERITORIALĂ, LUCRĂRI PUBLICE, CADASTRU ȘI PUBLICITATE IMOBILIARĂ)

Pentru perioada 2023-2026, s-a stabilit definirea și asigurarea din bugetul de stat/ fonduri nerambursabile a sumelor necesare implementării serviciilor publice în fiecare localitate de tip: sănătate; educație; apă - canalizare; gaze; energie termică, electrică; transport, drumuri; salubritate; cultură; culte; sport; locuință.

Măsurile prevăzute în domeniul dezvoltării regionale sunt finanțate atât din bugetul de stat cât și din fonduri externe nerambursabile, respectiv Programul Operațional Regional și Programele de Cooperare Teritorială Europeană.

Țintă / Obiectiv general: Creșterea coeziunii teritoriale la nivel național prin asigurarea accesului populației la serviciile și dotările de interes general, creșterea calității vieții și a oportunităților economice, prin utilizarea durabilă a teritoriului localităților urbane și rurale, precum și prin îmbunătățirea cooperării teritoriale transfrontalieră, transnațională și inter-regională.

Obiective specifice/ Măsuri de implementare pentru perioada 2023-2026:

1. Realizarea reformelor și investițiilor prevăzute în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR), pentru componentele unde MDLPA este coordonator de reforme/investiții;
2. Asigurarea cadrului strategic și de reglementare pentru politicile și strategiile din domeniul dezvoltării regionale, dezvoltării urbane și coeziunii teritoriale, lucrărilor publice, construcțiilor, locuirii și cooperării teritoriale europene;
3. Dezvoltarea de instrumente operaționale de gestionare a teritoriului;
4. Dezvoltarea teritoriului prin implementarea eficientă și eficace a programelor de investiții finanțate din fonduri comunitare, naționale și din alte surse legal constituite;
5. Corelarea programelor de investiții pentru dezvoltarea comunităților locale cu programele de finanțare din fonduri nerambursabile europene în cadrul exercițiului financiar multianual 2021 - 2027.

Programe/Proiecte prioritare pentru perioada 2023-2026:

În domeniul **DEZVOLTĂRII**, măsurile prioritare sunt:

1. Realizarea reformelor și investițiilor prevăzute în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR) , pentru componentele unde MDLPA este coordonator de reforme/investiții;

- a. Reforme asumate de MDLPA în Planul Național de Redresare (PNRR), Componenta 10 - Fondul Local

Reforma 5. Dezvoltarea sistemului de planificare - Codul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor

- aprobarea Codului amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor prin intermediul căruia este vizată reformarea legislației din domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor și realizarea unui cadru normativ simplificat și actualizat care să asigure planificarea sustenabilă a teritoriului, simplificarea și digitalizarea proceselor administrative și implementarea accelerată a investițiilor. În conformitate cu Programul de guvernare Codul va sintetiza și simplifica prevederile actelor normative care se referă la domeniile construcțiilor, atât la proiectare, cât și la avizare, autorizare și execuție. De asemenea, proiectul Codului va simplifica interacțiunea beneficiarilor cu autoritățile locale, va simplifica procedurile de elaborare și avizare proiecte, va crea un flux mai rapid pentru autorizarea lucrărilor, va eficientiza monitorizarea execuției lucrărilor. Având în vedere importanța deosebită a acestui demers, codificarea legislației din domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor a fost prevăzută ca jalon (nr. 315) în cadrul Reformei 5. Proiectul de Lege privind aprobarea Codului amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor a fost aprobat în ședința de Guvern din 29.03.2023 și se află în prezent în procedura parlamentară.

b. Reforme asumate de MDLPA în Planul Național de Redresare (PNRR), Componenta 5 - Valul Renovării

Reforma 1. Realizarea unui cadru normativ simplificat și actualizat care să sprijine implementarea investițiilor în tranziția către clădiri verzi și reziliente

R1.a Sistematizarea și codificarea legislației care să sprijine implementarea investițiilor în tranziția spre clădiri verzi și reziliente

- Una dintre țintele de reformă asumate prin Jalonul nr. 92 este reducerea cu cel puțin 50 % a timpului necesar pentru eliberarea autorizațiilor de construire de către entitățile relevante comparativ cu 2020, de la 270 de zile la 135 de zile pentru întregul proces de obținere a autorizațiilor de construire. Termenul de implementare a jalonului este trim. II 2025.

c. Investiții derulate în Planul Național de Redresare (PNRR), Componenta 5 - Valul Renovării

I1. Instituirea unui fond pentru Valul renovării care să finanțeze lucrări de îmbunătățire a eficienței energetice a fondului construit existent

Obiectivul investiției este creșterea ratei de renovare energetică a clădirilor multifamiliale și a clădirilor publice din România. Având în vedere că România este una dintre țările europene cele mai expuse riscului seismic, renovarea energetică se va realiza, atunci când va fi necesar, în paralel cu renovarea seismică, pentru a asigura o abordare eficientă din punctul de vedere al costurilor și un efect de lungă durată al investiției. Lucrările vor respecta, de asemenea, calitatea estetică și arhitecturală a clădirilor, prin luarea în considerare a eventualelor cerințe de protecție culturală ale renovării în cazul clădirilor care fac parte din patrimoniul cultural. Investițiile vor îmbunătăți, de asemenea, accesibilitatea clădirilor prin crearea de facilități și adaptarea clădirilor la nevoile persoanelor cu handicap, precum și la cerințele aferente îmbătrânirii populației.

I1.a - Axa 1 Schema de granturi pentru eficiență energetică și reziliență în clădiri rezidențiale multifamiliale: renovarea energetică moderată sau aprofundată/renovare integrată a clădirilor rezidențiale multifamiliale

Schema de finanțare prevede un apel de proiecte integrate (consolidare seismică și eficiență energetică), un apel pentru proiecte de renovare energetică dedicat comunităților expuse riscului de sărăcie și excluziune socială (20% din fondurile alocate pentru eficiență energetică) și un apel pentru proiecte de renovare energetică, teritorializat pentru UAT-uri, în funcție de numărul de clădiri și populație.

I1.b - Axa 2 Schema de granturi pentru eficiență energetică și reziliență în clădiri publice: renovarea moderată sau aprofundată/ renovare integrată a clădirilor publice

Schema de finanțare va finanța un apel de proiecte integrate (consolidare seismică și eficiență energetică) și un apel pentru proiecte de renovare energetică teritorializat (renovare energetică moderată 80% și aprofundată 20%).

I2. Realizarea Registrului național al clădirilor

Obiectivul investiției este de a crea o bază de date națională privind parcul imobiliar, care să indice informațiile esențiale, cum ar fi tipologia clădirii, consumul său de energie și riscul seismic. Baza de date va contribui la elaborarea de analize de politică și la formularea și evaluarea programelor, la identificarea clădirilor vizate de diferitele programe, la identificarea performanțelor slabe/ridicate, la prioritizarea investițiilor și la monitorizarea progreselor globale. Investiția va conduce la crearea și funcționarea Registrului național al clădirilor, care va fi un sistem informatic pentru parcul imobiliar național public și privat existent. Registrul va fi georeferențiat, corelat și interoperabil cu bazele de date urbane de la nivel local și cu alte sisteme și registre naționale. În prima fază-pilot, registrul va include o secțiune cu informații privind toate clădirile renovate în cadrul Planului de redresare și reziliență. Acest lucru va permite monitorizarea consumului de energie al acestor clădiri. Pașaportul energetic al clădirilor va face parte din logbook și va conține în format digital toate informațiile legate de intervențiile legate de energie. Logbook-urile vor face parte din Registrul național al clădirilor, un sistem integrat.

Registrul național al clădirilor (Jalon nr.107) va deveni disponibil online, împreună cu secțiunea-pilot, care include informații referitoare la clădirile renovate pe baza Planului național de redresare și reziliență, până în trimestrul IV 2024.

I3. Consolidarea capacității profesionale a specialiștilor și lucrătorilor în domeniul construcțiilor prin dezvoltarea de cursuri de formare privind eficiența energetică a construcțiilor

- Cel puțin 8000 de specialiști și lucrători din sectorul construcțiilor trebuie să fi obținut o certificare de curs de scurtă durată pentru finalizarea cursurilor de formare în domeniul eficienței energetice până în 2024 (ținta nr.109), în baza schemelor de certificare aprobate prin OMDLPA nr.967/2023 pentru aprobarea schemelor de certificare în domeniul performanței energetice a clădirilor pentru lucrătorii și specialiștii cu activitate în construcții (Ținta nr.108).

d. Implementarea programelor gestionate de către minister (sunt menționate mai jos).

2. Asigurarea cadrului strategic și de reglementare pentru politicile și strategiile din domeniul dezvoltării regionale, dezvoltării urbane și coeziunii teritoriale, lucrărilor publice, construcțiilor, locuirii și cooperării teritoriale europene

e. Aprobarea **Strategiei naționale de dezvoltare teritorială a României** și demararea implementării politicilor și programelor derivate din aceasta;

f. Implementarea **Strategiei naționale a locuirii**;

g. Implementarea **Strategiei naționale de renovare pe termen lung pentru sprijinirea renovării parcului național de clădiri rezidențiale și nerezidențiale**, atât publice, cât și private, și transformarea sa treptată într-un parc imobiliar cu un nivel ridicat de eficiență energetică și decarbonat până în 2050, respectiv a planului de acțiuni; implementarea Planului de acțiuni pentru implementarea strategiei pentru perioada 2022-2030, aprobat prin HG nr. 10/2023 privind modificarea și completarea Strategiei naționale de renovare pe termen lung, care prevede măsuri, indicatori și responsabili privind optimizarea cadrului legislativ, pregătirea și dezvoltarea de mecanisme de finanțare privind renovarea fondului construit, formarea și perfecționarea specialiștilor din domeniul construcțiilor, cercetarea și aplicarea experimentală a soluțiilor de proiectare, comunicarea și conștientizarea, pe lângă măsurile investiționale în ceea ce privește creșterea performanței energetice a clădirilor;

h. Implementarea **măsurilor din Foia de parcurs privind implementarea metodologiei BIM (Building Information Modelling) la nivel național, în proiectele de investiții finanțate din fonduri publice din sectorul construcțiilor**, adoptată prin Memorandum aprobat de Guvern în data de 16 septembrie 2022;

i. Implementarea **Strategiei naționale de reducere a riscului seismic**, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.1442/29.11.2022; constituirea și funcționarea grupului interinstituțional pentru coordonarea, implementarea și monitorizarea acțiunilor și indicatorilor relevanți propuși;

j. Implementarea **Strategiei integrate de dezvoltare durabilă a Deltei Dunării** prin instrumentul Investiție Teritorială Integrată;

k. Reorganizarea și simplificarea sistemului de reglementări tehnice în baza auditului întregului sistem de reglementare și revizuirea integrală/modificarea reglementărilor tehnice cu scopul simplificării și reducerii semnificative a numărului de reglementări tehnice;

l. Creșterea numărului specialiștilor în construcții – experți tehnici, verificatori de proiecte și auditori energetici, în multe domenii fiind înregistrată o lipsă acută de specialiști de acest gen;

3. Dezvoltarea de instrumente operaționale de gestionare a teritoriului

m. Dezvoltarea de instrumente operaționale de gestionare a teritoriului - măsura vizează Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară (ANCPI). În acest sens ANCPI are prevăzute următoarele proiecte:

- ✓ Proiecte finanțate din POR 2014-2020, Axa prioritară 11 - Extinderea geografică a sistemului de înregistrare a proprietăților în cadastru și cartea funciară

- Creșterea gradului de acoperire și incluziune a sistemului de înregistrare a proprietăților în zonele rurale din România - proiect finanțat din fonduri externe nerambursabile;
- ✓ Programul Național de Cadastru și Carte Funciară 2015-2023 (PNCCF)
  - Obiectiv PNCCF Finalizarea înregistrărilor la nivel național în Sistemul integrat de cadastru și carte funciară a tuturor imobilelor;
  - Continuarea contractelor din cadrul Proiectului pilot de înregistrare sistematică a imobilelor; Rezultatul așteptat: înregistrarea proprietăților rurale selectate în Sistemul Informatic Integrat de Cadastru și Carte Funciară;
- ✓ Proiecte finanțate FEN și SEE
  - Proiectul VOLTA - inovație în datele geospațiale și 3 D/Schimb de experiență în domeniul cercetării și inovației - proiect finanțat din fonduri externe nerambursabile
  - Interoperability Model for Land Registration III (Model de Interoperabilitate pentru Înregistrarea Imobilelor) - proiect finanțat din fonduri externe nerambursabile;
  - Informații geografice pentru mediu schimbări climatice și integrare UE LAKI III - proiect finanțat din fonduri externe nerambursabile;

4. Dezvoltarea teritoriului prin implementarea eficientă și eficace a programelor de investiții finanțate din fonduri comunitare, naționale și din alte surse legal constituite

În domeniul LOCUIRE, programele prioritare sunt:

- ✓ Programul multianual de construcții de locuințe sociale și de necesitate derulat în baza prevederilor Legii locuinței nr.114/1996:

Obiective 2023-2026: **Se vor promova și derula lucrări de execuție pentru un număr de 1000 - unități locative noi, se vor continua lucrările pentru cca. 3163 unități locative incluse la finanțare, din care în anul 2023 se estimează finalizarea unui număr de cca. 600 apartamente.**

- ✓ Programul privind construcția de locuințe pentru tineri, destinate închirierii, derulat de Agenția Națională pentru Locuințe, conform prevederilor Legii nr. 152/1998 privind înființarea ANL:

Obiective 2023-2026: În această perioadă se vor promova și vor continua lucrările de execuție la circa 12.800 locuințe. În anul 2024 se vor continua lucrările de execuție și se vor demara investiții pentru circa 6.800 locuințe, iar în perioada 2025-2027 se vor demara alte investiții pentru alte 6.000 locuințe. Până la finele anului 2023 se preconizează a se recepționa cca 500 locuințe, din care un număr de 81 sunt locuințe pentru specialiști din sănătate și învățământ.

- ✓ Programul privind construcția de locuințe de serviciu, derulat prin intermediul Agenției Naționale pentru Locuințe, conform prevederilor H.G. nr.719/2016 pentru aprobarea Programului „Construcția de locuințe de serviciu”:

Obiective 2023-2026: În această perioadă se vor promova și vor continua lucrările de execuție la 2.050 de locuințe. În anul 2024 se vor continua lucrările de execuție și vor demara investiții pentru un total de 550 locuințe, iar în perioada 2025-2027 se vor demara alte investiții pentru un total de 1.500 locuințe.

✓ Programul-pilot *Locuințe sociale pentru comunitățile de romi*, derulat prin intermediul Agenției Naționale pentru Locuințe, conform prevederilor H.G. nr.1237/2008 pentru aprobarea Programului-pilot „Locuințe sociale pentru comunitățile de romi” reprezintă o componentă experimentală a programului de incluziune socială a cetățenilor români aparținând minorității rome și are în vedere implementarea unor proiecte pentru construcția de locuințe sociale în cele 8 regiuni de dezvoltare ale României, în locații stabilite de MDLPA împreună cu autoritățile administrației publice locale și cu Agenția Națională pentru Romi.

Obiective 2023-2026: În anul 2024 se vor continua și finaliza lucrările de execuție la 21 locuințe.

✓ **Programul național de consolidare a clădirilor cu risc seismic ridicat**
Obiective 2023-2026 Programul național de consolidare a clădirilor cu risc seismic ridicat (PNCCRS), se derulează conform prevederilor Legii nr.212/2022 privind unele măsuri pentru reducerea riscului seismic al clădirilor, cu modificările și completările ulterioare și Normelor metodologice de aplicare aprobate prin OMDLPA nr. 2.853/2022. Programul cuprinde Subprogramul proiectarea și execuția lucrărilor de intervenții pentru clădirile multietajate cu destinația principală de locuință (1A) și Subprogramul proiectarea și execuția lucrărilor de intervenții pentru clădirile de interes și utilitate publică aflate în proprietatea sau administrarea autorităților și instituțiilor administrației publice centrale sau locale (1B). Prin OMDLPA nr.338/2023 au fost aprobate Listele sinteză cu obiectivele de investiții incluse pe fiecare subprogram în parte, astfel pe 1A au fost incluse 73 de obiective de investiții, iar pe 1B se regăsesc 100 obiective de investiții. Prin program se propune finanțarea proiectării și execuției lucrărilor de consolidare la clădirile încadrate de către experți tehnici atestați pentru cerința fundamentală rezistență mecanică și stabilitate în clasa de risc seismic Rsl sau RslI prin raport de expertiză tehnică, realizată conform normativului Cod de proiectare seismică - Partea a III-a - Prevederi pentru evaluarea seismică a clădirilor existente, indicativ P100-3, în vigoare la data solicitării includerii în Program, în scopul creșterii nivelului de siguranță la acțiuni seismice, precum și asigurării funcționalității acestora conform tuturor cerințelor fundamentale și a creșterii eficienței energetice.

✓ **Programul național de investiții pentru consolidarea spitalelor "Mihail Cantacuzino"**

Obiective 2023-2025: Programul se derulează în perioada 2023-2025 și își propune consolidarea clădirilor cu risc seismic ridicat pentru îmbunătățirea performanțelor seismice ale clădirilor aferente infrastructurii de sănătate publică, reducerea riscului seismic al clădirilor existente cu impact asupra siguranței vieții, a sănătății atât a pacienților, a aparținătorilor acestora, cât și a cadrelor medicale și, în general, a întregii comunități.

✓ **Programul național de investiții „Școli sigure și sănătoase” derulat conform OUG nr. 7/2023.**

Obiective 2023-2025: Programul se derulează în perioada 2023-2025 și își propune urgentarea aplicării măsurilor necesare preîntâmpinării consecințelor dezastruoase generate de seism, având în vedere că reducerea riscului seismic al clădirilor existente

și creșterea siguranței cetățenilor, inclusiv a elevilor și a cadrelor didactice, constituie o problemă de interes național și de utilitate publică.

✓ **Programul național de expertizare a clădirilor publice cu risc seismic din sistemele de sănătate și de învățământ.**

Obiective 2023-2025: Programul se derulează în perioada 2023-2025 și își propune finanțarea serviciilor de expertiză tehnică în vederea încadrării într-o clasă de risc seismic și a fundamentării măsurilor de intervenție pentru clădirilor publice cu risc seismic din sistemele de sănătate și de învățământ, acestea fiind introduse în program numai după finalizarea procedurii de evaluare vizuală rapidă a clădirilor, potrivit prevederilor Legii nr. 212/2022, cu modificările și completările ulterioare.

În domeniul INFRASTRUCTURĂ, programele prioritare sunt:

✓ **Programul național de dezvoltare locală (PNDL)**

Stadiu 2023:

- finanțarea celor 757 de obiective de investiții aflate în execuție din cele 4435 obiective incluse în prima etapă (2015-2023) a Programului;

- finanțarea celor 2.707 de obiective de investiții aflate în execuție din cele 7.136 obiective de investiții incluse în cadrul Etapei a II-a a PNDL (2017-2024).

Obiective 2023-2026: continuarea finanțării obiectivelor de investiții incluse în Program în Etapa II precum și a obiectivelor de investiții din cadrul PNDL etapa I - perioada până la 31 decembrie 2023, și monitorizarea executării lucrărilor prin verificarea periodică a obiectivelor de investiții pentru utilizarea eficientă a fondurilor disponibile de către echipe mixte MDLPA și ISC.

✓ **Programul național de construcții de interes public sau social derulat în baza Anexei 3 la O.G. nr.25/2001 privind înființarea Companiei Naționale de Investiții "C.N.I." - S.A**

Obiective 2023-2026: continuarea lucrărilor la aproximativ 1.700 obiective de investiții aflate în diferite stadii de realizare, finalizarea a aproximativ 250 obiective de investiții/ an, finanțarea procedurilor de achiziții publice la aproximativ 300 obiective de investiții aflate în diverse stadii ale procedurii/ an, finanțarea și finalizarea obiectivelor de investiții prioritizate.

✓ **Programul național multianual privind creșterea performanței energetice la blocurile de locuințe**

Obiective 2023 - 2026: sunt propuse la finanțare un număr de cca. 10.000 apartamente, se vor continua lucrările pentru un număr de 16.586 de apartamente incluse la finanțare și aflate în diferite faze de execuție, urmând a se recepționa cca.8.000 unități locative până la sfârșitul anului 2023.

✓ **Programul privind elaborarea și/sau actualizarea planurilor urbanistice generale și a regulamentelor locale de urbanism (program multianual)**

Stadiu program 2023: Execuția bugetară aferentă Programului este 0 lei (zero) având în vedere că Hotărârea de Guvern privind normele metodologice pentru finanțarea elaborării și/sau actualizării planurilor urbanistice generale ale localităților și a regulamentelor locale de urbanism a fost aprobată în data de 17.11.2023, urmând a fi inițiată încheierea contractelor de finanțare

multianuale între Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației și consiliile județene, ca beneficiari intermediari, pe o perioadă de maximum 4 ani bugetari.

Obiective 2023-2027: Transformarea într-un program multianual va conduce la:
- Finanțarea întregului proces de elaborare/actualizare a Planurilor urbanistice generale, de la inițiere și până la aprobare, asigurând astfel finalizarea demersurilor într-o perioadă mult mai scurtă față de prezent. Trebuie precizat că, în conformitate cu datele pe care le avem la nivelul MDLPA sunt 1977 de unități administrativ-teritoriale care au Planul Urbanistic General mai vechi de 10 ani.

-Punerea la dispoziția beneficiarilor programului multianual, de către minister, a platformei digitale „investitii.mdlpa.ro” și crearea de conturi individuale pentru aceștia.

- Sprijinirea unităților administrativ-teritoriale în demersul de finalizare rapidă a actualizării planurilor de urbanism general, astfel încât să fie facilitată atragerea de fonduri europene din actualul exercițiu financiar 2021-2027,

- Stabilirea unui mecanism clar și coerent de finanțare printr-o abordare colaborativă multi-nivel: central, județean și local.

✓ **Programul privind elaborarea hărților de risc natural pentru cutremure și alunecări de teren**

Stadiu program 2023: Având în vedere promulgarea Legii nr.45/2022 pentru modificarea și completarea unor acte normative și pentru stabilirea unor măsuri financiare în domeniul unor programe gestionate de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, Programul va avea caracter multianual. Transformarea în program multianual vine în sprijinul consiliilor județene atât în procesul de inițiere a procedurilor de achiziție de servicii de expertiză pentru elaborarea documentațiilor - prin asigurarea creditelor de angajament, cât și în finalizarea documentațiilor - prin asigurarea bugetului necesar. În prezent, Normele metodologice pentru derularea Programului sunt în curs de aprobare și din această cauză în anul 2023 nu au fost încheiate contracte de finanțare.

Obiective 2024-2027: Finanțarea documentațiilor privind elaborarea hărților de risc pentru cutremure și alunecări de teren este necesară pentru stabilirea măsurilor preventive care contribuie la pregătirea autorităților locale în cazul fenomenelor cauzate de catastrofe naturale și la diminuarea efectelor acestora

✓ **Programul național de investiții "Anghel Saligny"**

Vor fi finanțate, în perioada 2021-2028, obiective de investiții în valoare totală de 66.250.000 mii lei.

În perioada 22.09.2021 - 08.11.2021 au fost înregistrate 7.545 de cereri de finanțare, cu o valoare solicitată din bugetul de stat de 137.589.448 mii lei, pentru obiective de investiții din categoriile de investiții alimentare cu apă și stații de tratare a apei, sisteme de canalizare și stații de epurare a apelor uzate, drumurile publice clasificate, poduri, podețe, pasaje sau punți pietonale.

În perioada 07.03.2022-26.04.2022 au fost înregistrate 1.208 cereri de finanțare, cu o valoare solicitată din bugetul de stat de 57.829.026 mii lei, pentru categoria de investiții sisteme de distribuție a gazelor naturale.

Pentru obiectivele din categoria de investiții prevăzută la art.4 alin. (1) lit. e) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2020 au fost până în prezent aprobate listele pentru un număr de 34 de județe, fiind incluse în program un număr total de 517 obiective de investiții cu o valoare alocată de la bugetul de stat de 6.300.436 mii lei.

De asemenea, de la bugetul de stat, este alocată suma de 5.287.887 mii lei pentru 104 obiective de investiții preluate din Programul Operațional Infrastructură Mare, axa prioritară 8 - Sisteme inteligente și sustenabile de transport al energiei electrice și gazelor naturale, obiectivul specific 8.2 - Creșterea gradului de interconectare a Sistemului național de transport al gazelor naturale cu alte state vecine, în cadrul Apelului de proiecte POIM/859/8/2/, care au fost evaluate și selectate ca eligibile de către Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene și a căror valoare exceda plafonului alocat în cadrul Programului Operațional Infrastructură Mare.

Până în prezent au fost încheiate un număr de 29 de contracte de finanțare din categoria prevăzută la art.4 alin. (1) lit. e), cu o valoare alocată de la bugetul de stat de 994.913 mii lei, pentru care a fost decontată de la bugetul de stat suma de 80.780 mii lei.

Obiective 2024-2027: încheierea contractelor de finanțare pentru obiectivele de investiții incluse la finanțare din categoriile de investiții prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. a)-d) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2020 și continuarea efectuării transferurilor de la bugetul de stat și includerea la finanțare, respectiv încheierea contractelor de finanțare pentru obiectivele de investiții incluse la finanțare din categoriile de investiții prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. e) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 95/2020, precum și continuarea efectuării transferurilor de la bugetul de stat pentru toate obiectivele incluse în Program.

5. Corelarea programelor de investiții pentru dezvoltarea comunităților locale cu programele de finanțare din fonduri nerambursabile europene în cadrul exercițiului financiar multianual 2021 - 2027.

I. ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ:

Obiectiv general : Creșterea eficienței administrației publice românești și a receptivității acesteia la nevoile cetățenilor, reducerea disparităților economice și sociale dintre România și țările mai dezvoltate din Uniunea Europeană extinsă (UE) și/ sau să contribuie la reducerea disparităților economice și sociale, în România, dintre centrele urbane dinamice și regiunile periferice slabe din punct de vedere structural.

Obiective specifice/ Măsurile pentru perioada 2023-2026:

- Continuarea implementării acțiunilor aferente unor criterii ale condiționalității ex-ante pe domeniul administrației publice impuse de Comisia Europeană în Acordul de parteneriat pentru Obiectivul tematic 11 - „Consolidarea capacității instituționale și o administrație publică eficientă” în corelare și cu obiectivele stabilite în Programul de Guvernare pe domeniul administrație publică, privind:
  - o Debirocratizarea și simplificarea administrativă prin continuarea demersurilor de simplificare și raționalizare a procedurilor administrative pentru cetățeni;

- o Creșterea calității și accesului la serviciile publice prin continuarea demersurilor privind promovarea managementului calității;
  - o Resursele umane din administrația publică prin continuarea implementării unor strategii și politici privind resursele umane care să acopere principalele decalaje identificate în acest domeniu, dezvoltarea de competențe la toate nivelurile ierarhiei profesionale din cadrul autorităților publice, precum și alte măsuri vizând consolidarea capacității administrației publice incluse în documente strategice și programatice în domeniu;
  - Consolidarea reformei administrației prin asigurarea și operaționalizarea cadrului normativ unitar de funcționare a administrației publice - simplificarea /sistematizarea/ codificarea legislației în administrația publică;
  - Stimularea cooperării unităților administrativ-teritoriale în consorții administrative prin asigurarea implementării Programului multianual pentru sprijinirea cooperării unităților administrativ-teritoriale membre ale consorțiilor administrative înființat în baza art.91¹ alin (17) din OUG nr.57/2019 privind Codul Administrativ, cu modificările și completările ulterioare;
  - Monitorizarea și evaluarea procesului de descentralizare cu scopul creșterii capacității de furnizare a serviciilor publice la nivel local, în conformitate cu prevederile HG nr.229/2017 privind Strategia Generală de Descentralizare, respectiv:
    - o Asigurarea coordonării procesului de implementare a strategiilor de descentralizare;
    - o Îmbunătățirea sistemului de monitorizare și evaluare a competențelor descentralizate;
    - o Monitorizarea și evaluarea capacității administrative și a standardelor de calitate prin aplicația SALT.
  - Implementarea unor măsuri de creștere a capacității MDLPA și a autorităților administrației publice locale de a-și îndeplini atribuțiile conferite de lege și de a răspunde cât mai bine solicitărilor și nevoilor cetățenilor și altor categorii de beneficiari, prin promovarea de soluții care să fie implementate într-o manieră unitară, inclusiv prin facilitarea unor mecanisme de colaborare între unitățile administrativ-teritoriale de tipul consorțiilor administrative;
  - Propunere spre adoptare a Codului Finanțelor Publice Locale, care reglementează:
    - finanțele publice locale;
    - criza financiară și insolvența unităților administrativ-teritoriale;
    - impozitele și taxele locale;
    - procedura fiscală locală.
- Prin implementarea Codului finanțelor publice locale se realizează:
1. sistematizarea și concentrarea normelor juridice specifice acestui domeniu, subordonate unor principii comune, cu precizarea acestora;
  2. asanarea legislației active, astfel că se abrogă expres dispozițiile legale căzute în desuetudine sau care înregistrează aspecte de contradictorialitate în domeniul finanțelor publice locale;
  3. o structură omogenă care să înlesnească cunoașterea acestor prevederi de către contribuabili, pe de o parte și, implicit, de către autoritățile administrației publice locale din România, investite cu organizarea executării și executării în concret a acestor prevederi, în mod unitar, pe de altă parte;

4. premisele ca autoritățile administrației publice locale să poată elabora și aproba strategii privind dezvoltarea economică, socială și de mediu a unității administrativ-teritoriale, pe termen mediu și lung, în concordanță cu proiecțiile bugetare locale multianuale.
  5. codul este structurat pe 4 cărți, pentru a asigura o tranziție mai ușoară și firească de la cele 4 acte normative înglobate la un singur act normativ, iar în interiorul acestora pe titluri și capitole.
- Modernizarea infrastructurii aferente serviciului public de alimentare cu energie termică a localităților și îmbunătățirea eficienței energetice prin finanțarea unor obiective de investiții prin Programul Termoficare 2019-2027.

Programe/ Proiecte prioritare pentru perioada 2024- 2027:

- Evaluarea implementării măsurilor cuprinse în Planul integrat pentru simplificarea procedurilor administrative aplicabile cetățenilor - aplicarea mecanismelor de monitorizare și evaluare a Planului de simplificare, realizate prin proiectul „Instrumente de sistematizare a legislației, de monitorizare și de evaluare în administrația publică”, cod SIPOCA 59, finalizat în anul 2022 și elaborarea de rapoarte;
- Îmbunătățirea cadrului aplicabil administrației publice prin codificarea și sistematizarea legislației - modificarea și completarea Codului administrativ în vederea eficientizării aplicării prevederilor acestuia;
- Promovarea și aprobarea proiectului Codului de Procedură Administrativă a cărei fundamentare s-a realizat prin implementarea proiectului „Instrumente de sistematizare a legislației, de monitorizare și de evaluare în administrația publică”, cod SIPOCA 59, finalizat în anul 2022; Tezele prealabile ale Codului de procedură administrativă au fost aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 946/2023, publicată în Monitorul Oficial nr. 924 din data de 13 octombrie 2023.
- Continuarea procesului de descentralizare a competențelor - în calitate de coordonator al procesului de elaborare a standardelor de calitate și cost de către ministerele implicate - MDLPA își propune să intensifice acțiunile necesare pentru realizarea acestui obiectiv, având în vedere că situația a impus decalarea cu un an a termenelor de finalizare a măsurilor specifice descentralizării. În acest sens, ulterior aprobării H.G. nr. 800/2022 pentru organizarea, funcționarea și atribuțiile Comitetului tehnic interministerial pentru descentralizare și a grupurilor de lucru pentru descentralizarea competențelor, a fost aprobată metodologia de elaborare a propunerilor de standarde de calitate și de cost pentru serviciile publice descentralizate și pentru serviciile publice care urmează a fi descentralizate (OMDLPA nr. 2345/2022), în baza căreia vor fi elaborate sau, după caz, actualizate, standardele de calitate și după caz, de cost, care vor fi promovate spre aprobare prin Hotărâri de Guvern;
- Sprijinirea procesului de creștere a capacității administrative a autorităților administrației publice locale de a-și îndeplini atribuțiile conferite de lege și de a răspunde cât mai bine solicitărilor și nevoilor cetățenilor și altor categorii de beneficiari. Pentru susținerea acestor demersuri au fost depuse în luna iunie 2023 în cadrul programului INTERREG EUROPE două proiecte, respectiv proiectul ”Obiective, acțiuni și resurse puse în comun pentru beneficiu reciproc al comunităților noastre - SHARING” al cărui scop vizează dezvoltarea și consolidarea mecanismelor de cooperare între unitățile administrativ- teritoriale, iar cel de-al doilea, proiectul

”Capacitatea administrativă un instrument esențial pentru guvernarea eficientă - Ad_Cap4Good_Gov”, ce are ca scop dezvoltarea și consolidarea metodologiei de evaluare a capacității administrative pentru integrarea modificărilor legislative recente și alinierea instrumentului de evaluare cu noile tendințe europene. Ambele proiecte sunt în etapa de evaluare pentru care se așteaptă luarea unei decizii de către finanțator;

- Implementarea Programului multianual pentru sprijinirea cooperării unităților administrativ-teritoriale membre ale consorțiilor administrative înființat în baza art. 91¹ alin. (17) din OUG 57/2019 privind Codul Administrativ, cu modificările și completările ulterioare; Programul are ca obiectiv general stimularea cooperării și asocierii unităților administrativ-teritoriale, în limitele competenței autorităților lor deliberative și executive, în consorții administrative, în scopul integrării furnizării de politici și servicii la nivelul acestora, reducerii diferențelor de dezvoltare și creșterii funcționalității la nivel local;
- Modernizarea, reabilitarea, re tehnologizarea și extinderea sau înființarea sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică prin Programul Termoficare. Unitățile administrativ-teritoriale care dețin în proprietate sisteme centralizate de alimentare cu energie termică sau cele care intenționează să înființeze astfel de sisteme, pot beneficia de cofinanțarea nerambursabilă a proiectelor de investiții.
Rezultate estimate prin implementarea Programului Termoficare în perioada 2024-2027: finanțarea a aproximativ 45 obiective de investiții propuse de 18 unități administrativ-teritoriale beneficiare.
- Implementarea celei de-a doua contribuții elvețiene în anumite state membre ale Uniunii Europene pentru reducerea disparităților economice și sociale în cadrul Uniunii Europene pentru două Măsuri Suport pentru care Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației îndeplinește calitatea de Operator de Program, respectiv:
  - a) Eficiența energetică și energie regenerabilă, unde beneficiarii ai finanțării sunt unități administrativ-teritoriale care vor fi selectate în baza unui apel de proiecte
  - b) Transportul public, unde beneficiarul finanțării este Societatea Metrorex S.A., pentru un proiect ce vizează îmbunătățirea accesului la rețeaua de metrou București.

II. FONDURI EUROPENE

Țintă/Obiectiv general: Îmbunătățirea absorbției și gestionarea eficientă a fondurilor europene

Obiective specifice/ Măsuri (după caz) de implementare pentru perioada 2021 - 2027:

1. atingerea țintelor anuale de absorbție stabilite la nivelul programelor operaționale;
2. evaluarea rapidă a proiectelor depuse și semnarea rapidă a contractelor de finanțare; măsuri de simplificare pentru îmbunătățirea sistemului administrativ și a capacității de absorbție a fondurilor europene.

PROGRAME GESTIONATE DE ROMÂNIA ÎN PERIOADA 2014-2020 și 2021-2027, PRIN INTERMEDIUL MDLPA:

1. PROGRAME DE COOPERARE/INTERREG:

Programe Interreg aferente perioadei de programare 2021-2027:

- Programul Interreg VI-A România-Bulgaria, cu un buget total de 207,45 mil. euro. Au fost lansate primele apeluri de proiecte, proiectele depuse în cadrul apelului competitiv fiind în curs de evaluare, împreună cu două operațiuni de importanță strategică depuse în cadrul apelului dedicat acestora.
- Programul Interreg VI-A România-Ungaria, cu un buget total de 175,94 mil euro. A fost lansat primul apel de proiecte, proiectele soft depuse fiind în curs de evaluare.
- Programul Interreg IPA România-Serbia, cu un buget total de 87,72 mil euro. A fost lansat primul apel competitiv de proiecte, proiectele depuse fiind în curs de evaluare. În plus, au fost selectate 2 proiecte de infrastructură mare, aflate în pre-contractare, și 3 proiecte de importanță strategică, dintre care 2 au fost contractate. Rata de contractare este de 21,4%.
- Danube Region Programme (Programul pentru Regiunea Dunării) are un buget total de 224,60 mil euro. În urma evaluării primului apel, au fost aprobate un număr de 60 de proiecte, în care cooperează 83 de organizații din România. În prezent, proiectele se află în procesul de precontractare.
- Programul de cooperare INTERREG EUROPE are un buget total de 474,35 mil euro. În proiectele aprobate aferente primului apel participă 42 parteneri din România. Rezultatele proiectelor finanțate în cel de-al doilea apel vor fi aprobate în luna decembrie 2023.
- Programul Interreg URBACT IV are un buget total de 108,06 mil euro. În rețelele aprobate în primul apel participă 20 parteneri din România.
- Programul INTERACT IV are un buget total de 56,25 mil euro.
- Programul ESPON 2030 are un buget total de 60 mil euro.
- Programul Interreg VI-A NEXT România-Ucraina are un buget total de 60,05 mil. euro. Primul apel de proiecte a fost lansat.
- Programul Interreg VI-A NEXT România-Republica Moldova are un buget total de 85,87 mil. euro. Primul apel de proiecte a fost lansat.
- Programul Interreg VI-B NEXT Bazinul Mării Negre are buget total de 72,27 mil. euro. A fost lansat primul apel de proiecte, proiectele depuse fiind în curs de evaluare.
- Programul Interreg VI-A NEXT Ungaria-Slovacia-România-Ucraina are un buget total de 73,43 mil euro. Primul apel de proiecte a fost lansat.

Programe aferente perioadei de programare 2014-2020:

- Programul Interreg V-A România-Bulgaria, cu un buget total de 258,50 mil. Euro. 22 de proiecte se află în implementare, 147 fiind deja finalizate. Nu au fost dezangajate fonduri.

- Programul Interreg V-A România-Ungaria, cu un buget total de 231,86 mil euro³⁵ de proiecte se află în implementare, 80 fiind deja finalizate. Nu au fost dezangajate fonduri
- Programul IPA de cooperare transfrontalieră România - Republica Serbia 2014-2020 cu un buget total de 88,12 mil euro. 6 proiecte se află în implementare, 76 fiind deja finalizate. Nu au fost dezangajate fonduri.
- Programul Transnațional Dunărea are un buget total de 274,57 mil euro. În proiectele aprobate participă 211 organizații din România, fiind semnate 206 contracte de cofinanțare.
- Programul de cooperare interregională INTERREG EUROPE are un buget total de 426,31 mil euro. În proiectele aprobate participă 111 organizații din România, fiind semnate 106 contracte de cofinanțare.
- Programul de cooperare interregională URBACT III are un buget total de 96,32 mil euro. În rețelele aprobate participă 39 de organizații din România, fiind semnate 38 de contracte de cofinanțare.
- Programul de cooperare interregională INTERACT III are un buget de 39,40 mil euro FEDR la care se adaugă 163.530 euro contribuția Elveției și Norvegiei.
- Programul de cooperare ESPON 2020 are un buget de 41,37 milioane euro FEDR la care se adaugă contribuțiile naționale în valoare de 7,3 milioane euro și contribuția statelor partenere (Elveția, Norvegia, Islanda, Liechtenstein) de 1,85 milioane euro.
- Programul operațional comun România-Ucraina 2014-2020 are un buget de 66 mil. euro. 28 proiecte se află în implementare și 38 sunt deja finalizate. Nu se aplică principiul dezangajării fondurilor.
- Programul operațional comun România - Republica Moldova 2014-2020 are un buget total de 89,10 mil. euro. 22 de proiecte se află în implementare și 59 sunt deja finalizate. Nu se aplică principiul dezangajării fondurilor.
- Programul operațional comun Bazinul Mării Negre 2014-2020 are buget total de 54,33 mil. euro. 7 proiecte se afla in implementare, 57 fiind deja finalizate. Nu se aplică principiul dezangajării fondurilor.
- Programul de Cooperare Transfrontalieră ENI Ungaria-Slovacia-România-Ucraina 2014-2020 are un buget total de 81 mil euro. În proiectele aprobate participă 50 de organizații din România în cadrul a 40 de proiecte, până în prezent fiind semnate toate cele 50 contracte de cofinanțare.

PLANUL NAȚIONAL DE REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ

Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației are în gestiune Componenta 5 - Valul Renovării, Componenta C10 - Fondul Local, Componenta 11 - Turism și cultură (Reforma R2 - Intrarea în vigoare a cadrului de reglementare privind cicloturismul, Investiția 3 - Instituirea și operaționalizarea Centrului Național de Coordonare Velo, Investiția 4 - Implementarea a 3.000 km de trasee cicloturistice, Componenta 15 - Educație (Investiția 1 - Construirea, echiparea și operaționalizarea a 110 creșe). **Bugetul total aproximativ pentru aceste componente gestionate de către MDLPA este de 4,749 miliarde euro.**

Componenta 5 - Valul Renovării - fac parte următoarele investiții:

I1.a Renovarea energetică moderată sau aprofundată/renovare integrată a clădirilor rezidențiale multifamiliale are ca țintă renovarea a 4,37 milioane mp de clădiri rezidențiale multifamiliale.

I1.b Renovarea moderată sau aprofundată/ renovare integrată a clădirilor publice vizează renovarea a 2,31 milioane mp de clădiri publice.

STADIU ACTUAL - 2023: Atât în anul 2022 cât și în anul 2023 s-au semnat 1.590 contracte de finanțare cu beneficiarii, în valoare de 15.729.024.720,19 lei (inclusiv TVA).

* Valoarea totală a cererilor de transfer plătite până în prezent pentru Componenta 5 - Valul renovării este de 460.682.388,54 (1851 cereri de transfer) lei fără TVA.

Componenta 10 - Fondul Local, abordează provocările legate de disparitățile teritoriale și sociale din zonele urbane și rurale, precum și mobilitatea urbană.

Din Componenta 10: Fondul local fac parte următoarele investiții:

I.1.1. Mobilitatea urbană verde - înnoirea parcului de vehicule destinate transportului public ce are ca țintă 1135 vehicule curate (autobuze electrice/hidrogen, inclusiv nave asimilate autobuzelor care servesc transportului public de călători pe apă, tramvaie, troleibuze, microbuze electrice/hidrogen).

I.1.2. Mobilitatea urbană verde - ITS/alte infrastructuri TIC vizează instituirea a 491 sisteme inteligente de transport.

I.1.3. Mobilitatea urbană verde - asigurarea infrastructurii pentru transportul verde - puncte de reîncărcare pentru vehiculele electrice prin care se propune montarea a 13.200 puncte de încărcare.

I.1.4. Mobilitatea urbană verde - asigurarea de piste pentru biciclete și alte vehicule electrice ușoare la nivel local/metropolitan, investiție prin care se urmărește construirea a 1091 km de piste.

I.2. Construirea de locuințe nZEB plus - pentru tineri/locuințe de serviciu pentru specialiști din sănătate și învățământ ce va contribui la crearea de 5522 locuințe.

I.3. Reabilitarea moderată a clădirilor publice pentru îmbunătățirea serviciilor publice prestate la nivelul unităților administrativ-teritoriale care are ca țintă 1.306.818 mp suprafață utilă reabilitată.

I.4. Elaborarea/actualizarea în format GIS a documentelor de amenajare a teritoriului și de planificare urbană - 378 documentații

STADIU ACTUAL - 2023: Atât în anul 2022 cât și în anul 2023 au fost semnate un număr de 4909 contracte de finanțare cu beneficiarii, în valoare de 12.796.000.364,05 lei (fără TVA).

* Valoarea totală a cererilor de transfer plătite până în trimestrul IV pentru Componenta 10 - Fondul local este de 258.240.474,33 lei cu TVA (2,914 cereri de transfer).

Din **Componenta 11: Turism și cultură** fac parte următoarele investiții:

I3 - Instituirea și operaționalizarea Centrului național de coordonare Velo - Platforma națională integrată e-Velo și aplicație pentru telefoane inteligente

I4 - implementarea a 3.000 km de piste pentru biciclete - Semnarea contractelor privind piste pentru biciclete

Pentru Investiția 4, au fost semnate în anul 2023 un număr de 12 contracte de finanțare cu beneficiarii, în valoare totală de 1.602.292.962,68 lei fără TVA.

Până în prezent, a fost decontată o cerere de transfer în valoare de 63.000 lei fără TVA.

Din **Componenta 15: Educație** fac parte următoarele investiții:

I.1.1. Construirea, echiparea și operaționalizarea a 110 creșe - 110 creșe vor fi construite după lansarea schemei de granturi pentru construcția (și echiparea) lor, în conformitate

cu cerințele de la jalonul 453. Cele 110 creșe, cu o capacitate cuprinsă între 40 și 110 locuri (găzduind 2, 3 sau 5 grupuri), vor fi construite de UAT-uri.

STADIU ACTUAL -2023 Până în prezent au fost semnate 119 contracte de finanțare în valoare de 1.771.758.829,06 lei cu TVA.

Au fost decontate 467 de cereri de transfer în valoare de 1.488.872.965,37 lei fără TVA.

Politica în domeniul energiei

Ministerul Energiei înființat în baza Ordonanței de urgență a Guvernului nr.212/2020 privind stabilirea unor măsuri la nivelul administrației publice centrale și pentru modificarea și completarea unor acte normative se organizează și funcționează ca organ de specialitate al administrației publice centrale, în subordinea Guvernului, care aplică strategia și Programul de guvernare în domeniile energetic și resurselor energetice.

Misiunea ministerului este aceea de a aplica politicile guvernamentale în următoarele domenii:

- a) energetic și al resurselor energetice;
- b) producția, transportul, distribuția și furnizarea energiei electrice și termice - inclusiv în surse regenerabile/ verzi;
- c) exploatarea, procesarea, transportul, distribuția și valorificarea resurselor minerale/ energetice/ hidrocarburi, onshore sau offshore, cărbune, uraniu, petrol și gaze naturale și derivate ale acestora;
- d) sectorul nuclear civil - gestionarea deșeurilor radioactive și al managementului apei grele;
- e) întreținerea și verificarea tehnică periodică a echipamentelor energetice;
- f) eficiența energetică și Pactul Verde European (Green Deal) - în concordanță cu cerințele economiei de piață și stimularea inițiativei operatorilor economici.

Viziunea pe termen mediu a Guvernului la capitolul energie, conform Programului de Guvernare, menționează că "obiectivul principal al noii politici energetice este asigurarea independenței și securității energetice în conformitate cu contextul european al unei viitoare piețe integrate".

Sunt vizate o serie de priorități pentru următorii ani, cum ar fi decarbonizarea și promovarea tranziției verzi și a digitalizării sectorului energetic, creșterea capacității de producție nucleară, pe fondul schimbării paradigmei consumului de energie, inclusiv prin stocare. Obiectivele de guvernare cuprind aspecte privitoare la securitatea aprovizionării, promovarea de investiții, în special în domeniul nuclear, continuarea intervenției statului pentru menținerea unui cost decent al energiei, începerea efectivă a proiectului de exploatare a gazelor offshore din Marea Neagră, tranziția unora din capacitățile de producție a energiei electrice de pe cărbune pe gaz natural, investiții în extinderea rețelei de transport a energiei electrice, dar și în rețelele de transport și distribuție gaze naturale, clarificarea cadrului legal pentru susținerea investițiilor în producția de energie din surse regenerabile, promovarea stocării, bateriilor și stocării carbonului, înscrierea României în OCDE, adaptarea legislației pentru finalizarea construcțiilor hidrotehnice începute, participarea la proiectele europene de hidrogen și mobilitate verde, dezvoltarea infrastructurii de transport alternativ, stimularea investițiilor pe întregul lanț valoric, un sistem modern de guvernare a sectorului, acordarea unui rol central consumatorilor și prosumatorilor și combaterii sărăciei energetice, extinderea duratei de viață a zăcămintelor mature de țiței și gaze, creșterea

eficienței energetice a clădirilor și companiilor, inclusiv prin măsuri legislative, implementarea reformelor și investițiilor din PNRR.

Obiectivele strategice ale ministerului, potrivit principalelor domenii aflate în responsabilitatea sa sunt:

Obiectiv Strategic 1: Creșterea securității energetice a României, gestionarea sigură a resurselor energetice și modernizarea sistemului energetic național - vizează exploatarea sigură și eficientă a resurselor energetice primare și a sistemului de alimentare cu energie electrică și gaze naturale drept combustibil de tranziție pentru siguranța sistemului energetic, realizarea studiilor și documentelor programatice necesare aplicării strategiei și Programului de guvernare în domeniul energetic și al resurselor energetice precum și dezvoltarea și producția pe piața locală de noi tehnologii low carbon.

Obiectiv Strategic 2: Decarbonizarea sistemului electroenergetic național - are în vedere eliminarea etapizată a cărbunelui din mixul energetic, decarbonizarea și modernizarea sectorului de încălzire-răcire și promovarea producției de energie electrică din surse regenerabile.

Obiectiv Strategic 3: Susținerea consumatorilor industriali de energie - are ca scop susținerea consumatorilor industriali prin eficiență energetică și prin scheme de sprijin.

Obiectiv Strategic 4: Creșterea capacității administrative a ME prin consolidarea cadrului legislativ și organizational de autoritate tutelară, prin reprezentare internațională și prin derularea eficace a proceselor de monitorizare și autorizare a actorilor economici - are ca scop administrarea competitivă și eficientă a participațiilor statului în sectorul energetic, întărirea capacității administrative a ME și consolidarea cadrului legislativ.

Programele propuse la finanțare în anul 2024, precum și estimările pentru perioada 2025 - 2027 sunt:

1. Exploatarea sigură și eficientă a resurselor energetice primare și a sistemului de alimentare cu energie electrică și gaze naturale, în special promovarea gazului natural drept combustibil de tranziție pentru asigurarea funcționării sigure și stabile a Sistemului Electroenergetic Național;
2. Dezvoltarea și producția pe piața locală de noi tehnologii low carbon;
3. Eliminarea etapizată a cărbunelui din mixul energetic;
4. Promovarea producției de energie electrică din surse regenerabile;
5. Susținerea consumatorilor industriali prin eficiență energetică;
6. Întărirea capacității administrative a ME și consolidarea cadrului legislativ

Sumele alocate programelor se asigură de la bugetul de stat și din activități finanțate integral din venituri proprii (Fondul pentru modernizare și Planul Național de Investiții).

Fondul pentru modernizare

Fondul pentru modernizare reprezintă un instrument cheie pentru dezvoltarea investițiilor în proiecte energetice, care prevăd îmbunătățiri în eficiență

energetică, modernizarea sistemelor energetice și tranziția în regiunile dependente de cărbune în Statele Membre cu PIB pe cap de locuitor la prețul pieței mai mic de 60% din media UE (10 state). Fondul pentru modernizare este constituit din veniturile obținute prin licitarea pe piață a 2% din certificatele de emisii de gaze cu efect de seră (GES) la nivelul UE, pentru perioada 2021-2030 iar România are alocat un procent de 11,98% din totalul de 2 %.

Obiectivele Fondului pentru modernizare vizează tranziția către un sistem energetic cu emisii reduse de carbon, prin stimularea investițiilor în surse regenerabile de energie, rețelele de transport care să includă distribuția energiei termice în zonele rezidențiale și comerciale, interconectări de rețele pentru transportul de electricitate și gaze naturale, precum și stocarea de energie, îmbunătățirea eficienței energetice în producerea de energie, inclusiv în sectoarele de transport, clădiri, construcții, agricultură și deșeuri și pentru o tranziție echitabilă în regiunile dependente de cărbune.

Fondul pentru modernizare este implementat prin următoarele programe-cheie:

- a) program-cheie 1: SRE și stocarea energiei - Sprijin pentru realizarea de noi centrale electrice și sisteme de încălzire-răcire bazate pe surse regenerabile de energie și pentru realizarea de capacități de stocare a energiei electrice.

Programul "Sprijinirea investițiilor în noi capacități de producere a energiei electrice produsă din surse regenerabile pentru autoconsum aferent apelului de proiecte pentru solicitanții din sectorul public", din cadrul Programului-cheie 1 "Surse regenerabile de energie și stocarea energiei" din Fondul pentru Modernizare, a fost aprobat prin OME nr. 1431/01.11.2023, bugetul total estimat al apelului fiind de 500.000.000 euro.

Bugetul alocat apelului de proiecte se angajează în temeiul principiului "primul venit, primul evaluat și contractat, cu respectarea condițiilor din ghid". Deschiderea apelului de proiecte va avea loc începând cu data de 06.12.2023, cu depunere continuă până la data de 06.03.2024. TVA-ul eligibil este cel aferent cheltuielilor care se încadrează în plafoanele aferente fiecărei tehnologii menționate în ghid (95.000.000 euro, la o cotă de 19%).

- b) program-cheie 2: Înlocuirea cărbunelui și echilibrarea rețelei - Sprijin pentru realizarea de centrale electrice de tip turbină cu gaz cu ciclu combinat, ce pot fi adaptate pentru funcționarea pe hidrogen, necesare pentru realizarea tranziției de la cărbune și pentru echilibrarea rețelei.

Programul cuprinde următoarele proiectele non-prioritare:

- CENTRALĂ ÎN CICLU COMBINAT PE GAZ (CCCG) TURCENI S.A.

Ministerul Energiei a încheiat cu Societatea CENTRALĂ ÎN CICLU COMBINAT PE GAZ (CCCG) TURCENI S.A. Contractul nr. 20/17.07.2023 "Construirea unei centrale electrice cu ciclu combinat pe bază de gaze naturale de aproximativ 475 MW", cu o valoare totală de 1.662.920.802 lei, din care 831.460.401 lei este valoarea maximă finanțată din Fondul pentru modernizare.

- CCGT Ișalnița

În cadrul planului de restructurare al Complexul Energetic Oltenia a fost aprobat spre finanțare proiectul CCGT Ișalnița (850MW), conform Deciziei C(2022)3496 final din 23.05.2022.

Societatea CCGT Power Işalniţa S.A., societate în care Alro deţine o participaţie de 40,1%, diferenţa de 59,9% fiind deţinută de Complexul Energetic Oltenia, a fost înfiinţată în 15.09.2023. În calitate de SPV (Special Purpose Vehicle), CCGT Power Işalniţa va dezvolta o capacitate de producţie de energie bazată pe gaz natural, cu o putere totală instalată de 850 de MW. Consiliul Concurenţei a autorizat operaţiunea prin care Complexul Energetic Oltenia şi Alro creează împreună o companie pentru a realiza o centrală electrică cu ciclu combinat pe gaz natural (CCGT) la Işalniţa, în judeţul Dolj, contractul de finanţare nefiind încă semnat. Costul total al investiţiei este de 335.009.630 euro, din care 167.504.815 euro finanţare din Fondul pentru modernizare.

- c) program-cheie 3: Modernizarea şi construcţia de noi tronsoane de infrastructură energetică - Sprijin pentru modernizarea şi realizarea de noi tronsoane în reţelele de transport şi distribuţie de energie electrică şi gaze naturale, inclusiv pentru tranziţia la reţele de transport şi distribuţie a gazelor naturale capabile să preia hidrogen şi pentru construirea şi modernizarea depozitelor de înmagazinare a gazelor naturale şi pentru creşterea nivelului de interconectivitate al reţelei electrice de transport.

Programul are un bugetul alocat apelului de proiecte prin Decizia COM nr. MF 2022-1 RO 0-017/23.05.2022 în valoare de 1.103.442.829 euro. Până în prezent sunt în evaluare la contractare 41 de contracte, cu o valoare totală a ajutorului de stat nerambursabil de 3.708.443.743,78 lei (744.667.418 euro, la cursul de schimb de 4,98 lei/euro).

- d) program-cheie 4: Hidrogen - Sprijin pentru producţia de hidrogen şi utilizarea acestuia în aplicaţii industriale pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;
- e) program-cheie 5: Cogenerare de înaltă eficienţă şi modernizarea reţelelor de termoficare - Sprijin pentru modernizarea şi realizarea de centrale în cogenerare de înaltă eficienţă şi pentru modernizarea reţelelor de termoficare.

Programul "Sprijinirea investiţiilor pentru modernizarea/reabilitarea reţelei inteligente de termoficare", din cadrul Program cheie 5: "Cogenerare de înaltă eficienţă şi modernizarea reţelelor de termoficare" are un buget alocat apelului de proiecte în valoare de 590.000.000 euro, împărţit după cum urmează:

Acţiune	Alocare netă din Fondul pentru Modernizare (euro)
Proiecte de tip A (pentru care ajutorul solicitat este de până la 50.000.000 euro)	200.000.000
Proiecte de tip B (proiecte a căror finanţare nu intră sub incidenţa ajutorului de stat)	390.000.000
TOTAL	590.000.000

Data de deschidere a apelului de proiecte este 29.09.2023, iar data de închidere a depunerii este 31.12.2023, pentru proiectele de tip A şi 01.01.2027, pentru proiectele tip B.

- f) program-cheie 6: Energie nucleară - Sprijin pentru construirea unităților U3 și U4 ale Centralei Nuclearelectrice de la Cernavodă, pentru realizarea de reactoare modulare mici - SMR și pentru Institutul de Cercetări Nucleare Pitești;
- g) program-cheie 7: Eficiență energetică în instalații industriale incluse în EU-ETS - Sprijin pentru achiziționarea și folosirea de instalații de captare, transport, stocare și folosire a CO₂ - CCS/CCU și pentru modernizarea la nivel BAT a instalațiilor incluse în EU-ETS din industriile oțelului, cimentului, petrolului și gazelor naturale, producției de energie și din alte industrii intens poluatoare;
- h) program-cheie 8: Biocarburanți - Sprijin pentru producția de biocarburanți.

Planul național de investiții (PNI)

Pentru anul 2024 în bugetul PNI aferent activității de gestionare a contravalorii certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră alocate tranzitoriu cu titlu gratuit, implementarea Planului național de investiții, precum și monitorizarea și punerea în aplicare a investițiilor din Planul național de investiții sunt estimate cheltuieli în valoare de 90.743 mii lei reprezentând rambursări de sume aferente CR4, CR5, CR6, CR7, CR8 din Contractul de finanțare nr. 4/2017 Ciclu combinat cu turbine pe gaz -Iernut, al cărui beneficiar este Societatea Națională a Gazelor Naturale Romgaz SA.

În ceea ce privește alocarea sumelor de la bugetul de stat, menționăm, în principal, următoarele:

Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)

Componenta Energie se regăsește în cadrul Pilonului I Tranziția verde din PNRR și are ca obiectiv asigurarea tranziției verzi și a digitalizării sectorului energetic prin promovarea producției de energie electrică din surse regenerabile, a eficienței energetice și a tehnologiilor viitorului.

Prin reformele și investițiile cuprinse în Componenta C6 Energie se urmărește abordarea principalelor provocări ale sectorului energetic românesc în ceea ce privește poluarea aerului și decarbonizarea sectorului energetic prin eliminarea treptată a centralelor pe bază de lignit și cărbune și prin facilitarea implementării surselor regenerabile și alternative de energie, cum este hidrogenul verde. De asemenea, se urmărește creșterea flexibilității rețelei electrice, digitalizarea sectorului energetic, reducerea intensității energetice a industriei și îmbunătățirea guvernancei corporative a întreprinderilor de stat din sectorul energetic.

În baza documentelor programatice au fost lansate apeluri de proiecte competitive/necompetitive, astfel:

- a) Pentru **Măsura de investiții I.1 Noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile** la data de 31 martie 2022 a fost lansată procedura de ofertare concurențială pentru selecția proiectelor de producție de energie din surse regenerabile eoliană și solară. Scopul acestei proceduri de ofertare concurențială este majorarea cu

cca. 950 MW a capacității instalate de producere a energiei din surse eoliene și solare, cu sau fără instalații de stocare integrate. Măsura se adresează tuturor categoriilor de întreprinderi: microîntreprinderi, IMM-uri și întreprinderi mari.

Schema de ajutor de stat este exceptată de la notificarea ajutorului de stat în temeiul art. 41 din Regulamentul (UE) nr. 651/2014.

Bugetul total estimat al schemei este echivalentul în lei al sumei de 595.010.000 euro, compus din:

- 457.700.000 euro (diferența de 2.300.000 euro până la valoarea întregului buget de 460.000.000 euro fiind suma alocată pentru asistența tehnică pentru Ministerul Energiei, conform PNRR) fonduri europene nerambursabile asigurate prin Mecanismul de Redresare și Reziliență în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență - Componenta C.6 Energie);
- fonduri naționale de 137.310.000 euro prin aplicarea procentului de supracontractare de 30%, în temeiul prevederilor art.24 din O.U.G. nr.124/2021.

b) Pentru **Măsura de investiții I.2 - Infrastructura de distribuție a gazelor regenerabile (utilizarea gazului natural în combinație cu hidrogenul verde ca măsură de tranziție)**, precum și capacitățile de producție a hidrogenului verde și/sau utilizarea acestuia pentru stocarea energiei electrice, bugetul total estimat este echivalentul în lei a sumei de 148.752.500 euro, compus din:

- 114.425.000 euro fonduri europene asigurate prin Mecanismul de Redresare și Reziliență în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență - Componenta C.6 Energie ;
- fonduri naționale de 34.327.500 euro prin aplicarea procentului de supracontractare de 30%, în temeiul prevederilor art.24 din O.U.G. nr.124/2021.

Cheltuielile pentru asistența tehnică aferentă derulării de către Ministerul Energiei a acestei măsuri de investiții sunt cuprinse în bugetul alocat măsurii de investiții I.2 (115.000.000 euro) și sunt în valoare de 575.000 euro.

Până în prezent nu s-a finalizat evaluarea proiectelor depuse, respectiv nu există proiecte care să se afle în faza de contractare.

c) Pentru **Măsura de investiții I.3 Dezvoltarea de capacități de producție pe gaz, flexibile și de înaltă eficiență, pentru cogenerarea de energie electrică și termică (CHP) în sectorul încălzirii centralizate, în vederea atingerii unei decarbonizări adânci**, bugetul total estimat este echivalentul în lei a sumei de 388.050.000 euro (echivalentul în lei la cursul de 4,9195 lei/euro), compus din:

- 298.500.000 euro fonduri europene asigurate prin Mecanismul de Redresare și Reziliență în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență - Componenta C.6 Energie;
- fonduri naționale de 89.550.000 euro prin aplicarea procentului de supracontractare de 30%, în temeiul prevederilor art. 24 din O.U.G. nr. 124/ 2021.

Cheltuielile pentru asistența tehnică aferentă derulării de către Ministerul Energiei a acestei măsuri de investiții sunt cuprinse în bugetul alocat măsurii de investiții I.3 (300.000.000 EURO) și sunt în valoare de 1.500.000 euro.

Până în prezent s-au semnat 4 contracte, cu o valoare totală a ajutorului de stat nerambursabil de 1.939.959.000 lei (389.550.000 euro, la cursul de schimb de 4,98 lei/euro). APEL ÎNCHEIAT.

d) Pentru **Măsura de investiții I.4 Lanț industrial de producție și/sau asamblare și/sau reciclare a bateriilor, a celulelor și panourilor fotovoltaice (inclusiv echipamente auxiliare), precum și noi capacități de stocare a energiei electrice** vor fi derulate două apeluri de proiecte ce vor fi lansate în curând în baza a două scheme de ajutor de stat:

- Sub-măsura I.4.1 și I.4.2 - Lanț industrial de producție și/sau asamblare și/sau reciclare a bateriilor, a celulelor și panourilor fotovoltaice (inclusiv echipamente auxiliare) și noi capacități de stocare a energiei electrice - Planul Național de Redresare și Reziliență - Pilonul I. Tranziția verde - Componenta C6. Energie;

Bugetul total estimat al schemei este echivalentul în lei a sumei de 199.000.000 euro (diferența de 1.000.000 euro până la valoarea întregului buget de 200.000.000 euro al măsurii de investiții din PNRR fiind suma alocată pentru asistența tehnică pentru Ministerul Energiei) fonduri europene nerambursabile asigurate prin Mecanismul de Redresare și Reziliență în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență - Componenta C.6 Energie.

Cheltuielile pentru asistența tehnică aferentă derulării de către Ministerul Energiei a acestei măsuri de investiții sunt cuprinse în bugetul alocat măsurii de investiții I.4 / apelului de proiecte. Bugetul mediu anual al apelului de proiecte este de 428 milioane RON, respectiv echivalentul a aproximativ 86.000.000 euro.

- Sub-măsura I.4.3 - Lanț industrial de producție și/sau asamblare și/sau reciclare a bateriilor, a celulelor și panourilor fotovoltaice (inclusiv echipamente auxiliare) și noi capacități de stocare a energiei electrice - Planul Național de Redresare și Reziliență - Pilonul I. Tranziția verde - Componenta C6. Energie

Bugetul total aferent prezentei scheme este echivalentul în lei a sumei de 79.600.000 euro fonduri europene asigurate prin Mecanismul de Redresare și Reziliență în cadrul PNRR. Cheltuielile pentru asistența tehnică aferentă derulării de către Ministerul Energiei a acestei măsuri de investiții sunt cuprinse în bugetul alocat măsurii de investiții I.4 (80.000.000 euro) și sunt în valoare de 400.000 euro.

Până în prezent nu s-a finalizat evaluarea proiectelor depuse, respectiv nu există proiecte care să se afle în faza de contractare. Sumele vor fi prevăzute integral în bugetul anului 2024.

e) Pentru **Măsura de investiții I.5 Asigurarea eficienței energetice în sectorul industrial** a fost lansat apelul apel competitiv privind asigurarea eficienței energetice în sectorul industrial. Schema de ajutor de stat este exceptată de la notificarea ajutorului de stat în baza prevederilor art. 38 din Regulamentul (UE) nr. 651/2014.

Bugetul total estimat al schemei este echivalentul în lei a sumei de 62.000.000 euro, fonduri europene nerambursabile asigurate prin Mecanismul de Redresare și Reziliență.

Ajutoare de stat în domeniul energetic

Prin O.U.G. nr. 21/ 10.03.2022 privind instituirea cadrului legal pentru acordarea unui ajutor de stat pentru restructurarea Societății "Complexul Energetic Oltenia" SA s-a aprobat acordarea unui ajutor de restructurare, în scopul achiziției de certificate de emisii de gaze cu efect de seră, așa cum a fost autorizat prin Decizia Comisiei Europene nr. C(2022) 553 final din 26 ianuarie 2022.

Complexul Energetic Oltenia SA trebuie să își adapteze strategia de dezvoltare la noile tendințe și cerințe, prin înlocuirea capacităților existente cu unele mai puțin poluante, prin dezvoltarea surselor regenerabile de energie.

Programul strategic de asigurare a suportului tehnic național pentru energia nucleară

Programul privind dezvoltarea suportului tehnic național și cooperarea internațională pentru energia nucleară este elaborat conform prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr.144/1999, modificată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr.54/2013 privind aprobarea continuării și finanțării activităților de cercetare-dezvoltare, aplicații și inginerie tehnologică aferente suportului tehnic național pentru domeniul de energetică nucleară din cadrul Regiei Autonome Tehnologii pentru Energie Nucleară, precum și pentru aprobarea finanțării activităților specifice cooperării internaționale în domeniul de energetică nucleară.

Bugete locale

Sumele defalcate din taxa pe valoarea adăugată pentru bugetele locale au fost estimate, pe orizontul de referință, în baza legislației în vigoare.

Începând cu anul 2010, pentru instituirea unor criterii de eficientizare a utilizării fondurilor acordate de la bugetul de stat pentru bugetele locale, pentru cheltuielile curente, sumele defalcate din taxa pe valoarea adăugată au fost fundamentate pe baza standardelor de cost aprobate prin hotărâri ale Guvernului în domeniile învățământ și servicii sociale.

Sumele defalcate din taxa pe valoarea adăugată sunt destinate finanțării:

- **cheltuielilor descentralizate la nivelul județelor, respectiv pentru:**
  - a) finanțarea serviciilor sociale din sistemul de protecție a copilului și a măsurilor de protecție de tip centre de zi și centre rezidențiale pentru persoane adulte cu handicap;
  - b) finanțarea Programului pentru școli al României, în perioada ianuarie - iunie a anului școlar 2023 - 2024, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 652/2023 privind aprobarea Programului pentru școli al României în perioada 2023 - 2029, precum și pentru stabilirea bugetului pentru implementarea acestuia în anul școlar 2023 - 2024, cu încadrare în sumele prevăzute pentru anul 2024 în fiecare dintre anexele nr. 3 - 5 la această hotărâre;
  - c) finanțarea drepturilor copiilor cu cerințe educaționale speciale care frecventează învățământul special, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr.564/2017 privind modalitatea de acordare a drepturilor copiilor cu cerințe educaționale speciale școlarizați în sistemul de învățământ preuniversitar, cu modificările ulterioare, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 838/2022 privind stabilirea cuantumului limitelor minime de cheltuieli aferente drepturilor la îmbrăcăminte, încălțăminte, materiale igienico-sanitare, rechizite/manuale, jucării, transport, materiale cultural-sportive, precum și sumele de bani pentru nevoi personale, pentru copiii și tinerii pentru care s-a stabilit o măsură de protecție specială într-un serviciu public de tip rezidențial, precum și pentru mamele protejate în centre maternale și ale art. 129 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
  - d) finanțarea cheltuielilor cu bunuri și servicii pentru întreținerea curentă a unităților de învățământ special și centrelor județene de resurse și asistență educațională din învățământul special;
  - e) plata sprijinului sub formă de contribuții, care va asigura completarea drepturilor salariale neacoperite din fondurile proprii ale unităților de cult locale, pentru

personalul neclerical angajat în unitățile de cult din țară, potrivit prevederilor art. 9 alin. (1) lit. a) din secțiunea a 3-a "Sprijinul statului pentru salarizarea personalului neclerical al cultelor recunoscute", lit. E, a capitolului III "Culte", din anexa nr. I la Legea-cadru nr.153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare;

f) finanțarea cheltuielilor de funcționare pentru unitățile de îngrijire la domiciliu și pentru căminele pentru persoane vârstnice de la nivelul județelor, potrivit prevederilor art.12 alin.(3) lit.b) și ale art.18 alin.(5) lit.c) din Legea nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în baza standardelor de cost calculate pentru beneficiari/tipuri de servicii sociale, aprobate potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 426/2020, cu modificările ulterioare;

g) finanțarea stimulentei educaționale, sub formă de tichete sociale acordate copiilor din familii defavorizate în scopul stimulării participării în învățământul special preșcolar stabilit de Legea nr. 248/2015 privind stimularea participării în învățământul preșcolar special a copiilor provenind din familii defavorizate, republicată,

- **cheltuielilor descentralizate la nivelul comunelor, orașelor, municipiilor și sectoarelor municipiului București, pentru:**

a) finanțarea de bază a unităților de învățământ preuniversitar de stat, pentru categoriile de cheltuieli prevăzute la art. 139 alin. (2) lit. b) - c) din Legea învățământului preuniversitar nr. 198/2023, cu modificările ulterioare;

b) finanțarea drepturilor asistenților personali ai persoanelor cu handicap grav sau indemnizațiilor lunare ale persoanelor cu handicap grav acordate în baza prevederilor art.42 alin.(4) din Legea nr.448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

c) finanțarea cheltuielilor descentralizate la nivelul sectoarelor și municipiului București, respectiv pentru: serviciile sociale din sistemul de protecție a copilului, a măsurilor de protecție de tip centre de zi și centre rezidențiale pentru persoane adulte cu handicap, implementarea Programului pentru școli al României, în perioada ianuarie - iunie a anului școlar 2023 - 2024, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 652/2023, cu încadrare în sumele prevăzute pentru anul 2024 în fiecare dintre anexele nr. 3 - 5 la această hotărâre, cheltuielile cu bunuri și servicii pentru întreținerea curentă a unităților de învățământ special și Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională, plata sprijinului sub formă de contribuții, care va asigura completarea drepturilor salariale neacoperite din fondurile proprii ale unităților de cult locale pentru personalul neclerical angajat în unitățile de cult, potrivit prevederilor art. 9 alin. (1) lit. a) din secțiunea a 3-a "Sprijinul statului pentru salarizarea personalului neclerical al cultelor recunoscute", lit. E, a capitolului III "Culte", din anexa nr. I la Legea-cadru nr.153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare, drepturile copiilor cu cerințe educaționale speciale care frecventează învățământul special și învățământul de masă, finanțarea stimulentei educaționale, sub formă de tichete sociale, stabilit de Legea nr. 248/2015, republicată, pentru preșcolarii din învățământul special și învățământul de masă, bursele elevilor din învățământul special și învățământul de masă;

d) finanțarea stimulentei educaționale, sub formă de tichete sociale acordate copiilor din familii defavorizate în scopul stimulării participării în învățământul preșcolar

stabilit de Legea nr. 248/2015 privind stimularea participării în învățământul preșcolar a copiilor provenind din familii defavorizate, republicată;

e) finanțarea drepturilor copiilor cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr.564/2017, cu modificările ulterioare, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 838/2022 și ale art. 129 din Legea nr. 272/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

f) finanțarea cheltuielilor de funcționare ale căminelor pentru persoane vârstnice de la nivelul comunelor, orașelor, municipiilor, sectoarelor municipiului București și municipiului București, potrivit prevederilor art.18 alin.(5) lit. c) din Legea nr.17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, finanțarea cheltuielilor de funcționare pentru unitățile de îngrijire la domiciliu, îngrijitorii informali, centre de zi de îngrijire și recuperare potrivit prevederilor art.12 alin.(3) lit.b) și c) din același act normativ;

g) finanțarea gratuității acordate elevilor prevăzuți la art.83 alin.(1) din Legea nr.198/2023, cu modificările ulterioare, la transportul public local și metropolitan rutier, potrivit prevederilor art.83 alin.(2) lit. a) din același act normativ.

- **finanțarea cheltuielilor privind drumurile județene și comunale;**
- **echilibrarea bugetelor locale ale comunelor, orașelor, municipiilor și județelor;**
- **finanțarea învățământului particular și cel confesional, acreditate:**

a) finanțarea cheltuielilor cu salariile;

b) finanțarea cheltuielilor cu bunuri și servicii;

c) finanțarea drepturilor copiilor cu cerințe educaționale speciale care frecventează învățământul particular și confesional, special și de masă, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr.564/2017, cu modificările ulterioare, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 838/2022 și ale art. 129 din Legea nr. 272/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

d) finanțarea cheltuielilor cu bursele de performanță acordate elevilor din învățământul preuniversitar particular potrivit prevederilor art.108 alin.(15) din Legea nr.198/2023, cu modificările ulterioare.

Cotele defalcate din impozitul pe venit cuvenit bugetelor locale ale unităților administrativ-teritoriale, sumele defalcate din taxa pe valoarea adăugată pentru bugetele locale, precum și subvențiile alocate de la bugetul de stat pentru finanțarea unor cheltuieli din bugetele componente ale bugetului general centralizat al unităților administrativ-teritoriale, prin bugetele unor ministere, sunt prezentate în tabelul de mai jos:

- mii lei -

Denumirea indicatorilor	Execuție 2022	2023 Buget (LBS368/2022)	Propunere Buget 2024	Estimări 2025	Estimări 2026	Estimări 2027
	1	2	3	4	5	6

Cote defalcate din impozitul pe venit	32.670.651	37.117.603	33.677.753	36.875.615	40.397.202	43.556.612
Sume defalcate din TVA	23.566.554	23.247.686	25.360.440	23.346.497	23.459.119	23.563.020
Subvenții	9.646.378	13.372.717	19.578.914	13.327.240	19.569.086	21.070.812

4.7 INVESTIȚII PUBLICE SEMNIFICATIVE PRIORITIZATE

Conform prevederilor OUG nr.88/2013 și ale Normelor metodologice privind prioritizarea proiectelor de investiții publice, aprobate prin HG nr.225/2014, cu modificările și completările ulterioare, la nivelul ordonatorilor principali de credite și al Ministerului Finanțelor, s-a derulat procesul de evaluare a proiectelor de investiții publice semnificative, în scopul elaborării și prezentării de către Ministerul Finanțelor, spre aprobare Guvernului, a listei proiectelor de investiții publice semnificative prioritizate ce vor fi utilizate în procesul de elaborare a legii bugetului de stat pe anul 2024.

La elaborarea proiectului de buget pentru anul 2024, ordonatorii principali de credite vor respecta rezultatele prioritizării în procesul de repartizare a resurselor bugetare pentru proiectele de investiții publice semnificative, potrivit prevederilor art.45 alin (4) din OUG nr.88/2013.

În procesul de prioritizare, 9 ordonatori principali de credite au transmis informații cu privire la 221 de proiecte de investiții publice semnificative, cu o valoare actualizată totală de 319.783.446 mii lei și un rest de finanțat pentru finalizarea acestora de 208.329.666 mii lei. Creditele bugetare alocate pentru aceste proiecte în anul 2023 sunt în valoare de 17.431.474 mii lei.

Din analiza datelor transmise de ordonatorii principali de credite, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii se situează pe primul loc cu un număr de 108 proiecte de investiții publice semnificative aflate în diferite stadii de implementare, având o valoare actualizată totală de 251.591.859 mii lei și un rest de finanțat până la finalizare de 180.356.985 mii lei. Separat de acestea, 60 de proiecte au lucrările de execuție finalizate, cu un rest de finanțat în valoare de 5.605.861 mii lei, sume necesare pentru plata sentințe civile, costuri aferente procedurii DAB, sentințe arbitrale, certificate finale, asistență juridică, audit de siguranță rutieră, litigii, exproprieri, etc.

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor gestionează un număr de 13 proiecte aflate în diverse stadii de implementare cu o valoare actualizată totală de 7.198.671 mii lei și un rest de finanțat până la finalizarea acestora de 4.845.273 mii lei. Alocarea bugetară aferentă acestor proiecte în anul 2023 este de 430.042 mii lei. Proiectul "Amenajări hidrotehnice în bazinul hidrografic Niraj, jud. Mureș" este finalizat (100% fizic) însă nu este închis financiar fiind necesare plăți pentru derularea contractului de asistență juridică privind exproprierea terenurilor.

Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației gestionează un număr de 21 proiecte, cu o valoare actualizată totală de 5.026.174 mii lei și un rest de finanțat până la finalizarea acestora de 4.297.306 mii lei, din care 10 proiecte sunt noi și 11 proiecte se află în implementare. Alocarea bugetară aferentă acestor proiecte în anul 2023 este de 526.065 mii lei.

Ministerul Sănătății gestionează un număr de 9 proiecte semnificative, cu o valoare actualizată totală de 9.927.395 mii lei și un rest de finanțat până la finalizarea acestora de 9.398.195 mii lei, din care 8 proiecte sunt în implementare și 1 proiect estenou. Alocarea bugetară aferentă acestor proiecte în anul 2023 este în valoare de 412.360 mii lei.

Ministerul Justiției gestionează un număr de 2 proiecte semnificative, cu o valoare actualizată totală de 1.175.463 mii lei și un rest de finanțat până la finalizarea acestora de 1.157.474 mii lei. Alocarea bugetară aferentă acestora în anul 2023 este de 12.000 mii lei.

Ministerul Apărării Naționale gestionează un număr de 3 proiecte semnificative cu o valoare actualizată totală de 508.215 mii lei și un rest de finanțat până la finalizarea acestora de 426.180 mii lei. Alocarea bugetară aferentă celor 3 proiecte, în anul 2023 este de 77.500 mii lei.

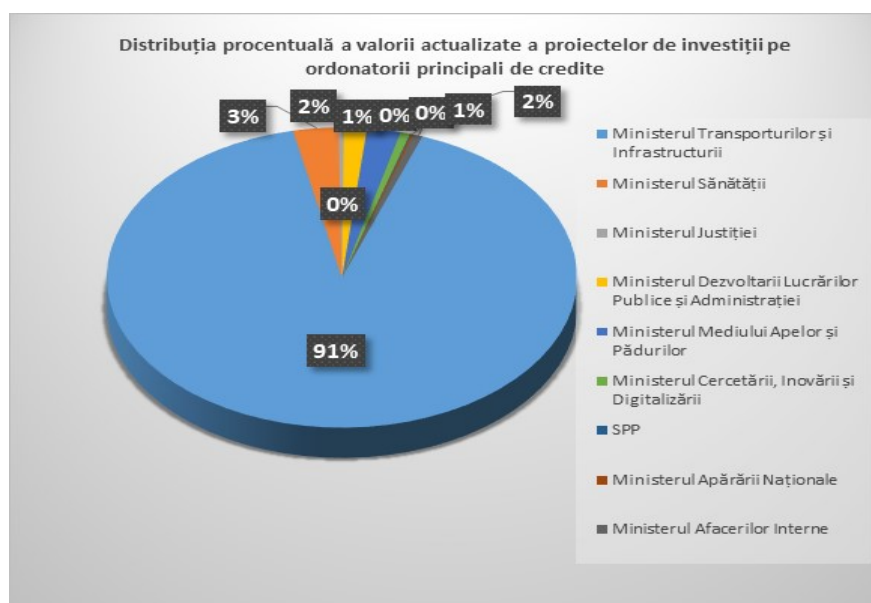
Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării gestionează 2 proiecte semnificative iar Serviciul de Protecție și Pază și Ministerul Afacerilor Interne derulează fiecare câte un proiect de investiții publice semnificativ.

Ordonatorul principal de credite	Număr de proiecte evaluate în procesul de prioritizare	
	Proiecte aflate în implementare	Proiecte cu stadiul fizic 100%
Ministerul Transporturilor și Infrastructurii	108	60
Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor	13	1
Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației	21	-
Ministerul Sănătății	9	-
Ministerul Justiției	2	-
Ministerul Apărării Naționale	3	-
Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării	1	1
Serviciul de Protecție și Pază	1	-
Ministerul Afacerilor Interne	1	-
Total:	159	62

Prezentăm mai jos aspectele principale evidențiate în cuprinsul memorandumului:

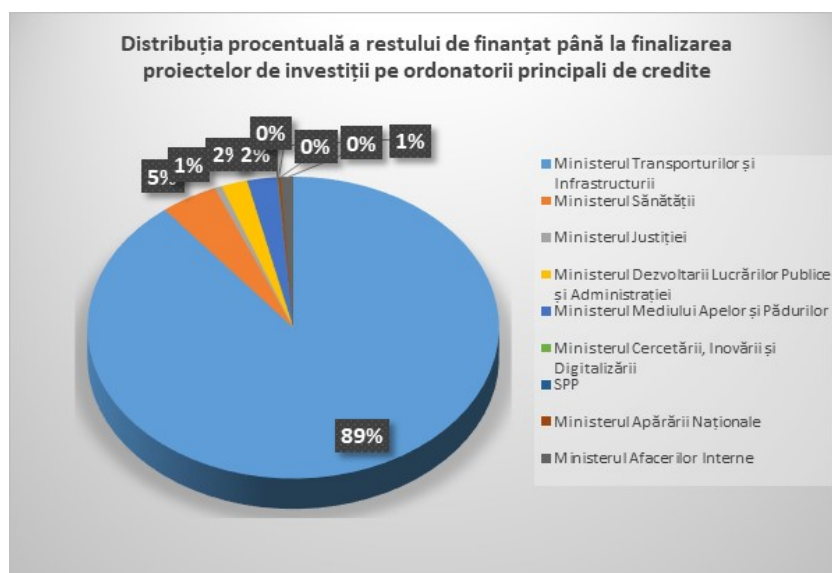
Din perspectiva valorii actualizate totale a proiectelor de investiții publice semnificative, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii deține cea mai ridicată pondere (91%), urmat de Ministerul Sănătății (3%). Prezentăm mai jos, în Figura nr. 1, distribuția procentuală a acestor valori pe ordonatori principali de credite:

Figura nr. 1

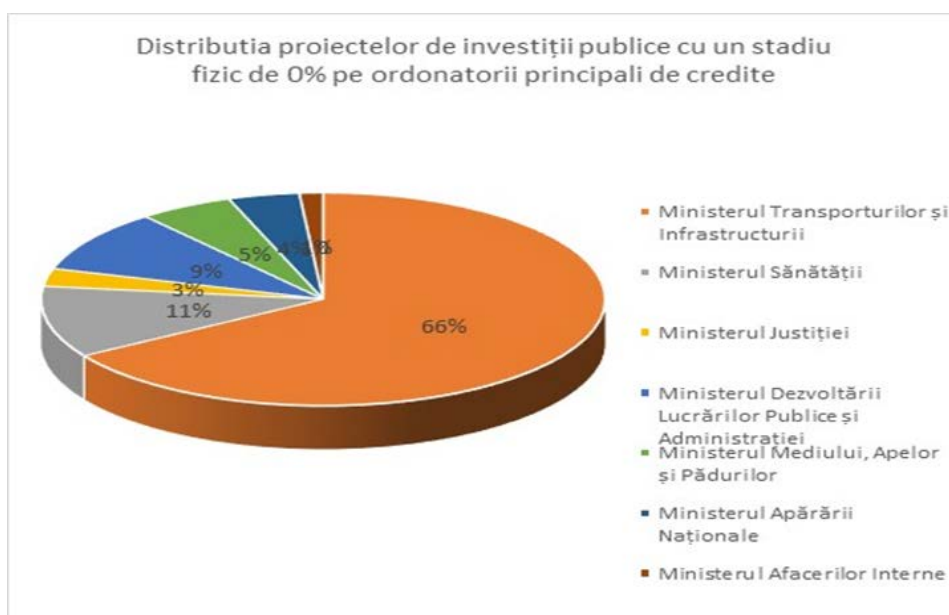
Din perspectiva valorii totale a restului de finanțat până la finalizarea proiectelor, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii deține, în continuare, cea mai ridicată pondere (89%), urmat tot de Ministerul Sănătății (5%). Prezentăm mai jos, în Figura nr. 2, distribuția procentuală a valorii restului de finanțat pe ordonatorii principali de credite:

Figura nr. 2

Din cele 159 proiecte de investiții publice aflate în curs de implementare, 73 de proiecte au stadiul fizic 0%. Prezentăm mai jos, în Figura nr.3, distribuția acestora pe ordonatori principali de credite:

Figura nr. 3

Pentru 62 de proiecte de investiții, al căror stadiu fizic de execuție este 100%, necesarul de finanțare până la închiderea financiară reprezintă 2,74 % din totalul necesarului de finanțat pentru proiectele de investiții publice semnificative prioritizate. În Figura nr.4 prezentăm distribuția acestor proiecte pe ordonatorii principali de credite:

Figura nr. 4

4.8 POLITICA ÎN DOMENIUL FONDURILOR EUROPENE

A. Fonduri structurale și de coeziune

1. Fondurile Europene Structurale și de Investiții (FESI) - Cadrul Financiar Multianual (CFM) 2014-2020:

1.1 Stadiul implementării

Începând cu anul 2015, au fost lansate apeluri de proiecte pentru toate cele 6 programe operaționale (PO) aferente FESI - Infrastructură Mare (POIM), Capital Uman (POCU), Competitivitate (POC), Asistență Tehnică (POAT), Regional (POR), Capacitate Administrativă (POCA), precum și pentru Fondul European pentru Ajutorarea Persoanelor cele mai Defavorizate (FEAD) - PO Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate (POAD). Bugetul total lansat pentru aceste apeluri este de cca. 30,1 mld. euro, reprezentând 104% din alocarea totală de cca. 29 mld. euro disponibilă pentru implementarea acestor programe.

Până în luna noiembrie 2023 au fost semnate 17.021 contracte de finanțare, în valoare totală de cca. 49,5 mld. euro, din care cca. 40,5 mld. euro contribuție UE, reprezentând

165% din alocarea UE aferentă acestor PO. Plățile efectuate în cadrul acestor contracte însumează 25,2 mld. euro.

România a primit de la Comisia Europeană (CE) fonduri de prefinanțare în cuantum de cca. 3,6 mld. euro, reprezentând 14,5% din alocarea UE de cca. 24,6 mld. euro aferentă PO.

Valoarea aplicațiilor de plată transmise CE, până în prezent, este de cca. 20,9 mld. euro, din care CE a rambursat suma de 17,8 mld. euro.

Suma totală primită de la CE de cca. 29,8 mld. Euro pentru programele finanțate din FESI¹⁹ situează România în rândul statelor membre (SM) UE care au atins rata medie a sumelor primite de la UE de cca. 85% din alocarea UE aferentă acestora. Totodată, raportat la plățile totale nete efectuate în perioada 2014 - noiembrie 2023, România ocupă pe locul 4 în rândul SM.

În ceea ce privește riscul de dezangajare automată a fondurilor, menționăm că, până în prezent (noiembrie 2023) la nivelul programelor operaționale, nu au fost dezangajate fonduri. În funcție de implementarea proiectelor pe tipuri de fonduri, potrivit estimărilor lunare ale sumelor ce vor fi transmise CE în anul 2023 riscul de dezangajare de fonduri va fi acoperit pentru toate PO.

Rambursarea cheltuielilor declarate s-a realizat, conform prevederilor regulamentelor europene aplicabile, după finalizarea procesului de desemnare a autorităților implicate în sistemul de management și control al fondurilor, evaluarea acestora de către Autoritatea de Audit din România și emiterea opiniei cu privire la conformitatea sistemului cu cerințele de acreditare.

Prin Acordul de Parteneriat 2016 - 2020, România și-a asumat finanțarea tuturor obiectivelor tematice stabilite prin Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 și a îndeplinit toate cele 36 de condiționalități ex-ante prevăzute în anexa XI a Regulamentului menționat.

1.2 Măsuri implementate și planificate în domeniul fondurilor europene

1.2.1 Măsuri implementate

Principalele măsuri întreprinse în anii 2016-2023 au vizat, pe de-o parte, procesul de închidere a programelor operaționale 2007-2013, procesul de desemnare a autorităților implicate în gestionarea fondurilor Instrumentul pentru Sprijin de Urgență (ESI) și accelerarea implementării PO aferente perioadei 2014-2020, iar pe de altă parte generarea unui răspuns prompt și eficient în vederea combaterii efectelor negative ale pandemiei COVID-19 asupra mediului economic și social, precum și a efectelor cauzate de agresiunea rusă împotriva Ucrainei.

În plus, s-a realizat îmbunătățirea/simplificarea aplicației MySMIS, ca urmare a derulării unui proces de consultare cu beneficiarii și personalul implicat în evaluarea proiectelor, precum și finalizarea mai multor rapoarte de evaluare privind implementarea programelor.

În contextul crizei COVID-19 pentru a combate provocările legate de relansarea economică și a valorifica în mod corespunzător facilitățile puse la dispoziție de CE, la

¹⁹ prefinanțări și rambursări aferente POIM, POC, POR, POCA, POAT, POCU, Programul Național Dezvoltare Rurală (PNDR), PO Pescuit și Afaceri Maritime (POPAM)

nivelul MIPE au fost realizate evaluări ale impactului pandemiei COVID-19 și au fost identificate, inițiate și aplicate o serie de măsuri în domeniul gestionării fondurilor europene, menite să genereze un răspuns prompt și eficient în combaterea efectelor negative ale crizei asupra mediului economic și social.

Ca urmare a crizei refugiaților din Ucraina, MIPE împreună cu autoritățile de management au căutat posibilități concrete de finanțare²⁰, din fonduri europene, a cheltuielilor pentru sprijinul refugiaților. Ca urmare, au fost identificate cca 500 milioane euro din economiile generate la nivelul proiectelor finanțate din POCU, fapt care a determinat modificarea programului pentru a valorifica flexibilitatea prevăzută de Regulamentul nr.562/2022 (CARE), prin realocarea rapidă a fondurilor disponibile pentru acest sprijin de urgență refugiații din Ucraina.

În ceea ce privește închiderea programelor operaționale finanțate în perioada de programare 2014-2020, a fost creat cadrul general unitar necesar derulării procesului prin adoptarea Ordonanței de urgență nr. 36/2023 privind închiderea PO 2014-2020. Astfel, pentru asigurarea fluxului financiar necesar finalizării proiectelor finanțate din fonduri europene, au fost adoptate următoarele măsuri:

- asigurarea finanțării proiectelor din bugetul Ministerului Finanțelor în situația indisponibilității fondurilor de la Comisia Europeană și în cazul depășirii sumelor alocate în euro, la nivel de program;
- beneficiarii din cadrul PO 2014-2020 Competitivitate, Regional și Capital Uman pot achita contribuția proprie aferentă cheltuielilor eligibile incluse în cererea de plată până la data depunerii cererii de rambursare aferentă cererii de plată.

1.2.2 Măsuri planificate pentru implementarea fondurilor ESI

În ceea ce privește măsurile de creștere a absorbției fondurilor ESI, un accent deosebit va fi acordat următoarelor acțiuni, prevăzute în Programul de Guvernare:

- ✓ menținerea unei rate anuale de absorbție care să conducă la maximizarea absorbției fondurilor 2014-2020;
- ✓ valorificarea elementelor de flexibilitate puse la dispoziție de CE;
- ✓ evitarea riscului de dezangajare prin monitorizarea lunară a stadiului implementării financiare a PO;
- ✓ monitorizarea constantă a proiectelor propuse a fi etapizate în cadrul programelor 2021-2027, precum și a celor declarate nefuncționale/nefinalizate;
- ✓ finalizarea demersurilor privind modificarea PO 2014-2020 în contextul maximizării absorbției;
- ✓ asigurarea fondurilor necesare autorităților de management pentru efectuarea plăților către beneficiari;
- ✓ asigurarea interconectivității și interoperabilității dintre bazele de date ale instituțiilor statului și sistemul My SMIS.
- ✓ procesarea cu celeritate a cererilor de rambursare finale și autorizarea la plată a acestora;
- ✓ pregătirea și dezvoltarea cadrului necesar utilizării opțiunilor de costuri simplificate, respectiv a utilizării instrumentelor în perioada 2021–2027;
- ✓ revizuirea cadrului legal, în conformitate cu evoluțiile specifice din domeniu;

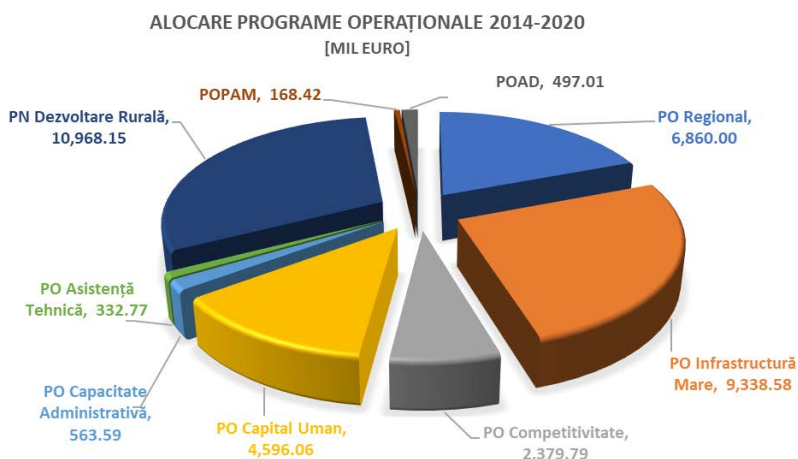
²⁰ fără a afecta proiectele aflate în implementare, pentru a evita aplicarea de corecții financiare pentru neatingerea obiectivelor și țintelor prevăzute prin fiecare program

- ✓ asigurarea unei bune relații între autorități și beneficiarii de proiecte, în sensul orientării spre dialog și sprijin în procesul de derulare a investițiilor;
- ✓ identificarea măsurilor de simplificare și debirocratizare pentru transpunerea lecțiilor învățate în implementarea programelor aferente următoarelor perioade de programare;
- ✓ realizarea activităților de închidere a programelor operaționale finanțate în perioada de programare 2014-2020, cu respectarea termenelor stabilite prin Regulamentele europene și prin OUG nr.36/2023.

La nivelul MIPE se monitorizează permanent stadiul implementării/închiderii PO 2014-2020 pentru identificarea eventualelor întârzieri și luarea măsurilor necesare pentru remedierea și recuperarea lor.

1.3 Fondurile aferente CFM 2014-2020, alocarea acestora pe politica de coeziune (PC) și pe politica agricolă comună (PAC), pe obiective distincte, precum și programele operaționale ce vor fi finanțate din aceste fonduri

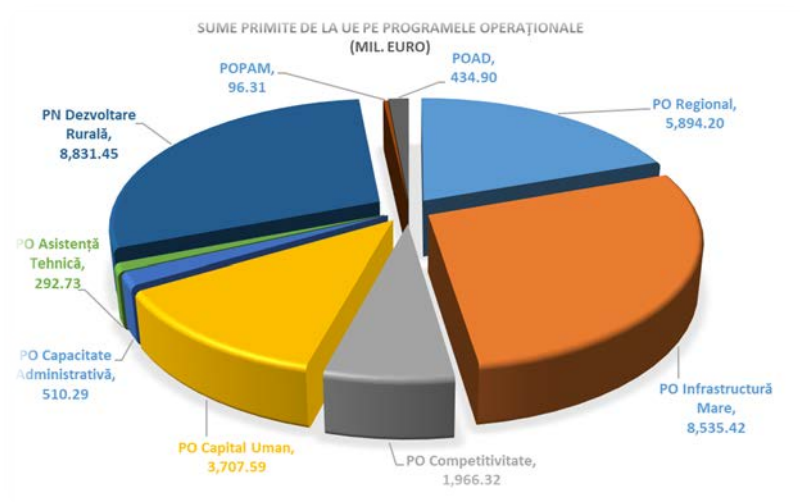
În exercițiul financiar 2014-2020, alocarea totală a României este de aprox. 49 mld. euro, din care aprox. 24,6 mld. euro prin PC și FEAD și aproximativ 24,4 mld. euro prin PAC și Politica Maritimă Integrată.

PO sprijinite din FESI 2014-2020 li se adaugă POAD, cu finanțare din FEAD, cu o alocare totală de 575 mil. euro (din care contribuția UE este de 497 mil. euro) pentru perioada 2014-2020 și Programele de cooperare teritorială europeană, cu o alocare totală de cca.787 mil. euro (din care contribuția UE este de aprox.670 mil. euro) din fondurile aferente obiectivului cooperării teritoriale europene.

Pentru ameliorarea efectelor provocate de criza COVID-19 și a consecințelor sale sociale și pentru pregătirea unei redresări verzi, digitale și reziliente a economiilor statelor membre, a fost aprobată alocarea unor resurse suplimentare cu titlul de Asistență de redresare pentru coeziune și teritoriile Europei (REACT-EU), în vederea repartizării rapide către economia reală, prin intermediul programelor operaționale existente.

În ceea ce privește REACT-EU, alocarea României pentru anii 2021 și 2022 a fost în valoare de 1,32 mld. euro și respectiv cca.216,2 mil. euro; CE a aprobat modificările de program pentru POIM, POC, POAD, și POCU, iar alocarea pentru anul 2022 a suplimentat bugetul POIM.

Sumele alocate României pentru cadrul financiar multianual 2014-2020, pe total, pe ani și pe programe operaționale

mil. euro

Program	Fonduri ESI	Total	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Po Infrastructura Mare	FEDR	2.803,58	0,00	593,27	324,66	333,05	180,35	420,24	251,96	483,88	216,17
	FC	6.535,00	0,00	1.710,04	949,84	999,90	1.046,79	1.093,83	734,60	0,00	0,00
PO Capital Uman	FSE + ILMT	4.596,06	561,79	583,86	575,92	624,85	648,45	672,17	695,02	234,00	0,00
PO Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate	FEAD	497,01	59,32	60,50	61,72	62,95	64,22	65,50	66,80	56,00	0,00
PO Capacitate Administrativă	FSE	563,59	67,22	71,39	75,92	79,53	83,04	86,43	100,06	0,00	0,00
PO Competitivitate	FEDR	2.379,79	156,53	168,17	171,39	184,73	201,79	210,67	736,51	550,00	0,00
PO Asistență Tehnică	FEDR	332,76	21,28	31,91	28,91	31,91	71,92	31,91	114,92	0,00	0,00
PO Regional	FEDR	6.860,00	0,00	1.671,14	941,39	994,50	1.165,65	1.029,45	1.057,87	0,00	0,00
PN Dezvoltare Rurală	FEADR	10.968,15	0,00	1.723,26	1.751,61	1.186,54	1.184,73	1.141,93	1.139,93	1.385,76	1.454,38
PO Pescuit și Afaceri Maritime	FEPAM	168,42	0,00	46,47	23,59	23,98	24,53	24,70	25,15	0,00	0,00
TOTAL		35.704,36	866,14	6.660,01	4.904,95	4.521,94	4.671,47	4.776,83	4.922,82	2.709,64	1.670,55

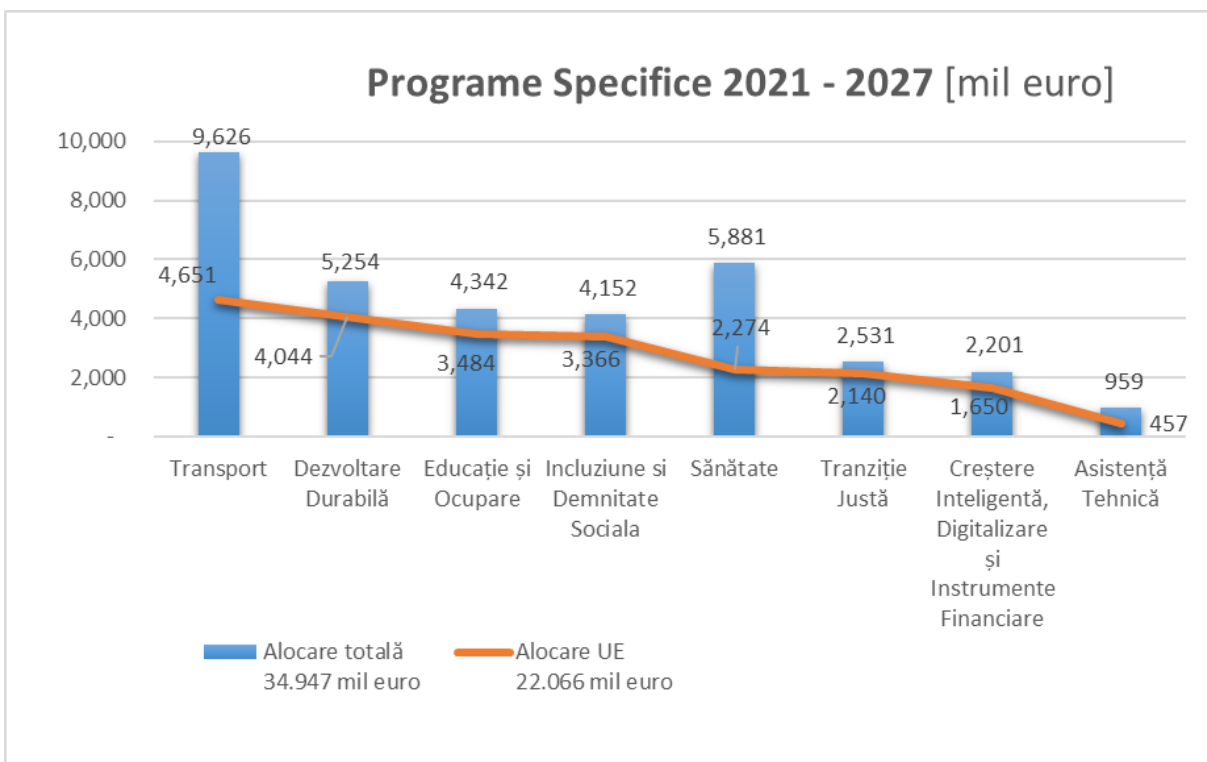
2. Fondurile aferente Politicii de Coeziune - Cadrul Financiar Multianual 2021-2027

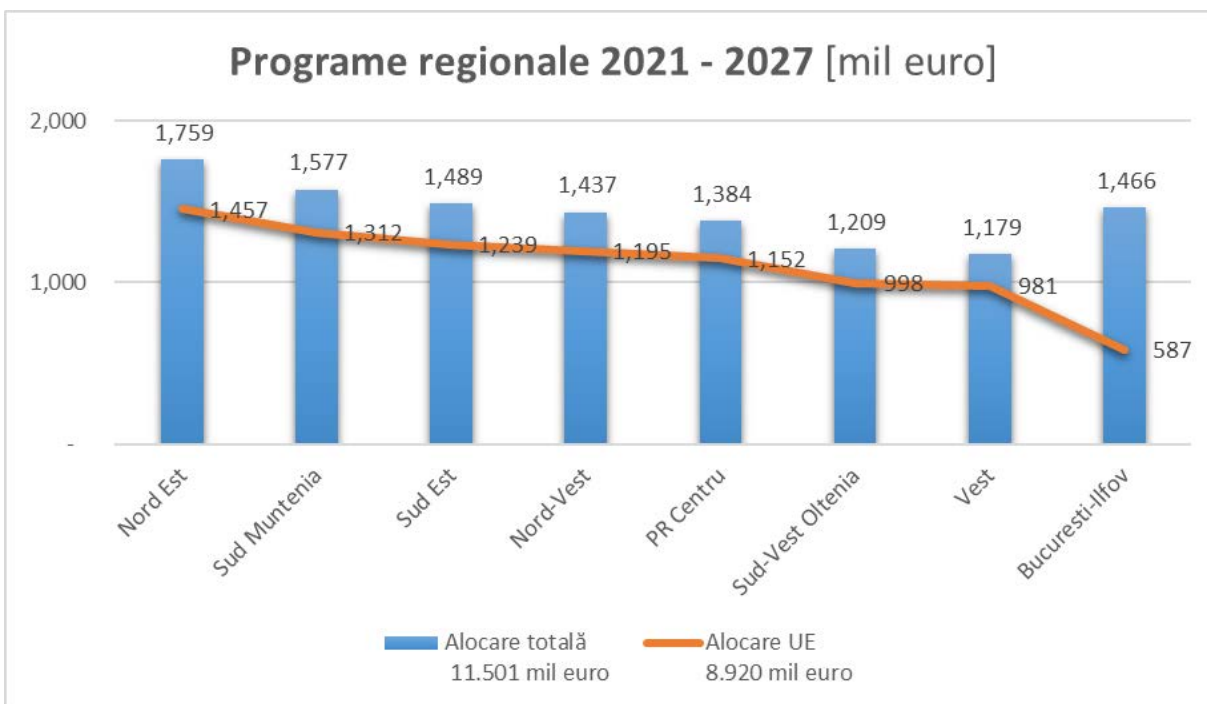
MIPE a coordonat elaborarea documentelor de programare privind investițiile naționale sprijinite prin fonduri europene în cadrul Politicii de Coeziune (PC) 2021-2027, în cadrul căreia România are alocate fonduri europene în valoare de 31,35 mld. de euro (prețuri curente, inclusiv cooperarea teritorială europeană). Prin aceste investiții, vor fi sprijinite domenii cheie, prin folosirea tuturor resurselor materiale, umane și financiare puse la dispoziția României.

În urma unui amplu proces de consultări, inter-instituționale și cu partenerii sociali și din mediul privat relevanți, Acordul de Parteneriat și programele din cadrul financiar multianual 2021-2027, au trecut prin modificări succesive în baza regulamentelor care guvernează PC în contextul priorităților Semestrului European, Recomandărilor Specifice de Țară relevante pentru a răspunde nevoilor de dezvoltare ale României identificate în analiza socio-economică desfășurată la nivel național pe domenii.

În baza Memorandumului cu tema: "Aprobarea versiunii actualizate a Acordului de Parteneriat 2021-2027, în urma finalizării negocierilor informale cu Comisia Europeană și a transmiterii acestuia către Comisia Europeană", MIPE a transmis CE Acordul de Parteneriat 2021-2027, care a fost **aprobat de către CE în data de 25 iulie 2022**, prin Decizia nr. C(2022) 5132. Ulterior, până la finalul anului 2022, **Comisia a aprobat și toate Programele aferente perioadei 2021-2027.**

Programele specifice perioadei de programare 2021-2027 - Politica de Coeziune, aprobate de Comisie prin decizie de punere în aplicare se regăsec mai jos.

Valoarea totală alocată pentru programele aferente perioadei 2021 - 2027 (specifice și regionale) este de 46.448 mil euro, din care fonduri UE 30.987 mil. euro.

Alături de programele aferente PC, Acordul de Parteneriat 2021 - 2027, care stabilește modalități de utilizare eficace și eficiente a fondurilor, cuprinde referiri la Programele Naționale Afaceri Interne și Programul de Acvacultură și Pescuit.

Pentru noua perioadă de programare, Regulamentul (UE) nr. 2021/1060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021, prevede:

- **4 condiții favorizante orizontale** de îndeplinirea cărora depinde finanțarea tuturor obiectivelor specifice aferente Fondului European de Dezvoltare Regională (FEDR), Fondului de Coeziune (FC), Fondului Social European Plus (FSE+), Fondului European pentru Afaceri Maritime, Pescuit și Acvacultură, Fondului pentru Azil și Migrație, Fondului pentru Securitate Internă și, Instrumentului de Sprijin Financiar pentru Managementul Frontierelor și Politica de Vize, precum și
- **16 condiții favorizante tematice (CT)**, din care 15 sunt aplicabile României, de îndeplinirea cărora depinde finanțarea unuia sau mai multor obiective specifice care vizează anumite sectoare de intervenție.

În acest context, MIPE²¹ împreună cu ministerele responsabile au depus toate eforturile în vederea finalizării documentelor necesare pentru acceptarea și declararea tuturor condițiilor favorizante de către Comisie ca îndeplinite, precum și pentru asigurarea îndeplinirii condițiilor favorizante și menținerea acestora ca îndeplinite pe toată perioada de programare, cât vor continua să fie monitorizate de către serviciile Comisiei.

²¹ având în vedere rolul de coordonator al acțiunilor ce conduc la îndeplinirea condițiilor favorizante specifice perioadei de programare 2021-2027, precum și de monitorizare a menținerii acestora ca îndeplinite pe toată perioada de programare

În prezent, sunt îndeplinite cele **4 condiții orizontale** (achiziții publice, ajutor de stat, Carta Drepturilor Fundamentale a UE și Convenției Organizației Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap), precum și **4 condiții tematice** (management al riscului de dezastre, conservarea naturii - Natura 2000, managementul deșeurilor și transport). Condiția aferentă domeniului egalitate de gen a fost transmisă oficial Comisiei Europene, în vederea aprobării formale.

În paralel cu implementarea actualelor programe operaționale, în anul 2023, România s-a concentrat pe **lansarea perioadei de programare 2021-2027**, pe planificarea elaborării ghidurilor solicitantului și stabilirea unui calendar al lansărilor apelurilor de proiecte care să ofere o mai bună predictibilitate cu implicații în creșterea calității proiectelor prin posibilitatea pregătirii din timp a acestora, prevenirea întârzierilor considerabile în procesul de evaluare a proiectelor și crearea premiselor unei implementări eficiente și eficace.

Calendarul²² lansării apelurilor de proiecte, publicat pe site-ul MIPE se actualizează periodic în funcție de modificările intervenite la nivelul autorităților de management care gestionează programele; de asemenea, lansările de apeluri de proiecte estimate sunt publicate și pe website-urile autorităților de management implicate.

Până în prezent, autoritățile de management au lansat în consultare publică ghiduri aferente apelurilor de proiecte în **valoare totală de cca. 28 mld euro**, din care **fonduri UE de cca. 17 mld euro**, reprezentând **cca. 55% din alocarea UE aferentă acestor programe**.

Din acestea, s-au lansat deja **apeluri de proiecte în valoare totală de cca. 19,9 mld euro**, din care fonduri UE de cca. 11,6 mld euro, reprezentând cca. 38% din alocarea UE **aferentă acestor programe**. Principalele domenii pentru care au fost lansate apeluri de proiecte sunt: eficiență energetică, infrastructură de transport, mobilitate urbană, educație, biodiversitate, regenerare urbană, IMM și antreprenariat, combaterea sărăciei, capital uman pentru piața muncii, digitalizare, cercetare, dezvoltare, inovare, cultură, turism.

Până la finalul anului 2023, autoritățile de management estimează lansarea a 142 apeluri de proiecte în valoare totală de cca. 7,5 miliarde euro, din care cca. 5,9 miliarde euro contribuție UE.

Măsurile implementate și planificate în domeniul fondurilor europene aferente Politicii de Coeziune: CFM 2021-2027:

- asigurarea monitorizării îndeplinirii condițiilor favorizante pe întreg parcursul perioadei de programare;
- utilizarea opțiunilor de costuri simplificate;
- asigurarea cadrului partenerial și funcționarea Comitetului de Coordonare pentru Managementul Acordului de Parteneriat 2021-2027 și a Comitetelor de monitorizare.
- aprobarea Cadrului legal aferent perioadei de programare 2021-2027.

Cadrul legal aferent 2021 - 2027 vizează domenii esențiale pentru gestionarea fondurilor europene nerambursabile și anume: stabilirea cadrului instituțional, descrierea fluxurilor financiare, eligibilitatea cheltuielilor și prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor. Prin acesta s-a asigurat o abordare unitară în punctele cheie ale sistemelor de management

---

²² întocmit de autoritățile de management

și control, astfel încât beneficiarii de fonduri europene să poată să depună proiectele într-un cadru procedural predictibil și considerabil simplificat.

Principalele măsuri sunt:

- asigurarea predictibilității calendarului de lansări la nivel de program pentru beneficiari, astfel încât să se prevină și eventuale suprapuneri de apeluri cu aceeași tematică în perioade similare de timp;
- asigurarea resurselor necesare pentru evaluarea și selecția proiectelor;
- simplificarea modalității de evaluare a proiectelor;
- simplificarea criteriilor de eligibilitate ale solicitanților de fonduri externe nerambursabile, acestea făcând obiectul unei declarații unice a solicitantului care se depune odată cu cererea de finanțare;
- evaluarea conformității administrative este complet digitalizată;
- evaluarea tehnico-financiară se realizează pe baza unui număr redus de criterii și a subcriteriilor, astfel încât acestea să permită o selecție mai rapidă, parțial digitalizată și automatizată prin interoperabilitatea diferitelor sisteme informatice care asigură furnizarea de informații despre situația juridică și financiară a potențialilor beneficiari;
- posibilitatea stabilirii unui prag de excelență, care să permită selecția de proiecte de înaltă calitate într-o perioadă scurtă de timp;
- accelerarea implementării și valorificării măsurilor de interoperabilitate și colaborare între autorități pentru creșterea eficienței și simplificării activităților de verificare a condițiilor de eligibilitate, prin schimbul de informații între autorități, cu efecte pozitive în ceea ce privește reducerea sarcinii administrative a solicitanților de fonduri în etapa de evaluare, selecție și contractare a proiectelor.

Pentru cele 16 programe finanțate prin politica de coeziune (8 la nivel național și 8 la nivel regional), autoritățile de management competente au transmis²³ Autorității de Audit descrierile de sistem aferente programelor gestionate.

În scopul accelerării procesului de pregătire a sistemului de management și control (SMC), organismul de coordonare din cadrul MIPE a pus la dispoziția autorităților de management principalele instrumente necesare instituirii sistemelor de management și control pentru programele gestionate, cum ar fi calendarul estimativ al activităților necesare pregătirii SMC, un model cadru al planului de resurse umane pentru tranziția între cele două perioade de programare precum și lista atribuțiilor autorităților de management.

Stadiul activităților aflate în responsabilitatea autorităților de management pentru instituirea SMC este monitorizat permanent la nivelul MIPE.

În demersurile pentru definitivarea descrierilor de sistem, MIPE a sprijinit autoritățile de management pe parcursul procesului de elaborare, negociere și semnare a protocoalelor de colaborare orizontale cu DLAF, ANAF, ONRC și ANI. Protocoalele de colaborare dintre DLAF, ONRC, ANI și AM-urile regionale au fost semnate.

Având în vedere necesitatea includerii operațiunilor etapizate din perioada 2014-2020 în programele 2021-2027, precum și pentru a realiza alte modificări de context identificate ulterior adoptării deciziilor de punere în aplicare, autoritățile de management vor

---

²³ cu încadrarea în termenul prevăzut de Art. 69 alin. (11) din Regulamentul (UE) 2021/1060

întreprinde demersurile necesare pentru transmiterea către CE a propunerilor de modificare a Programelor 2021-2027.

În ceea ce privește perioada post 2027, sunt avute în vedere următoarele acțiuni:

- Organizarea și susținerea procesului de dezbateri publice pe tema viitorului Politicii de Coeziune post 2027;
- Analiza rapoartelor elaborate la nivelul Grupului la nivel înalt de reflecție constituit în acest scop la nivelul Comisiei Europene și formularea pozițiilor naționale.

Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)

Descriere

Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) este elementul central al instrumentului NextGenerationEU (în valoare de peste 800 mld. euro), cu împrumuturi și granturi de cca. 723,8 mld. euro disponibile pentru sprijinirea reformelor și a investițiilor întreprinse de statele membre UE. Scopul mecanismului este de a atenua impactul economic și social al pandemiei COVID-19, precum și al actualului context geostrategic internațional marcat de agresiunea rusă împotriva Ucrainei, pentru ca economiile și societățile europene să devină mai durabile, mai reziliente și mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile oferite de tranziția către o economie verde și digitală.

PNRR reprezintă un răspuns coerent și integrat la situația economică și socială actuală, inclusiv pentru abordarea aspectelor legate de fiscalitate, având menirea de a conduce la întărirea potențialului de creștere economică, la crearea de locuri de muncă și la reziliența economică, socială și instituțională.

Planul se bazează pe cei șase piloni prevăzuți de MRR, incluzând măsuri privind managementul apelor, deșeurilor, biodiversității, transportului durabil, energiei verzi, educației, sănătății, eficienței energetice a clădirilor multifamiliale și a clădirilor publice, toate fiind coroborate cu măsuri orizontale de digitalizare și întărire a capacității administrației publice.

Prin reformele și investițiile asumate în cadrul PNRR se urmărește realizarea unei dezvoltări economice sustenabile și de anvergură, cu efect stimulator pentru economia și societatea românească, astfel:

- reformele fiscale și a sistemului de pensii vor genera o traiectorie sustenabilă a finanțelor publice pe termen mediu și lung, venind în întâmpinarea problemelor demografice și asigurând un traseu fiscal care să nu împovăreze bugetul statului. Reforma sistemului de pensii va asigura pensii echitabile și adecvate, în linie cu principiul contributivității;
- realizarea tranziției verzi și a celei digitale, cu impact economic pe termen mediu și lung. În sinergie cu celelalte inițiative ale UE pentru atingerea țintelor asumate la nivel european până în 2030, România va contribui la reducerea cu minimum 55% a emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea ponderii energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie cu 32%;
- în domeniul energetic, PNRR va contribui la realizarea obiectivului de a stimula tranziția de la utilizarea cărbunelui către folosirea prioritară a surselor regenerabile la începutul deceniului următor, precum și introducerea hidrogenului în mixul energetic.

Investițiile masive în eficiența energetică vor putea asigura o reducere importantă a emisiilor și a consumului de energie electrică pe termen mediu și lung;

- reformele legislative pentru simplificarea mediului în care întreprinderile își desfășoară activitatea, prin digitalizarea procedurilor de raportare, de intrare/iesire de pe piață, simplificarea obținerii licențelor, autorizațiilor de construire, etc conferă un potențial de creștere a mediului de afaceri. În plus, se are în vedere îmbunătățirea guvernantei corporative a companiilor de stat din sector.
- investițiile și reformele în domeniul transporturilor vor contribui la o transformare de lungă durată a preferințelor populației dinspre transportul clasic către unul sustenabil. În domeniul rutier, măsurile propuse vor promova intens electromobilitatea și utilizarea unor vehicule fără emisii. Pe de altă parte, investițiile în domeniul feroviar, în metrou vor contribui la o creștere a utilizării acestor forme alternative de transport.

În data de 8 septembrie 2023, România a transmis Comisiei Europene un act adițional la PNRR-ul României, care vizează modificări bazate pe temeiurile juridice prevăzute în Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a MRR. În cadrul PNRR modificat a fost elaborat un nou capitol REPowerEU, care se bazează pe prevederile Regulamentului (UE) 2023/435 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 februarie 2023²⁴.

În funcție de natura lor, modificările aduse planului și prezentate în cadrul actului adițional sunt clasificate în următoarele categorii:

1. Modificări vizând eliminarea sau diminuarea alocărilor aferente investițiilor finanțate din sprijinul financiar nerambursabil - actualizarea planului pentru a ține seama de contribuția financiară maximă actualizată în urma calculului prevăzut la articolul 11 alineatul (2) - temei juridic - art. 18, alin. 2 din Regulamentul (UE) 2021/241;
2. Modificarea unor măsuri, inclusiv a jaloanelor și țintelor aferente, care nu mai pot fi îndeplinite, în totalitate sau parțial, ca urmare a unor circumstanțe obiective - temei juridic - art. 21 din Regulamentul (UE) 2021/241; Acestei modificări i se subsumează următoarele sub-categorii:
  - 2.1. Modificări de substanță a unor măsuri incluse în PNRR;
  - 2.2. Diminuarea indicatorilor cantitativi aferenți țintelor și jaloanelor cu menținerea alocării financiare pentru investiție, în urma creșterii prețurilor și/sau întreruperii lanțurilor de aprovizionare;
  - 2.3. Decalarea termenelor de realizare a țintelor și jaloanelor ca urmare a creșterii prețurilor și a întârzierilor înregistrate în termenele de livrare sau în procesul desfășurării licitațiilor (ex: contestații);
  - 2.4. Modificarea sprijinului financiar rambursabil prin eliminarea sau diminuarea unor investiții cu risc crescut de nerealizare.
3. Elaborarea noului capitol REPowerEU prin care se urmărește creșterea rezilienței și independenței energetice a României - temei juridic - art. 21 a, 21 b alin. (2), precum și din art. 21c alin. (2) și (3) din Regulamentul (UE) 2023/435.
4. Corectarea erorilor materiale.

---

²⁴ Regulamentul (UE) 2023/435 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 februarie 2023²⁴ de modificare a Regulamentului (UE) 2021/241 în ceea ce privește capitolele privind REPowerEU din planurile de redresare și reziliență și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1303/2013, (UE) 2021/1060 și (UE) 2021/1755 și a Directivei 2003/87/CE (denumit în continuare Regulamentul (UE) 2023/435)

În data de 21 noiembrie 2023 Comisia Europeană a evaluat pozitiv PNRR revizuit, noua valoare a acestuia fiind de 28.511,58 mil eur, din care: 13.566,06 mil eur pentru componenta de asistență financiară nerambursabilă și respectiv, 14.942,15 mil eur pentru componenta de împrumut, planul cuprinzând 66 de reforme și 111 investiții. Planul modificat al României pune un accent puternic pe tranziția verde, alocând 44,1 % (în creștere față de 41 % în planul inițial) din fondurile disponibile pentru măsuri care sprijină obiectivele climatice.

Capitolul REPowerEU cuprinde două noi măsuri și șapte investiții prin care se consolidează în mod semnificativ eforturile României în ceea ce privește tranziția verde. Astfel, una dintre reforme introduce cadrul juridic pentru utilizarea terenurilor neproductive sau degradate aflate în proprietatea statului pentru producerea de energie verde, iar cealaltă instituie ghișee unice care să furnizeze prosumatorilor servicii de consiliere pentru renovările vizând eficiența energetică și pentru producerea de energie din surse regenerabile. Cele șapte investiții au ca scop accelerarea utilizării surselor regenerabile de energie și a ritmului renovărilor vizând eficiența energetică, precum și recalificarea forței de muncă în vederea dobândirii de competențe verzi.

În ceea ce privește **consolidarea pregătirii digitale și a rezilienței sociale ale României**, PNRR revizuit contribuie la tranziția digitală pentru care alocă 21,8%, în creștere față de 20,5% alocare inițială. Acesta prevede dezvoltarea infrastructurii și digitalizarea unor sectoare specifice, cum ar fi sănătatea, serviciile publice de ocupare a forței de muncă și protecția socială, transporturile, educația, fiscalitatea, cultura, sistemul judiciar și serviciile de mediu. Capitolul privind REPowerEU cuprinde o reformă și două subinvestiții legate de digitalizarea autorităților publice, oferind noi soluții și echipamente digitale. Acestea au ca scop optimizarea rețelei de comunicații, crearea unui centru de date și limitarea riscului de atacuri cibernetice asupra infrastructurii operatorului de sistem de transport de energie electrică.

A fost, de asemenea, consolidată dimensiunea socială importantă a planului. Alături de reformele și investițiile din planul inițial, printre noile măsuri se numără scheme de vouchere pentru a accelera utilizarea surselor regenerabile de energie și pentru a îmbunătăți eficiența energetică a gospodăriilor, cu un accent deosebit pe gospodăriile vulnerabile, formarea pentru dobândirea de competențe în domeniul energiei verzi și accelerarea producerii de energie verde.

Stadiu

În conformitate cu prevederile art.20 alin.(1) din Regulamentul (UE) 2021/241 de instituire a MRR, Consiliul Uniunii Europene a aprobat decizia de punere în aplicare și a fost comunicată României în 3 noiembrie 2021, iar ulterior a fost încheiat Acordul de contribuție financiară și Acordul de împrumut cu Comisia Europeană

În cadrul PNRR, România a primit cu titlu de **prefinanțare** suma de 3.793,64 mil euro, reprezentând procentul de 13% din valoarea planului, aferentă celor două componente, respectiv suma de 1.851,16 mil euro pentru componenta de **asistență financiară nerambursabilă**, conform Acordului de contribuție financiară dintre Comisia Europeană și România și suma de 1.942,48 mil euro pentru componenta de **asistență financiară rambursabilă**, conform Acordului de împrumut dintre Comisia Europeană și România.

Pentru implementarea PNRR, a fost creat cadrul instituțional și financiar, prin:

- OUG nr.124/2021 privind stabilirea cadrului instituțional și financiar pentru gestionarea fondurilor europene alocate României prin MRR precum și pentru modificarea și completarea OUG nr.155/2020 privind unele măsuri pentru elaborarea Planului național

- de redresare și reziliență necesar României pentru accesarea de fonduri externe rambursabile și nerambursabile în cadrul MRR, cu modificările și completările ulterioare;
- HG nr.209/2022 privind aprobarea Normelor metodologice de aplicare a OUG nr.124/2021;
  - OUG nr.70/2022 privind prevenirea, verificarea și constatarea neregulilor/dublei finanțări, a neregulilor grave apărute în obținerea și utilizarea fondurilor externe nerambursabile/rambursabile alocate României prin MRR și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora și recuperarea creanțelor rezultate, cu modificările și completările ulterioare.
  - HG nr.1235/2022 privind aprobarea distribuției bugetului aferent reformelor și investițiilor prevăzute în PNRR, cu modificările și completările ulterioare

Îndeplinirea jaloanelor și țintelor asumate prin PNRR va fi realizată prin implicarea a 20 de coordonatori de reforme și/sau investiții la care se vor adăuga încă doi noi coordonatori responsabili pentru componenta REPowerEU. MIPE, coordonatorul național al PNRR, a încheiat acorduri de finanțare cu coordonatorii de reforme și/sau investiții pentru monitorizarea și controlul fondurilor alocate și pentru a asigura centralizarea informațiilor și transmiterea cererilor de plată la CE. Pentru perioada 2024-2026 sunt prevăzute două cereri de plată în trimestrele I și III ale fiecărui an, cuantumul lor fiind stabilit prin Decizia Consiliului de punere în aplicare a evaluării planului României.

Plata tranșelor din componenta nerambursabilă și respectiv din cea de împrumut se realizează numai după constatarea îndeplinirii satisfăcătoare a tuturor jaloanelor și țintelor asociate fiecărei cereri de plată, cu ocazia evaluării din partea CE.

Distribuția sumelor aprobate României din PNRR, pe componente (asistența financiară nerambursabilă/împrumut) și a termenelor aferente cererilor de plată înaintate CE de Romania, este următoarea:

Anul	Nr. cerere de plată	Termen transmitere	Valoarea componentei "nerambursabile" (mil. euro)	Valoarea componentei „împrumut” (mil. euro)	TOTAL	Nr. Jaloane
2023	3	Q4 2023	1,858,678,580	811,026,482	2,669,705,062	74
2024	4	Q1 2024	1,003,031,904	1,677,245,690	2,680,277,594	46
	5	Q3 2024	1,351,912,566	3,220,311,724	4,572,224,290	71
2025	6	Q3 2025	1,788,013,394	1,811,425,345	3,599,438,739	79
2026	7	Q1 2026	1,569,962,980	1,610,155,862	3,180,118,842	68
	8	Q3 2026	1,809,818,435	3,824,120,173	5,633,938,608	108

Sumele încasate efectiv aferente Cererii de plată nr.1 sunt în cuantum de 1.772,32 mil euro pentru componenta de asistență financiară nerambursabilă și 789.67 mil euro pentru componenta de asistență financiară rambursabilă, rezultând un total de 2.561,99 mil euro.

Sumele solicitate CE prin cea de-a doua cerere de plată au fost în cuantum de 2.147,49 mil euro pentru componenta de asistență financiară nerambursabilă și 1.080,20 mil euro pentru componenta de asistență financiară rambursabilă.

Cea de-a doua cerere de plată a fost condiționată de îndeplinirea a 51 de ținte și jaloane. Ca urmare a neîndeplinirii a două jaloane²⁵, Comisia a redus tranșa de asistență financiară rambursabilă cu suma de 53,36 mil euro.

Astfel, ținând cont de deducerea prefinanțării, sumele aferente Cererii de plată nr. 2 încasate efectiv sunt în valoare de 2.761,66 mil euro (1.868,32 mil euro pentru componenta de asistență financiară nerambursabilă și 893,34 mil euro pentru componenta de asistență financiară rambursabilă).

Suma cu care a fost diminuată tranșa a doua a fost suspendate însă, dacă cele două jaloane vor fi îndeplinite într-un termen de 6 luni de la transmiterea comunicării finale a Scrisorii de suspendare parțială, CE va proceda la declanșarea procedurii privind plata sumelor aferente celor două, conform art. 24 alin (8) din Regulamentul (UE) nr. 241/2021 241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a MRR, cu modificările și completările ulterioare.

B. Fonduri din politica agricolă comună

1. Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) - Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) 2014-2020 (extins 2021-2022 pe baza normelor de tranziție).

Alocarea financiară din FEADR, acordată pentru implementarea PNDR în perioada 2014-2022 este de 10.968,15 mil. euro. La aceasta, se adaugă contribuția națională, de la bugetul de stat, în valoare de 1.730,82 mil. Euro, astfel ca bugetul total PNDR este de 12.698,96 mil. euro. Alocarea financiară FEADR pe ani pentru PNDR 2014-2020, extins pe baza normelor de tranziție și în 2021-2022 este următoarea:

An	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Alocare FEADR [mil. euro]	0,0	1.723,26	1.751,61	1.186,54	1.184,73	1.141,93	1.139,93	1.385,77	1.454,38

1.1. Rata de absorbție PNDR:

Au fost efectuate plăți²⁶ (FEADR și Buget de stat) în valoare publică de 10.196,52 mil. euro, din care doar valoarea plăților efectuate din FEADR către beneficiarii tuturor măsurilor PNDR este de 8.819,31 mil. euro (grad de absorbție 80,41%). Dacă la acestea se adaugă și prefinanțarea primită, rezultă un **grad de absorbție FEADR de 83,37%**. Plățile aferente angajamentelor bugetare se fac pe principiul N+3, neexistând dezangajari pentru sumele alocate din FEADR în perioada 2015 - 2020.

²⁵ jaloanele 129 - Semnarea contractelor pentru construirea unei capacități de electrolizoare noi de cel puțin 100 MW și 133 - Semnarea contractelor pentru proiecte de cogenerare de înaltă eficiență pe gaz și încălzire centralizat

²⁶ conform declarațiilor trimestriale de cheltuieli transmise în perioada 2016 - 2023-trim III, la care se adaugă plățile efectuate în perioada 16 octombrie - noiembrie 2023.

1.2. Implementare PNDR (stadiu cumulativ la 16.11.2023)

Măsurile ce se desfășoară pe principiul depunerii de proiecte: urmare sesiunilor derulate²⁷ numărul proiectelor depuse este de 119.400 cu o valoare publică 12.552,78 mil. euro. Numărul proiectelor selectate pentru finanțare este de 79.199 în valoare publică de 7.207,26 mil. euro, din care au fost contractate 77.288 proiecte în valoare publică de 6.790,62 mil. euro. Prin procedura de tranziție au fost transferate din PNDR 2007-2013 în PNDR 2014-2020 în vederea finalizării acestora, 18.643 proiecte cu o valoare publică de 411,85 mil. euro.

Programul conține și o componentă de plăți compensatorii pe suprafață, respectiv animale, pe bază de angajamente anuale/multianuale și ulterior depunerea de cereri de plată în cadrul Campaniilor anuale de depunere cereri la APIA. În cadrul acestor măsuri au fost efectuate plăți în valoare publică de 4.862,31 mil. euro.

2. Planul Strategic PAC (PS PAC) 2023-2027:

PS PAC 2023-2027 a fost elaborat în conformitate cu Regulamentul (UE) 2021/2115²⁸, conform căruia României i-au fost alocate fonduri FEADR, FEAGA plăți directe și FEAGA intervenții sectoriale, după cum urmează:

Exercițiul financiar	2023	2024	2025	2026	2027	2028	
FEAGA²⁹ Plăți directe	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total
Alocări ajustate pentru plăți directe [mil. euro]	NA	1.897,05	1.924,61	21.952,17	21.979,73	2.029,59	9.783,15
FEAGA sectoriale	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total
Vin [mil. euro]	42,00	48,34	410,65	45,84	45,84	NA	112,67
Apicultura [mil. euro]	6,08	6,08	6,08	6,08	6,08	NA	30,41
FEADR	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total
Alocări ajustate [mil. euro]	967,05	91.016,92	91.016,92	91.016,92	91.016,92	NA	45.034,73

²⁷ În nouă ani de implementare

²⁸ Regulamentul (UE) 2021/2115 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 decembrie 2021 de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate de FEAGA și de FEADR și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 și (UE) nr. 1307/2013.

²⁹ În cazul FEAGA, An calendaristic N=An financiar N+1

2.1 Implementare Plan Strategic PAC:

PS PAC 2023-2027 a fost aprobat în data de 7 decembrie 2022 de către CE prin Decizia C(2022) 8783, iar tranșa 1 de pre-finanțare, reprezentând 1% din alocarea FEADR a PS PAC, în valoare de 50,4 mil. euro a fost încasată în 27.04.2023.

Aferent FEADR, primele intervenții lansate au fost cele de tip compensatoriu pe animale și suprafață - DR-06 Bunăstarea animalelor s-a lansat în data de 27.02.2023, s-au solicitat 151,82 mil. euro și DR-10 Zone afectate de constrângeri naturale semnificative, în cadrul căreia s-au solicitat 43,34 mil. euro, urmate de intervenții de tip investiții - DR-27 Crearea/modernizarea infrastructurii de acces agricolă, DR-28 Crearea/modernizarea infrastructurii rutiere de bază din spațiul rural și DR-30 Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri în data de 2 noiembrie 2023. Până la data de 21.11.2023 au fost depuse 186 proiecte în valoare de 17,51 mil. euro. Sesiunile sunt în derulare.

Aferent FEAGA plăți directe, în Campania 2023 s-au solicitat cca. 1,82 mld. euro³⁰.

Pentru PD-01 Sprijin de bază pentru venit în scopul sustenabilității (BISS), PD-02 Sprijin redistributiv complementar pentru venit în scopul sustenabilității (CRISS) și PD-03 Sprijin complementar pentru venit pentru tinerii fermieri, până la data de 16.11.2023 s-au autorizat plăți în valoare de 494,4 mil. euro. Aferent sectorului zootehnic - sprijin cuplat, s-au autorizat plăți în valoare de 56,8 mil. euro.

Aferent FEAGA intervenții sectoriale, în 2023, în cadrul intervenției IS-V-01 - Restructurarea și reconversia plantațiilor viticole, s-au depus 7 cereri pentru care a fost solicitată suma de 1,64 mil. euro, în cadrul intervenției IS-V-03 - Asigurarea recoltelor, s-au depus 89 cereri pentru care a fost solicitată suma de 1 mil. euro, iar în sectorul apicol, s-au depus cereri de plată în valoare eligibilă FEAGA de 7,60 mil. euro și s-au plătit din FEAGA 6,03 mil. euro.

2.2 Fondul European de Garantare Agricolă (FEAGA):

APIA³¹ funcționează în subordinea MADR³² și gestionează schemele de sprijin acordate fermierilor, finanțate din FEAGA, FEADR și Bugetul Național (BN).

Începând cu Campania 2023, în conformitate cu Planul Strategic PAC 2023-2027, APIA derulează următoarele intervenții finanțate din FEAGA:

- PD-01 - Sprijinul complementar pentru venit pentru tinerii fermieri (BISS)
- PD-02 - Sprijinul redistributiv complementar pentru venit în scopul sustenabilității (CRISS)
- PD-03 - Sprijinul complementar pentru venit pentru tinerii fermieri (CIS - YF)
- PD-04 - Practici benefice pentru mediu aplicabile în teren arabil
- PD-05 - Practicarea unei agriculturi prietenoase cu mediul în fermele mici, respectiv gospodăriile tradiționale
- PD-06 - Înierbarea intervalului dintre rânduri în plantațiile pomicele, viticole, pepiniere și hameiști
- PD-07 - Creșterea nivelului de bunăstare a vacilor de lapte
- PD-08 - Măsură pentru bunăstarea tineretului bovin la îngrășat
- PD-09 - Sprijin cuplat pentru venit - soia
- PD-10 - Sprijin cuplat pentru venit - Lucernă

³⁰ sume calculate pe baza cuantumului unitar programat în PS PAC

³¹ Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură

³² Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale

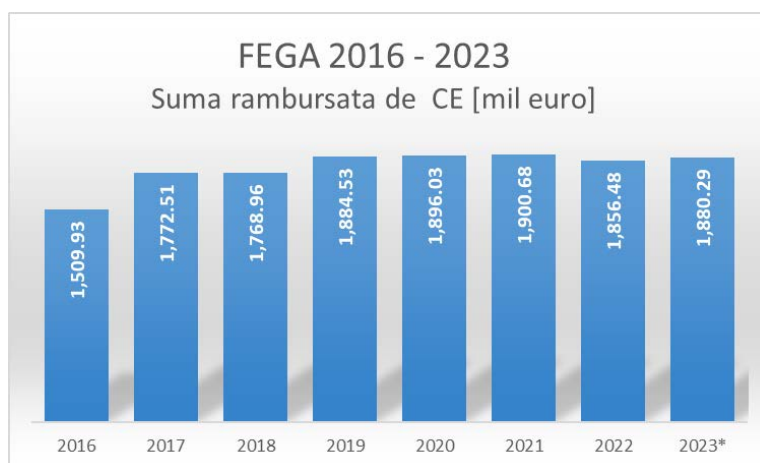
- PD-11 - Sprijin cuplat pentru venit - Leguminoase pentru industrializare
- PD-12 - Sprijin cuplat pentru venit- Căneapă
- PD-13 - Sprijin cuplat pentru venit - Orez
- PD-14 - Sprijin cuplat pentru venit - Sămânță de cartof
- PD-15 - Sprijin cuplat pentru venit - Hamei
- PD-16 - Sprijin cuplat pentru venit - Sfeclă de zahăr
- PD-17 - Sprijin cuplat pentru venit- Legume cultivate în câmp pentru consum în stare proaspătă sau destinate industrializării (tomate, castraveți, ardei, vinete)
- PD-18 - Sprijin cuplat pentru venit - Legume cultivate în sere și solarii
- PD-19 - Sprijin cuplat pentru venit - Fructe (prune, mere, cireșe, vișine, caise și piersici)
- PD-20 - Sprijin cuplat pentru venit - Semințe pentru plante furajere
- PD-21 - Sprijin cuplat pentru venit - Vaci de lapte
- PD-22 - Sprijin cuplat pentru venit - Carne vită
- PD-23 - Sprijin cuplat pentru venit - Bivolite de lapte
- PD-24 - Sprijin cuplat pentru venit - Ovine - caprine

Alocarea FEAGA plăți directe 2023-2027:

Alocare FEAGA	2023	2024	2025	2026	2027	TOTAL ALOCAT 2023-2027
Plăți directe [mil. euro]	1.897,05	1.924,61	1.952,17	1.979,73	2.029,59	9.783,15

*La plafoanele financiare din FEAGA menționate mai sus, se adaugă și cele pentru măsuri de piață, comerț exterior și promovare produse agricole în suma de de 143,60 mil. euro pentru perioada 2023-2027

Sumele rambursate de către CE în anii financiari 2016 - 2023, din FEAGA până la această dată se ridică la valoarea totală de 14,43 mld. Euro, astfel:

*Suma FEAGA aferentă anului financiar 2023 reprezintă rambursările efectuate de CE aferente declarațiilor de cheltuieli 16.10.2022-30.09.2023.

De asemenea, în perioada 16 octombrie 2023 - 21 noiembrie 2023, APIA a autorizat la plată din FEAGA, FEADR + cofinanțare de la BN și EURI³³ suma de 897,70 mil. euro, din care Campania 2023 în sumă de 806,37 mil. euro și Măsuri de piață, comerț exterior, promovarea produselor agricole și ajutoare de stat în suma de 91,33 mil. euro.

Scheme noi de sprijin destinate susținerii fermierilor în 2023:

- Măsură de sprijin de urgență pentru producătorii agricoli din sectorul cereale (HG nr. 352/2023)

³³ Instrumentul de redresare al Uniunii Europene

- Schema de ajutor de stat pentru susținerea activității crescătorilor din sectorul bovin, în anul 2022, în contextul crizei provocate de agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei (OUG nr.3/2023)
- Schema de sprijin de urgență pentru producătorii agricoli din sectorul cereale (HG nr. 845/2023)

Campania de primire a cererilor de plată 2023

APIA a dat startul Campaniei de primire a cererilor de plată aferente anului 2023, în perioada 1 martie - 9 iunie 2023 (inclusiv perioada cu penalități) fiind depuse un număr de **759.976 cereri de plată**, pentru o suprafață de **9.986.928,51 ha**. În continuare sunt prezentate câteva dintre măsurile luate de APIA:

- ✓ autorizarea și efectuarea plăților în avans către fermierii beneficiari ai intervențiilor din PNS 2023-2027 cu sprijin din FEAGA, FEADR + cofinanțare de la BN.
- ✓ încheierea/prelungirea convențiilor de lucru încheiate între APIA, fondurile de garantare în domeniul agriculturii și băncile comerciale în vederea eliberării adeverințelor în cadrul diferitelor intervenții implementate, încheierea de acorduri și protocoale cu instituții din țară și din străinătate;
- ✓ participarea la misiunile de audit ale CE, ale Curții Europene de Conturi, la întâlnirile bilaterale sau de conciliere;
- ✓ activități de informare publică asupra intervențiilor derulate din fonduri europene (FEAGA și FEADR) și de la BN;
- ✓ identificarea prin mijloace electronice a parcelelor agricole din cadrul exploatației și a suprafețelor din angajamente.

Pentru creșterea gradului de accesare a intervențiilor, AM PNDR, APIA și AFIR au avut în vedere campanii ample de informare a potențialilor beneficiari, derulate prin diferite canale de comunicare, incluzând publicații pe site-urile instituțiilor responsabile, pe portalul Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală, comunicate de presă, informații furnizate prin formularul cererii unice de plată pe suprafață și Ghidul solicitantului, precum și caravane și campanii de informare și promovare înainte de demararea depunerii cererilor de plată.

2.3 Fondul European pentru Pescuit și Afaceri Maritime

Gradul de angajare al sumelor alocate 2014-2020: 102,86%, stadiul plăților la data curentă (sume justificate de beneficiari): 71,92% iar gradul de absorbție la data curentă (sume declarate la CE): 52,21%.

Programul pentru Acvacultură și Pescuit 2021-2027 a fost aprobat în data de 30.11.2022, alocarea fiind de 232,07 mil. euro, din care 162,45 mil. euro contribuție UE și 69,62 mil. euro contribuția publică națională.

Sumele alocate României pentru cadrul financiar multianual 2021-2027, pe ani:

An	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total
Alocări FEPAM								
2021-2027 [mil. euro]	0,00	31,51	30,46	29,38	26,62	22,07	22,41	162,45

C. Contribuția României la bugetul UE

Potrivit angajamentelor asumate prin Tratatul de aderare a Republicii Bulgaria și a României la Uniunea Europeană ratificat prin Legea nr. 157/2005, România, în calitate de stat membru, participă la finanțarea bugetului Uniunii Europene potrivit regulilor comunitare unitare care sunt direct aplicabile de la data aderării. Astfel, începând cu 1 ianuarie 2007, România asigură plata contribuției sale pentru finanțarea bugetului Uniunii Europene în cadrul sistemului resurselor proprii ale bugetului comunitar.

Sistemul resurselor proprii ale Uniunii Europene este reglementat prin Decizia (UE, EURATOM) 2020/2053 a Consiliului din 14 decembrie 2020 privind sistemul de resurse proprii ale Uniunii Europene.

Aceste sume pot suferi modificări, datorate ajustărilor tehnice automate ale indicatorilor stabiliți în cadrul reuniunii ACOR-Previziuni, la momentul apariției noilor indicatori macroeconomici estimați de Comisia Europeană și altor influențe din piața internă și internațională.

Contribuția României la bugetul Uniunii Europene pentru anul 2024 și estimarea pentru anii 2025-2026

		mii LEI		
Cod	Denumirea	2024	2025	2026
55.03.01	Contributii din taxe vamale	1.742.500	1.777.350	1.812.897
55.03.03	Contribuții din sectorul zaharului	0,0	0,0	0,0
	Total contributii din resurse proprii tradiționale	1.742.500	1.777.350	1.812.897
55.03.04	Contributii din resursa TVA	1.880.526	1.918.137	1.956.499
55.03.06	Contributii din resursa VNB	8.056.185	8.424.299	7.953.362
55.03.10	Contributii pentru reducerile în favoarea Danemarca, Austria, Țărilor de Jos, Suediei, Austriei și Germaniei	377.544	895.095	912.997
55.03.11	Contributii din deșeurile de ambalaje de plastic nereciclate	1.102.338	1.124.385	1.146.872
	Total contributii din resurse proprii	13.659.093	14.139.266	13.782.628
55.03.07	Contribuții suplimentare și neprevăzute	2.999.523	3.059.513	3.120.704
55.03	Contributia Romaniei la bugetul UE	16.658.616	17.198.779	16.903.331

În contextul războiului de agresiune purtat de Rusia împotriva Ucrainei, Uniunea Europeană (UE), împreună cu statele membre (SM), au decis să ofere un sprijin suplimentar prin acoperirea costurilor privind rata dobânzii la împrumutul acordat de UE Ucrainei în 2023, în valoare de 18 miliarde euro. Subvenția pentru dobândă urmează să fie suportată de către SM prin contribuții voluntare suplimentare, calculate de serviciile Comisiei Europene (CE), conform cheii VNB aferente fiecărui SM.

Prin Ordonanța de urgență nr.95/2023, publicată în 3.11.2023, în Monitorul Oficial al României nr.1.344, Guvernul României a aprobat participarea României la Acordul de contribuție în temeiul art.7 din Regulamentul (UE) 2022/2.463 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 decembrie 2022 de instituire a unui instrument pentru acordarea de

sprijin financiar acordat Ucrainei pentru 2023, (asistență macrofinanciară+), în vederea autorizării efectuării plăților, pentru perioada 2024-2027 potrivit Acordului de Contribuție.

În tabelul de mai jos este prezentată estimarea contribuției României la bugetul UE în contul sprijinului financiar acordat Ucrainei în ceea ce privește subvenționarea dobânzii, în cadrul Instrumentului pentru acordarea de sprijin financiar Ucrainei (asistență macrofinanciară+):

Contribuția României în cadrul Instrumentului MFA+ pentru anul 2024 și estimarea pentru anii 2025-2026

		<i>mii lei</i>		
Cod	Denumirea	2024	2025	2026
55.04.04	Contribuția financiară către UE în contul sprijinului microfinanciar acordat Ucrainei	56.333	67.655	63.103
55.04	Alte plăți către UE	56.333	67.655	63.103

Prin Legea nr.16/2008, România a aderat la Acordul, semnat la Luxemburg la 25 iunie 2005, de modificare a Acordului de parteneriat dintre membrii grupului statelor din Africa, Caraibe și Pacific (ACP), pe de o parte, și Comunitatea Europeană și statele membre, pe de altă parte, semnat la Cotonou la 23 iunie 2000. În acest context, România contribuie la cel de-al 11-lea Fond European pentru Dezvoltare (FED 11).

În tabelul de mai jos este prezentată estimarea contribuției României la FED pentru perioada 2024-2026:

Contribuția României la Fondul European de Dezvoltare pentru anul 2024 și estimarea pentru anii 2025-2026

		<i>mii lei</i>		
Cod	Denumirea	2024	2025	2026
55.02.05	Contribuția României la Fondul European de Dezvoltare	65.744	33.566	33.566
55.02	Transferuri curente în străinătate (către organizații internaționale)	65.744	33.566	33.566

Poziția financiară netă în relația cu UE

Fluxuri financiare în relația cu UE [mil. euro]	Alocari / perioada de programare	2007-2022	Estimări	2023	2007-2023
		execuția la 31.12.2022	2023	execuția la 31.10.2023	execuția la 31.10.2023
I. SUME PRIMITE DE LA BUGETUL UE (A+B+C)	160,829.58	81,297.82	12,608.74	8,241.38	89,539.20
1. SUME PRIMITE DE LA BUGETUL UE din CFM 2007-2013	40,254.23	36,685.40	X	X	36,685.40
2. SUME PRIMITE DE LA BUGETUL UE din CFM 2014-2020	52,368.14	40,021.32	8,152.16	5,752.55	45,773.87
3. SUME PRIMITE DE LA BUGETUL UE din CFM 2021-2027	51,200.05	844.75	806.95	620.51	1,465.26
4. NextGenerationEU 2021-2023	17,007.16	3,746.35	3,649.63	1,868.32	5,614.67
II. SUME PLATITE CATRE BUGETUL UE	30,613.69	26,741.45	3,286.70	2,240.70	28,982.15
1. Contribuția României la bugetul UE	29,472.48	26,183.33	3,237.11	2,196.84	28,380.17
2. Alte contribuții	1,141.22	558.12	49.60	43.86	601.98
III. SOLDUL FLUXURILOR = I - II	130,215.88	54,556.36	9,322.04	6,000.68	60,557.05

Datoria guvernamentală (conform metodologiei UE)

La sfârșitul anului 2022, ca urmare a contractării de datorie pentru acoperirea necesităților de finanțare ridicate pentru finanțarea deficitului bugetar (5,7% din PIB), refinanțarea datoriei publice scadente și consolidarea rezervei în valută la dispoziția Trezoreriei Statului, ponderea datoriei guvernamentale, conform metodologiei UE, s-a situat la nivelul de 47,2%³⁵ din PIB.

Pe termen mediu, pachetul financiar de sprijin al UE, de care beneficiază și România, joacă un rol important atât în realizarea corecției bugetare, cât și în implementarea unor programe și investiții esențiale, care să sprijine reziliența și capacitatea de adaptare a economiei în contextul actual marcat de inflație ridicată și de politici monetare restrictive, precum și potențialul de creștere prin reforme majore și investiții cheie pentru facilitarea tranziției verde și digitală. Utilizarea componentei de împrumut din cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență are un impact pozitiv în reducerea costurilor de finanțare la nivel suveran, ținând cont de costurile foarte avantajoase aferente împrumutului (respectiv în termenii financiari la care CE se împrumută în numele UE de pe piețele financiare, la care se adaugă costurile suportate de CE pentru obținerea și gestionarea finanțării respective), ceea ce se va reflecta în reducerea cheltuielilor cu dobânzile aferente datoriei publice și implicit asupra deficitului bugetar în anii următori utilizării tragerilor din acest împrumut.

La sfârșitul lunii septembrie 2023, datoria guvernamentală a reprezentat 49,0% din PIB³⁶, din care datoria internă a reprezentat 23,4% din PIB, iar datoria externă a fost de 25,6% din PIB.

Nivelul datoriei guvernamentale în PIB include și datoria contractată în nume propriu de companiile reclassificate în sectorul administrație publică la sfârșitul lunii septembrie 2023 de 0,5% în PIB, nivel care a fost extrapolat pe întreaga perioadă de analiză.

Pentru sfârșitul anului 2023, se estimează un nivel de al datoriei publice guvernamentale de 49,3%³⁷ din PIB³⁸, cu încadrarea în plafonul stabilit pentru anul 2023 la 49,8% din PIB conform Legii nr.360/2022 pentru aprobarea plafoanelor unor indicatori specificați în cadrul fiscal - bugetar pe anul 2023.

Având în vedere nivelul prognozat al deficitelor bugetare pentru perioada 2023 - 2026, dar și cel al prognozelor curente a indicatorilor macroeconomici³⁹, estimăm că ponderea datoriei guvernamentale brute se va situa la nivelul de 48,7% la sfârșitul anului 2024⁴⁰. Dacă se au în vedere activele financiare lichide⁴¹, nivelul datoriei guvernamentale nete

³⁴datoria guvernamentala bruta calculata conform metodologiei UE, care include și datoria societăților reclassificate în sectorul administrației publice.

³⁵ conform Notificării fiscale din Octombrie 2023

³⁶ conform metodologiei UE, ponderea datoriei în PIB s-a calculat luând în considerare suma PIB-urilor realizate în ultimele 4 trimestre (PIB conform comunicat INS nr.308 din 7 decembrie 2023)

³⁷ Indicatorul a fost calculat pe baza creșterii economice de 2,0% prognozate pentru anul 2023 conform CNSP prognoza de toamnă, noiembrie 2023 și nivelului deficitului bugetului general consolidat estimat la 5,9% din PIB.

³⁸ Nivelul estimat al datoriei publice guvernamentale pentru sfârșitul anului 2023 include și asigurarea prefinanțării necesarului de finanțare aferent anului 2024 în funcție de deficitul bugetului general consolidat aferent anului 2023.

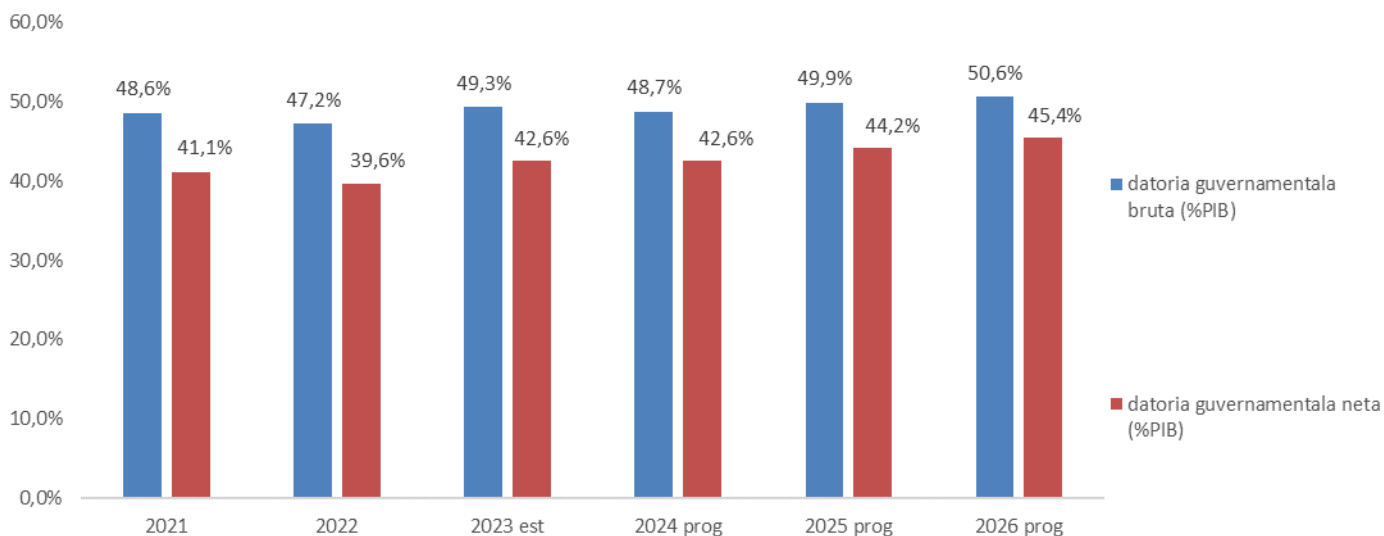
³⁹ CNSP - Proiecția principalilor indicatori macroeconomici 2023-2027, prognoza de toamnă - noiembrie 2023

⁴⁰ Estimările indicatorului sunt pentru sfârșitul fiecărui an. Pe parcursul anului datoria publică poate fluctua în concordanță cu politica de finanțare a Ministerului Finanțelor privind atragerea în avans a resurselor necesare pentru implementarea planului de finanțare.

⁴¹ Activele financiare lichide se referă la următoarele instrumente : AF1 - aur și DST, AF2 - depozite și numerar, AF3- titluri de valoare, altele decât acțiuni, AF5 - acțiuni și alte participații la capital, dacă sunt cotate la bursă, inclusiv acțiunile fondurilor mutuale, conform metodologiei pentru Programul de Convergență.

(reprezentând datoria guvernamentală brută minus activele financiare lichide) nu va depăși 43,0% din PIB.

Datoria guvernamentală conform metodologiei UE (% PIB)

Sursa: Ministerul Finanțelor

Factorii care vor determina nivelul datoriei publice conform metodologiei UE, pe termen mediu sunt prezentați în tabelul de mai jos:

% DIN PIB	CODUL SEC	2022	2023 est	2024 progr	2025 progr	2026 progr
1. Datoria guvernamentală brută		47,2%	49,3%	48,7%	49,9%	50,6%
2. Modificarea datoriei guvernamentale	Puncte procentuale	-1,4	2,1	-0,6	1,2	0,7
Contribuția la modificarea datoriei brute						
3. Balanța primară		-4,1%	-3,9%	-3,0%	-2,8%	-2,4%
4. Dobânda	EDP D.41	2,1%	2,0%	2,0%	1,9%	1,8%
5. Ajustări stoc-flux		-7,6%	-3,8%	-5,6%	-3,5%	-3,5%
<i>Din care:</i>		-0,1%	-0,1%	0,0%	-0,04%	-0,04%
- Diferențe între dobânzi plătite și accrual						

- Acumularea netă de active financiare	0,0%	1,1%	-0,6%	0,0%	0,0%
<i>din care:</i>					
- din privatizare	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- Efecte ale evaluării și altele	-7,5%	-4,9%	-5,0%	-3,5%	-3,4%
p.m. rata dobânzii implicite asupra datoriei*)	3,7%	4,9%	4,6%	4,3%	3,9%

* este reprezentată de raportul dintre plățile anuale de dobânzi și soldul de datorie din anul precedent
Sursa : Ministerul Finanțelor

Finanțarea deficitului bugetar

În anul 2023, planul brut de finanțare a fost revizuit în creștere și se situează la aproximativ 200 miliarde lei⁴², volumul total al împrumuturilor care au fost atrase de Ministerul Finanțelor de pe piețele interne și externe fiind determinat de un nivel al deficitului bugetar estimat la 5,9% din PIB și de nivelul datoriei de refinanțat în valoare de cca 91,7 miliarde lei dar și pentru asigurarea prefinanțării necesarului de finanțare aferent anului 2024.

Finanțarea pe piața internă s-a realizat prin organizarea de licitații regulate de titluri de stat pe piața interbancară, cu maturități cuprinse între 1 lună și 15 ani cu un volum total atras⁴³ de cca 120 miliarde lei (prin emisiuni de titluri de stat denumite în lei și EUR), cu o structura de 4,78% pe termen scurt, 23,94% pe termen mediu și 71,28% pe termen lung, la care se adaugă cca 18 miliarde echivalent lei atrase în perioada ianuarie - noiembrie 2023 prin titluri de stat dedicate populației, în cadrul celor 2 programe de titluri de stat destinate populației TEZAUR și FIDELIS.

Deținerile nerezidenților în titlurile de stat emise pe piața internă au înregistrat o creștere în decursul anului 2023 în raport cu deținerile raportate la anul 2022 (19,3)%, acestea înregistrând o valoare medie de cca. 26,4%⁴⁴.

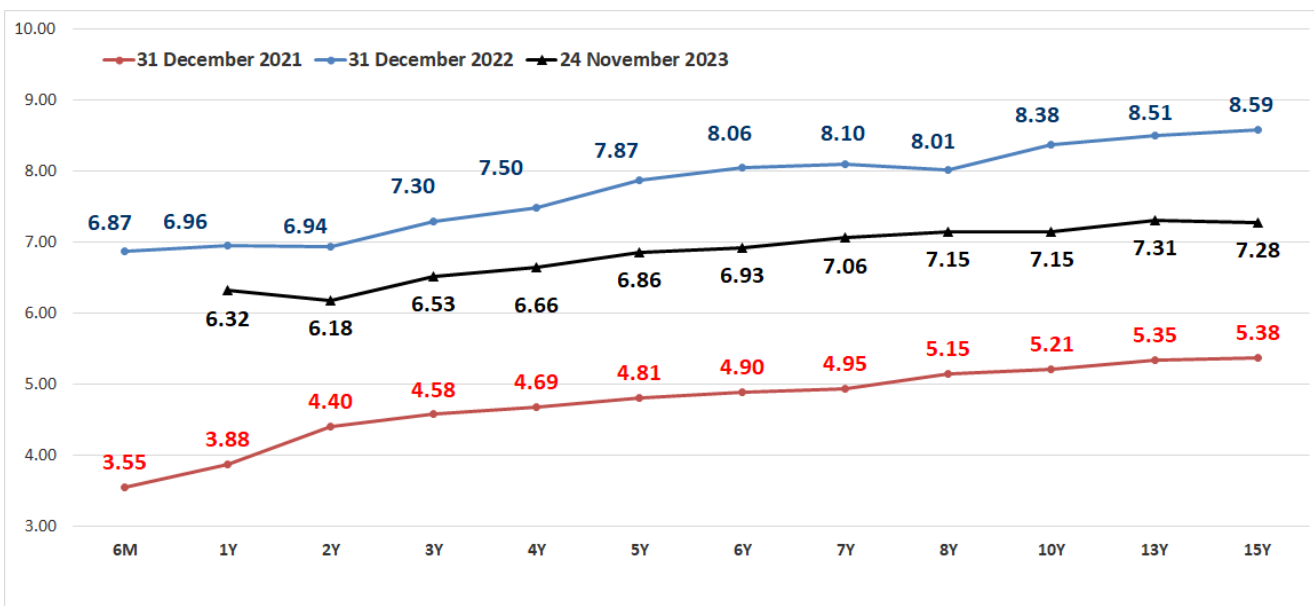
Comparativ cu nivelurile înregistrate în anul 2022, evoluția randamentelor titlurilor de stat pe piața internă în anul 2023 prezintă o scădere în medie de cca 100 bps așa cum rezultă din graficul de mai jos.

⁴² Suma reflectă planul de finanțare actualizat conform celei de a doua revizuirii a Programului indicativ de emisiuni de titluri de stat aferent anului 2023

⁴³ La data de 21 noiembrie 2023

⁴⁴ La data de 30 septembrie 2023

Sursa: Ministerul Finanțelor

Pe piața externă au fost lansate trei emisiuni de euroobligațiuni în valoare de 8,8 miliarde echivalent EUR și au fost realizate opt plasamente private în valoare totală echivalent 0,88 miliarde EUR, cu scadențe pe o plajă largă de maturități cuprinse între 3-30 de ani corelate cu condițiile de piață.

Riscuri privind proiecțiile bugetare în anul 2024 și pe termen mediu

Balanța riscurilor privind realizarea proiecțiilor bugetare în anul 2024 și pe termen mediu, așa cum sunt prezentate în actualul raport, continuă să fie afectată de o serie de incertitudini majore, în special de natură economică și financiară, care pot genera în dinamică efecte negative accentuate asupra variabilelor fiscal-bugetare:

- O eventuală dinamică mai lentă în special a economiei europene și eventuale turbulențe pe piețele financiare, accentuează riscul unor evoluții fiscal/bugetare mai nefavorabile decât cele prognozate. România prezintă în continuare un spațiu fiscal extrem de redus pentru a acomoda aceste riscuri suplimentare, nivelul prezent al datoriei publice fiind aproape de limita sustenabilă aferentă unei economii cu caracteristicile noastre (de exemplu balanța economii-investiții, inflație, deficite externe etc).
- Riscul diluării unor măsuri existente de consolidare fiscală atât de partea de venituri cât și de cheltuieli sau a aprobării unor măsuri suplimentare de creștere a cheltuielilor în cursul anului mai ales pentru a acomoda presiuni sociale recurente sau pentru stimularea economiei în condițiile unei evoluții mai lente a acesteia pe o perioadă mai lungă de timp. Evoluția ciclică favorabilă a economiei și efectul pozitiv al inflației din punct de vedere fiscal (venituri bugetare) nu pot reprezenta instrumente viabile de ajustare pe termen mediu.
- Absorbția susținută de fonduri europene poate compensa efectul contracționist al consolidării fiscale asupra creșterii economice viitoare, însă accelerarea

implementării proiectelor europene depinde de capacitatea efectivă a administrației publice care va fi testată la începutul noului exercițiu bugetar european CFM 2020-2027. În plus, proiectele din PNRR prezintă deocamdată o execuție modestă la jumătatea perioadei de implementare (2022-2026).

- Evoluția economică prognozată depinde în mare măsură de asigurarea finanțării economiei, aceasta fiind condiționată de păstrarea angajamentelor de ajustare fiscală și un volum de finanțare substanțial în condiții favorabile prin cadrul bugetar european multianual și prin PNRR. În acest sens, atingerea țintelor de consolidare condiționează implicit accesul la piețele de capital internaționale, în contextul mai larg al asigurării sustenabilității datoriei publice și refinanțării datoriei externe publice și private. O consolidare fiscală mai redusă sau o inversare a ajustării poate conduce la dinamici mai puțin favorabile din punct de vedere macroeconomic și financiar putând afecta ratingul suveran sau perspectiva acestuia, cu consecințe asupra implementării planului de finanțare și a costurilor de finanțare.

În plus față de considerentele de mai sus, o serie de riscuri specifice proiecțiilor fiscal/bugetare prezintă un grad ridicat de materializare, cu un impact negativ semnificativ asupra evoluției deficitului bugetar în anul 2024 și pe termen mediu (reprezentând un efect de bază):

- o serie de agregate de cheltuieli bugetare (bunuri și servicii, cheltuieli cu dobânzile, cheltuielile de capital) au fost proiectate pe baza unor ipoteze relativ favorabile în ceea ce privește perspectivele de creștere a prețurilor și de reducere graduală a dobânzilor pe piețele financiare interne și externe. În acest context, înregistrarea unor evoluții adverse poate genera depășiri ale anvelopelor de cheltuieli propuse cu impact negativ asupra soldului bugetar.
- pe partea de venituri, proiecțiile reflectă impactul considerabil al măsurilor fiscale aprobate recent de aproximativ 1% din PIB în anul 2024 și pe termen mediu. Materializarea integrală a acestui impact, așa cum poate fi evaluat și din analiza evoluției veniturilor bugetare în condițiile ajustării fiscalității în perioada 2010-14, este condiționată de menținerea perspectivelor de stabilitate/creștere și a încrederii în economie, îmbunătățirea lichidității și accesului la finanțare, întărirea capacității administrării veniturilor și de conformare voluntară.
- în plus, proiecțiile de încasări bugetare au fost suplimentate semnificativ pe întregul orizont de prognoză cu venituri din îmbunătățirea colectării taxelor și impozitelor și venituri colectate prin implementarea accelerată a digitalizării administrației fiscale (în total 1% din PIB). Realizarea acestor sume semnificative este condiționată de implementarea accelerată în 2024, cu un program strict de operaționalizare, a sistemului de facturare electronică generalizate, SAF-T, sistemelor e-transport și e-sigiliu și a modulelor de analize de date. Progresele înregistrate în ultimii ani prin prisma îmbunătățirii efective a colectării veniturilor nu oferă o perspectivă optimistă privind materializarea unor sume încasate suplimentar evoluției anuale a agregatelor macroeconomice (creștere economică nominală și reală, majorarea fondului de salarii din economie etc).

În acest context, considerarea ex-ante a unor sume suplimentare semnificative (aprox 1% din PIB anual în perioada 2024-2027) având drept sursă creșterea eficienței colectării/reducerea evaziunii fiscale/digitalizarea administrației fiscale reprezintă un risc major pentru deficitul bugetar.

4.10 PLAFOANE PRIVIND PRINCIPALII INDICATORI BUGETARI ÎN PERIOADA 2024-2026

În tabelele de mai jos sunt prezentate limite pentru anumiți indicatori bugetari ce vor face obiectul adoptării de către Parlament potrivit art.26 din Legea responsabilității fiscal-bugetare, nr.69/2010, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Plafoane ^{*)} privind soldul bugetar pe principalele bugete componente						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Sold buget general consolidat (% din PIB)	-6,7	-5,7	-5,9	-5,0	-4,7	-4,2
Sold structural (% din PIB)	-6,2	-5,9	-5,4	-4,3	-4,3	-4,1
Sold primar ^{**)} al bugetului general consolidat (mil. lei)	-61.929,7	-51.671,5	-62.230,1	-51.797,3	-53.156,5	-48.612,1
Sold buget general consolidat (mil. lei)	-79.909,2	-80.765,9	-94.039,2	-86.635,1	-89.179,1	-84.992,2
Sold buget de stat (mil. lei)	-89.787,3	-82.766,4	-103.849,1	-96.033,0	-100.704,2	-101.100,2
Sold buget asigurari sociale de stat (mil. lei)	38,1	-872,0	44,3	81,3	123,4	137,5
Sold bugetul fondului pentru asigurari de sanatate (mil. lei)	0,2	3,8	0,0	0,0	2.941,5	5.979,7
Sold bugetul fondului pentru somaj (mil. lei)	1.468,4	1.284,0	1.853,1	317,5	471,5	642,8
Sold bugetul institutiilor financiare din venituri proprii (mil. lei)	2.371,7	3.392,7	2.991,2	1.856,8	1.850,0	1.863,9

*) Plafoanele se refera doar la perioada 2024-2026

***) Excluce platile de dobanzi

Având în vedere perspectiva de creștere a economiei naționale pe termen mediu estimăm că datoria guvernamentală conform metodologiei UE se va situa la un nivel sustenabil, inferior plafonului de 60% din PIB stabilit prin Tratatul de la Maastricht și drept urmare propunem plafoane de până la 51,0% din PIB pentru perioada 2024 - 2026, în timp ce pentru diminuarea riscului bugetar rezultat din plățile ce ar trebui efectuate de MF și UAT în contul garanțiilor emise în conformitate cu OUG nr.64/2007 privind datoria publică se propun următoarele plafoane:

Plafoane pentru: datoria publică, împrumuturi contractate și garanții acordate						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Datoria publică (metodologie UE) - % din PIB -	48,9	49,8	49,8 **)	49,8	50,0	51,0
Finanțări rambursabile contractate de unitățile/subdiviziunile administrativ-teritoriale *) - mil. lei -	2.100,0	2.100,0	1.600,0	2.000,0	2.000,0	2.000,0
Trageri din finanțările rambursabile contractate sau care urmează a fi contractate de către unitățile/subdiviziunile administrativ-teritoriale *) - mil. lei -	2.133,1	2.500,0	2.000,0	3.000,0	2.000,0	2.000,0
Garanțiile emise de Ministerul Finanțelor și unitățile administrativ-teritoriale - mil. lei -	30.000,0	40.000,0	40.000,0	40.000,0	40.000,0	40.000,0

*) Nu sunt incluse finanțările rambursabile destinate reînălțării datoriei publice locale și cele destinate proiectelor care beneficiază de fonduri externe nerambursabile de la Uniunea Europeană, precum și cele destinate proiectelor care beneficiază de fonduri externe nerambursabile de la donatori europeni în cadrul programelor interguvernamentale.

***) Plafonul privind datoria publică calculat conform metodologiei Uniunii Europene de 49,8% din PIB pentru sfârșitul anului 2023, aprobat prin Legea nr. 360/ 2022 pentru aprobarea plafoanelor unor indicatori specificați în cadrul fiscal - bugetar pe anul 2023.

Plafoanele privind cheltuielile totale și cele de personal ale bugetului general consolidat exclusiv asistența financiară de la Uniunea Europeană și alți donatori, sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Plafoane*) privind cheltuieli de personal si cheltuieli totale exclusiv asistenta financiara din partea UE sau altor donatori						
	- mil. lei -					
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Bugetul general consolidat	421.173,5	492.530,8	545.139,3	603.749,7	650.548,5	695.948,0
- cheltuieli de personal **)	111.898,8	117.683,4	131.267,4	147.708,4	150.850,3	156.750,5
- cheltuieli de personal % din PIB **)	9,4	8,3	8,3	8,5	8,0	7,7
Bugetul de stat	236.356,0	279.881,9	308.709,3	344.926,5	373.996,5	397.061,4
- cheltuieli de personal **)	56.140,1	59.330,5	67.359,5	78.264,3	79.099,8	82.404,6
Bugetul general centralizat al unitatilor administrativ teritoriale	94.810,8	106.559,0	116.056,2	123.757,7	119.789,0	132.187,2
- cheltuieli de personal	35.278,8	36.675,7	40.091,2	43.296,0	44.141,0	45.170,3
Bugetul asigurarilor sociale de stat	90.657,3	99.182,4	112.125,3	135.102,4	163.883,4	174.368,2
- cheltuieli de personal	373,4	413,1	443,6	460,5	483,6	507,8
Bugetul asigurarilor pentru somaj	3.154,9	1.755,2	1.788,0	1.776,9	1.832,2	1.874,5
- cheltuieli de personal	147,1	155,9	169,4	177,8	186,7	196,1
Bugetul Fondului national unic de asigurari sociale de sanatate	49.811,5	54.857,8	59.848,8	62.258,5	64.725,6	66.796,4
- cheltuieli de personal	305,4	307,0	281,9	326,0	340,8	356,4
Bugetul institutiilor/activitatilor finantate din venituri proprii	34.015,3	37.743,4	42.532,0	44.331,8	45.204,9	46.480,5
- cheltuieli de personal	19.015,6	20.070,1	22.038,0	24.121,6	25.327,7	26.594,1
Alte bugete componente ale bugetului general consolidat	8.432,4	12.858,0	17.013,0	16.676,4	16.221,1	21.193,4
- cheltuieli de personal	638,3	731,1	883,8	1.062,2	1.270,6	1.521,3

*) Plafoanele se refera doar la perioada 2024-2026

***) Pentru anul 2014, plafonul privind cheltuielile de personal include și sume pentru finanțarea cheltuielilor aferente organizării și desfășurării alegerilor pentru Parlamentul European, alegerilor pentru Senat și Camera Deputaților, alegerilor pentru Președintele României și ale alegerilor pentru autoritățile administrației publice locale.

4.11 POTENȚIALE RISCURI FISCAL-BUGETARE ASOCIATE STRATEGIEI FISCAL-BUGETARE 2024-2026

Estimările bugetare și prognozele economice care stau la baza întocmirii Strategiei fiscal-bugetare 2024 - 2026 se pot abate de la nivelurile din scenariul de bază, ca urmare a posibilei materializări a numeroase riscuri ce pot apărea atât din surse externe cât și interne, cu implicații diferite pentru evoluția finanțelor publice.

Riscuri macroeconomice

Riscuri asociate perspectivei economice pentru România

Perspectivile mediului extern pentru UE, și implicit și pentru România, rămân provocatoare, fiind marcate de un grad ridicat de incertitudine care poate înclina balanța riscurilor în ambele sensuri. În SUA, riscurile s-au echilibrat având în vedere adoptarea rezoluției privind plafonul de îndatorare, îmbunătățirea productivității în economie și reacțiile autorităților pentru a tempera turbulențele financiare. Riscurile din China, pe de altă parte, sunt de ajustare în jos, determinate de declinul sectorului imobiliar, dezechilibrele mari ale datoriilor și reducerea încrederii, cu repercusiuni potențial negative asupra performanței comerciale a Europei.

Nivelul de absorbție al fondurilor UE va fi esențial pentru o redresare durabilă, verde și favorabilă incluziunii. Fondurile consistente și reformele structurale asociate ar trebui, de asemenea, să atenueze parțial impactul ratelor mai mari ale dobânzilor și pe cel al incertitudinii asupra investițiilor private și să modereze presiunile asupra competitivității rezultate din creșterea prețurilor la energie și produsele alimentare.

Riscurile climatice, ilustrate de condițiile meteorologice extreme pot afecta, de asemenea, perspectivele economice.

Senzitivitatea unor proiecții bugetare la variația variabilelor macroeconomice-cheie

Senzitivitatea veniturilor bugetare pentru diferite scenarii și ipoteze

În condițiile în care încasările din impozite și taxe sunt strâns corelate cu evoluția ratei de ocupare în economie, a câștigului mediu și creșterea economică, în tabelul următor se prezintă impactul asupra veniturilor bugetare a variației cu 1 p.p. a variabilelor economice menționate.

Comparativ cu scenariul de bază din anul 2024, cel mai ridicat risc în cazul reducerii indicatorilor economici este asociat cu încasările din contribuții sociale și taxa pe valoarea adăugată.

Senzitivitatea proiecțiilor bugetare pentru diferite scenarii și ipoteze

Categoria de impozite și taxe	Baza macroeconomică	Modificări ale bazei macroeconomice (puncte procentuale)	Modificări ale veniturilor (% din PIB) 2024
Impozitul pe venit	Câștig mediu brut	Redus cu 1 pp	-0,020
	Număr mediu de salariați	Redus cu 1 pp	-0,018
Contribuțiile sociale	Câștig mediu brut	Redus cu 1 pp	-0,096
	Număr mediu de salariați	Redus cu 1 pp	-0,096
Impozitul pe profit	PIB	Redus cu 1 pp	-0,017
Taxa pe valoarea adăugată	PIB	Redus cu 1 pp	-0,065

Sursa: calcule interne Ministerul Finanțelor

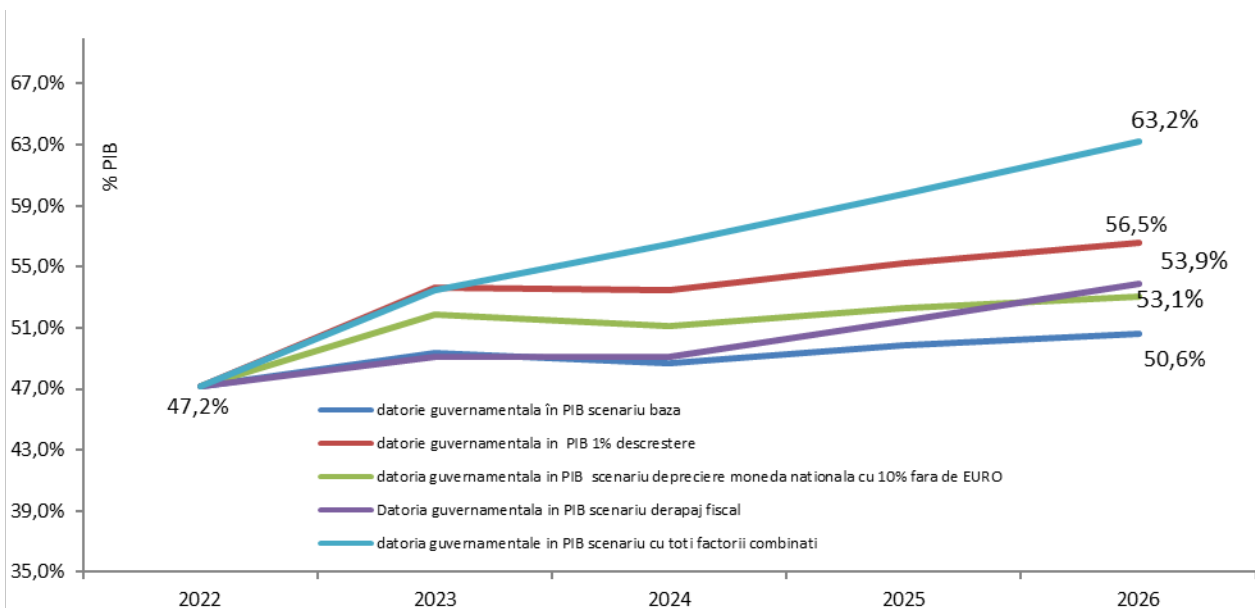
Senzitivitatea datoriei guvernamentale brute și a plăților de dobândă față de modificările unor variabile macroeconomice

Analiza de sensibilitate a datoriei publice⁴⁵

- ✓ influența creșterii economice, a deprecierii monedei naționale, precum și a derapajului fiscal asupra soldului datoriei guvernamentale, și
- ✓ influența deprecierii monedei naționale și a modificării ratelor de dobândă asupra plăților de dobânzi.

Factori de influență asupra datoriei guvernamentale

⁴⁵ Toți indicatorii utilizați în acest subcapitol sunt în conformitate cu metodologia UE

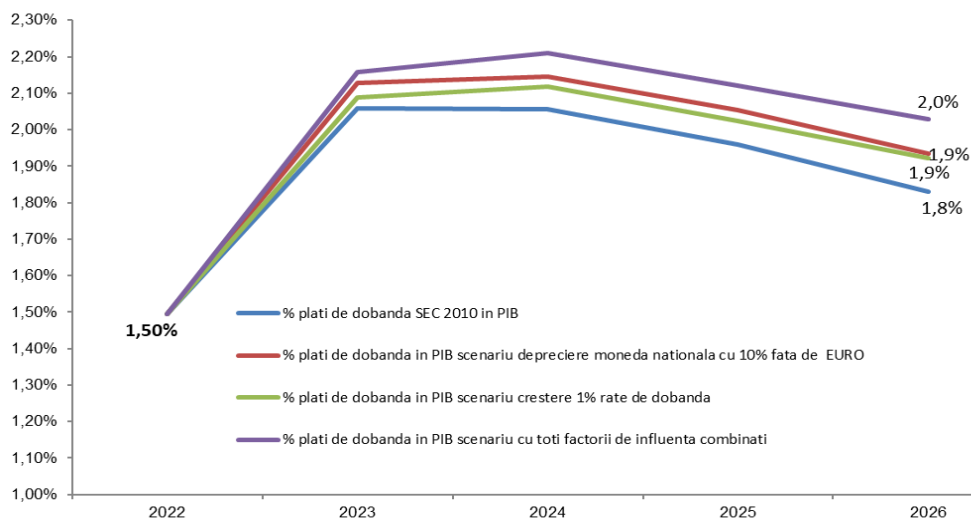

Sursa: Ministerul Finanțelor

În graficul de mai sus se observă că influența unei scăderi economice cu 1% din PIB ar avea un impact negativ asupra nivelului de îndatorare, de creștere cu 5,9% din PIB la nivelul anului 2026, iar deprecierea monedei naționale cu 10% față de Euro, principala valută în care este denominată datoria guvernamentală în valută, ar determina creșterea ponderii datoriei guvernamentale în PIB de până la 2,5% din PIB în 2026. Un derapaj fiscal transpus într-un deficit în numerar de finanțat de 6,0%⁴⁶ din PIB în perioada 2024 - 2026, ar conduce la o creștere a nivelului de îndatorare cu până la 3,3% din PIB în 2026, în timp ce influența combinată a acestor factori asupra ponderii datoriei guvernamentale în PIB determină o creștere a acestui indicator cu 12,6% din PIB în anul 2026.

Factorii de influență asupra plăților de dobândă

⁴⁶ La determinarea acestui indicator s-au avut în vedere efectele adoptării noii legi a pensiilor și riscurilor semnalate în luna noiembrie 2023 de către agențiile de rating Moody's și Fitch care estimează un deficit bugetar de cca 6% din PIB în perioada 2024-2025

Sursa: Ministerul Finanțelor

În graficul de mai sus se observă că deprecierea monedei naționale cu 10% față de Euro ar determina creșterea plăților de dobândă din PIB în anul 2026 cu până la 0,1%, creșterea ratelor de dobândă cu 1 punct procentual față de nivelul actual al ratelor de dobândă ar determina creșterea plăților de dobândă cu până la 0,1% din PIB. Influența combinată a acestor factori asupra plăților de dobândă ar determina o creștere a acestor plăți cu 0,2% din PIB în anul 2026.

Sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice

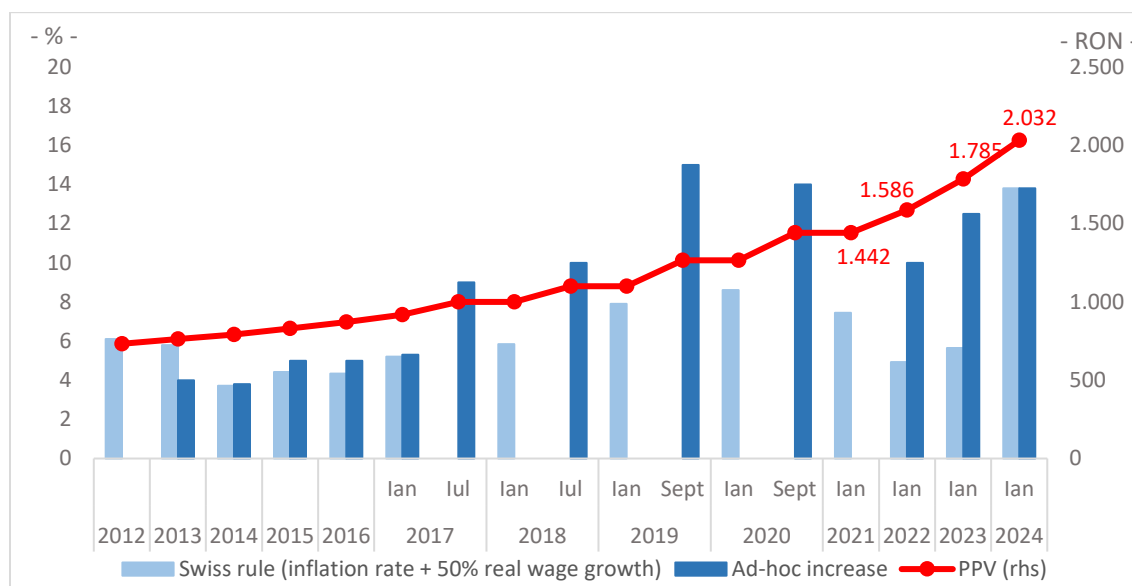
Sustenabilitatea finanțelor publice pentru statele membre ale Uniunii Europene este analizată în detaliu o dată la trei ani, atât în cadrul Raportului de sustenabilitate fiscală, cât și în cadrul Raportului privind îmbătrânirea populației. Cea mai recentă ediție a Raportului privind îmbătrânirea Populației a fost publicată în 2021, pe baza proiecțiilor realizate în toamna anului 2020. În primul trimestru al anului 2024 urmează să fie publicat raportul privind îmbătrânirea populației 2024, pe baza proiecțiilor realizate în iarna anului 2023, incluzând prevederile noii legi a pensiilor. Evaluarea situației României este influențată semnificativ de modificările legislației din domeniul pensiilor. În ultimul deceniu, sistemul general de pensii din România a fost guvernat de Legea nr. 263/2010, care urma să fie înlocuită de la 1 septembrie 2021 prin Legea nr. 127/2019. Totuși, această lege a suferit mai multe prorogări de-a lungul timpului și nu a ajuns niciodată să intre în vigoare în totalitate. În ultima perioadă, în cadrul Planului Național de Recuperare și Reziliență, sistemul de pensii din România a fost supus unei reforme profunde, atât în ceea ce privește sistemul general (primul pilon), cât și la pensiile speciale. Ca urmare, în decembrie 2023 a fost adoptată o nouă lege pentru sistemul general de pensii, iar noua lege care reglementează pensiile speciale a fost adoptată în octombrie 2023.

Noua lege adoptată în 2023 prevede aceeași formulă de indexare (100% din rata inflației plus 50% din creșterea salariului mediu brut real în anul precedent). Dacă unul dintre indicatorii

menționați mai sus urmează să fie negativ, se va lua în considerare doar valoarea pozitivă (această prevedere rămâne neschimbată față de legislația anterioară). Prin urmare, punctul de pensie va crește începând cu 1 ianuarie 2024 de la 1.785 de lei la 2.032 lei.

Evoluții privind indexările punctului de pensie în România

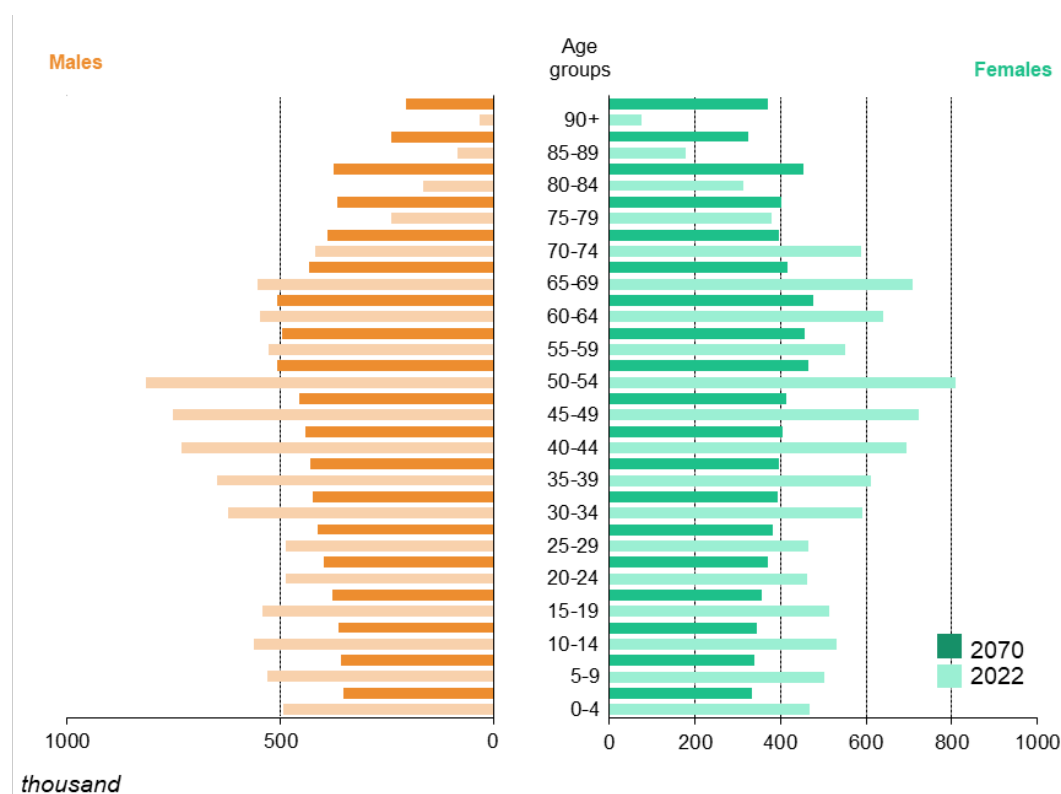
Ediția 2024 a Raportului privind îmbătrânirea populației indică o reducere a cheltuielilor cu pensiile, comparativ cu evaluările anterioare. Proiecțiile aferente acestuia au fost realizate în iarna anului 2023, luând în considerare noua lege a pensiilor. Acestea indică, pe termen lung, o reducere a ponderii cheltuielilor totale cu pensiile, de la 8,5% din PIB în anul 2022, la 7,1 % din PIB către finele perioadei de prognoză (2070).

Noile modificări legislative prevăzute în Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR), urmăresc să asigure atât echitate pentru pensionari, cât și sustenabilitatea finanțelor publice pe termen lung, ținând cont de contextul obiectivului de ajustare fiscală pe termen mediu. Reforma pensiilor a fost gestionată de Ministerul Muncii și Justiției Sociale și prevede modificarea formulei pentru calculul pensiilor, aplicarea regulii de indexare a pensiilor și adoptarea unor mecanisme împotriva indexării ad-hoc, reducerea semnificativă a posibilităților de pensionare anticipată, în paralel cu introducerea de stimulente pentru extinderea vieții profesionale, creșterea voluntară a vârstei standard de pensionare până la 70 de ani, în conformitate cu creșterea speranței de viață, precum și egalizarea vârstei de pensionare pentru bărbați și femei la 65 de ani, până în 2035. Totodată, reforma inclusă în PNRR a avut ca scop revizuirea pensiilor speciale în conformitate cu principiul contributiv, creșterea gradului de adecvare a pensiilor minime, în special pentru cei sub pragul sărăciei și creșterea contribuțiilor la Pilonul II de pensii. În această privință, Guvernul a aprobat, la jumătatea lunii martie 2022, creșterea contribuției la Pilonul II cu 1pp, la 4,75%, începând cu 1 ianuarie 2024.

Dincolo de modificările legislative, cheltuielile legate de îmbătrânirea populației sunt proiectate în creștere, dinamica acestora urmând să fie influențată, în România, de o modificare accentuată a piramidei vârstelor. Situația este diferită de cea existentă în alte

țări UE, deși două treimi din totalul statelor membre estimează, pentru orizontul anului 2070, o creștere mai pronunțată a ponderii în PIB a cheltuielilor legate de îmbătrânirea populației, față de estimările din runda anterioară. Efortul general în rândul statelor membre se îndreaptă, în continuare, în direcția ajustărilor și reformelor din sectoarele pensiilor, sănătății și asistenței sociale. Schimbările demografice vor modifica structura populației României, cu implicații asupra cheltuielilor cu pensiile și inclusiv asupra pieței muncii. Amploarea și viteza îmbătrânirii populației depind de tendințele viitoare în ceea ce privește speranța de viață, fertilitatea și migrația.

Structura populației României în anul 2020-2090

În perspectiva următorilor ani, sistemul public de pensii va avea resurse mai reduse în raport cu cheltuielile, ceea ce va pune presiune asupra soldului bugetar și asupra sustenabilității pe termen lung, în condițiile în care raportul dintre persoanele în vârstă de peste 65 de ani și cele în vârstă de muncă (15-64 de ani) va crește. Potrivit proiecțiilor demografice ale Eurostat, populația României se așteaptă să scadă în continuare, de la 19,04 milioane în 2022 la 15,02 milioane în 2070. Rata de dependență pentru bătrânețe, care este ponderea persoanelor în vârstă (cu vârsta de 65 de ani și peste) în raport cu populația activă (cu vârste între 20 și 64 de ani), se estimează că va crește de la 33,5% în 2022 la 55,8% în 2070, cu un vârf în 2056 din cauza cohortelor de baby-boomeri care vor atinge vârsta de pensionare în următorul deceniu, dar și ca urmare a creșterii speranței de viață. În perioada proiectată, speranța de viață la naștere va crește cu 12,4 ani pentru bărbați, de la 70,9 ani (în 2022) la

83,3 (în 2070) și 9,9 ani pentru femei, de la 78,6 ani (în 2022) la 88,5 (în 2070), aproape conform proiecțiilor anterioare.

Speranța de viață la 65 de ani este proiectată să crească continuu în perioada 2022-2070, de la 14,2 la 22 de ani pentru bărbați și de la 18,1 la 25,4 ani pentru femei, ceea ce ar reprezenta o creștere de +7,8 ani și respectiv +7,3. Ratele de supraviețuire a populației se îmbunătățesc în timp atât pentru bărbați, cât și pentru femei, iar fluxul net de migrație este de așteptat să scadă până în 2040, după care va trece la intrări nete, pe un trend ascendent până în 2070, când va ajunge la 28,2 mii persoane.

Riscuri fiscal-bugetare specifice

Dimensiunea garanțiilor guvernamentale acordate conform legislației naționale

Soldul datoriei publice garantate de Guvern, prin Ministerul Finanțelor și de către unitățile administrativ teritoriale, conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 64/2007 privind datoria publică, se prezintă astfel:

	2021	2022	2023 estim.	2024 prog.	2025 prog.	2026 prog.
I. Soldul datoriei publice garantate la sfârșit de perioadă*)						
- mld. Lei	43,4	61,9	92,0	110,0	120,0	125,0
- % din PIB	3,7%	4,4%	5,8%	6,3%	6,4%	6,2%
II. PIB (mld. lei) ⁴⁷	1.187,4	1.409,8	1.583,5	1.733,8	1.880,6	2.032,3

*) proiecția garanțiilor a avut la bază valoarea estimată de Ministerul Finanțelor pentru emiterea de noi garanții de stat

Riscul bugetar rezultat din plățile ce ar putea fi efectuate de MF în calitate de garant, pentru garanțiile emise de stat

	2021	2022	2023 estim.	2024 prog.	2025 prog.	2026 prog.
I. Plăți MF în calitate de garant pentru garanțiile emise de stat³⁾						
-mil. lei	172,8	552,8	581,1	651,8	539,9	479,1
-% din PIB	0,01%	0,04%	0,04%	0,04%	0,03%	0,02%

⁴⁷ Conform CNSP prognoza de toamna - Noiembrie 2023

II. PIB (mld. lei)	1.187,4	1.409,8	1.583,5	1.733,8	1.880,6	2.032,3
--------------------------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

*) Include toate plățile efectuate de Ministerul Finanțelor în calitate de garant, inclusiv cele din fondul de risc

Riscuri aferente absorbției fondurilor europene nerambursabile

În cadrul măsurilor de creștere a absorbției fondurilor ESI în perioada 2024 - 2026, un accent deosebit va fi acordat evitării riscului de dezangajare a fondurilor prin monitorizarea lunară a stadiului implementării financiare a PO.

Riscuri asociate sectorului companiilor de stat

Prezentele date au fost obținute pe baza situațiilor financiare pentru anul 2022, depuse până la data de 20.11.2023 la Ministerul Finanțelor de întreprinderile publice de subordonare centrală și locală, furnizate de Centrul Național pentru Informații Financiare.

A. Numărul întreprinderilor publice nefinanciare (operatori economici) care au depus situații financiare - total 1464

Întreprinderile publice au fost grupate astfel:

- - 285 întreprinderi publice de **subordonare centrală**. Dintre acestea
  - * 210 întreprinderi publice au fost active și
  - * 75 întreprinderi publice aflate în diverse stadii de insolvență, faliment, reorganizare judiciară, dizolvare, conform Legii 85/2014, cu modificările și completările ulterioare;
- - 1179 întreprinderi publice de **subordonare locală**. Dintre acestea,
  - * 1083 întreprinderi publice au fost active și
  - * 96 întreprinderi publice aflate în diverse stadii de insolvență, faliment, reorganizare judiciară, dizolvare, conform Legii 85/2014, cu modificările și completările ulterioare;

B. Principalii indicatori economico-financiar raportați de întreprinderile publice nefinanciare (operatori economici)

1. Capitalul propriu al întreprinderilor publice nefinanciare a fost în sumă totală de 79,33 mld lei și reprezintă 5,62% din Produsul Intern Brut (P.I.B.) din care capitalul propriu al întreprinderilor publice de subordonare centrală a fost în sumă de 79,05 mld lei și reprezintă 5,60 % din P.I.B. iar capitalul propriu al întreprinderilor publice de subordonare locală a fost în sumă de 0,28 mld lei;

2. **Activele totale** ale întreprinderilor publice nefinanciare au fost în sumă totală de 303,08 mld lei din care activele totale ale întreprinderilor publice de subordonare centrală au fost în sumă de 264,75 mld lei, iar activele totale ale întreprinderilor publice de subordonare locală au fost în sumă de 38,33 mld lei.

3. **Datoriile totale** (sume ce trebuie plătite într-o perioadă de până la 1 an și peste 1 an) ale întreprinderilor publice nefinanciare au fost în sumă totală de 142,42 mld lei din care datoriile totale ale întreprinderilor publice de subordonare centrală au fost în sumă de 123,51 mld lei iar datoriile totale ale întreprinderilor publice de subordonare locală au fost în sumă de 18,91 mld lei.

Din totalul datoriilor, **plățile restante** ale întreprinderilor publice nefinanciare au fost în sumă totală de 25,85 mld lei și reprezintă 1,83% din Produsul Intern Brut (P.I.B.). Dintre acestea, plățile restante ale întreprinderilor publice de subordonare centrală au fost în sumă de 16,88 mld lei și reprezintă 1,19% din P.I.B. iar plățile restante ale întreprinderilor publice de subordonare locală au fost în sumă de 8,97 mld lei și reprezintă 0,63% din P.I.B.

Din totalul plăților restante ale întreprinderilor publice de subordonare centrală, suma de 7,49 mld lei a fost înregistrată de 210 întreprinderi publice active și suma de 9,39 mld lei a fost înregistrată de 75 întreprinderi publice aflate în diverse stadii de insolvență, faliment, reorganizare judiciară, dizolvare, conform Legii 85/2014;

Din totalul plăților restante ale întreprinderilor publice de subordonare locală, suma de 2,27 mld lei a fost înregistrată de 1083 întreprinderi publice active, suma de 6,70 mld lei a fost înregistrată de 96 întreprinderi publice aflate în diverse stadii de insolvență, faliment, reorganizare judiciară, dizolvare, conform Legii 85/2014.

Din totalul plăților restante ale întreprinderilor publice de subordonare locală, suma de 2,27 mld lei a fost înregistrată de 1083 întreprinderi publice active, suma de 6,70 mld lei a fost înregistrată de 96 întreprinderi publice aflate în diverse stadii de insolvență, faliment, reorganizare judiciară, dizolvare, conform Legii 85/2014.

4. **Gradul de îndatorare** calculat conform formulei (Total Datorii /Total Active) al întreprinderilor publice nefinanciare a fost de 46,99 % din care întreprinderile publice de subordonare centrală înregistrează un grad de îndatorare de 46,65% iar întreprinderile publice de subordonare locală înregistrează un grad de îndatorare de 49,34%.

5. Referitor la **pierderea brută / profitul brut** înregistrat de întreprinderile publice nefinanciare în anul 2022 din analiza datelor se desprind următoarele:

a). Din cele 285 întreprinderi publice de subordonare centrală un număr de 192 întreprinderi publice au înregistrat profit brut în sumă totală de 20,28 mld lei reprezentând 1,43% din P.I.B. iar un număr de 93 întreprinderi publice au înregistrat pierdere brută în sumă totală de 1,32 mld lei reprezentând 0,09% din P.I.B..

b). Din cele 1179 de întreprinderi publice de subordonare locală un număr de 756 întreprinderi publice au înregistrat profit brut în sumă totală de 0,92 mld lei reprezentând

0,06% din P.I.B. iar un număr de 423 întreprinderi publice au înregistrat pierdere brută în sumă totală de 1,05 mld lei reprezentând 0,07% din P.I.B.

6. Valoarea participațiilor statului la întreprinderile publice nefinanciare de subordonare centrală care au depus situațiile financiare pentru anul 2022 au fost în sumă totală de 30,06 mld lei din care participațiile directe au fost în sumă de 28,42 mld lei și participațiile indirecte au fost în sumă de 1,64 mld lei;

C. Principalii indicatori economico-financiar raportați de întreprinderile publice financiare

Statul deține capital social în proporție majoritară sau integrală la 8 întreprinderi publice financiare

1. **Capitalul propriu** al acestora a fost în sumă totală de 7,04 mld lei și reprezintă 0,49 % din Produsul Intern Brut (P.I.B.);

2. **Activele totale** au fost în sumă totală de 89,28 mld lei.

3. **Datoriile totale** (sume ce trebuie plătite într-o perioadă de până la 1 an și peste 1 an) au fost în sumă totală de 81,29 mld lei.

4. **Gradul de îndatorare** calculat conform formulei (Total Datorii /Total Active) a fost de 91,05 %.

5. **Profitul brut** a fost în sumă totală de 0,70 mld lei și reprezintă 0,04% din Produsul Intern Brut (P.I.B.);

6. Valoarea participațiilor statului a fost în sumă totală de 4,36 mld lei din care participațiile directe au fost în sumă de 4,27 mld lei și participațiile indirecte au fost în sumă de 0,09 mld lei;

P.I.B.-ul folosit este de 1.409,8 mld lei (potrivit proiecției principalilor indicatori macroeconomici 2023-2027 prognoza de toamnă 2023 - sursa Comisia Națională de Prognoză.

Riscuri generate de situații de urgență (dezastre naturale, accidente)

Sistemul de gestionare a riscurilor generate de situații de urgență din România

În România, sistemul de gestionare a riscurilor cuprinde o serie de instituții aparținând administrației publice centrale precum și celei locale. Capacitatea instituțională și resursele acestora sunt importante datorită iminenței anumitor tipuri de situații de urgență, care au un model repetitiv în România și un impact important asupra oamenilor, mediului și stabilității socio-politice. Sistemul a fost creat pentru a asigura o gestionare eficientă a oricărui tip de situație de urgență și de asemenea, pentru a acoperi obligațiile pe care România le are ca parte a tratatelor și acordurilor internaționale, în special ca stat membru al Uniunii Europene. Acesta include și un sistem european de prevenire a riscurilor, având în vedere caracterul transfrontalier al riscurilor contemporane.

Ministerul Afacerilor Interne

Evaluarea impactului bugetar în cazul producerii unui eveniment de tip dezastru

A. Generalități

În conformitate cu legislația românească, în România sunt identificate 24 de tipuri de riscuri majore cu 55 de riscuri asociate, care se pot manifesta pe teritoriul național, producând pierderi de vieți omenești, pagube materiale și de mediu.

Ținând cont de evaluarea riscurilor făcută prin proiectul RO-RISK, precum și de rapoartele de țară privind managementul riscurilor⁴⁸ elaborate și transmise, în perioada 2016-2020, către Comisia Europeană în vederea îndeplinirii obligațiilor ce decurg din aplicarea Deciziei nr. 1313/2013/UE privind un mecanism de protecție civilă al Uniunii, modificată prin Decizia (UE) 2019/420 a Parlamentului European și a Consiliului din 13 martie 2019, România este o țară cu factor mare de vulnerabilitate la producerea dezastrelor naturale și tehnologice.

În ceea ce privește contextul actual al riscului de dezastre din România, dezastrele geofizice și cele legate de climă reprezintă o amenințare considerabilă pentru eforturile țării de a atenua sărăcia și creșterea economică durabilă, pierderile în caz de dezastre crescând pe măsură ce apar schimbări climatice și urbanizare și au avut efecte fizice, sociale și financiare semnificative în ultimele decenii.

România este predispusă la o serie de dezastre naturale, în special cutremure, inundații, secetă și vreme extremă, epidemii dar și datorate omului și activității sale (incendii, accidente chimice, accidente de transport în care sunt implicate substanțe periculoase și accidente nucleare și radiologice).

Evaluarea riscurilor la nivel național a demonstrat faptul că, în România practic întregul teritoriu național se află sub incidența unuia sau mai multor tipuri de dezastre, fapt ce face ca expunerea populației să fie una dintre cele mai ridicate în Uniunea Europeană (potrivit raportului INFORM din 2019, indicele de risc global GRI corespunzător României este 2,9, cu mult peste media europeană de 2,1, iar cel de expunere la hazarduri de 3,5 față de 2,37 media europeană).

B. Scenarii considerate

Având în vedere cele menționate mai sus, pentru estimarea impactului bugetar al dezastrelor pentru perioada 2024-2026 s-au considerat 4 scenarii aparținând atât riscurilor naturale, cât și celor tehnologice, care pot apărea pe parcursul perioadei, fără a se considera o legătură de dependență între ele.

Scenariile considerate sunt:

- Cutremur de tip vrâncean cu o perioadă medie de recurență de 1000 de ani;
- Accident nuclear la Centrala Cernavodă - Accident sever la Unitatea 1;
- Inundație pe Dunăre cu o perioadă medie de recurență de 1000 de ani;
- Pandemie de gripă.

I. Cutremur de tip vrâncean cu o perioadă medie de recurență de 1000 de ani

Scenariul prezentat presupune un cutremur puternic în zona Vrancei cu un interval mediu de recurență de 1000 ani și că declanșarea și producerea cutremurului ar avea loc noaptea, iar 95% din populație s-ar afla în clădirile rezidențiale.

⁴⁸Obligație de raportare conform art. 6 din Decizia nr. 1313/2013/UE privind un mecanism de protecție civilă al Uniunii, modificată prin Decizia (UE) 2019/420 a Parlamentului European și a Consiliului din 13 martie 2019

I.1. EVALUAREA IMPACTULUI ECONOMIC

Cutremurul în sine ca și celelalte dezastre geologice severe asociate, cum ar fi alunecările de teren, căderile de stânci sau ruperea de baraje, pot provoca în mod direct mari pierderi de vieți omenești, distrugerea infrastructurii (șosele, căi ferate, tunele de cale ferată, poduri, conducte de apă, petrol, gaze și comunicații, etc.), a clădirilor și a vehiculelor, ca și incendii sau explozii. Cutremurul poate afecta sau chiar distruge obiective industriale și/sau centre de afaceri.

Costurile directe includ pierderea de capital fizic și uman, costurile de asistență, precum și cele cu operațiunile de curățare, reabilitare, reconstrucție, de înlocuire, reconstruire, reparare sau întreținere.

Costurile indirecte sunt datorate impacturilor secundare, cum ar fi pierderea producției și a investițiilor. Dezechilibrele macroeconomice cauzate de dezastre conduc adesea la datorii și/sau sărăcie. Costurile indirecte includ toate celelalte costuri suportate în mod indirect, ca urmare a dezastrului. Acestea includ:

- ✓ reducerea valorii imobiliare în zonele amenințate de dezastre;
- ✓ pierderea veniturilor fiscale corespunzătoare proprietăților devalorizate ca urmare a dezastrului;
- ✓ pierderea productivității industriale, agricole și forestiere, precum și a veniturilor turistice ca urmare a deteriorării terenurilor sau a instalațiilor sau întreruperii sistemelor de transport;
- ✓ pierderea productivității umane sau cea a animalelor domestice din cauza decesului, leziunilor sau traumei psihologice;
- ✓ costurile măsurilor de atenuare a efectelor asociate potențialului dezastru, cum ar fi alunecările de teren și inundațiile;
- ✓ consecințele devierii cheltuielilor publice pentru acoperirea eforturilor de asistență, etc.

I.2. INDICATORII REZULTAȚI AFERENȚI SCENARIULUI⁴⁹

Costurile economice totale asociate riscului de cutremur - scenariul Vrancea 1.000 ani
(milioane euro)

C2.1 Valoare pierderi umane	C2.2 Valoare pierderi materiale	C2.3 Valoare pierderi de mediu	C2.4 Valoare costuri intervenție	C2.5 Impact indirect				Total general
				Pierderi de venit	Impact PIB	Reducere impact PIB	Total	

⁴⁹Conform raportului consolidat privind evaluarea riscului de cutremur - UTCB, URBAN, INCERC și INFP și raportului consolidat impact economic al celor 10 tipuri de riscuri analizate în proiect- IPE

						prin investiții		
2.077,64	6.726,78	0,00	2.966,27	2.647,28	0,00	3.447,02	799,73	10.970,96

Încadrarea costurilor economice totale în clasele de impact

C2.1 Valoare pierderi umane	C2.2 Valoare pierderi materiale	C2.3 Valoare pierderi de mediu	C2.4 Valoare costuri intervenție	C2.5 Impact indirect
Impact Foarte Mare	Impact Foarte Mare	Impact Foarte Mic	Impact Foarte Mare	Impact Foarte Mic

II. Scenariu accident nuclear la centrala nuclearo-electrică Cernavodă - Accident sever Unitatea 1 - Pierderea alimentării din exterior cu energie electrică și pierderea tuturor celorlalte surse de curent alternativ (generatoare electrice de rezervă și de avarie) - Station Black-Out (SBO)

Secvența de accident începe cu pierderea totală a alimentării cu energie electrică de Clasa IV, Clasa III și eșuarea încercării de a pune în funcțiune sistemul de asigurare a energiei electrice în caz de avarie (EPS- Emergency Power System). Aceste evenimente determină pierderea pompelor (debit) SPTC, răcirea moderatorului, răcirea protecțiilor de capăt și pierderea apei tehnice de răcire (RCW și RSW).

II.1. EVALUAREA IMPACTULUI ECONOMIC

Evaluarea economică a costurilor legate de efectele asupra populației a fost realizată pe două categorii:

- Decese - evaluarea economică a deceselor a fost efectuată conform metodologiei prin metoda capitalizării veniturilor nete;
- **Vătămări corporale** - evaluarea economică a vătămarilor corporale ținându-se cont de numărul de zile pierdute și a câștigului mediu salarial net lunar, costurile îngrijirilor medicale pentru o perioadă medie de 5 zile de spitalizare și tratament aferent.

Costurile economice ale impactul asupra mediului au fost estimate în baza suprafețelor afectate necesar a fi decontaminate și a prețului mediu de decontaminare, precum și a costurilor de intervenție.

Evaluarea costurilor indirecte s-a efectuat ținându-se cont de veniturile pierdute de către companii din cauza producerii evenimentului, estimate în baza numărului de zile de întrerupere a activității și pierderea de energie electrică pentru o perioadă de doi ani, respectiv perioada de refacere a unei unități nucleare.

II.2. INDICATORII REZULTAȚI AFERENȚI SCENARIULUI⁵⁰

⁵⁰ Conform raportului consolidat privind evaluarea riscului de accident nuclear-ANDR și raportului consolidat impact economic al celor 10 tipuri de riscuri analizate în proiect- IPE

**Costurile economice totale asociate scenariului de accident nuclear - Accident sever
Unitatea 1 - Station Black-Out (SBO)**

(milioane euro)

C2.1 Valoare pierderi umane	C2.2 Valoare pierderi materiale	C2.3 Valoare pierderi de mediu	C2.4 Valoare costuri intervenție	C2.5 Impact indirect				Total general
				Pierderi de venit	Impact PIB	Reducere impact PIB prin investiții	Total	
0,01	0,01	10.362,00	0,01	113,74	2.668,90	0,00	2.782,64	13.177,66

Încadrarea costurilor economice totale în clasele de impact

C2.1 Valoare pierderi umane	C2.2 Valoare pierderi materiale	C2.3 Valoare pierderi de mediu	C2.4 Valoare costuri intervenție	C2.5 Impact indirect
Impact Foarte Mic	Impact Foarte Mic	Impact Foarte Mic	Impact Foarte Mic	Impact Mare

III. Eveniment extrem - Dunăre (cedare diguri) - Debitelul maxim luat în considerare în dezvoltarea scenariului Dunăre (cedare diguri) pot fi asociate probabilității de depășire a debitului maxim de 0,1%

III.1. EVALUAREA IMPACTULUI ECONOMIC

Costurile patrimoniale directe reprezentând valoarea economică a pierderilor și pagubelor produse construcțiilor rezidențiale afectate, precum și a pagubelor și pierderilor suportate de infrastructură ca urmare a producerii evenimentului.

Pierderile umane au însumat pierderile de vieți omenești, costurile datorate spitalizării persoanelor rănite, pentru o perioadă medie de 10 zile de spitalizare.

Costurile economice indirecte sunt de două categorii:

- Pierderi de venituri determinate de pierderea producției agricole aferente terenurilor agricole afectate de inundații.
- Investițiile necesare pentru recuperarea daunelor patrimoniale produse au fost introduse în model prin intermediul creșterii ratei VAB pentru sectorul construcții în următorii doi ani, cât a fost considerată durata perioadei de recuperare.
- *Pierderile de PIB* (produs intern brut) sunt determinate de pierderile de venituri.

Costurile generate de intervenția forțelor - costuri de intervenție pentru persoanele evacuate sau sinistrate - însumează costuri legate de consultația medicală, hrană, cazare și alte servicii.

III.2. INDICATORII REZULTAȚI AFERENȚI SCENARIULUI⁵¹

Costurile economice totale asociate scenariului de inundație pe Dunăre (cedare diguri) (milioane euro)

C2.1 Valoare pierderi umane	C2.2 Valoare pierderi materiale	C2.3 Valoare pierderi de mediu	C2.4 Valoare costuri intervenție	C2.5 Impact indirect				Total general
				Pierderi de venit	Impact PIB	Reducere impact PIB prin investiții	Total	
0,67	1.009,71	0,00	0,00	1,08	931,48	908,01	161,84	3.920,82

Încadrarea costurilor economice totale în clasele de impact

C2.1 Valoare pierderi umane	C2.2 Valoare pierderi materiale	C2.3 Valoare pierderi de mediu	C2.4 Valoare costuri intervenție	C2.5 Impact indirect
Impact Foarte Mic	Impact Mare	Impact Foarte Mic	Impact Mic	Impact Mare

IV. Gripa pandemică

O pandemie de gripă este o epidemie globală ce implică o tulpină de virus care nu a circulat anterior în rândul populației umane. Dintre cele trei grupe principale de gripă (A, B și C), gripa cu virus gripal A are capacitatea cea mai mare de a provoca pandemii umane.

IV.1. EVALUAREA IMPACTULUI ECONOMIC

Evaluarea economică a costurilor legate de efectele asupra populației este realizată pe două categorii:

- Decese - evaluarea economică a deceselor a fost efectuată conform metodologiei prin metoda capitalizării veniturilor nete;
- **Cazurile de îmbolnăvire** - evaluarea economică a vătămărilor corporale ținându-se cont de numărul de zile pierdute și a câștigul mediu salarial net lunar și costurile îngrijirilor medicale pentru o perioadă medie de 5 zile de tratament spitalizării și tratamentului aferent.

Evaluarea costurilor indirecte s-a efectuat ținându-se cont de veniturile pierdute de către companii datorită producerii evenimentului, luându-se în considerare inclusiv orele om pierdute pentru personalul de îngrijire al bolnavilor la domiciliu.

IV.2. INDICATORII REZULTAȚI AFERENȚI SCENARIULUI⁵²

⁵¹ Conform raportului consolidat privind evaluarea riscului de inundație- MMAP și raportului consolidat impact economic al celor 10 tipuri de riscuri analizate în proiect - IPE

⁵² Conform raportului consolidat privind evaluarea riscului de epidemii -INSP și raportului consolidat impact economic al celor 10 tipuri de riscuri analizate în proiect - IPE

Costurile economice totale asociate scenariului de gripă pandemică

C2.1 Valoare pierderi umane	C2.2 Valoare pierderi materiale	C2.3 Valoare pierderi de mediu	C2.4 Valoare costuri intervenție	C2.5 Impact indirect				Total general
				Pierderi de venit	Impact PIB	Reducere impact PIB prin investiții	Total	
3.077,28	0,00	0,00	0,00	0,00	2.119,48	0,00	2.119,48	5.196,79

Încadrarea costurilor economice totale în clasele de impact

C2.1 Valoare pierderi umane	C2.2 Valoare pierderi materiale	C2.3 Valoare pierderi de mediu	C2.4 Valoare costuri intervenție	C2.5 Impact indirect
Impact Foarte Mare	Impact Foarte Mic	Impact Foarte Mic	Impact Foarte Mic	Impact Foarte Mare

Ministerul Transporturilor și Infrastructurii

Estimarea impactului bugetar al producerii unui eveniment de tip dezastru, pentru perioada 2024 - 2026, pentru entitățile din subordinea/sub autoritatea Ministerului Transporturilor și Infrastructurii:

Nr. crt	Direcție MTI/ entitate MTI	Explicații	- mii lei - Cost estimativ
Direcția Transport Aerian			
1	Autoritatea de Investigații și Analiză pentru Siguranța Aviației Civile (AIAS)	Catastrofă aeriană pe uscat	26,895
		Catastrofă aeriană în apele teritoriale române	166,749
2	SN Aeroportul Internațional Timișoara "Traian Vuia" - SA	Dezastre naturale	2,530
3	SN Aeroportul Internațional Mihail Kogălniceanu - SA	Dezastre naturale	2,530
4	CN Aeroporturi București	Asigurare cutremur de pământ, alunecări de teren, furtună, vijelii, tornade	3,018
Direcția Infrastructură Rutieră și Investiții			

5	CNAIR - SA	Lucrări de reabilitare a sectoarelor de drumuri naționale, expres și autostrăzi afectate de fenomene meteorologice și hidrologice	150,033
Direcția Transport Naval			
6	RA AFDJ Galați	Resurse financiare necesare gestionării situațiilor de urgență în perioada 2024-2026	32,274
7	ARSVOM	Estimare impact bugetar dezastru în perioada 2024-2026	476,141
Direcția Transport Feroviar			
8	METROREX - SA	Estimare producere cutremur major care afectează întreaga rețea de metrou	9,507,652
Direcția Medicală			
9	Spitale în subordine	Estimare impact bugetar producere dezastru	152,759
	TOTAL GENERAL		10,690,399

Ponderea lucrărilor de restabilire a circulației pe sectoarele de drumuri naționale afectate de fenomenele meteorologice și hidrologice reprezintă cca.19 % din bugetul anual al programului de întreținere, respectiv 147.348 mii lei.

Podurile în execuție/ce vor intra în execuție în anul 2024 sunt, după cum urmează:

1. Reparație capitală Pod pe DN 3B km 0+822 peste Canal la Călărași;
2. Pod pe DN 3, km 242+286, la Basarabi, județul Constanța;
3. Pod pe DN 22C, km 38+002 peste canal Poarta Albă - Midia - Năvodari;
4. Pod pe DN 1 km 133+941, jud. PH;
5. Pod pe DN 54 km 64+001, județul Teleorman;
6. Pod peste Prut la Ungheni;
7. Pod DN 19 km 232+403, județul Maramureș;
8. Pod DN 19 km 232+686, județul Maramureș;
9. Pod DN 1A km 179+394, loc. Săcele, jud. BV;
10. Pod DN 1A km 179+680, loc. Săcele, jud. BV;
11. Pod DN 1A km 179+817, loc. Săcele, jud. BV;

12. Pod DN 1A km 175+044, jud. BV;
13. Pod pe DN 6 km 393+364, localitatea Plugova, județul Caras-Severin;
14. Pod pe DN 79A km 2+311, localitatea Vârfurile, județul Arad;
15. Pod DN 11C km 10+175, la Turia;
16. Pod DN 11C km 16+526, la Turia;
17. Pod DN 15 km 57+339, Sanpaul;
18. Pod DN 15 km 199+873, Borsec;
19. Pod pe DN 12A km 71+592, județul Bacău;
20. Pod pe DN 12A km 85+300, județul Bacău;
21. Pod DN 12A km 111+719, județul Bacău;
22. Pod pe DN 29A km 22+859;
23. Pod DN 2F km 38+956, județul Bacău;
24. Pod DN 11 km 97+971, județul Bacău
25. Pod pe DN 11C km 20+188, la Turia ;
26. Pod DN 11C km 30+600, la Bixad;
27. Pod DN 11C km 31+900, la Bixad ;
28. Pod DN 11C km 32+200, la Bixad ;
29. 10 km 123+600, com. Teliu, jud. BV;;
30. Podet DN 10 km 125+100, com. Teliu, jud. BV;
31. Pod DN 10 km 95+004, com. Sita Buzăului, jud. CV;
32. Pasaj pe DN 65A km 85+265, jud. TR;
33. Pod pe DN 65A km 44+025, jud. TR
34. Pod DN 12A km 106+147, jud. BC;
35. Pod pe DN 1A km 140+337, peste Viroaga, la Cheia;
36. Consolidare pod DN 7 km 481+901 la Bârzava, jud. AR;
37. Pod DN 13A km 42+065, Praid, jud. HR;
38. Pod nou de la Cosmești, peste Siret, pe DN 24 km 7+620 (inclusiv varianta de drum nou de cca. 5,6 km)
39. Reabilitare pod peste brațul Borcea situat pe autostrada A2, la km 149+680
40. Reabilitare pod de la Cernavoda, situat pe Autostrada A2, la km 157+600.

Astfel, impactul unui dezastru de tip cutremur asupra podurilor rutiere cu deschideri mai mari sau egale cu 45 m, respectiv tabliere cu momente de inerție mari, care pot suferi deplasări, rotiri sau căderi de pe reazeme, este de aproximativ 72 mil.euro (luând în considerare un total de 135 poduri).

5. CADRUL DE CHELTUIELI PE TERMEN MEDIU 2024-2026

Cheltuielile totale ale bugetului de stat pentru perioada 2021-2026, precum și cheltuielile agregate ale celor mai mari 10 ordonatori principali de credite în funcție de criteriul fondurilor alocate din bugetul de stat, sunt prezentate în tabelul de mai jos:

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
BUGET DE STAT - CHELTUIELI TOTAL, din care:						
milioane lei	264.231 *)	316.524 *)	363.974 *)	404.793 *)	415.040 *)	438.203 *)
% din P.I.B.	22,22	22,45	22,99	23,35	22,07	21,56
CHELTUIELI TOTAL - 10 ministere						
mil lei	191.963	227.145	261.499	294.777	305.984	328.079
% din P.I.B.	16,14	16,11	16,51	17,00	16,27	16,14
Cheltuieli de personal						
mil lei	42.537	44.965	51.942	60.820	62.414	64.885
% din P.I.B.	3,58	3,19	3,28	3,51	3,32	3,19
Bunuri si servicii						
mil lei	10.580	10.640	9.634	10.406	10.018	10.126
% din P.I.B.	0,89	0,75	0,61	0,60	0,53	0,50
Dobanzi						
mil lei	27	21	16	22	23	24
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Subvenții						
mil lei	4.183	12.317	10.917	5.831	6.000	6.000
% din P.I.B.	0,35	0,87	0,69	0,34	0,32	0,30
Transferuri între unități ale administrației publice						
mil lei	45.918 *)	46.853 *)	46.815 *)	57.392 *)	71.440 *)	72.971 *)
% din P.I.B.	3,86	3,32	2,96	3,31	3,80	3,59
Alte transferuri						
mil lei	4.350	4.904	6.363	3.113	3.252	3.366
% din P.I.B.	0,37	0,35	0,40	0,18	0,17	0,17
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile (FEN)						
mil lei	668	1.581	13.527	27.989	25.295	31.429
% din P.I.B.	0,06	0,11	0,85	1,61	1,35	1,55
Asistența socială						
mil lei	45.750	62.174	66.027	62.802	68.201	69.685
% din P.I.B.	3,85	4,41	4,17	3,62	3,63	3,43
fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
mil lei	29.293	32.958	32.951	9.501	5.626	0
% din P.I.B.	2,46	2,34	2,08	0,55	0,30	0,00
Alte cheltuieli						
mil lei	1.417	1.627	2.987	5.549	5.561	5.574
% din P.I.B.	0,12	0,12	0,19	0,32	0,30	0,27
Proiecte cu finanțare din sumele reprezentând asistența financiară nerambursabilă aferentă PNRR						
mil lei	0	83	3.247	26.194	16.769	18.196
% din P.I.B.	0,00	0,01	0,21	1,51	0,89	0,90
Proiecte cu finanțare din sumele aferente componentei de împrumut a PNRR						
mil lei	0	1.140	4.910	8.354	9.354	21.050
% din P.I.B.	0,00	0,08	0,31	0,48	0,50	1,04
Cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă						
mil lei	464	365	748	781	781	781
% din P.I.B.	0,04	0,03	0,05	0,05	0,04	0,04
Active nefinanciare						
mil lei	6.720	7.808	10.436	15.857	21.125	23.867
% din P.I.B.	0,57	0,55	0,66	0,91	1,12	1,17
Active financiare						
mil lei	337	630	853	40	0	0
% din P.I.B.	0,03	0,04	0,05	0,00	0,00	0,00
Împrumuturi						
mil lei	0	170	1	1	1	1
% din P.I.B.	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
Rambursări de credite						
mil lei	214	130	126	123	123	123
% din P.I.B.	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent						
mil lei	-495	-1.221	0	0	0	0
% din P.I.B.	-0,04	-0,09	0,00	0,00	0,00	0,00
CHELTUIELI TOTALE - ALTI ORDONATORI PRINCIPALI DE CREDITE						
mil lei	72.267	89.378	102.475	110.016	109.055	110.125
% din P.I.B.	6,08	6,34	6,47	6,35	5,80	5,42

*) Nu sunt cuprinse sumele pentru echilibrare la Ministerul Muncii și Solidarității Sociale și Ministerul Sănătății.

Bugetul celor 10 ordonatori principali de credite prezentați în strategie reprezintă peste 70% din totalul cheltuielilor bugetului de stat.

Detalierea cheltuielilor pentru fiecare din cei 10 ordonatori principali de credite pentru orizontul de referință este prezentată în Anexele 1 - 10 atașate Strategiei.

Anexa 1 - Cheltuielile Ministerului Muncii și Solidarității Sociale din bugetul de stat pe perioada 2021-2026						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	51.251 *)	64.540 *)	66.973 *)	75.941 *)	98.251 *)	100.662 *)
% din P.I.B.	4,31	4,58	4,23	4,38	5,73	5,42
Cheltuieli de personal						
milioane lei	385	426	438	455	478	502
% din P.I.B.	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03
Bunuri și servicii						
milioane lei	257	319	323	310	320	329
% din P.I.B.	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
Transferuri între unități ale administrației publice						
milioane lei	14.482 *)	13.065 *)	12.635 *)	26.294 *)	45.166 *)	46.358 *)
% din P.I.B.	1,22	0,93	0,80	1,52	2,64	2,49
Alte transferuri						
milioane lei	49	26	10	7	8	8
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare						
milioane lei	0	4	5	10	10	10
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asistența socială						
milioane lei	35.976	50.633	52.991	48.156	51.549	52.725
% din P.I.B.	3,03	3,59	3,35	2,78	3,01	2,84
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	110	58	236	0	0	0
% din P.I.B.	0,01	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	32	36	158	150	155	160
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01
Proiecte cu finanțare din sumele reprezentând asistența financiară nerambursabilă aferentă PNRR						
milioane lei	0	3	148	500	500	500
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,01	0,03	0,03	0,03
Proiecte cu finanțare din sumele aferente componentei de împrumut a PNRR						
milioane lei	0	0	10	50	50	50
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Active nefinanciare						
milioane lei	9	27	21	10	15	20
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent						
milioane lei	-49	-57	0	0	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
*) Nu sunt cuprinse sumele pentru echilibrare.						

Anexa 2 - Cheltuielile Ministerului Apărării Naționale din bugetul de stat pe perioada 2021-2026

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	19.823	21.974	28.090	35.345	42.603	46.528
% din P.I.B.	1,67	1,56	1,77	2,04	2,49	2,50
Cheltuieli de personal						
milioane lei	6.491	6.498	7.839	8.686	9.120	9.576
% din P.I.B.	0,55	0,46	0,50	0,50	0,53	0,52
Bunuri si servicii						
milioane lei	2.052	2.654	3.305	3.317	3.422	3.518
% din P.I.B.	0,17	0,19	0,21	0,19	0,20	0,19
Transferuri intre unitati ale administratiei publice						
milioane lei	1.071	1.210	1.742	1.899	1.856	1.908
% din P.I.B.	0,09	0,09	0,11	0,11	0,11	0,10
Alte transferuri						
milioane lei	249	246	369	417	474	511
% din P.I.B.	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03
Asistenta sociala						
milioane lei	4.110	4.456	5.011	5.759	6.994	7.516
% din P.I.B.	0,35	0,32	0,32	0,33	0,41	0,40
Proiecte cu finantare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	26	13	38	17	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	10	29	22	44	45	47
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finantare din sumele reprezentand asistenta financiara nerambursabila aferenta PNRR						
milioane lei	0	0	0	3	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Active nefinanciare						
milioane lei	5.857	6.906	9.764	15.204	20.691	23.452
% din P.I.B.	0,49	0,49	0,62	0,88	1,21	1,26
Plati efectuate in anii precedenti si recuperate in anul curent						
milioane lei	-42	-38	0	0	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Anexa 3 - Cheltuielile Ministerului Educației din bugetul de stat pe perioada 2021-2026						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	27.695	29.649	36.880	57.419	51.170	52.373
% din P.I.B.	2,33	2,10	2,33	3,31	2,99	2,82
Cheltuieli de personal						
milioane lei	20.099	21.998	26.237	32.500	33.000	34.000
% din P.I.B.	1,69	1,56	1,66	1,87	1,93	1,83
Bunuri si servicii						
milioane lei	74	70	86	80	83	85
% din P.I.B.	0,01	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00
Transferuri intre unitati ale administratiei publice						
milioane lei	5.707	5.838	6.285	6.700	6.935	7.135
% din P.I.B.	0,48	0,41	0,40	0,39	0,40	0,38
Alte transferuri						
milioane lei	2	2	21	21	22	23
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asistenta sociala						
milioane lei	88	156	384	430	430	430
% din P.I.B.	0,01	0,01	0,02	0,02	0,03	0,02
Proiecte cu finantare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	203	211	335	0	0	0
% din P.I.B.	0,02	0,01	0,02	0,00	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	1.089	1.112	2.655	5.187	5.200	5.200
% din P.I.B.	0,09	0,08	0,17	0,30	0,30	0,28
Proiecte cu finantare din sumele reprezentand asistenta financiara nerambursabila aferenta PNRR						
milioane lei	0	35	287	12.000	5.000	5.000
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,02	0,69	0,29	0,27
Proiecte cu finantare din sumele aferente componentei de imprumut a PNRR						
milioane lei	0	0	248	300	300	300
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,02	0,02	0,02	0,02
Cheltuieli aferente programelor cu finantare rambursabila						
milioane lei	316	149	160	100	100	100
% din P.I.B.	0,03	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Active nefinanciare						
milioane lei	187	194	180	100	100	100
% din P.I.B.	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Plati efectuate in anii precedenti si recuperate in anul curent						
milioane lei	-70	-117	0	0	0	0
% din P.I.B.	-0,01	-0,01	0,00	0,00	0,00	0,00

Anexa 4 - Cheltuielile Ministerului Afacerilor Interne din bugetul de stat pe perioada 2021-2026						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	20.048	22.406	26.979	27.380	27.647	27.953
% din P.I.B.	1,69	1,59	1,70	1,58	1,61	1,50
Cheltuieli de personal						
milioane lei	12.232	12.721	14.054	15.680	16.149	16.956
% din P.I.B.	1,03	0,90	0,89	0,90	0,94	0,91
Bunuri si servicii						
milioane lei	1.072	1.169	1.164	1.914	1.150	1.200
% din P.I.B.	0,09	0,08	0,07	0,11	0,07	0,06
Transferuri intre unitati ale administratiei publice						
milioane lei	253	290	375	334	347	384
% din P.I.B.	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
Alte transferuri						
milioane lei	3	3	9	9	9	10
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finantare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare						
milioane lei	0	0	199	250	200	200
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01
Asistenta sociala						
milioane lei	5.122	6.381	6.965	7.859	8.559	8.296
% din P.I.B.	0,43	0,45	0,44	0,45	0,50	0,45
Proiecte cu finantare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	862	969	3.654	120	0	0
% din P.I.B.	0,07	0,07	0,23	0,01	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	7	303	13	14	14	15
% din P.I.B.	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finantare din sumele reprezentand asistenta financiara nerambursabila aferenta PNRR						
milioane lei	0	0	100	430	500	500
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,01	0,02	0,03	0,03
Proiecte cu finantare din sumele aferente componentei de imprumut a PNRR						
milioane lei	0	0	78	500	500	200
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,03	0,03	0,01
Cheltuieli aferente programelor cu finantare rambursabila						
milioane lei	4	40	79	70	70	70
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00
Active nefinanciare						
milioane lei	517	564	290	200	148	121
% din P.I.B.	0,04	0,04	0,02	0,01	0,01	0,01
Plati efectuate in anii precedenti si recuperate in anul curent						
milioane lei	-25	-34	0	0	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Anexa 5 - Cheltuielile Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale din bugetul de stat pe perioada 2021-2026

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	21.459	20.849	23.029	25.033	24.199	24.340
% din P.I.B.	1,52	1,48	1,45	1,44	1,41	1,31
Cheltuieli de personal						
milioane lei	662	690	708	809	849	891
% din P.I.B.	0,05	0,05	0,04	0,05	0,05	0,05
Bunuri și servicii						
milioane lei	87	105	103	124	84	86
% din P.I.B.	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00
Subvenții						
milioane lei	1.536	2.332	2.173	2.230	2.400	2.400
% din P.I.B.	0,11	0,17	0,14	0,13	0,14	0,13
Transferuri între unități ale administrației publice						
milioane lei	1.426	2.293	2.919	3.099	3.114	3.204
% din P.I.B.	0,10	0,16	0,18	0,18	0,18	0,17
Alte transferuri						
milioane lei	197	240	233	258	267	275
% din P.I.B.	0,01	0,02	0,01	0,01	0,02	0,01
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare						
milioane lei	5	2	7.005	12.644	11.777	17.400
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,44	0,73	0,69	0,94
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	17.535	15.017	9.799	5.756	5.623	0
% din P.I.B.	1,24	1,07	0,62	0,33	0,33	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	51	46	47	52	54	56
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finanțare din sumele aferente componentei de împrumut a PNRR						
milioane lei	0	0	1	4	4	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Active nefinanciare						
milioane lei	33	35	41	56	26	27
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Împrumuturi						
milioane lei	0	170	1	1	1	1
% din P.I.B.	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent						
milioane lei	-71	-80	0	0	0	0
% din P.I.B.	-0,01	-0,01	0,00	0,00	0,00	0,00

Anexa 6 - Cheltuielile Ministerului Transporturilor și Infrastructurii din bugetul de stat pe perioada 2021-2026						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	14.192	18.849	23.330	30.002	26.787	25.393
% din P.I.B.	1,19	1,34	1,47	1,73	1,56	1,37
Cheltuieli de personal						
milioane lei	61	66	71	60	63	67
% din P.I.B.	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bunuri și servicii						
milioane lei	9	9	14	10	10	10
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dobanzi						
milioane lei	26	21	16	22	23	24
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Subvenții						
milioane lei	2.626	2.936	2.657	3.600	3.600	3.600
% din P.I.B.	0,22	0,21	0,17	0,21	0,21	0,19
Transferuri între unități ale administrației publice						
milioane lei	2.384	3.298	3.227	3.901	3.500	3.500
% din P.I.B.	0,20	0,23	0,20	0,23	0,20	0,19
Alte transferuri						
milioane lei	527	407	535	800	850	900
% din P.I.B.	0,04	0,03	0,03	0,05	0,05	0,05
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare						
milioane lei	602	456	2.079	9.000	8.000	8.000
% din P.I.B.	0,05	0,03	0,13	0,52	0,47	0,43
Asistența socială						
milioane lei	454	549	676	598	668	718
% din P.I.B.	0,04	0,04	0,04	0,03	0,04	0,04
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	7.001	10.319	9.087	1.500	0	0
% din P.I.B.	0,59	0,73	0,57	0,09	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	54	74	58	57	59	61
% din P.I.B.	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finanțare din sumele reprezentând asistența financiară nerambursabilă aferentă PNRR						
milioane lei	0	0	1.500	4.900	3.000	2.000
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,09	0,28	0,18	0,11
Proiecte cu finanțare din sumele aferente componentei de împrumut a PNRR						
milioane lei	0	0	3.000	5.000	6.500	6.000
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,19	0,29	0,38	0,32
Cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă						
milioane lei	14	0	235	386	386	386
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,01	0,02	0,02	0,02
Active nefinanciare						
milioane lei	1	2	8	4	4	4
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Active financiare						
milioane lei	337	630	43	40	0	0
% din P.I.B.	0,03	0,04	0,00	0,00	0,00	0,00
Rambursări de credite						
milioane lei	161	130	126	123	123	123
% din P.I.B.	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent						
milioane lei	-64	-48	0	0	0	0
% din P.I.B.	-0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Anexa 7 - Cheltuielile Ministerului Sănătății din bugetul de stat pe perioada 2021-2026						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	23.581 *)	23.673 *)	23.289 *)	18.894 *)	20.729 *)	24.412 *)
% din P.I.B.	1,98	1,68	1,47	1,09	1,21	1,31
Cheltuieli de personal						
milioane lei	2.386	2.313	2.322	2.403	2.523	2.650
% din P.I.B.	0,20	0,16	0,15	0,14	0,15	0,14
Bunuri si servicii						
milioane lei	7.011	6.292	4.605	4.624	4.922	4.867
% din P.I.B.	0,59	0,45	0,29	0,27	0,29	0,26
Transferuri intre unitati ale administratiei publice						
milioane lei	13.921 *)	14.922 *)	14.913 *)	6.156 *)	5.835 *)	5.789 *)
% din P.I.B.	1,17	1,06	0,94	0,36	0,34	0,31
Alte transferuri						
milioane lei	5	5	8	9	9	10
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finantare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare						
milioane lei	1	0	0	475	2.215	2.769
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,03	0,13	0,15
Proiecte cu finantare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	28	56	711	8	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,04	0,00	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	163	21	28	30	30	30
% din P.I.B.	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finantare din sumele reprezentand asistenta financiara nerambursabila aferenta PNRR						
milioane lei	0	28	459	5.000	5.000	8.102
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,03	0,29	0,29	0,44
Cheltuieli aferente programelor cu finantare rambursabila						
milioane lei	67	76	200	150	150	150
% din P.I.B.	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Active nefinanciare						
milioane lei	60	25	44	40	45	45
% din P.I.B.	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Plati efectuate in anii precedenti si recuperate in anul curent						
milioane lei	-61	-65	0	0	0	0
% din P.I.B.	-0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
*) Nu sunt cuprinse sumele pentru echilibrare.						

**Anexa 8 - Cheltuielile Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene
din bugetul de stat pe perioada 2021-2026**

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	2.440	7.370	14.078	8.662	3.659	7.174
% din P.I.B.	0,21	0,52	0,89	0,50	0,21	0,39
Cheltuieli de personal						
milioane lei	119	135	118	70	66	69
% din P.I.B.	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00
Bunuri și servicii						
milioane lei	2	3	10	7	7	7
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Alte transferuri						
milioane lei	25	1	1	1	1	1
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare						
milioane lei	46	1.109	4.150	5.500	3.000	3.000
% din P.I.B.	0,00	0,08	0,26	0,32	0,18	0,16
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	2.258	5.087	8.897	2.000	0	0
% din P.I.B.	0,19	0,36	0,56	0,12	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	1	3	3	2	2	2
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finanțare din sumele reprezentând asistența financiară nerambursabilă aferentă PNRR						
milioane lei	0	0	228	82	82	94
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,01
Proiecte cu finanțare din sumele aferente componentei de împrumut a PNRR						
milioane lei	0	1.130	669	1.000	500	4.000
% din P.I.B.	0,00	0,08	0,04	0,06	0,03	0,22
Active nefinanciare						
milioane lei	0	0	1	1	1	1
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent						
milioane lei	-12	-96	0	0	0	0
% din P.I.B.	0,00	-0,01	0,00	0,00	0,00	0,00

Anexa 9 - Cheltuielile Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației din bugetul de stat pe perioada 2021-2026						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	9.413	8.936	9.199	12.661	9.070	16.040
% din P.I.B.	0,79	0,63	0,58	0,73	0,53	0,86
Cheltuieli de personal						
milioane lei	74	81	115	114	119	125
% din P.I.B.	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Bunuri și servicii						
milioane lei	7	9	11	8	9	9
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dobanzi						
milioane lei	1	0	0	0	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Subvenții						
milioane lei	0	0	178	0	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00
Transferuri între unități ale administrației publice						
milioane lei	6.667	5.932	4.712	9.000	4.677	4.680
% din P.I.B.	0,56	0,42	0,30	0,52	0,27	0,25
Alte transferuri						
milioane lei	1.302	2.184	2.331	1.000	1.000	1.000
% din P.I.B.	0,11	0,15	0,15	0,06	0,06	0,05
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare						
milioane lei	15	10	90	110	93	51
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,00
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	1.267	1.226	182	100	2	0
% din P.I.B.	0,11	0,09	0,01	0,01	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	8	3	4	12	1	4
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finanțare din sumele reprezentând asistența financiară nerambursabilă aferentă PNRR						
milioane lei	0	16	518	1.000	2.000	2.000
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,03	0,06	0,12	0,11
Proiecte cu finanțare din sumele aferente componentei de împrumut a PNRR						
milioane lei	0	5	900	1.000	1.000	8.000
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,06	0,06	0,06	0,43
Cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă						
milioane lei	63	100	74	75	75	75
% din P.I.B.	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
Active nefinanciare						
milioane lei	54	55	85	241	93	96
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01
Rambursări de credite						
milioane lei	53	0	0	0	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent						
milioane lei	-98	-685	0	0	0	0
% din P.I.B.	-0,01	-0,05	0,00	0,00	0,00	0,00

Anexa 10 - Cheltuielile Ministerului Energiei din bugetul de stat pe perioada 2021-2026						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
CHELTUIELI TOTAL						
milioane lei	2.061	8.898	9.653	3.440	1.871	3.204
% din P.I.B.	0,17	0,63	0,61	0,20	0,11	0,17
Cheltuieli de personal						
milioane lei	30	37	41	43	45	47
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bunuri si servicii						
milioane lei	9	11	15	13	13	13
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Subventii						
milioane lei	21	7.049	5.909	0	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,50	0,37	0,00	0,00	0,00
Transferuri intre unitati ale administratiei publice						
milioane lei	6	5	8	10	11	12
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Alte transferuri						
milioane lei	1.992	1.788	2.846	591	612	629
% din P.I.B.	0,17	0,13	0,18	0,03	0,04	0,03
Proiecte cu finantare din fonduri externe nerambursabile aferente cadrului financiar 2014-2020						
milioane lei	4	1	12	0	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Alte cheltuieli						
milioane lei	0	0	0	0	1	1
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Proiecte cu finantare din sumele reprezentand asistenta financiara nerambursabila aferenta PNRR						
milioane lei	0	0	8	2.279	688	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,13	0,04	0,00
Proiecte cu finantare din sumele aferente componentei de imprumut a PNRR						
milioane lei	0	5	4	500	500	2.500
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,03	0,03	0,13
Active nefinanciare						
milioane lei	2	1	1	2	2	2
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Active financiare						
milioane lei	0	0	810	0	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,05	0,00	0,00	0,00
Plati efectuate in anii precedenti si recuperate in anul curent						
milioane lei	-3	-1	0	0	0	0
% din P.I.B.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

6. DECLARAȚIE DE RĂSPUNDERE

Se atestă corectitudinea și integralitatea preluării și prelucrării de către Ministerul Finanțelor a informațiilor prevăzute în Strategia fiscal-bugetară pentru perioada 2024-2026.

Strategia fiscal-bugetară pentru perioada 2024-2026 a fost elaborată pe baza informațiilor fiscal bugetare furnizate de către factorii implicați în procesul bugetar, precum și cu luarea în considerație a conjuncturii interne și internaționale cunoscute la această dată.

PRIM - MINISTRU

ION-MARCEL CIOLACU

MINISTRUL FINANȚELOR

MARCEL-IOAN BOLOȘ

